

Regimen sanitatis salernitanum / cum expositione Arnoldi de Villanova.

Contributors

Arnaldus, de Villanova, -1311.

Publication/Creation

Strassburg : [G. Husner], 1491.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/p7qydzmk>

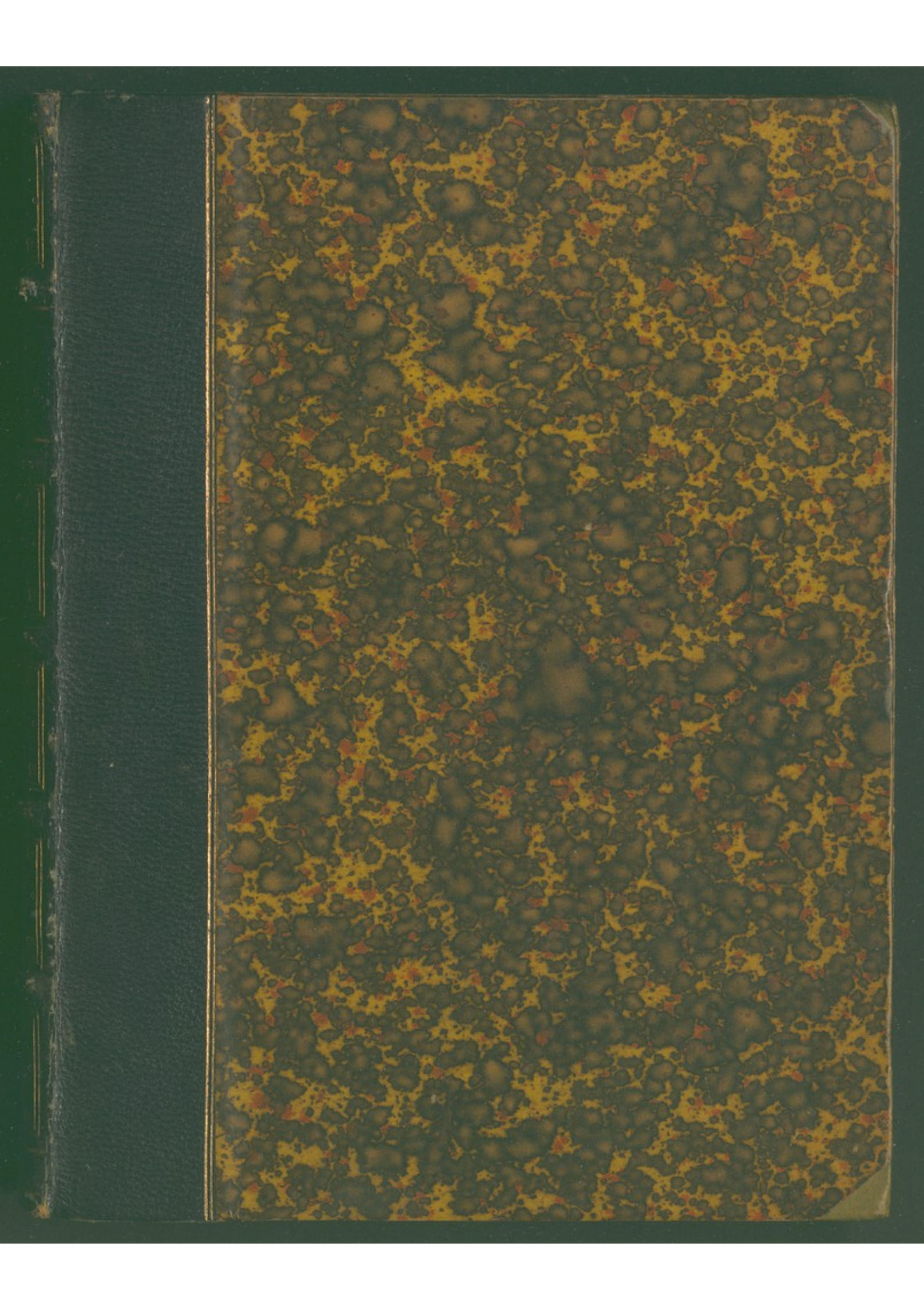
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

G
Stv
91

Case 3.b.18.

A. xxv.

Regimen sanitatis Salerni

Printer of the 1483 Jordanus de Quedlinburg
Strassburg

29 December, 1491

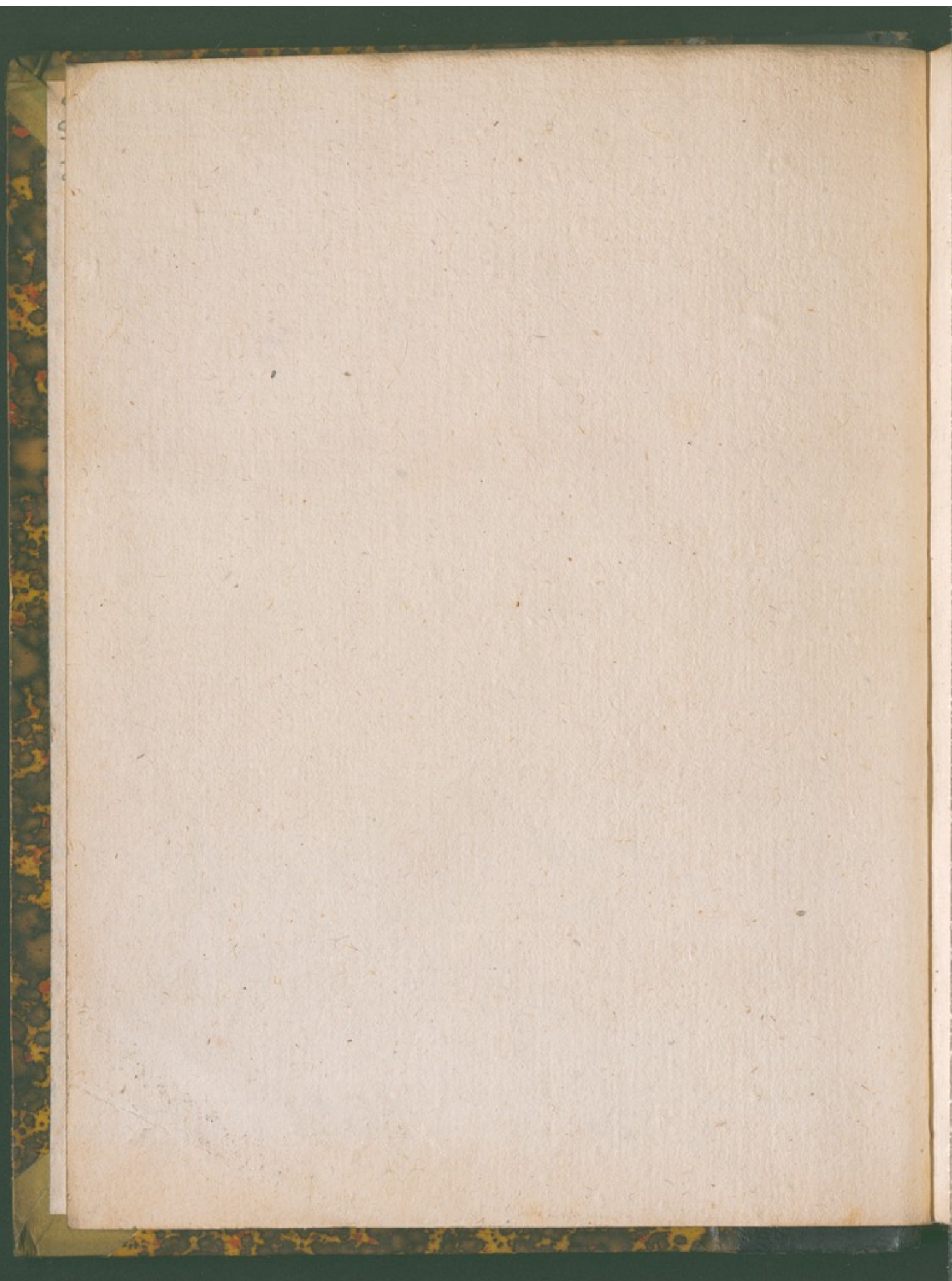
HC* 13758

Proctor 666 . Pellechet 1293

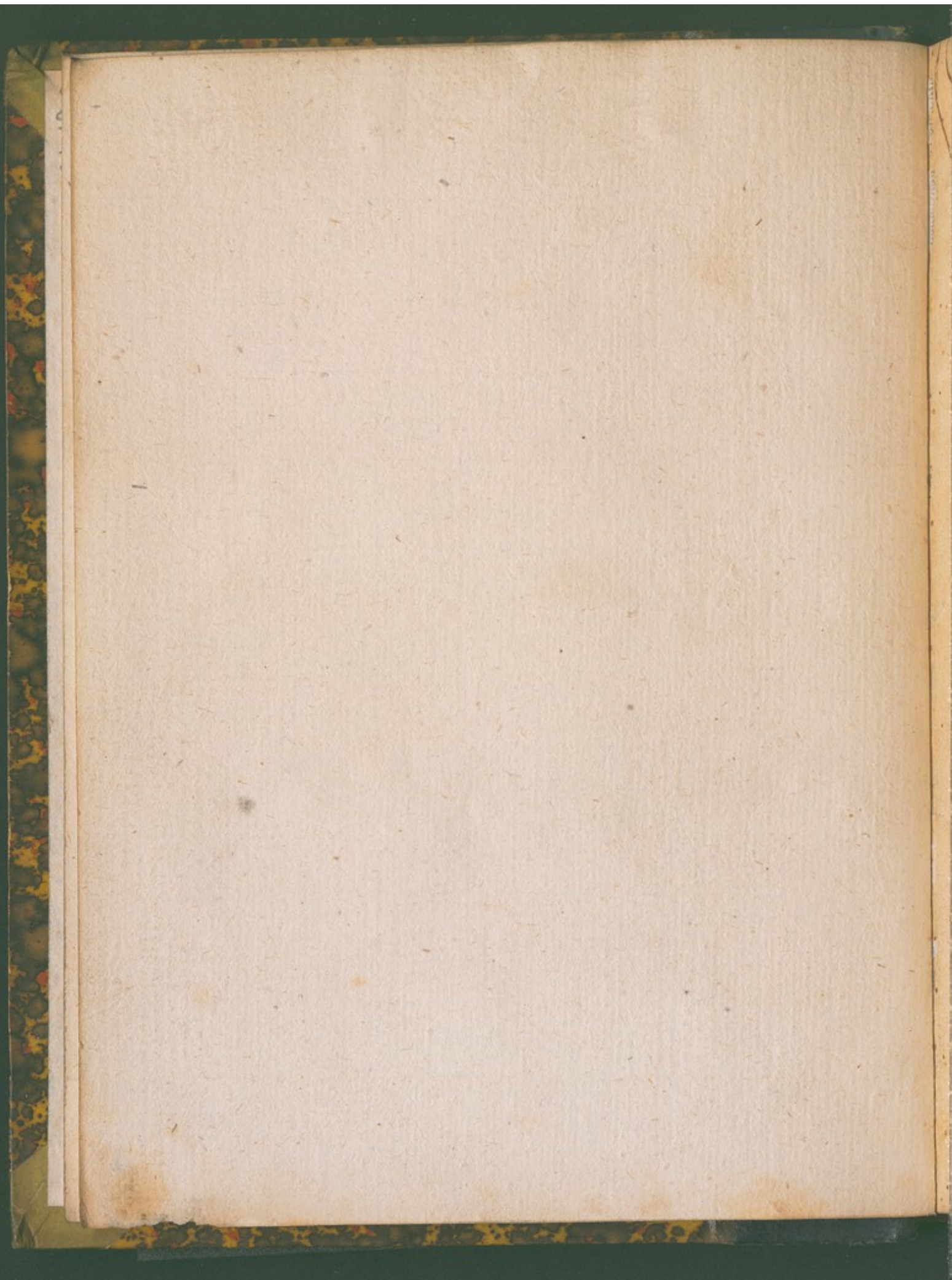
B.M.I., 142

61.D.21

29139

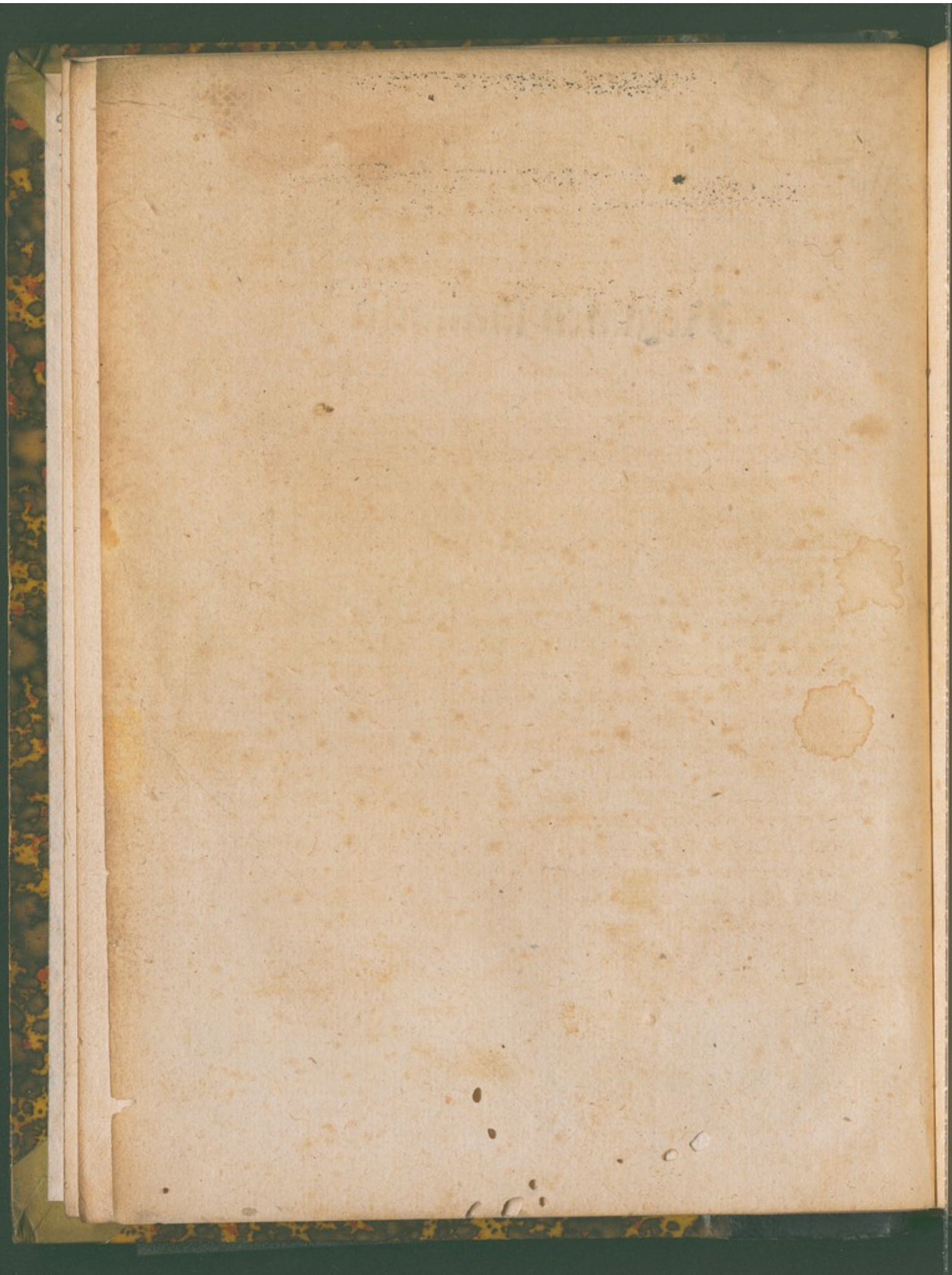
1166
40

D. 17/9/11 867.

Regimen sanitatis

Ham *13758.

Incipit regimē sanitat̄ salernitanū excellētissimū p̄ser-
uatione sanitat̄ totius humani generis p̄tilissimū. nec non
a m̄ḡro Arnaldo de villa noua cathelano omniū medicoꝝ
viuentiū gemmā vtiliter ac s̄m omniū antiq̄ꝝ medicoꝝ do-
ctrinā veraciter expositū. nouiter correctū ac emēdatū per
egregiosimos ac medicine artis peritissimos doctores mō-
tis pessulani regentes anno. D. cccc. lxxx. predicto loco ac-
tu moram trabentes.

a **Angloꝝ regi scripsit scola tota salerni**
Si vis incolumē. si vis te reddere sanū
Curas tolle graues irasci crede. p̄phanū
Parce mero. cenato parum. non sit tibi vanum *mentis*
Surgere post epulas. somnū fuge meridianum
Non mictū retine. nec cōprime fortiter anum.
Hec bene si serues. tu longo tempore viues.

Iste libellus est edit⁹ a doctorib⁹ salerniensib⁹. in q̄ inscri-
bunt multa ⁊ diuersa p̄serua tōe sanitat̄ humane. Et edi-
tus est iste liber ad vsū regis anglie. Et in textu lecto auctor
ponit octo documēta generalia p̄seruatōe sanitat̄. de q̄b⁹
postea sp̄cialiter p̄ ordinē determinabit. Primū ḡ documen-
tum est q̄ homo. san⁹ volēs viuere debet ab eo remouere ḡ-
ues curas. Nam cure exsiccat̄ corpa exq̄ tristificat̄ sp̄s vi-
tales. mō sp̄s tristes exsiccant ossa. Et sub isto documento
etiā comprehendī debēt tristicie. q̄ similiter corpa exsiccant et
infrigidāt. maciem ⁊ extenuatōem inducūt. cor stringunt et
sp̄m obtenebrāt. ingeniū ebetant ⁊ rōnem impediūt. iudici-
um obscurant ⁊ memoriā obtundūt. Verunt̄ aliqui pin-
gues ⁊ carnosī sunt. sp̄s adeo nobiles ⁊ calidos habentes
q̄ eis interdū bonū est tristari. vt sp̄s calor ebetef. ⁊ corpa
aliqua aliter maceret. Secundum documentū est nō irasci.
Primo. qz ira similiter corpa exsiccat. cū ip̄a summe singula

15
membra supcalefaciat. Nimia aut calefactio siccitatem inducit. teste Anic. j. doc. iij. c. j. Secundo quod ira propter feruorem cordis omnis actionis profundit. Aduertendum tamen est quod quedam frigidi sunt et maleficiati. quibus interdum irasci potest in regimine sanitatis. ut in eis calor excitef. Tertium est. parce vti potu vini. nimia enim repletio vini somnolentiam pigritiam debilitatem membrorum. debilitatem stomachi et multa alia his silia inducit. de quibus postero magis patebit. Quartum est. parca cenare. quod nimia nocturna repletio dolorum in ventre inducit ac inquietudinem insomnitatem et angustias. put manifesta per experientiam. et inferius magis declarabit. Quintum est. surgere post cibum sumptum. quod facit ad digestionem. propterea quod cibum sumptum facit descendere ad fundum stomachi in quo viget virtus digestiua. Sextum est. non dormire pro praedictum. cuius documenta postea tanguntur in textu ibi. Febris pigricies. Septimum est. non diu retinere urinam. Ex nimia enim urinae retentione aliquando sequitur difficultas micturandi aut omnino prohibitio a mictu. ut testatur Aui. xix. i. trac. ij. c. d. difficultate urinae. Si ex nimia retentione fecali plura pueniunt nocumenta. Induratur enim feces in intestinis propter continuam suctionem venarum meseraicarum cum intestinis continuatarum omnem humiditatem a fecibus sugentium. et sic remanent sicce. Difficilis erit intestina opilata. ad quam opilatio propter ventositatem. educionis prohibitionem et aliarum secum acervationem sequuntur nocumenta in textu postero posita. ibi Spasmodus etc. Octauum est. non fortiter committere animum. ex hoc enim sequitur tenasmon siue exitus longanimitatis. Alterius subdit auctor quod omnia ista debite preseruas longotempore sanus viuere poterit.

Si tibi deficient medici. medici tibi fiant.

Hec tria. mens leta. requies. moderata dieta

Auctor in hoc passu tangit tria remedia generalia pro preseruatione sanitatis naturae humane et praecipue ipsorum nobilium. Primum est quod animus hominis debet esse letus et gaudens. cum leticia siue gaudium etatem floridam facit. hominem in iuuetute preseruat. virtutem confortat. vitam prolongat. ingenium acuit. et ad singulos actus hominem abiliorem reddit. Et debet istud gaudium in regimine sanitatis prae-

niēs esse tpatū z nō excessiuū. qz excessiuū sincopim z mor-
tē inducit. z marie gaudiū ppetit his. q̄ mltū curāt z solici-
tudibz destruūt. Et p̄t i ipis d̄ nouo acq̄ri p̄vsū cibi z vini
delectabiliū. z dimissioē eoz q̄ tristitiā inducūt. z inbitare
cū sibi dilectis z silibz. q̄bz p̄fortat. teste Aui. xj. i. c. d̄ casu
p̄tus subito sic dicēte. Et scias q̄ p̄t augmētāf cibo z vino
subtily p̄ueniētibz. z odoribz bonis. ex trāq̄llitate z gaudio
z dimissioē eoz q̄ p̄tristāt z rixari faciūt. z renouatōe rerū
amabiliū. z hītatōe cū dilectis. Scdm̄ est trāq̄llitas animi
Nobiles eī p̄t nimis maḡs et diuersas curas q̄s habent
pl̄ ledūt ceteris paribz q̄s q̄ mediocres sūt. Inq̄tatio vero
mēt̄ somnū marie impedit q̄ nobilibz sūme vtilis ē. q̄ cōi-
ter nase sicce sūt atq̄ colerice. q̄bz p̄marie somn̄ est vtilis.
Tertiū est moderata dieta. i. moderata sūptio cibi z pot̄.
Nocumēta s̄o supflui cibi z pot̄ postea dicem̄

Lumia mane man̄ surgēs gelida lauet aqua.
Ibacillac modicū pergat. modicūq̄ sua mēbra
Extendat. crines peccat. dentes fricet. ista.
Cōfortant cerebrū. cōfortant cetera membra
Lote cale. sta pranse vel i. frigefce minute.

*Documta
in p̄p̄te
a somno*

In h̄ textu autor ponit sex documta q̄bz cerebz p̄fortat
et s̄lr singla corpis mēbra. Primū ē. postq̄ hō d̄ mane sur-
rexerit d̄z lauare oculos in aq̄ frigida. mūdari eī debēt vt
ab eis remoueāt immūdicie palpebris adherētes z circa
oculos existētes. ne ab ipis oculi corrodāt. Et istō sat̄ in-
nuit Aui. i. trac. ca. d̄ remēoratōe p̄suatōis sanitat̄ oculi. z
remēoratōe eoz q̄ nocēt ipi. vt dic̄. Ex eis at̄ q̄ abstergunt
oculū z acuūt ipm̄ ē submergi in aq̄ clara z apire oculū in
ca. Et idē vult trac. iij. c. de cura debilitat̄ visus. dicens.
Et ingredi aquā clarā viridē z submergi i ea z apire ābos
oculos i ea fm̄ q̄ntitatē q̄ possibile est. est ex eis q̄ seruāt sa

nitatē oculi r̄portāt ip̄m r̄ p̄pe ī iuuetute. Causa aut̄ q̄re
oculi maḡ d̄nt lauari ī aq̄ frigida q̄s calida est. qz vnū q̄d q̄s
p̄suat suo sili. vt dicit̄ Aui. i. j. c. j. Et iō vult̄ Bāli. ī ter. cano
ne illo. Calidiora calidioribz indigēt adiutorijs. frigidio/
ra frigidioribz. s; sic ē. si oculi sūt frigide nate. ḡ pot̄ debēt
lauari aq̄ frigida q̄s calida. Scōm ē. q̄hō d; lauare man̄
qz sūt instrumta q̄bz mūdāt organa p̄ q̄ exeūt supfluitates
cerebri. vt sūt aures. oculi. nares. Et ḡ ob h̄ man̄ d̄nt esse
mūde. Pl̄ t̄n debēt lauari ī aq̄ frigida q̄s ī aq̄ calida. q̄a lo/
tio manuū ī aq̄ calida generat vermes ī vētre. et h̄ spēalit̄
dūmodo man̄ ī aq̄ calida lauant̄ p̄ sūptōz cibi. vt innuit
Aui. xvj. ī trac. v. c. j. vbi agit de vermibz ī vētre genit̄. Et
rō est. qz p̄ lotionē manuū ī aq̄ calida p̄ sūptōz cibi trahit̄
calor nafalis q̄ p̄plet̄ digestio ī stomacho ad extra. q̄re im/
p̄fecta sit digestio. q̄ potissima cā est vermiū. Tertiū est. qz
postq̄s hō surrexerit a somno d; paulatim incedere siue se
mouere. Cuī cā est vt supfluitates p̄me r̄ scōe digestionū
q̄ sūt feces r̄ vrina descēdāt r̄ p̄parēt̄ faciliōri euacuationi
Quartū ē. qz postq̄s hō surrexerit a somno d; extēdere ma/
nus r̄ pedes r̄ alia mēbra. Cuī cā est. vt trahāt vitales sp̄i
rit̄ ad mēbra exteriora. r̄ p̄ h̄ subtiliāt̄ sp̄us cerebri. Quicū
ē q̄d; crines pect̄e Cuī cā ē. vt apiant̄ pori p̄ h̄ capitis et
excāt vapores cerebri derelicti p̄ somnū r̄ subtiliēt̄ eī sp̄us
Un̄ vsus pectinis m̄lrum p̄fert visui r̄ maxie sēsibz p̄dest.
Un̄ dicit̄ Aui. tertia. ī trac. iij. ca. de cura debilitatis visus.
Administratio pectinis sup caput iuuatiua ē r̄ p̄fert p̄pe sen
sibz. q̄re oz q̄ admistret̄ oī die multoties qm̄ attrahit̄ vapo
res ad supiora r̄ mouet eos a pte oculi. Sextū ē. qz hō d; mūdare r̄ fricare dētes. Cuī cā est. qz imūdicies dentiu
est cā fetoris anhelit̄ Silr a dētibz imūdis sp̄us immūdi
eleanāt̄ ad cerebry ip̄m p̄turbātes. Prētea. cōmixtio limosi/
tat̄ dētū cū ip̄o cibo ad stomachū missa ē cā corruptiōis
cibi ī stomacho. Modū at̄ p̄suādī sanitatē dētū et boni
tatē ord̄ oris eoz tāgit. Aui. vij. ī. c. de p̄suatōe dētium sub

his ybis. Et ex eo q̄ p̄suat̄ sanitatē dētiū est vt colluat̄ os
in mēse bis cū vino in q̄ decocta ē radix titimalli. Est ei p̄/
ueniēs ad vltimū i faciēdo bonū odorē. z nō aduenit faci/
enti illō dolor dētiū. Ulteri⁹ autor i vltio p̄su subdit aliq̄
p̄cepta generalia. Primum est q̄ hō lor⁹ stupha vel balneo
d̄z se tenere calidū. qz tūc pori sūt aperti. z sic de facili frig⁹
possz subintrare. z maḡ nocumēta corpi inferre. Aliud est
q̄ postq̄ hō sūperit cibū d̄z modicū stare. vt cib⁹ p̄ctē de/
scēdat ad fūdū stomachi in q̄ cōplet̄ digestio. deinde lente
ambulet z nō fortiter. ne p̄t̄ motū fortem calor trahat̄ ad
ptes exteriores. z p̄ h̄ impediāt̄ cibi digestio. Aliud ē q̄ hō
frigid⁹ debet cauere ne subito se calefaciat. sed paulatim
Mutatōes em̄ subite naturā ledunt. Om̄ia em̄ extra na/
turam molesta sunt. vt dic̄ Gal. in commēto illi⁹ canonis
Secundum multum z repente.

Sit breuis aut null⁹ tibi somnus meridianus
Febris. pigricies. capitis dolor atqz catharr⁹.
Hec tibi proueniūt ex somno meridiano.

*Somnus
meridius.*

In h̄ textu tangit autor quattuor nocumenta q̄ pueni/
unt ex somno facto post prandium. Quoz p̄mum est q̄ ex
somno meridiano solet sequi febris. quod aliqui putant
verificari de febre pueniente ex opilatōe. causam istius fe/
bris reddētes. qz tpe diei calor et spūs mouent̄ ad exterio/
ra. z sic virtus digestiua in die est debilis. Digestio em̄ p̄/
fecta est quando calor et spiritus ad interiora mouentur.
propter quoz motum calor naturalis incenditur. Et sic
tempus noctis est tempus perfectionis digestionis. In/
digestio enim et cruditas humorum est causa opilatōis.
que opilatio est causa febris. In Auicennā in. iij. in plu/
ribus passib⁹. Scdm̄ nocumentū est pigricies q̄ ex eadem

causa videtur oriri. Ex materia enim indigesta et grossa. grossi
elevantur spiritus qui moti ad membra corporis guedine corpori indu-
cunt. quemadmodum spiritus subtilis et lenes lenitate animi et
corporis inducunt. Tertium est dolor capitis qui etiam ex eadem causa pro-
uenire videtur. Ex cibo enim indigesto in stomacho eleuantur grossi
spiritus cerebri perturbantes qui spiritus sunt causa discolorationis etiam fa-
ciei quando ad cutem mouentur. quod ubi est materia grossa. necesse est quod
quod ex tali materia dissoluitur esse grossum. ut innuit Galenus in comen-
to illius aphorismi. Et qui crescunt. sic inquit. Quicquid enim de
quolibet re dissoluitur. ei vnde dissoluitur necesse est ut assiletur. Quar-
tum nocumētum est catarrhus. qui sicut ex eadem causa videtur oriri. scilicet ex reu-
mate. Reuma enim dicitur omnis fluxus materie de membro ad membra in qua
cumque parte corporis fuerit. sed secundum quod ad diuersas partes corporis flu-
it. diuersa sortitur nomina. Vnde ei mouetur ad peccatum siue ad membra
spiritualia. videlicet ad pulmonem. dicitur catarrhus. Sed quando fluit ad fauces
siue ad colatorium palati. dicitur brancus. Et quando fluit ad nares dicitur
coriza. ut habetur in istis versibus. Si fluat ad peccatum dicatur reuma ca-
tarrus. Ad fauces brancus. ad nares dico coriza. Preter tamen pre-
dictorum nocumētorum causas narratas alie possunt assignari magis
efficaces. Causa namque prima nocumēti. scilicet febris que aliquando est effi-
mera. aliquando putrida. est febris que de effimere retentio fuligi-
nis in somno diurno. que resolutionem vigilia facere consueue-
rat. quibus acervatis et spiritibus admixtis in eis accedit calor ex-
traneus causas febre effimeram. Febris vero putride. putrefac-
tio humiditatum multiplicatarum ex somno diurno ad eorum ef-
fumationem. Secundum vero nocumētum. scilicet pigritia contingit propter humi-
ditates per somnum diurnum retentas circa musculos cordas et
iuncturas. quibus torpescunt et tarde reddunt ad solitos motus.
Tertium vero nocumētum ex simili causa oritur. scilicet ex humiditatibus et va-
poribus per somnum meridianum retentis. qui moti versus caput et ce-
rebri. dolorem ingerunt. Quartum vero nocumētum videlicet catarrhus.
qui vniuersaliter omne reuma significat contingit propterea. quod vapo-
res et fumi qui vndique per cutem hora vigiliarum resolui solent in
somno diurno ad caput tendunt. ubi inspissati recidunt inte-

rius reumatizantes. Qui. at in .j. c. fen. iij. do. ij. c. ix. alia sup
addit nocumēta somni diurni. qz pmū ē generare egritu/
dines humidās. vt guttas z paralises ex retētōibz hūidita
tū q̄ de die magis resolui solēt. Scdm est corruptio coloris
faciei p̄ humiditates aq̄sas vrine siles in sāguie multipli
citas ex somno diurno. r̄solui solitas tpe vigiliaz. q̄ ad fa
ciei cutē cū sāguie expulse reddūt eā tumidā z declinātem
ad citrinitatē. Tertiū ē generatio splenis. i. splētice passio
nis in dispositis ad eā. Cui⁹ cā est retētio humoris grossi me
lancolici in splene ex somno diurno. sic eī iunāt vigilie mo
tū z libez trāsītū h⁹ grossi hūozis p̄ cānales strictos cū ca
lore diei vias aperiēte. sic somn⁹ impedit maxie diurn⁹. cū
tūc instet hora fm plurimū trāsīt melācolie p̄ cānales su
os. z maxie p̄ illū cannalē. qz splen trāsīt ad orificium sto
machi grā puocatōis appetit⁹ p̄ quē splenis supfluitas e
mūdari solet. Nō em̄ uenit vt d̄ nocte puocet s̄ d̄ die po
tius appetitū cibi. Quartū est relaxatio neruoz seu remol
litio eoz. Cui⁹ cā ē phibitio r̄solutōis hūiditatū quā face
re solēt vigilie diurne q̄ iteri⁹ retēte neruos imbibūt Qui
tūc est debilitatio appetit⁹. Cui⁹ cā est phibitio r̄solutōis
q̄ est p̄ma cā famis. Alia cā est repletio stomachi ex fumis
vaporibz z humiditatibz remolliētibz z saturātibz orificiū
stomachi. Sertū est generatio apostematū. Cui⁹ cā est. qz
supfluitates p̄ somnū diurnuz mltiplicate colligūt sepe in
aliq̄ mēbroz. z ipm intumescere faciūt. Et vlteri⁹ di. Qui.
qz due de porioribz causis p̄t q̄s nocet somn⁹ diurn⁹ sunt.
p̄ma q̄dē. qz cito interrūpīt p̄terea qz calor diei trahit ver
sus exteriora calorē corpis. z ecōtra somnus ad interiora.
vñ mot⁹ puenit agitati⁹. z iō cōsulit tūc dormire volētibz
qz in vmbra dormiant z in tenebroso loco. scda h̄o p̄terea
qz reddit nafam stupidā z q̄si p̄teritā retrahētē se ab eo in
q̄ erat scz a digestiōe cibi. Aduertēdū tñ ē qz somn⁹ diur
nus generalit̄ vitupet̄ z nocturn⁹ mēdet̄. ex diurno tñ il
le min⁹ vitupat̄. q̄ a mane ē vsqz ad tertiā. s. ab ortu sol̄ vsqz

ad tertiã post ipm. Juxta illud yprocrat^s pnofticoz scda di/
cēt^s. Somn^o vt mor^s ē pueniēs z nafal^s vt noctē n̄ effugiat
z diē nō ipediat ē laudabil^s. Pri^o ho est improbad^o. min^o tñ
li a mane vsqz ad tertiã tenuerit. Quãqz tñ somn^o diurn^o z
meridian^o intm̄ a p̄mis medicine inuētoribz detestef. mo/
derno tñ tpe nō ois somn^o diurn^o est vituperad^o. z pprie si
in eo qnqz d̄ditōes obfuãt vt vult bartruci^o. Prima est vt
sit vsuetus. scda vt nō sit illico sup̄ cibū. tertia vt nō sit ca/
pite dep̄ffo. q̄rta vt nō sit lōg^o. q̄nta vt nō fiat ab eo subito
stupida z repētina exp̄gefactio. sz morosa.

malu
ex rēte
m̄ tibi.

Quattuor ex vento veniūt in ventre retento
Spasm^o. idrops. colica. vertigo. quattuor ista.

In h̄ textu autor ponit q̄ttuor nocuīta pueniētia ex re
tētione v̄tositat^s i corpe n̄ro. Quoz p̄mū ē spasm^o. Eius
cā est. qz v̄tositat^s retēta sepe capit raptū ad iūcturas. z ner
uos ipos replēs. ex qz repletōe seq̄t ipoz contractio q̄ vocat^r
spasm^o. Et ab Aui. ij. in. c. de spasm^o. spasm^o sic diffinitur.
Spasm^o est egritudo nervosa. q̄ mouēt lacerti ad p̄ncipia
sua z inobediētes sūt i dilatiōe eoz. Et iste spasm^o ē duplex
Hā q̄dā est ex repletōe in q̄ mēbz abbreviat^r z ingrossatur
p̄ rē implētē. sic coriū aut corrigia cū ē res implēs abbrevi
uat^r z ingrossat^r. z iste spasm^o fit subito. Alius est ex inani
tione in q̄ h̄it lōgitudō z latitudo z minorat^r mēbz scdm
lōguz z latū. sic in p̄gameno. cum apponit^r igni fit d̄ctio fm
lōgū z latū. z iste spasm^o fit paulatim. Scdm nocuītū est
ydropis^{is}. q̄ ē morbo material^s causat^r ex re frigida plurima
ingrediēte z inflāte mēbra aut loca partiū. in q̄bz regimen
id est. digestio ciboz fit z hūoz. vt dicit bartruci^o. Ydropi
sis em̄ nō generat^r nisi cū sāguis nō generat^r vt dicit Galī.
sexta pticula amphorismoz in cōmēto illi^o. Emorroides
savanti antiq̄s. Et est triplex ydropisis. scz ypozachā. ascli

tes et timpanites. et de timpanite intelligit istud secundum nocu-
mentum. Timpanite enim ut dicit bartruci fit a mala comple-
xione frigida stomachi et epatis prohibete cibum transmutare in
chilum et humorum benignum aut sanguineum. que uertit in rem ve-
rosam que dum non expellit per eructationes aut alium de opilatione
viarum prohibete vel frute expulsiva vel sequestratua seu supflui-
tatum debili existente colligit in ciphac et mirach ventris et cau-
sat ydropisim. Tertium nocumentum est colica que est egritudo
multum dolorosa. facta in intestino dicto colon. quod est vnus
de intestinis grossis. quemadmodum yliaca est egritudo dolo-
rosa facta in intestino gracili dicto ylion. et sunt iste egritudi-
nes sepe ex vetositate inclusa in dictis intestinis. Quartum no-
cumentum est frigus et egritudo cum que videtur homini quousque voluans in-
grum. Cuius egritudinis causa est vetositas ad cerebri motum que pro-
fertur in cerebro motionem vertiginem facit. Et ista quatuor nocu-
menta cum quibusdam alijs pulcre commemorat. Qui. xviii. i. c. de re-
bus que nocent colicis dicens. Et scias quod retentio vetositas multo-
tius facit accidere colicam. propterea quod subleuat eam et reprimat ip-
sam. ita ut aggreget res vna et quod facit accidere debilitatem in
intestis. Et quousque producit illud ad ydropisim. Et quousque gene-
rat tenebrositatem et visum friginem et epilepsiam. Et quousque retinet
in iactura. et facit accidere spasmodum.

Ex magna cena. stomacho fit maxima pena
Ut sis nocte leuis. sit tibi cena breuis

Cena
mala q?

In hoc textu autor ponit vnum documentum per obseruationem sa-
nitatis dicens. quod homo in cena debet esse sobrius et se non multum
cibo replere. quia nimia repletio nocturna inducit impedi-
mentum somni. tortionem ventris. inquietudinem corporis pustu-
las in facie. grauitatem capitis in mane. et maliciam oris. Dubium
iam incidit vtrum maior quantitas cibi sit sumenda in prandio
quam in cena. Pro cuius decisione aduertendum est quod secundum diuer-
sitate corporum. maior aut minor quantitas cibi sumenda est in

pradio q̄ in cena. qz corpa aut sūt in morbū decidētia. aut
sub latitudine sanitat̄. Si in morbū deciderit. aut cū hūo
ris vicio aut sine hūoris vicio. Si sine hūoris vicio. sic est
maḡ cenandū. Cui⁹ rō est. qz nafa in talibz solū est cibozū
digestioni intēta. nō at̄ supfluitatū maturatōi. carēt ei cis
q̄ si cū hūoris vicio patiāt̄. ueniēt⁹ est pradio maiore. vñ
Qui. in tertio in trac. v. c. de cura epilēsie. Ille cui⁹ psuetu
do nō tolerat vt semel reficiat̄. diuidat cibū suū q̄ ē minoz
refectōe sua in tribz p̄tibz. ⁊ sumat duas tertias in pradio ⁊
tertiā in cena p̄ exercitiū subtile. Rōne sic psuadet. qm̄ illo
tpe p̄ q̄ nafa debilis inuat̄ i digestōe calore solar̄ viuifico.
⁊ resoluūf ampli⁹ supfluitates aplioz sumēd⁹ est. h̄ at̄ maḡ
fit in pradio q̄ i cena. ḡ ⁊ c. Preterea i die calor vitalis ad
est solar̄ ⁊ luc̄ digestiu⁹ cū sit vite p̄ncipiū. q̄re ad digestio
nem diurnalē tūc duplex opabit̄ calidum. nocte vero non
Et etiā nocte natura maḡ est circa supfluoꝝ digestio
nem in talibz intenta. non est ḡ impediēda multa cibozum
exhibitione. Quāuis em̄ calor in plerisqz fortificet̄ in no
cte spirituū retractione ⁊ somni reductōne. nō tū p̄t h̄mōi
calor duo. vt alimentū ⁊ supfluitates digerere. Conuenit
itaqz in his cenā breuiare. Si vero h̄mōi corpa sub latitu
dine fuerint sanitatis. aut sunt sufficiēter sana robusta su
perfluitatibz sensibilibz carentia. cum om̄es expellant̄ sua
via. vt athlete. ⁊ hos expedit cenā maiorare. Tum qz nafa
eoz nocte solū est digestioni ciboz intēta. ⁊ nō supfluoꝝ
maturationi. cū illis fere careāt. Tum qz solū robur cor
poris intendūt. qd̄ ⁊ nocte acq̄rit̄ magis. cuz ampli⁹ fiat
sanguificatio distributio ⁊ spirituū in his generatio. Si
at̄ corpa fuerint a dicto temperamēto et robore distantia.
sicut sūt plurima vsqz in egritudinē nūc deuenientia. talia
aut exercitant̄ exercitio forti p̄tinuo ⁊ vehementi aut nō. si
sic. vt sunt victum manibus querentes. melius est eis prā
dium sup cenam maiorare. Cuius causa est. qz alimentū
nō solum expetit̄ p̄pter nutrire. sed p̄pter humectare mēbra

ac irrozare ne arefiat ex forti motu. et resistat resolutioni caloris. propter quod oportet plus cibi exhiberi in prandio. neque propter exercitium talia corpora cessant ab eorum digestione. cum ita sint consueti. Usus enim est res preter naturam. Est et calor vehemens propter exercitium potens super digestionem in eis. propter quod videmus eos ter in die cum appetitu comedere et bene digerere. Si autem non utantur forti et laborioso exercitio continue sicut predicti. dupliciter illud evenit. quod aut solum quandoque utantur exercitio forti et laborioso et non continue. aut solum utantur exercitio debili. cum quod stat multiplicatio superfluitatum. Si utantur exercitio plurimo forti et laborioso propter occupationes necessarias in vita ad salutem. sicut civiles viri que plures circa bona fortune negociantes ad salutem interdum exercitio forti et laborioso mouentur. ut diu equitates vel itinerantes aut aliud quoddam forti a consueto agentes exercitio. Et his utilis est cenam super prandium amplius augere. Cuius ratio est. quod si tales prandium augerent cum non sint consueti adeo forti et laborioso exercitio agitari ut pores ipsorum. iam corrumpere digestionem. malorum humorum generativa. Item propter motum superfluum calor horum disseminatione est debilitatus. cuius quidem vnicuique magis nocte sit quam die potissima est fortitudinis et digestionis causa. que in cena instante nocte alimenter amplius potest administrari. Item isti plus non laborioso utebantur exercitio. et sic corpus eorum humiditatibus plenum est quibus et paruo cibo sufficienter potest resisti resolutioni et exsiccationi factis pro motu in die occurrente. Si vero paucis debilibus exercitiis et paruis occupationibus in vita utantur. precipiendum est ipsis melius prandere quam cenare. Et declarat istud sicut in corporibus nunc egrotantibus apparuit. Cum enim hi sunt debiles digestionis. ut plurimum iuuantur per calorem solis et lucem. valde viuificos. Fortantur enim inde spiritus propter suum simile. Ipse enim est lux. aut effigies habet lucis secundum Auienum. Iuuatur etiam quia superfluitates. tunc melius expelluntur poris apertis de die quam de nocte. Preterea nocte non oportet eos multo cibo sed paucio repleri. cum natura tunc intenta est ma

gis circa digestōes hūoz crudoz. q̄s sōn⁹ h̄z marie digerere
ac ad benignū reducere. Et ei nocte digestiua fortificet h̄z
nō tñ adeo q̄ valeat cibū z supfluitates digerere. Aduertē
dū est insup q̄ in exhibitōe cibi maioris aut minoris in prā
dio q̄ in cena. marie seruād⁹ est vsus. qz psuetudo ē res ma
xima in pservatōe sanitat̄ z egritudie curāda. sc̄do regim̄s
acutoz. qd̄ oñdit̄ ex eo q̄ ei⁹ mutatio z marie subita vehemē
ter ē lesiua. Un̄ dama. Mutare psuetudinē nociuū ē et mo
lestū. z p̄cipue senibz. Et ideo prave psuetudines abolende
sūt. s̄z nō mor. eo q̄ nata nō sustinet repētinas mutatiōes Et
sic p̄z q̄ vniuersali⁹ maiorādū ē prandiū sup cenā. cū pluri
me egritudies sūt materiales z plurima corpa lapsa. Si tñ
solū semel in die comedat̄ meli⁹ ē cibū in cena exhibere nisi
oculi aut cerebz patiant̄ tūc ei meli⁹ ē in prādio exhibere cū
nō parū egrotātis nocet oculis z cerebro. Ulteri⁹ circa tex
tū est notandū q̄ nō solū repletio nocturna siue in cena no
cet stomacho. imo om̄is repletio cibi. generat em̄ opilatiōes
febres. putredines. apostemata. z lepra. qz ē cā indigestiōis.
q̄ at om̄is repletio nocitiua ē stomacho declarat Auiē. xiiij.
in trac. j. c. de rebz quaz vsu ledūt stomachus z intestina. di
cēs. Ex rebz maḡ inimicis stomacho ē repletio. z p̄ illō nō
auget corp⁹ gulosi qm̄ cibi eius nō digerit. q̄re nō crescit ex
eo corp⁹. Ille at̄ q̄ cibo abstinet dū tñ remanet aliqd̄ appeti
tus ei⁹. auget. qm̄ stomach⁹ ei⁹ bñ digerit cibū. Et sic valde
cauendū ē ne stomach⁹ torqueat̄ z multū grauet̄ ex cibo ita
vt anhelit̄ angustiet̄. z pulsus velocitet̄. z silr repletio nau
seatiua z fastidiū inducēs. multū est euitāda. z sp̄ealit̄ ex ma
lis nutriētibz. Nam si fastidiū sit ex grossis nutriētibz. pue
niūt iūcturaz dolores z renum. z podagra z grossicies sple
nis z epatis. z regulariter egritudies flegmatice z melanco
lice. Et si fastidium sit ex nutriētibz subtilibz pueniūt febres
acute z maligne. z apostemata multū acuta. igif euitanda ē
fpletō nauseatiua. n̄ igif tātū ē cōcedēdū q̄n stomacho mane
at aliq̄s loc⁹ vacu⁹. nec ex toto dz desideriū sopiri. s̄z retine

ri debēt aliq̄ reliq̄e appetitū. ⁊ h̄ sp̄aliter obseruādū ē in ha-
bentibz appetitū forte Sūt em̄ aliq̄ q̄z appetitū naturalit̄ mē-
tū sopitū ē. et isti forte debēt pl̄ comedere q̄ appetūt.

**Tu nūq̄z comedas stomachū nisi noueris ante
purgatū vacuūq̄z cibo quem sumpseris ante
Ex desiderio poteris cognoscere certo
Hec tua sunt signa subtilis in ore dieta**

*Quando
desiderat.*

In h̄ textu ponūt aliq̄ p̄cepta q̄ h̄o sane cupiēs viuere ne-
cessario d̄z obf̄uare aī sūptōez cibi. Quoz p̄mū est q̄ h̄o n̄
d̄z sumere cibū nisi nouerit stomachū suū eē purgatū a ma-
lis humoribz q̄s sit p̄ vomitū expellēdo h̄iores putridos et
malos in eo existētes. q̄z si sumeret cibo p̄dict̄ malis humo-
ribz in stomacho remanētibz ex commixtione taliū humorū
cum cibo cibo sūpt̄ corrūperet. Scdm̄ p̄ceptū est. q̄ h̄o nō
debet sumere cibū de nouo nisi p̄senserit cibum sumptum
in stomacho suo fore digestū ⁊ ab eo euacuatū. q̄z nihil ē de-
teri⁹ in humano corpe q̄z intromittē cibū sup̄ aliū q̄ non est
digest⁹. s̄z digeri incipit. Nam sup̄assumpt⁹ cibo p̄oris dige-
stionē inchoatā impedit. Et digestio prioris ante cōplebit̄
q̄ transiēs ad epar p̄ venas meseraicas ducet secum cibū su-
perassumptū indigestū. vñ crudi h̄iores in corpe multipli-
cabūt. Ulteri⁹ in textu ponunt̄ duo signa euacuatōnis sto-
machi a cibo p̄assumpto. Primū est desiderū certū. i. v̄a fa-
mes. Et p̄ intellectu isti⁹ sciendū est q̄ duplex est fames. sc̄z
vera et mendosa. Vera gali. describit. ū. amphorismoz ī cō-
mento illi⁹ canonis. vbi dicit. Indigentia non oportet la-
borare. dicēs. Certa fames est cum homo cibo indiget vñ
de immensus sequatur appetitus. Sed mendosa fames est
cibi appetitus corpore non indigente. Et sic vt vera fames
fit ex constrictione et corrugatione venarū officij stomachi
p̄cedentibz a succiōe membrorz inanitorz cibo indigētū. sic

mendosa fames solet ab his fieri q̄ stringūt et rugāt orifici-
um stomachi mēbris cibo nō egentibꝫ. vt ab actu frigidis.
stipicis aut acetosis. Et isti signi 2 secūdi p̄cepti p̄cedentis
cōmemorat Auiē. in. j. doctri. sc̄da. c. de eo quod comeditur
sic inquit. Oportet p̄terea ne aliq̄s comedat nisi post de-
sideriū neqꝫ in h̄tardeſ cū desiderii ebullierit. i. forte fuerit.
nisi mendosū fuerit. vt ebrioz desiderii. 2 habētū fastidiū.
qm̄ tollerare famē stomachū putridis replet humoribꝫ Et
postea eodem caplo dicit. Et neqꝫ ip̄e neqꝫ oēs q̄ sanitatem
h̄evolūt aliqd̄ comedāt nisi desiderii fuerit certū 2 stoma-
chus 2 supiora intestina a primo nutriēte euacuata fuerint
Qd̄ em̄ in corpe existit deteri⁹ est si nutriēs sup̄ nutriens qd̄
nō est digestū mittet. Sc̄dm̄ signuz qd̄ significat sup̄ certo
d̄siderio siue certa fame est subtil̄ dieta p̄cedēs. i. pua admi-
nistratio cibi. qm̄ em̄ illā seq̄t fames. significat esse certa 2 va
Sciēdū est insup̄ q̄ in vna 2 eadē reſectōe pessimū est simul
mltos 2 diuersos p̄iungere cibos. vt carnes 2 pisces vl' pul-
los 2 porcū. 2 postea plōgare tps in comedendo. qz p̄m⁹ ci-
bus iam digeri incipit cū aduenit vltim⁹. 2 sic ptes cibi dissi-
miles fiūt in digerendo sic q̄ p̄assumptē p̄us digeste sunt q̄
postremo. sumpte sue digestiōis mediū attrigerit. vñ fit q̄ q̄-
dā corrumpūt alias. Et istd̄ innuit Auiē. in. j. doc. ij. c. de eo
qd̄ comedit dicēs. Et nihil qd̄ deteri⁹ est q̄ diuersa nutri-
mēta simul adiungere. 2 post h̄ in comedēdo tps plōgare. cū
em̄ postremū nutriēs aduenit p̄mū iā incipit digeri. nutriē-
tes q̄ ptes in digerēdo nō simulant. Sciēdū est tñ q̄ plōga-
tio i comedēdo moderate facta fere vna hora. gr̄a bone ma-
sticatōis 2 trāsglutitiōis est laudabil' 2 plurimum cōferēs ad
p̄seruatōem sanitatē. qz p̄fecta cibi masticatio cum morosa
trāsglutitiōe siue ingluuie est veluti media digestio. s̄z mala
masticatio vel digētionē cibi impedit vel vehemēter retar-
dat. S̄z plōgatio in comedēdo cū inflocutiōibꝫ 2 paup̄ dua-
bus vel tribꝫ horis est plurimū nocina et sequūt ex ea nocu-
menta p̄narrata.

Heretica. pom. i. pira. lac. caseus et caro salsa.
Et caro ceruina. leporina. caprina. bouina.
Hec melancolica sunt infirmis inimica.

res me.
Lantholice

In h. textu tagunt decem cibi siue alimenta melancolia gene-
ratiua aut infirmis inimica. Quorum primum est comestio piscorum.
De quibus Gal. ij. ali. c. rit. dicit quod et horum succus et quod velut caro
facile corruptibilis est. et omnino quod est prauum. quare non oportet. sicut
quod est. post aliud alimentum offerre. corruptum enim supnatam
tia. Deminisse autem oportet quod commune in omnibus. quod cumque cacochi-
ma humida lubrica et facile subire potentia. propter hoc ipsa co-
medere protrahe alios. sic enim ipsa celeriter subeunt et illis viam fa-
ciunt. ultimo autem sumpta sunt corruptum et alia. Et ita patet quod istud
dictum debet intelligi de piscis comestis post cibum alium. quia ipsa
sumpta ante cibum bona sunt stomacho. ventre lenientia atque ap-
petitum prouocantia. Iuxta illud Aui. ij. cano. c. de piscis. dicens
Datura sunt bona stomacho. et in eis est visus faciendi appetitus
cibi. Et subdit Aui. Et oportet quod deest non comedant pro alio
cibum. quam corruptum post eum. sed procedat ante cibum. Silr serapi-
on in aggregatore. c. de eis. auctoritate diascoridis. ait. Da-
tura ex piscis sunt bona stomacho et molliunt ventrem. Imma-
tura vero stringunt et quando desiccant stringunt fortius. et decoctio
siccorum quando bibitur prohibet fluxum humiditatum ad stomachum et
ventrem. et quando trita super locum puluerizant vnde fluxit sanguis. ab-
scindit eum. Et si prænarrata habeant iuuamenta. quia tamen humores
generant putrefactibilem. nocitua sunt infirmis. et maxime quando in-
debite sumuntur. Et sunt pisca frigida in primo gradu. et humida in
secundo. Secundum est pira siue comestio piroz. Et causa eius est. quia pi-
ra et generaliter omnis fructus recens non coctus replet sanguinem
aquisitate ebulliente in corpore. et sic preparent sanguinem ad putrefa-
ctionem. et per consequens nocet egris. Pira silr vt dicit Aui. ij. cano.
c. de eis. a proprietate inducunt colicam. Ipsa tamen in ceteros fruc-
tus multos impinguant. propterea porci ex ipsis piris impinguantur
plures ab aliis aliis fructibus. Et quia pira vetositate generant

b

z sic inducūt colicā. Usus hz p̄pira z aliū fructū ventosita
tē faciētia cū carinatiuis. i. vētositatē expellētibz comedūt
vel possunt obuiare nocūto ip̄oz supbibēdo vinū vet̄
odorifex. z meliora p̄ira sūt q̄ magis odorifera sūt z magis
dulcedinē p̄cipātia. z etiā meliora sunt decocta q̄ cruda.
et p̄nt decoq̄ cū aniso. feniculo. z zuccaro. Tertiū ē come
stio pomoz. de q̄bz dicit Auic. ij. cano. c. p̄mo q̄ assiduatio co
mestionis eoz facit euenire dolorē neruoz. Et poma etiā
malā habent p̄petatē i generādo vētositatē i sc̄da digestio
ne. q̄re nocēt egris. z etiā p̄t̄ silēm cām illi q̄ dicta ē de pi
ris. Et ista dicta de piris z pomis. maxie intelligēda sūt d̄
ip̄is crudis z nō de ip̄is coctis. Et nedū isti fructū ab infir
mis sūt vitādi. imo omēs fructū implētes sāguinē aq̄sitate
ebuliēte. vt fructū recentes. q̄z succū in hūano corpe ebulit
sic mustū. z succū fructuū ebuliūt exteri⁹ in vase. z h̄ p̄t̄ calo
rē solis derelictū in eis cum maturabāt. Isti em̄ fructū p̄
pter ebulitōem succi eoz p̄parāt sāguinē ad putrefactōez.
lz p̄ hora q̄ sumūt iuuamētū p̄stēt humectatōis. Et d̄ hac
cā Auicē. febricitātibz p̄hibuit fructū maxie recētes. i. iij.
trac. ij. c. vij. dicēs. Et oēs fructū nocēt febricitāti cū ebuli
tione sua z corruptōe i stomacho. Quartū ē comestio lac
tis. Cui⁹ cā est. qz lac de leui corrupit z in fumū aut aceto
sitatē auertit in stomacho imūdo. sic vt plurimū ē stoma
chus febricitātis febre putrida. z q̄ febricitātibz febre putri
da nō p̄cedit. Et silr est malū habentibz dolorē capitis et
siticulosis z pluribz alijs. de q̄bz loq̄t ypocras q̄nta p̄ctica
amphorismo. aphorismo illo. Lac dare caput dolentibz
malū. zc. Uez est tñ q̄ in aliq̄bz passiōibz p̄uenit sic in p̄tisi
z ethica z aliq̄bz alijs. put etiā dicit ypocras amphorismo
iā allegato. z etiā inferi⁹ aliqd̄ dicit ibi. Lac ethicis sanū zc.
Et lz lac in p̄dictis passiōibz vitupef. In sanis. tñ laudabile
est. z h̄ si in stomacho z epate bñ digerāt. tūc eī intestina la
uat sua aq̄sitate. z mūdificat butirositate sua. hūoribz vene
nosis r̄pugnat. mēbra humectat. caseitate sua vulnera p̄z

etoz. iuuat. z pulmonis guttur. renū qz intestinoz z vesice
morzurā acutoz hūoz ī intestis mitigat. qz visceribz inu/
scat z humorū phibet morsum. Pretea puenit lac corpibz
tempatis. qz stomach' mūd' est a coleric' z fleumaticis hu/
moribz. In his em lac bñ digestū multū dat nutrimentū.
lau dabilē sāguinē generat. carnē augmētāt. totū corp' lau/
dabiliter humectat. exteriora pulcra facit. vt refert ysaac ī
dict' vniuersalibz. Et ibi etiā auctoritate Ruffi dicit q lac
bibentes ieiunos esse oportet. z bibat' calidū cū creat vbe/
ra. neqz aliqd comedat' qusqz digerat'. z labor z nimi' mo/
tus caueat'. Non est tñ descendū omīno a deambulatione
sed deambulandū est suauiter qusqz in stomachi fundum
descendisse sentiat'. In distemperat' ho corpibz lac nō pue/
nit. In calidis em corpibz cito mutat' in fumositatē z cole/
ram. in frigidis ho in acetositatē et putredinē. In stoma/
cho etiā immūdo lac non puenit. qz in eo corrūpit'. Circa
electōem aut lact' sciendū est qz magis eligendū est lac me/
diocre in via nutriment' z nō subtilissimū. sic lac cameli aut
etiā asininū. neqz pinguisimū z grossissimū. sic lac vaccaz
z pecudū. Eligendū est igit' lac capre. nō em hz tñ aq'sita/
tis sic lac cameli qd nō est aptū ad nutriēdū ratōne nimie
humiditat'. s; vētris subductiuū. nec hz tñ pinguedinis z
grossicie seu caseitat' z vinctuositat' sic vaccaz z pecudum
qd p' grossiciē z vinctuositatē est venaz opilatiuū. vento/
sitatū generatiuū. z difficilioris digestiōis qz sit necessari/
um in regimē sanitat'. Eligat' igitur lac capre non nimis
ppinque partui. nec nimis distantis a partu nō pinguat'.
nutrite in bonis pascuis z in tempe q' reperiūt meliora pa/
sca. Quintū est comestio casei. z p' intelligi de oī caseo. ma/
ximē tñ de veteri Cui' rō est. qz caseus recens est frigidus
et humidus et grosse substantie et difficilis digestiōis z
opilatiuus et lapidis generatiuus et non multū comperit
via cibi in regimine sanitatis. Et caseus vetus est calid' z
siccus ppter sal. facit cibum digeri et difficulter digeritur
b

parū nutrit z male. ī stomacho nocet. z nimis desiccāt. et
min⁹ cōpetit q̄s recēs. Et si aliq̄s case⁹ ē medi⁹ int⁹ nouū ve/
terē et viscosū z frāgibilē duz z mollē z parū declinās ad
aliq̄lē dulcedinē. nō nimis salsus. nō lacriosus. cū incidit
sapor⁹ delectabil⁹ z boni odor⁹. cur⁹ ī stomacho mora non
diuturna ex bono lacte pueniēt fact⁹ sufficiēt vnctuosus.
tal⁹ vtiq̄s case⁹ bon⁹ est. z int⁹ alios mag⁹ ē diligēd⁹. z p⁹ cibū
sumpt⁹ nō mltā q̄ntitate. mltā hō q̄ntitate stipat⁹ ī via cibi
vniversalit⁹ est mal⁹. stomachū grauās z inobediēs dige/
stioni. z opilatu⁹. z lapidis ī renib⁹. z hūoz grossoz ī cor/
pore z ventositatū generatiu⁹ Solū igit⁹ ille case⁹ ē bonus
quē dat auara man⁹. Sextū est caro salsa. Caro em̄ salsa
sive sole sive fumo exsiccata cuiuscūq̄ gener⁹ aut aial⁹ sue/
rint generat sāguinē grossū z melācolicū. z p⁹ p̄ns nocz in
firmis. nec ē pueniēs sanis. Et istud innuit Aui. ij. i. doc.
ij. c. xv. in fine dicēs. Et exēplū spissi pauci nutrimētī mali
chimi. i. mali hūoz⁹ est caro solita. Septimū ē caro cerui/
na. q̄ silr ē sāguinē melācolicū generās. teste Rasi. ī almā
soze. c. de aialib⁹ siluestrib⁹ z dōestic⁹. Octauū ē caro lepo/
rina q̄ silr sāguis melācolici est generatiua. Dic⁹ em̄ Rasis
de ea loco p̄all. Jpa em̄ pl⁹ alijs melācolie generatiua est
Et de ista etiā dicit Isaac in dietis vniversalib⁹ q̄ nō pue/
nit in via cibi. s. solū in via medicine. Et ē sciendū q̄ ista ca/
ro leporina. z silr ceruina cū puenit ad antiq̄tatē simplr
sūt euitāde. si tñ aliq̄ mō cōueniāt meliores sūt iste carnes
cū partui sūt p̄pinā vt siccitas eoz obtēpet ab etate. z etiā
sūt euitāde. nisi sint pingues. nam ex eaz pinguedie obtē/
perat siccitas. Nonū est caro caprina. Decimū ē caro bo/
uina. qz iste carnes etiā sūt carnes melācolice. Nā Isaac ī
dietis vniversalib⁹ d⁹ eis dicit. Caro caprina z bouina sūt
pessima dura. ī digestiōe tarda. z digesta grossū generant
sāguinē z melācolicū. Et Aui. ij. cano. d⁹ carne capna dic⁹.
Caprina hō nō est bona multū. z ei⁹ humor forta sse ē ma/
lus valde. Et sub ist⁹ etiā intellige carnē hircinā z vaccinā

q̄ peiores sūt p̄dicti carnibz. s. capnis z bouinis. Flā d̄ eis
dic̄ Aui. ij. can. c. d̄ carne. Et caro vaccina et cernoz hircō
rū siluestriū z magz auiū facit euenire febres quartanas.
Et de carne vaccina adhuc dicit q̄ caro vaccina plimi nū
trimēti ē grossa melācolica generās egritudīes melācoli/
cas. Et vlteri⁹ dic̄ q̄ caro vaccina generat leprā. Et de carne
hircia dic̄ q̄ ē mala absolute. Quia tā ter⁹ locut⁹ ē d̄ carni
bus vitadis. z maxie aialiū q̄ drupedū. Vidēdū ē vlteri⁹ de
carnibz aialiū q̄ drupedū Et qz circa electōz carniū aialiū
q̄ drupedū p̄trouersia videt̄ int̄ auctores medicie. Quidā
em̄ dicūt carnes porcinas eē meliores sic̄ Gal. z q̄daz glū.
Alij hō dicūt q̄ carnes edinas eē meliores sic̄ Rasis Aui.
et Auerro. lz Auer. v. colliget. imponat Aui. q̄ dixerit car
nes porcias eē meliores. qd̄ tñ nō dicit auctoritate p̄pa. lz
auctoritate xp̄ianoz. Alij hō vitulinas laudāt p̄ alijs Se
cūdū ē q̄ electio z melioritas carniū aialiū q̄ drupedū pōt
m̄ltipl̄r attēdi. P̄rio mō ex pte maiorz nutrimenti z irresolu
biliorz z carnibz hūanis siliorz. Et isto mō caro porcina ce
terz ē melior. P̄rio pp̄ maximā silitudinē quā hz cū carni
bus hūanis. teste Gal. ij. alimētoz. vbi dic̄. Porcie at̄ car
nis silitudinē ad hoies addiscere. est ex eo q̄ qdā cōderūt
hūanas carnes vt porcinas nullā suspitōz habētes fm̄ gu
stū ip̄az z odorē. Et Aui. ij. cano. c. de sāguie ait. Sāguis
hois z sāguis porci sūt siles in oī re. ita vt qdā fuerit q̄ vēde
bāt carnē hois acsi eēt caro porci. z occultatū fuerat illō
vsqzq̄ inuēti fuerit in ea digitū hois. Et isto idez sentit satis
Auer. v. colliget. c. de carne. Secdo qz caro porcina valde
nutritiua ē. Nam dic̄ Gal. ij. alimētoz. Dim̄ edulioz ca
ro porcoz est maxie nutritiua. z h⁹ exp̄ientiā euidentissimā
habēt athlete. Et postea eodē li. ait. Porcoz carne nulluz
aliō amplioz nutrimentū habebis sumere. Tertio qz gene
rat alimētū stabile fortit̄ resistēs r̄solutōi. Et ista fuit mēs
Galieni ī m̄ltz passibz vbi nō paz p̄fert porcinas carnes ce
terz carnibz. s. in octauo d̄ ingenio. vbi dic̄. Ceterz carnibz

porcina laudabilior est si porc^o montana incoluerit. p^o porcū
edus. Et sicut in quanto theraputice. vbi dicit. Quadrupedū ca
ro laudabilior est porcina in calore et humiditate tepata. eiusque
cibus plurim^o et sanguis ab ea generat^o omni melior est sanguine. Et
istud vitat^o h^o carne porcorum non attingit. quia eorum caro indigesti
bilis est. nec iuuenū siue lactētū quia caro eorum humidissima est. sed
etate mediocriū. puta vni^o anni l^o duorum tamen domesticorum quam silue
striū. Verisimiliter tamen estimadū est quod porci siluestres sunt domesticis
meliores. quia carnes porcorum domesticorum sunt pl^o debito visco
siores. Et de carnibus porci silvestris siue apri dicit. Aui. ij. can.
c. de carne. Epiani hoc dixerunt et quod eos imitantur quod melior caro
silvestris est caro porci silvestris. nam cum hoc est lenior carnibus dome
stici porci. est fortis nutrimentum et pl^omi. et evocatur digestiois. et est
melior quam esse potest in hyeme. Et ex isto ulterius sequitur quod predictae car
nes porcine multum laudabiles sunt corporibus iuuenibus. sauis et for
tibus. laborantibus. non dispositis ad opilationes. et his quod impugari que
runt. quia talia corpora indigent primo nutrimento difficulte solu
bili. Et sic dicit Ras. in almā. c. de virtute carniū. Caro hoc grossa
multum laborantibus veniens est. subtilis hoc his quod predictis sunt frigi
diorum. Et idem vult Aui. in. j. c. de regie eius quod comeditur di
ces. Exercitati preterea et multum laboris magis sunt tolerantes nutri
entia grossa. Alio modo potest attendi melioritas et electio carniū
ex parte tepate et pleris eorum. facili digestiois et sanguinis ex ipsis
generati tepantiā. ut. s. illa caro dicatur melior quam tepate est con
plexiois. facili digestiois. sanguinem generans tepatū in calidita
te et frigiditate. subtilitate et grossitate. Et isto modo caro edi
na est melior et laudabilior ceteris. ut vult Ras. Aui. et Auer.
Hanc dicit Rasis in almā. c. de animalibus silvestribus et domesticis
Edina caro est tepata nullā in se habens malicie admixtionem.
quod laborantibus generet sanguinem. laborantibus tamen non congruit. cui nul
la alia caro preferenda est. Non est ei adeo debilis ut ex ea potest mi
nuatur neque eius nutrimentum adeo multum est et grossum ut ex eo pue
niat repletio. et grossus generet sanguis. Sanguis quod ex ea
generatur inest subtilis et grossus ac inest calidus et frigidus existit.

Et ista caro nõ uenit mltũ laborãtib. s; iuuenib; tpatia
exercitio mediocri vtẽtib. qz ista caro generat sãguinẽ for
ti exercitio vel labore faciliẽ resolubilẽ. lz nõ exercitio me
diocri. Et sic q ad istã intentõz caro edina int carnes do
mesticas. ita caro capreoli int carnes siluestres est melior
Et p istã carnẽ edinã plimi medicor; sic Ra. z Auerr. po
nũt carnẽ arietinã. Et dic Auerr. v. colliget. c. de carne. qd
h opio maior; ptis medicor; pter Bali. q abomiat carnes
arietũ. Et videt sibi. qz caro vitulor; e melior; nutriti qz
arietina. Et forsan Bali. h attedit melioritatẽ nutriti ex
eo qd e plimũ nutrire. z nutriti dare mag; irresolubi
le. qd mag; videt puenire carnib; vitulinis qz arietinis. cũ
arietine mag; hũide sint. Tertio mō pt attedi melioritas z
electio carniũ ex pte minor; viscositat; z melior; odor; ear;
Et sic carnes vituline sũt meliores alijs carnib;. Et istud
innuit Auerr. v. colliget. c. de carne dicẽs. Et carnes vitu
lor; sunt bone carnes. idō qz nõ habet illã viscositatẽ frigi
ditatẽ z siccitatẽ quaz habent carnes bouine veteres z car
nes eor; sunt magis odorifere alijs carnib;. z quantũ e in
h meliores sunt carnib; edinis. quia in carnibus edinis
manifestat qdam muscillago. i. viscositas anteq; coquãt.
sed carnes edine sunt meliores vitulinis. qz meliores ge
nerat humores. Et ex isto patet quō non est tanta contro
uersia int auctores medicine sup electione carniũ quanta
pma facie apparet. Notandũ est insup q carnes aialiũ sic
te complexionis meliores sunt circa partũ q distates ml
tum a partu. q edi et lactentes vituli meliores sunt hircis
et bobus. qz sua siccitas pme etatis humiditate corrigif.
S; carnes aialiũ cõplexionis hũide sũt meliores distan
tes a partu. z circa partũ deteriores. qz sua nimia humidi
tas pcessu etatis exsiccãtis. s. iuuetutis corrigif aut tollif et
ab hũiditate pme etatis crescit. Et id iuuenes castrati arie
tes. s. vni; añi sũt meliores z min; viscosi lactentib; agnis.
et porci vni; añi vel duor; meliores lactentibus porcellis

Et g bñ dic Aui. iij. c. de regie ei qd comedif. Oportet at
 vt cibo supple sanitas p uatiu sit tal qlcs snt carnes z ppe
 carnes edoz z vituloz lactetiū puoz et agnoz aialiū. Et
 ex istis oibz cludif q carnes hircoz capz z arietū z boum
 z porcoz antiqz. z spēaliter nō castratoz z porcelloz lac/
 tetiū z agnoz lactetiū n snt mltū pueniētes i regie sanitas
 sed carnes vituloz iuenuū z arietū aialiū z porcoz duozū
 annoz vel vni etiā castroz sufficiēter pueniētes snt esui in
 regie sanitas. Et ē diligēt notandū q carnes declinantes
 ad siccitatē dnt elixari. z declinātes ad hūiditatē. dnt assa/
 ri. vt eaz hūiditas tēpef. z iō carnes cuniculoz z leporum
 cerno z vituloz z capoloz dnt elixari. z carnes porcelloz
 z castratoz arietū assari. elixatio ei obrēpat siccitatē Et ex
 h pz q i tpi bz z plexiōibz hūidis magz ppetūt carnes de/
 clinātes ad siccitatē vt assēf. In tpi bz siccs z plexiōe z eta
 te siccs magz ppetūt carnes declinātes ad hūiditatē

4 ou
 rōdus
 rōpi.

Oua recentia. vina rubentia. pingua iura.
Cum similia pura nature sunt valitura.

In h textu ponūt tria alimta q i modica qntitate mltū
 nutriūt. Quoz pmū est oua recētia. qz snt de his q i modi
 ca qntitate mltū nutriūt. vt innuit Aui. ij. cano. c. d ouis.
 Et idē vult. iij. i. c. pmo vbi dic. Nutriēs ho pue qntitas z
 mlti nutrimenti snt oua z galloz testiculi. Et illd idē i ml/
 tis alijs locs repetit. Circa electōz ouoz sciēdū ē q oua gal
 linaz z pdicū z faneanoz iuenuū z pinguiū snt bona i sa/
 nitas regie. z alijs ouis simplr meliora. vñ oua puula lon
 ga snt bōa. vñ. Filia p sbzi iuber p lege teneri. Q bōa sint
 oua cādida lōga noua. Ampli oua tremula. i. p decoctōz
 aliqlit i p sata. vt i māu tenēt i cortice suo videāt treme
 re. snt meliora durz z sorbilibz. z snt mlti nutrimenti. z facil z
 bone digestiōis. z generāt sāguinē marie cordi pportiona
 bilē. vñ pualescētibz senibz z debilibz maxie pueniūt. z ma

timevitella. **Uñ** **Aut.** in trac. de viribz cordis vult qd vitel-
la ouoz aialiū bone carnis sic gallinaz pdicū z fascanoz.
lz nō sint medicie cordi, mltū tñ cor pfortāt. Et postea sub
dit qd cito in sāguinē pvertūt. z post puerfionez paucā hñt
supfluitatē. z generāt sāguinē subtilē z claz. z g̃ maxie cō-
fortāt cor generādo sāguinē ei pportionabilē. Et vlti^o di-
cit qd multū valēt in dissolutōe sube spūs z diminutōe san-
guis cordis. Sorbilia hō oua facil sūt digestiōis. z leniūt
pulmonē. z pecc^o. z ventrem lubricāt z min^o nutriūt q̃ tre-
mula. Dura hō oua p decoctionē facta ad digerendū sūt
difficilia. z nutrimētū exhibēt grossū. z tarde a stomacho
descendēs. z tarde penetratiuū. Notādum ē insup qd ex di-
uersitate pparatōis ouoz ec̃ acq̃rit̃ i eis bonitas l̃ malicia
Aut ei sūt assata. aut elixa. aut frixa. aut in iure sunt cocta
Assata elixis grossiora sūt z ad digerendū duriora. qz fo-
cus substantialē eoz hūiditatē desiccāt. Et sūt duobz mo-
dis. Aut ei cū corticibz int̃ calidos cineres ponūt̃ aut in
testis frāgūt̃. In testis fracta peiora sūt alijs Illa aut̃ q̃ cū
corticibz int̃ calidos cineres ponūt̃ur duobz sūt modis.
Aut int̃ cineres ponūt̃ tota. aut sup carbonēs ptim disco-
operta. q̃ in cineribz ponūt̃ tota sūt peiora. qz cū calor foci
circūeat. fumositates retinet. Discoopra sūt carbonēs po-
sita fumositatē emittūt z mūda fiūt. Elixa i aq̃ meliora sūt
q̃ assata. qz aq̃ hūiditas calori foci iū hūiditate desiccāda
spugnat Et fiūt duobz modis. aut em̃ cū corticibz elixant̃
aut infra aquā frāgūt̃. Cū corticibz peiora sūt alijs. qz cor-
tices phibēt dissolutōz fumositarū z grossiciei. In aq̃ fra-
cta calor aq̃ tēpate penetrat z grossiciē suā subtiliat. z au-
fert sibi g̃uitatē sui odoris. vñ h̃mōi laudabiliora sūt ceter-
ris oibz. Frixā ceteris peiora sūt. qz pessimos generāt hūo-
res. z sūt in stomacho morātia fumositatē z corruptōz in-
ducētia z fastidiū faciētia. In iure cocta int̃ assata z in aq̃
fracta sūt mediocria. Et ista colligūt̃ ex ysaac i dietis vni-
uersalibz. Sciēdum est etiā qd ouū diuersificat̃ fm ei^o ptes

cōponētes. Nā vitellū in caliditate tempatū existit. Albumen p̄o frigidū est z viscosū dure digerit. z sāguis etiaz ex eo generat̄ nō est bon⁹. vt h̄z ex Rasi tertio alman. c. de virtutib⁹ ouoz. Et sic oua p̄dicta. s. gallinaz. p̄dicum. z faseanoz sūt p̄ueniētia in regie sanitatis. ita oua anatum. ansez strutionū. z similiū volatiliū min⁹ p̄ueniētia sunt in regimine sanitatis. vel simplr euitanda. Scdm est vinū rubrum. Pro q̄ sciendum est q̄ vina diuersificant̄ in colore. Nam q̄dam sunt alba. q̄dam rubea clara. q̄dam citrina. z q̄dam nigra. Vina em̄ alba debilioza sunt ceteris. minus calida z min⁹ nutritiua. vez sunt min⁹ ledentia caput z magis vrine puocatiua z aperitiua. Q̄ sūt debilioza ceteris. patet. q̄ fm Bali. sup. j. canone. iij. pte regis acutoz. Debi Levinū est qd̄ min⁹ calefacit z min⁹ replet caput. cuz q̄ vina alba min⁹ calefaciūt z minus replēt caput ceteris. vt patet debilioza erūt ceteris. Q̄ aut̄ vina alba sūt ceteris minus calida. patet p̄ Bali. in p̄mēto illi⁹ cano. iij. pti. regimīnis acutoz. de vino etem̄ albo. dicētē. Nō est possibile alīcui ex vinis albis vt calefaciat calefactione uehementi. Et postea subdit. Vinū aut̄ albū est minoris calefactōis oībo vinis. Et istd̄ est vez cōparādo vina eiusdē territorij ad in nicē. z nō aliter. qm̄ vina rubea z ruffa gallicana nō sūt ita fortia nec ita calida. sic sunt multa vina alba q̄ reperiunt̄ i alijs territorijs. Debet igit̄ fieri cōparatio int̄ vina eiusdē maneriei z territorij. Q̄ aut̄ sint ceteris min⁹ nutritiua p̄ p̄ Bali. in cōmen. illi⁹ aphorismi scdē p̄ticule aphorismoz. Facile ē repleri potu q̄ cibo. dicētē. Vinū em̄ aq̄suz subtile atq̄ albū vsualiter aq̄ est vicinū z illi⁹ p̄tuti vicinat̄ ad nutriendū vñ vrina puocat. nec corp⁹ inde nutrit̄. Et silr i com. illi⁹ amphorismi eiusdē p̄ticule. Eoz q̄ nutriūt dicit Bali. Vinū aq̄sum nimis dat corpi nutrimētū cui⁹ liq̄z ē sic aqua subtilissima z color albus. Q̄ aut̄ nimis ledūt caput p̄ Aui. in. j. doctri. ij. c. de regie aque z vini dicēt. Vinū p̄o albū z sub tasse calefactū est meli⁹. nō em̄ capitis efficit

dolorem. sed fortasse humectabit et capitis dolorem allevia-
bit. Et idem etiam vult Galienus in commento illius canonis. iij. particu-
le regiminis acutoz. Potus autem dulcis. Ratio autem quare minus
ledunt caput est. quia minus fumosa et vaporosa sunt ceteris. Quia
autem magis sunt urine provocativa et aperta. patet per Hippocratem in
canone illo. iij. particule regiminis acutoz. de vino etiam albo. dis-
centem. Sed transitus eius. scilicet vini albi in vesicam est fa-
cilior quam cuiuslibet alterius potus. cum quod etiam vim aperiti-
uam habere dinoscitur. Et ex hoc textu sequitur quod ista vina alba
subtilia plus conveniunt quam alia vina calefactis siue a natura
sicut colericis et sanguineis naturalibus siue ab accidente.
sicut calefactis ex ira vel mora in sole. Et similiter magis
veniunt studentibus quod debent uti vino non turbate cerebrum
Et similiter veniunt habentibus cerebrum debile siue natu-
raliter siue accidentaliter. quia habentes cerebrum debile ex for-
ti vino faciliter inebriantur. ut habet Aui. in. j. loco palli. Et si
uti velint vinis fortibus necesse est ea fortiter limphare. Et
sicut veniunt habentibus et par calidum et stomachum calidum et ha-
bitantibus in regione calida. quia calida vina in istis facerent
estuatorem. Vina vero rubea clara sicut beluacesia calidiora
sunt ceteris. ut vult Galienus in commento illius canonis super al-
bo. ubi dicit. Veruntamen cuius calefactio ex vi-
nis est vehementer. eius color est rubeus clarus. Et ista vina
etiam nutritiora sunt ceteris. ut habet Galienus in comen-
tatione illius amphorismi palli. Facile est repleri. ubi dicit. Grossum
vero et rubeum vinum nutritius est ceteris. implens corpo-
ra cito obnoxia inanitioni. Et circa istud est intelligendum
quod vina rubea dicuntur nutritiora eo quod plus eorum in substantia
membroz convertitur. Vina tamen nigra possunt dici nutritiora
ceteris. quia persistentius dant nutrimentum. et tardius a membris
resolubile. Et isto modo dicit Galienus in commento illius amphoris-
mi palli. Eorum quod nutriuntur quod vina grossa et rubea nutritio-
ra sunt quam aquosa minus tamen quam nigra. Et isto modo etiam
intelligitur dictus ysaac in dietis particularibus ubi vult quod

vinū nigz pl^o nutriti^o q̄ rubeū. Et ista vina rubea magis le-
dūt caput q̄ alba z min^o vrine sūt puocatiua. Et hīc est q̄
ista vina qz fortia sūt hūitibz debile cerebz nō pueniunt. vt
dictū est. s; bñ pueniūt hūitibz forte cerebz. cū forte cerebz
vapores eleuatos ad ipm nō suscipit. vt di. Aui. i. j. c. p̄all.
Et circa istō est sciēdū q̄ ingeniū hoīs forte cerebz magis
clarificat z acuit si bibat vinū bonū q̄ si n̄ biberet. vt vult
Aui. i. c. j. p̄all. Et rō ē. qz ex bono vino pl^o q̄ ex q̄cūq; alio
potu generat z multiplicat spūs subtiles clari z puri. Et
inde ē q̄ theologi p̄replari soliti circa altissima bona vina
diligūt. Et fm Aui. ibi. Ista vina valēt hoībz frigide com-
plexionis z fleumaticis. Talia nāq; vina corrigūt lapsū fri-
giditatis pplexiōis z aperiūt opilatiōes eueire solitas fri-
gidis fleumaticis. z digerūt fleumata coopātia ad p̄uersio-
nē eoz ī sāguīez. z digerūt faciliē. z cito penetrāt z p̄bēt ali-
mētū mūdū z spūs plurimos. Vina ho citrina minoris ca-
lesfactōis sūt q̄ rubea clara. vt vult Galī. j. cō. illi^o canonis
p̄all. de vino etem albo. maioris tñ calesfactōis sunt q̄ alba.
et g magis sūt caput ledētia q̄ alba. vt vult Galī. i. com. illi^o
canonis p̄all. Pot^o at dulcē. Et ista vina etiā min^o nutritia
sūt q̄ rubea. magis tñ q̄ alba. Et apō q̄sdā ista vina etiā vo-
cant alba. Et hīc est q̄ aliq̄ dicūt qvina alba cito calesfaci-
unt mltū. Vina ho nigra sūt minoris calesfactōis q̄ citri-
na. z g etiā min^o ledūt caput q̄ citrina. S; qz tardioris de-
scēsus sunt in ventrē. z min^o vrine puocatiua q̄ alba magis
ledūt caput q̄ alba. vt h; Galī. in cō. illi^o can. p̄all. Pot^o at
dulcē. Et sūt ista vina etiā pl^o nutritina q̄ alba et citrina.
min^o tñ q̄ rubea. vt p̄dictū est. Tertiu ē sorbilia facta ex
iuribz carniū. z maxie ex brodio pulloz. Talia em brodia
nafe hūane sūt amica. exq̄ facillime in sāguīnē sūt mutabi-
lia. z bonū sāguīnē generant. z maxie dū fiūt ex simila. i. ex
subtilissima pte farine. qz simila z maxie tritici mltū nutri-
tiua est z bonū nutrimentū affert. vt h; p̄t ex Ra. i. almā. Et
ista tria ponit Aui. ij. i. doc. ij. sum. in. c. xv. in fine. vbi dicit

Exēplū subtil' mlti nutrīnti boni chimi. i. hūoz est ouoz
vitelli z vinū z aq̄ carnis. Et ex isto cludit q̄ ista tria sūt d̄
genere naturā hūanā maxie p̄fortantiū.

Nutrit et impinguat triticū. lac. caseus infans
Testiculi. porcina caro cerebella. medulle
Bulcia vina. cibus gustu iocundior. oua.
Sorbilia. mature ficus. vuezq; recentes

*Cibi m.
pinguā*

In h̄o textu tāgūt duodecim res corp̄ hūanū nutriētes
ac ip̄iguātes. q̄z p̄ma ē triticū. i. panis ex tritico. de q̄ dicit
Aui. ij. cano. c. de pane. q̄ impinguat velocit' z maxie d̄ fru/
mēto nouo. Ra. p̄o in almā. de tritico dicit. Triticū tempa/
mēto viciniū est. s̄z caliditati paz̄ attineat. Qd̄ at̄ pōderosi'
z solidi' inuenit̄ maioris est nutrīnti. Oibz q̄z hoibz alijs
gnis pficiēs magis p̄riū inuenit̄. Sāguis etiā ex eo gene/
rat' oī sāguie q̄ ex alijs generat' gnis tēparior est. Et seq̄n/
ti. c. dicit. Panis q̄ ex tritico fit pl̄ibz hoim̄ p̄ueniētiōz est.
Circa electōz at̄ tritici sciēdū est. q̄ electio ei' p̄t sumi vno
mō ex pte sube ipsi'. alio mō ex pte p̄paratōis ei'. Electōz
at̄ ei' ex pte sube ipsi' ponit Aui. ij. cano. c. d̄ frum̄to dicit̄
Deli' est illd̄ qd̄ est mediū int̄ duriciē z raritatē. magnū.
pingue. recēs. i. nō nimis antiquū. planū. qd̄ est inter rube
dinē z albedinē. frumentū p̄o nigrūz mali est nutrīnti.
Rasis p̄o sup̄ addit pōderositatē ei' sup̄ electiōe ei'. Circa
electiōem p̄o ei' ex pte p̄paratōis eius sciēdū est q̄ oia que
sūt ex farina tritici frixa tarde a stomacho descēdūt. gene/
rat' grossos hūozes. opilāt vias epat̄. augmentāt splenē z
generāt calculū. multū nutriūt si digerāt. Triticū p̄o eli/
rum est cibus ḡuis z indigestibil'. s̄z si digerat'. fortit' nutrit z
roborat p̄tutē. S̄z triticū sub forma panis hū fermentati
z assati in clibano moderato igne est elect' cibus. Et oia
ista colligūt ex Gal. j. ali. Scda res est lac. Et p̄ illd̄ itelli

gi de lacte eburato qđ apđ medicos ad obobhe dđ. et apđ
cōmunes balbuca. Balbuca em̄ recens si comedat cū pa
ne recentī siue calidoz imposito maxie impinguat. Potest
etiā intelligi de lacte caprino qđ etiā multū nutrit. de quo
pus latius dictū est ibi Persica. poma. pira. Tertia res est
case⁹ infans siue recens. de qđ dicit Aui. ij. cano. c. de caseo.
qđ est nutritiu⁹ z impiguiatiu⁹. Et lz case⁹ recens nutriat et
impinguet. in regimine tñ sanitatis nō cōuenit. qz sequūf
ex eo nocumēta pus dicta. ibi Persica. poma. pira. Quar
ta res testiculi. Et istđ maxie intelligendū est de testiculis
galloz impinguatoroz. de qđ dicit Aui. ij. cano. c. de testiculo di
cit qđ sunt valde boni nutritiōni z pulchri. z. iij. in. c. j. c. j. d
eis. dicit qđ in modica q̄ntitate multū nutriūt. Et p̄ istud
etiā intelligi de testiculis porcoz multuz pinguiū nōdum
coeuntiū. sicut porcoz caro. q̄ alioz aīalium q̄drupedum
melior existit. z h̄ qđ ad h̄ qđ est nutrimentū p̄bere mai⁹ irre
solubili⁹ corpi hūano simili⁹. sic etiā et porcoz testiculi re
spectu testiculoz alioz aīalium q̄drupedū. Et est h̄ diligen
ter notandū qđ testiculi aīalium p̄uectoroz in qđ est iā fermē
tatū semen z generatū nō sunt boni nutritiōni. sz testiculi
aīalium iuuenū adhuc nō coire potentū. qđ adhuc n̄ est
sperma fermētatū. sunt sat⁹ laudabil⁹ nutritiōni si bñ dige
rāf. z de istis etiā intelligit dictū pus. Quinta ē caro por
cina. de cui⁹ electōe et effectu satis ample dictū est pus. ibi
Persica. poma. pira. Sexta est comestio cerebroz. Pro qđ
sciendū est qđ cerebroz est stomacho malū nauseatiū deie
ctiuum appetit⁹. z grossi humoris generatiū. vex est tñ qđ
si bñ digerāf alimentū dat corpi notabile. sz nllō mō co
medi dđ p̄ alios cibos. Bonū autē est qđ cū origano vel ca
lamenteo vel cū aliqđ obtēpantib⁹ ei⁹ viscositatē z frigidit
ratē in qđ sit h̄ incisiua z calefactiua parēf. Et cauenduz
est qđ si comedat qđ p̄mit⁹ assef sup carbones. Et ē aduertē
dum qđ nō p̄fert illis qđ frigide solēt aduenire egritudies
sed bñ habentib⁹ complexionē calidā. vt vult Ra. i. almā.

c. de virtutibus membrorum animalium. Et breuiter patet. Suenit in
regimine sanitatis. s; aliquando bene uenit via medicie. sic cerebrum
capreolorum ueniens est uenena et morsum uenenosorum. et cere-
brum lepore et tremore. et secundum quosdam cerebrum pulloz et caponuz
ad memoriā et subtilitatē ingenij pferunt. Circa electōem
tū cerebroz sciendū est quod meliora eoz sūt cerebra volatili-
um. et ppe motanoz. et ex cerebris quadrupedū cerebrum arietis
deinde vituli. ut uult Aui. ij. cano. c. de cerebro. Septima
est medulla quod multū sūt nutriti si bene digerant. ut dicit Aui.
ij. cano. c. de medulla. et etiā facile in sanguinē uertit. h̄ tamē
malū faciūt quod deiciūt appetitū atq; nauseā inducūt. Et g
Aui cēna docet eas comedere cū piperibz. Et etiā aliq; eas
pparāt cū citonijz et pastillis. ut faciūt lecardi. Et p elec-
tione eaz dicit Aui. quod uenientior est medulla vitulorum et
cerui. deinde thauri. et postea capraz. deinde ouiu. Et secundum
aliq; medulle thaurorum iuuenū et piguū multū ueniētes
sūt Decima est dulcia uina de quibus posterius dicitur ibi. Sūt nu-
tritiua. Nonā est cibus gustu iocundior. qz talis materie nutrit.
Juxta illud ypo. ij. pte aphorismoz dicitur. Patet deterior ci-
bus et potus delectabilior quod de melioribus magis delectabilis est
appetendus. Et Gal. in cōmēto illi ait. Dis ei cibus sapidus in quo
quod delectatur cū accipit a stomacho complexus retinet et cū ma-
gna delectatōe digerit plures quibus aliquid sit abominabilis. fu-
git uero uomit fastidiū inflatio rugit generas. Et hinc est quod
aliq; melius ualēt cū malo cibo quibus cū bono. qz maiore delec-
tatōz hnt in malo. Decima est oua sorbilia quod in modica quan-
titate etiā multū nutriūt. de quibus etiā dictū est sup̄ ibi. Quia re-
tētia. Undecima est sicca mafe quod ppter suā dulcedinē multū nutri-
unt et ipiguāt Circa istud sciendū est quod plures nutriti sic non existat
in robore nutriti carnis et gnoz. est tū uehementior robors quibus
nutritiū oim fructuū ut uult Aui. ij. cano. c. de sicubz. Et ibi
de etiā dicitur quod sicca est nutritibilior ceteris fructibus. Et ideo uult
Aui. i. c. de regie ei quod comedit dicitur quod in fructibus. fructus
magis nutritiui et siliiores et pingiores carnibus in nutriendo

sūt sic⁹ r⁹nevalde mature z dactili. Circa electōez hō eaz
sciēdū est q⁹m Aui. ij. canone. c. i. d⁹ ficub⁹. Melior ē alba
q⁹ lenior. deide rubea sine citrina. z deide nigra. Et q⁹ ve/
hemēter mafa ē melior ē z p⁹ria ad h⁹xt noceat. Itē hūidez
recētes ficus mag⁹ et veloci⁹ nutritine sunt q̄ sicce z citius
trāseūt d⁹ stomacho ad epar z mag⁹ bumectāt epar z mag⁹
lenificāt q̄ sicce. sicce hō sūt min⁹ inflatiue. z mag⁹ stoma/
chozueniētes q̄ hūide. De siccis dicit Aui. loco p⁹al. Sic
ca qdē in suis opatōib⁹ est laudabil⁹. vez sāguis ex ea gene/
rat⁹ nō est bon⁹. z p⁹ h⁹ facit pediculos. vez si sit cum nuce
tūc ei⁹ chimus. i. humor fit bon⁹. z post nucē cū amigdala
Et postea dicit q⁹ admīstratio sicce cū ieiuniū adest. est mi/
rabilis inuamēti in aperiendo vias cibi. z p⁹rie cū nuce z
amigdala. cū tñ ei⁹ nutrimentū cū nuce sit pl⁹ q̄ cū amig/
dala. Et zueniūt vtreq⁹ ficus in h⁹ q⁹ in ipis est inflatio et le/
nificatio z expulsio supfluitatū ad cutē z puocatio sudor⁹
z remotio asperitat⁹ gutturis. z mūdificatio z lenitio pec/
toris pulmonis z canne ei⁹. apertio opilationū epatis re/
nū z splenis. Duodecima res est vua recēs. i. vua dulcis z
bñ matura. Pro q⁹ sciendū est q⁹ vua est triplex. Nā quedā
est imatura z acerba. z fit ex ea agresta. z ista stringit vētrez
z colerā rubeā repmit atq⁹ sāguinē. z multū valet in fluxu
ventris colerico. Alia est matura viridis z recens. ex qua
fit vinum. Et ista spēaliter qñ est alba z sine nucleis z coz/
tice ventrē laxat z ceteris fructib⁹ plurimi z melioz⁹ nutri/
menti existit sic z ficus. minoris tñ nutrimenti est q̄ ficus
vt h⁹ Aui. ij. canone. c. de vua. Verū est tamen q⁹ ventosi/
tatem generat z inflatōes et ventris dolorē. Et si remanse/
rit p⁹ duos dies vel tres post collectōez suspensa donec coz/
ter detumescat meli⁹ nutrit z min⁹ laxat. nec tñ inflat. Et
habētes stomachū plenū cibo z imundū malis humorib⁹
nullo mō comedāt vuas. z spēaliter recentes z sine arillis.
velocit⁹ em̄ i stomacho imūdo corūpūf z i stomacho ple/
no cibis. qz nimis cito digerūt. z nō poterunt exire de sto/

macho p^o eaz digestioez p^o cibū nōdū digestū. q̄retūc in
 stōacho corūpūf z aliū cibū corūpūf. Et si k^o etiā intelli
 gēdū ē d^o alijs fructib^o latatis. Et si aliq̄s velit sumere vna
 viridē z recētē. bonū ē q̄pmit^o infūdat i aq̄ feruētī p^o horā.
 z deide ponat i aquā frigidā. z p^o sumat. Ra. s^o i al. de vna
 recētī. z spēalit^o dulci. dīc q̄ cito corp^o ipīgnat z augmētāt
 erectōz s^oge. Et vltēr^o dīc q̄ illa vna q̄ ē subtilior^o corū. i. cor
 tic^o cit^o descēdit a stōacho. illa s^o q̄ grossior^o cardī. Alia ē
 vna sicca. q̄ passula vocat. z ista lz ponat z numerat int^o eq̄
 lia. paz tū caliditātī attinet. z bñ nutrit s^om Ra. lo. pal. z cō
 fortat stōachū z epar s^om Qui. loco p^oall. z opilatōes remo
 uet. Et dīc q̄ epar ipīgnat creis z marie si mūdēt ab aril
 lis. Et sic text^o p^o dīc^o p^o intelligi de vna matura recentī. et
 de vna sicca que passula dīcīf.

Vina probantur odore. sapore. nitore. colore.
Si bona vina cupis hec quiqz pbatur in illis.
Fortia. formosa. fragrantia. frigida. frigida.

*probatio
vini.*

In h^o textu ponūt q̄tuor generalia q̄b^o vina pbāt. Pri
 mū ē odor. vinū ei boni odor^o siue redolēs mltiplicatū ē
 spiritūū subtiliū. Et s^om p^ostā. v. theorice bñ nutrit. z bonū
 sāguinē generat. vinū s^o fetidū abomiabile ē nate būane
 spūs grossos melācolicos generās. et s^om p^ostā. v. theorice
 malū sāguinē et capite^o dolorē ex malo fumo caput ascēde
 re generat. Bali. s^oo. iij. regis acutoz. cōmēto. j. loq̄ns d^o di
 versitate vinoz ex odore dīc q̄ ex vino boni odor^o ē melior^o
 chimi. i. humoris. et s^om illud est mltitudo q̄ iplet ex eo ca
 put. q̄d est qz est subtili^o z calidi^o. Qd aut ex eis ē mali odo
 ris s^om maliciā chimi generati ab eo erit paucitas lesiōis
 ei^o i capite. q̄d est qz est frigidū z grossū. Illd at cui penit^o
 nō est odor nō facit oīno aliqd accidere i capite. qz ē vehe
 mēter grossū. Scdm est sapor. sic em cib^o sapidior melius
 nutrit z mel^o a stomacho aplecūt. vt dictū ē i snia pcedēti.

sta z vinū. Circa istō tñ sciēdū ē qvina ī sapore diuersifi/
cāt. qdā ei sūt dulcia alijs nutritibilia grossū sanguinē fa
ciētia z vētrē hūectātia ad digerēdū dura z sitim generatia
Alia sūt pōtica sine stiptica stōachū pfortātia. vētrē pōtipā
tia. pectori z sue prinētie. s. pulmōni z cāne ei⁹ nociua. inte
stinis pgrua. ad digerēdū dura. Alia sūt acerba q sūt diu/
retica. i. vrine puocātia. grossos hūores nō generatia. sed
dissoluētia. Alia amara min⁹ calida. vt hz pōstā. v. theorice.
Tertiū ē nitōz siue resplēdētia q īdicat sup subtilitate vini
et sic ex pōseqnti sup subtrilitate spiritūū ex ipō generatorū.
Quartū ē color. Ex pte ei colorz vina diuersificāt ī nutri/
tōe. Vina ei rubicūdiōra ceterz paribz magz nutritibilia sūt
albis. z iō pl⁹ pueniūt macris qz alba. Alba tñ pl⁹ pueniūt
pinguibz. Et de ista diuersitate vini ex colore dictū ē pus
ibi. Qua recentia. Deinde in textu ponūt qnqz specialia q
bus pbat bonitas vini. Primū tāgit cū dz. Fortia. Forti/
tudo em̄ vini cogscit ex effectu. Vinū ei forte ē qd calefac
corp⁹ vehemēter replēs caput fm Gal. com. j. iij. pti. regis
acutoz. Istō ei vinū maxie spiritūū ē mltiplicatiūū z mul
tū nutritiūū. Cauēāt tñ ab illo nisi sit limphatū q sūt debi
lis cerebri. qz mag effumatio ab ipō ad cerebz ipm pueni
ret z ipm lederet. Scdm tāgit cū dz. formosa. Vinum em̄
formosū siue pulcz qz cū maiori appetitu sumit meli⁹ dige
rit z meli⁹ nutrit. Tertiū tāgit cū dz. fragrātia. Vinū eniz
fragrās siue bñ redolens maxie pfortatiūū ē z spirituum
subtiliū generatiūū. vt dictū est. Quartū tāgit cū dz. frigi
da. Nā vinū dz esse frigidū q ad tactū. nō at q ad effectum.
vinū em̄ calefactū cum sit rari⁹ z subtili⁹ cit⁹ inebriat. ner
nos debilitat. z caput ledit. nisi ī modica qritate sumptuz
fuerit. Quintū tangit cū dz. frisca. Vinū em̄ bonū dz esse
friscū siue leue. qd spumādo sonū facit z hz spumā tenuez
de facili labilē. z in medio existēte. siue qñ in eo mouentur
atbomi. vinū em̄ nō isti⁹ dispositōis pendulū dici dz. z ma
xime si nō sonat vel corpa atbomalia nō habeat. vel debet

dici debile vel limphatū si spumā habeat cū magnis am-
pullis. vel ad latus cippi spuma diu maneat.

Sunt nutritiua plus dulcia candida vina.

*Vinum
nutritiue*

In h̄o textu ponit vnū documētū d̄ vinis. Et est q̄ vina
candi da z dulcia ceteris paribz vel nutriūt reliq̄s vinis. Et
istō voluit p̄stan. loco p̄all. z idem vult Aui. i. j. c. de regie
aque z vini. vbi dicit. Vinū q̄z grossū q̄d est dulce. est meli⁹
illi q̄ vult esse piguis. Et rō est. qz vina dulcia vehementer
a mēbris attrahūt. p̄t̄ coz dulcedinem cui nasa p̄gaudet
Nā dicit Aui. ij. cañ. trac. j. c. ij. Opatoēs at̄ dulcēs sūt dige-
stio z lenificatioz m̄ultiplicatio nutrimenti. z nasa diligit ip-
sum. z p̄t̄ attractiua attrahit ip̄um. Et h̄z iste text⁹ verificet̄
de om̄i vino dulci. eligibile ē t̄n vinū moderate dulcedis.
z nō dulce in summo. sic vinū q̄d vulgo muscadellum siue
muscaderū d̄z. qz tale corrūpit sāguinē. Cui⁹ rō est. qz nasa
rapit a nide tale vinum a stomacho ad epar p̄us q̄z digerat̄
q̄d i eo est vtile chilificatiōi z añq̄s maturet ei⁹ supfluitas.
p̄t̄ delectatōz ei⁹ maximā in p̄naturalitate dulciū. z sic re-
plet sāguinē aq̄sitate indigesta. ex q̄ reddit̄ apt⁹ ebullitioni
z putrefactioni. Et istō etiā intelligendū est de alijs cibis
dulcibz in summo. Pro maiori noticia sciēdū est q̄ ex vsu
vini dulcis alioz nutrientiū dulciū tria timent̄ nociūta
et maxie bis q̄ ad ea proni sūt. Primū ē fastidium p̄tea q̄
dulcia suis caliditate z hūiditate leniūt z applanāt orifici-
um stomachi inducētia illic dispositōem p̄riā inanitioni z
corrugatōi q̄ sūt cā famis. Scdm̄ est velocitas inflāmati-
onis coz z p̄uersiōis in colerā. Nā res dulces p̄ueniētissi-
me sunt in generatōe colere. Et p̄t̄ h̄ mel pl⁹ om̄ibz rebz ge-
nerat colerā. qm̄ ip̄m est dulcius om̄ibz rebz. z post ip̄m vi-
nū dulce. vt h̄z Bali. in com. illi⁹ cañ. ij. parti. regis acuto-
toz. Dentē leui⁹ p̄cutit. Et hinc est q̄ iducit̄ sitim nec cō-
uenit febricitantibz. nec etiā coloricis. vt ibidem dicit Bali.

Tertium est opilatio epatis & splenis. qz dulcia trahunt ab eis cum sece propter magnam delectationem quam habent in eis. et materie epatis ante digerantur. que illic lenit inducunt opilationes. coopante ad hec suba grossa. in qua fundatur sapor dulcis secundum Avicennam. in canone. tractus. i. c. iij. Et hic est quod vinum dulce minus est vine provocatiuz quam alia vina. Et ista tria nocumeta sunt et valent acetosa. qz appetitum sua acetositate provocant et sua frigiditate inflammationem prohibent et subtilitate sue sube opilationes aperiunt. Nota dum insuper quod vina dulcia et alia nutriencia dulcia opilent epatis et splenem. deopilant tamen ipsum pulmonem. Et ratio que non opilant pulmonem sicut epatis et splenem est. qz a dulcibus in transitu suo per meri nihil nisi subtile ad ipsum resudat. et sanguis generatur ex rebus dulcibus ad pulmonem venit iam purificatus in epate. post et corde subtiliatur. Et istud vult Galenus in commento. illud canonum. iij. parti. regiminis acutoz. dulcis potus. Item vina dulcia minus inebriant secundum Hippocratem. iij. parti. regis acutoz. canone illo. Debet lenius percutit quam reliqua fortiora vina. Ex predictis concludi potest quod si bibatur vinum ratione nutritionis corporis restauracionis et inspersionis. sicut contingit in his que macri sunt. siue naturaliter siue accidentaliter. tunc operantur vina dulcia et grossa sufficienter colorata. Talia enim vina sunt sufficienter nutritiva et deperditis restaurativa. et corporum inspersione. unde convenientiora sunt ad inspersionem corpora macra. Et per oppositum si interdum non nutritio nec deperditio restauracione nec inspersione ut contingit in his que sunt multum carnosum et pingues. tunc vina subtilia non dulcia. sed sapore amabili odorifera ad albedines declinatione sufficienter fortia eligenda sunt. Si homo deest vinum ad sitis extinctionem. tunc vinum album subtile debile est eligibile. tale enim vinum magis humectat et infrigidat. et per hoc melius extinguit sitim. et quanto sitis est maior tanto tale vinum est convenientius. Si homo vinum deest ad spirituum confortationem et reparacionem et virtutis confortationem. tunc debet dari vinum subtile odoriferum saporis delectabile. mediocris coloris. sufficientis fortitudinis. et tale vinum debet sumi cum paucis cibis. et debet esse depuratum ab utraque superfluitate. et debet sumi pauca quantitate. Si

So intēdam⁹ pectoris z pulmonis mūdificatōz z vētr⁹ laxa-
tōez. tūc vina mediocr⁹ sube. sapore dulcia sūt mag⁹ eligi-
bilia.

Si vinū rubeū nimiū quandoq; bibatur
Venter stiptatur. vox limpida turbificatur

*vinū
rubeū*

In h⁹ passu ponūt duo nocumēta nimie potatōnis vini
rubei. Primū ē qn imia bibitio vini rubei stiptat ventrē. i.
duros facit recessus seu difficult⁹ h⁹ie egestōez. Qu⁹ cā fm
aliq; est. qz tale vinū rubeū pl⁹ ceter⁹ parib; ē calefactiuū
z mag⁹ nutritiuū. Inq;rum em̄ pl⁹ ē calidū mag⁹ exsiccāt.
z inq;stū mag⁹ nutritiuū auidi⁹ a nasa retinet. Pōt tñ tēp⁹
intelligi d⁹ nimia potatōe vini rubei stiptici aut pōtici. ex q̄
stipticat⁹ z stiptat vētr⁹ p⁹ stipticitatē z pōticitatē vini Circa
istō tñ sciēd⁹ ē q⁹ si exhibeat vinū ad stōachi z viscer⁹ p⁹ tētiue
fortificatōz eligem⁹ vina grossa pōtica v⁹ stiptica rubea v⁹
nigra. sic p⁹ tūgit in hūtib; fluxū vētr⁹ p⁹ debilitatē p⁹ tētiue
stōachi. z istud vult ypo. iij. pti. regis acutoz. can. illo. pal-
me⁹ q⁹dez z niger. z silr Bal. in com. illi⁹. Sz si intēdam⁹
p⁹ fortatōz digestiōi p⁹ tētū vina subtilia v⁹ mediocria ī sub-
stātia z colozē boni odor⁹ z p⁹ ueniēt⁹ saporis z sufficientis
vigoris aliq;lis stipticitat⁹. Scdm̄ est exasperatio guttur⁹
siue rancedo quā inducūt aliq; vina intēse rubedis p⁹ eo-
rū siccitatē z terrestitatē. Et istō nocumētū etiā p⁹ tūgit ex
vinis rubeis patrie brabantie p⁹ eoz stipticitatem z terre-
stitatē. z maxie qn̄ musta sūt vina p⁹ dicta istō nocumētūz
scdm̄ p⁹ tūgit. non tñ p⁹ mū. qz mustū magne rubedis solet
inducere vētr⁹ fluxū p⁹ feces suas terrestres cū eo mixtas
q̄ sui mordicatōe mordicat intestina. ex q̄ mordicatōe flu-
rus vētris causat. z tale vinū nō d⁹z bibi mustū. i. q̄ diu fue-
rit turbidū z bulliēs. qz ex q̄ ipm̄ est mordicās p⁹ suas fe-
ces terrestres. ab eo etiā eleuat sum⁹ mordicans. q̄ ad cere-
brū veniēs sui mordicitate mordicat oculos atz rubificat
Et istō etiā intelligēdū est d⁹ ist⁹ mustis patrie brabantie

siue rubeis siue albis propter eorum trestretates. Ea autem quere iste
sumus est mordificatiua est. quia vinum a quo dissoluitur est mordificati
uum. Ita ut dicit Galenus. i. p. aphorismo. in com. illi aphorismo. et quod cre
scit quicquid a quolibet re dissoluitur eivndem dissoluitur necesse est ut al
simile.

Contra **Allea. nux. ruta. pira. raphanus. et tiriaca.**
in m. **Hec sunt antidotum contra mortale venenum.**

In hoc textu ponuntur sex medicinae valentes contra venenum. Prima
est alleum quod maxime valet contra nocumeta pervenire solentia ex mala
aqua. et maxime valet contra potum male aqua. de quo dicit Serapion. in aggre
ga. c. de eo quod quando sumitur alleum et post bibitur aqua corrupta non no
cet aqua illa potata. Et idem innuit Avicenna. in. ca. c. de eo. et in. j. c.
de pervasione iter agentis a nocumeto diversarum aquarum. Et istud
idem etiam operatur cepe. ut vult Avicenna. in. ca. c. de eo. et sic potest pro
hedi sub alleo. de eo etiam dicit Avicenna. in. j. loco palli. quod cepe est ut
tiriaca malae aquarum. et maxime cum aceto. quia cepe est subtiliativum
incisivum absterisivum cum stipticitate et aperit fortiter. ut vult Avicenna.
in. ca. c. de eo. Et est calidum in tertio. quare calefacit malas
aquas prohibens ne sua frigiditate stomacho noceant. et subti
liat grossas facies eas cito penetrare. Et acetum huic mix
tura vigorat virtutem eius in subtiliatione et penetratione aquarum et phi
bet a siti quam inducere solet cepe comestum. Et eadem ratione
verificatur de alleo. Et igitur etiam dicit Avicenna. in. j. loco palli. quod al
lea comedenda sunt aquas grossas et turbidas. quia subtiliant
eas. cito descendere faciunt et prohibent ne stomacho noceant
et intestinis. et ne venas opilent. Alleum propterea comestum ante
iter et post hoc. ex melioribus rebus est et pervenientioribus illi quod veniunt
ab aere frigido vel quod vadunt ad eum. ut innuit Avicenna. in. j. c. de re
gendo iter agentem in frigore et congelatum. Et ex isto sequitur quod alle
um multum valet iter agentibus et per diversas terras euntibus et di
versis potibus utentibus. iuxta illud metricum. Allea quae mane ie
iuno sumpsit ore. Hunc ignotam non ledit potus aquarum. Nec

diuersoz mutatio facta locoꝝ. Valet p̄tea alleū ad pūctū
rā ſm̄iū venenozoz & morſuz ſerpētū qñ bibit cū vino. qđ
Aui. ij. cañ. c. de eo ſe dicit fuiſſe exptū. & p̄fert etiā morſui
canis rabioſi & qñ fit emplaſtz ex alleoz folijs fic⁹ & cimi/
no ſup morſū migal⁹ p̄fert vt ibidē dīc Aui. Cepe vero ſm̄
Aui. ij. cañ. c. de eo. p̄fert etiā morſui canis rabioſi cū liniſ
ſup ip̄m aq̄ et⁹ aut emplaſtraſ ex eo cū ſale & ruta. & cepe qđ
comedīſ expellit nocumētū v̄toſitat⁹ venenozoz. Et dire/
rūt qđā q̄ ip̄m generat ī ſtomacho hūozē hūidū plurimū
frāgētez nocumētū venenozoz. Notādū eſt circa iſtud q̄
alleū & cepe & ſiſt etiā porrū via cibi nō p̄petūt tpat⁹ corpi/
bus nec calidis. & ſp̄ealiſ cruda. paz eī nutriūt & male nu/
triūt. generāt ſāguinē acutū & pungitiuū. groſſos hūozes
tñ ſubtiliāt & viſcoſos icidūt. & poſtq̄ decocta ſūt. p̄dūt pū/
gitiuitatē. & adhuc r̄manet p̄t⁹ inciſiua & ſubtiliatiua. vnde
mag⁹ cocta p̄petūt q̄ cruda. Porri eī ſunt calidi & ſicci et
dāt corpi alimētū illaudabile & oculis nocēt & generant ſā/
guinē nigz & melācolicū & ſōnia t̄ribilia & neruos ledūt rō/
ne pūgitiuitat⁹ eoz. nocēt dētib⁹ & gingiuis. & null⁹ coleri/
cus nec melācolic⁹ eis vtaſ. & ſp̄ealiſ crudis. Cepe calide
ſūt & hñt hūiditatē ſupfluā t̄reſtre cū hūiditate aq̄ſa ſubtri/
li idigeſta. Si comedāſ cruda generant ī ſtōacho hūozes
malos & putrefactibiles & corruptibiles. & iducūt ſomnia
mala & t̄ribilia & dolozes capitis. & nimi⁹ vſus eaz diſponit
boīez ad memoriā dep̄dēdā & pturbat itellectū & p̄duc ad
demētiā. S; ſi comedāſ cocte cū aq̄ laudabiliū carniū
laudabiliſ iuuāt digeſtōz & minuūt eaz nocumēta et tēpāt
cibaria frigida cū q̄bz decoquūt. ſ; meli⁹ e eis nō vti. Allea
calida ſūt & d̄clināt ad aliq̄lē hūiditatē. ſ; min⁹ q̄ cepe. va/
lēt p̄v̄toſitatē & valēt ī tuſſi. & bñ ſcreare faciūt. ſ; nocēt vi/
ſui & dolozē capitis iducūt. & ſūt tiriaca ruſticoꝝ Et ſic p̄di/
cta ſolū p̄ueniūt his q̄ ſleumaticū aut groſſū viſcoſū hūo/
rē hūerūt. Colerici ſo a p̄dict⁹ abſtineāt. Scđa ē nux d̄ q̄
dīc Aui. ij. cañ. c. d̄ ea q̄ ip̄a cum ſicub⁹ & ruta eſt medicina

oibz venenis ⁊ ex ea cū cepe ⁊ sale fit emplastrz sup' morfuz
canis rabiosi. Et istō maxie itelligit' de nuce sicca añ cibū
sūpra mō p'dicto. Et circa istō vltteri' sciēdū ē q' nuce sicce
peiores sūt recētibz ⁊ hūidis. qz sicce magz vinctuose sūt. rō
ne cur' in colerā p'uertūt. ⁊ inducūt capiti' dolorē ⁊ oculos
turbāt. ⁊ striginē generāt. ⁊ spēalit' sūpte p' cibū ⁊ ligue pa/
ralisim' iducū. vomitū puocāt ⁊ vesicas ī ore faciūt. Et ba
bētes stōachū colericū maxie dñt euitare nuce siccas. et
q̄to antiq̄ores tāto peiores sūt. Recētes āt min' male sūt.
qz n̄ sūt tāte vinctuositat'. ⁊ iō n̄ generāt dolorē capiti' aut
striginē ⁊ silia sic sicce. ⁊ rōe hūiditat' lubrificāt' laxāt vētrē
et si aliq̄stulū torreāt ⁊ comedāt p' cibū. p̄mūt cibū sūp/
cū. Et sic pz q' nuce recētes sūt magz p'ueniētes corpibz sa
nis q̄ sicce. Tertia ē ruta de q̄ dic' Aui. ij. cañ. c. de ea q̄ re/
sistit venenis. Et postea subiūgit. Et q̄ sibi timet ne ī potu
sumat venenū ⁊ pūgia venenosis bibat de semie ei' pond'
dragme vñ' cū folijs suis cū vino. ⁊ ppe si bibit cū nuce ⁊
bolo oibz p'trit' ⁊ p'mixt'. Et dic' Ari. i. de aialibz q' cū muste
lavult pugre cū serpēte siue cū bufone. ip̄a comedit rutaz
vt interficiat eū. qz odor rute ē inimic' veneno. Un̄ come/
stio rute cū ficubz ⁊ amigdalis dulcibz ī mane p̄suat a ve/
neno. Notādū circa istō q' duplex ē ruta q̄dā domestica et
alia siluestris. Domestica melior siluestri ē. qz siluestris ⁊
maxie sicca. calida ⁊ sicca ē in q̄rto ḡdu. q̄re plimū sumere
de ea est p̄niciosū. Domestica p̄o hūida. calida ⁊ sicca ē in
sc̄do ḡdu. sicca p̄o ī tertio. ⁊ ē incisiva resolutiva carmiati
ua vētositatū. ⁊ istō maxie puenit sicce. Nā dic' Sera. c. de
ea. q' ē de rebz magz p̄ferētibz inflatōibz. i. vētositatibz. s̄z in
hūida est inflatio. Itē ruta vehemēt' acuit visū. ⁊ ppe succ'
ei' cū succo feniculiz melle collirio facto ex ea aut comesta
vt dicit Aui. ij. cañ. c. de ea. Quia tñ in succo rute q̄daz est
bauracitas nocēs oculo. iō ruta p̄t applicari oculo vētilan
do. ita q' solū vapor siue fumalis euaporatio ei' ⁊ nō suba
rute ad subaz oculi p̄tigat. Quarta ē pira d' q̄bz di. Aui. ij.

cañ. c. de eis q̄sūt cura fūgoꝝ mortificatiū. Et qñ coquūf
isti fūgi cū piris mīorať nocumētū ipoz. Uel p̄t iste textus
verificari d̄ piris aromaticis q̄ sui aromaticitate spūs p̄for
tarēt. z sic nocumētū veneni repellerēt. Quīta ē raphan⁹ d̄
q̄ dīc̄ Aui. ij. cañ. c. de eo. q̄ p̄fert morsui vipere. z cuz vino
morsui cornute etiā. Et semē ei⁹ p̄fert venenis z h̄mib⁹ ve
nenosis. Et si ponat̄ fruct⁹ ei⁹ sup̄ scorpionē morit. z aq̄ ei⁹
ē expta ī h̄. z ē fortior. Et si momorderit aliquē scorpio q̄
raphanū comederit nō nocēbit̄ ei. Et p̄fert etiā p̄focatiōi
q̄ sit a fūḡ mortifer⁹. Uel p̄t dici q̄ raphan⁹ valet p̄ vene
nū. qz puocatiū est vomit⁹. z sic p̄ vomituz stōach⁹ purgat̄
a malis hūozib⁹ si q̄ ī eo sint. Et circa istō sciēdū ē d̄ rapha
noz radice q̄ sūt p̄pinq̄ in p̄plexiōe q̄ nocēt corpib⁹ colericis
generat̄ em̄ sāguinē acutū z pūgitiuuz. Et raphan⁹ ē mal⁹
stōacho faciēs eructuare. z generat hūozē grossū. z si dige
stīua sit debil⁹ generat hūozē crudū. h̄z tñ h̄tutē subtiliati
uā z incisīuā. Quidā aut̄ comedūt radicē z raphanū post
alios cibos ad p̄fortādū digestionem. de q̄ admirat̄ Galī.
Uñ vez ē qd̄ exp̄ientia docet. Et dicūt sapiētes medici q̄
si comedat̄ post aliū cibū iuuāt ad digestōez z descēsus ei⁹
z vētrē laxat. S̄z si comedat̄ añ aliū cibū ipellūt ad sup̄io
ra z vomitū inducūt. Bonū ē aut̄ q̄ comedat̄ cū aceto z sa
le p̄ alios cibos z in modica q̄ntitate. Uez ē tñ q̄ ocul⁹ no
cēt z capiti. Ra. h̄o ī almā. dīc̄ q̄ raphan⁹ lōgā faciēdo mo
rā ī stōacho icidit fleuma. cui⁹ folia cibū digeřt z appetiti
uā adiuuāt qñ paz sumit̄ de eis. Sexta ē tiraca. q̄ a toto
genere valet p̄ venenū. z iō valz tam rōnabilib⁹ q̄ brutis p̄
venenū tā frigidū q̄ calidū. Et sub tiraca p̄t p̄bēdi me
tridatū qd̄ silē opat̄. De tiraca ei⁹ dīc̄ Aui. vj. ī trac. ij. c. j.
Scias q̄ canon maxim⁹ ī curatiōe veneni ē p̄fortatio ca
loris innati z excitatio ipsi⁹ ad expellēdum. sic facit tiraca
De tiraca h̄oz metridato sil⁹ dīc̄ Aui. vj. ī trac. j. c. d̄ medi
cis cōib⁹ ad venena. Sūt medicie q̄ p̄rie sūt veneno. q̄re n̄
p̄mittūt ip̄m puenire ad cor. z sūt sic tiraca z metridatū.

Aer. Aer sit mundus habitabilis ac luminosus
Nec sit infectus nec olens fetore cloace

In h̄o textu notāf̄ q̄ttuor circa electōz aer̄ habitabil̄. q̄z
pmū est q̄ h̄o d̄z eligere aerē mūdū. i. nō infectū vaporibz
qz aer immūd̄ alterat cor s̄m p̄plexionē illi⁹ qd̄ sibi cōmī/
scef. sic innuit **Daly.** in tegni. in com. illi⁹ can̄. **Dia** h̄ ei. zc.
Scdm̄ est q̄ h̄o d̄z eligere aerē luminosum. Aer em̄ turbī/
dus iducit in corpe tristiciā z pigriciē. qz aer turbat⁹ cōmī/
scef hūores. z turbid⁹ ad cor puenit. q̄re ex ip̄o z hūoribus
grossi z turbidi generāf̄ spūs aīam tristificātes z pigriciē
inducētes. Nihil est ḡ qd̄ maḡ iocundū facit hoīez atz mī/
nus ḡuē q̄z in claro aere ābulare vel mane surgere. Tertiū
est q̄ h̄o d̄z vitare aerē infectū. cuiusmodi est aer in q̄ sunt
strages. cōiter em̄ in locis in q̄b̄ p̄cessit max̄ia hoīm inter/
fectio seq̄f̄ pestis z in locis vicinis Aer em̄ infect⁹ qn̄ inspi/
rat inficit spūs in n̄ro corpe. Quartū est q̄ homo d̄z vita/
re fetorem cloace. Et p̄ h̄o innuunt̄ infectiōes particulares
aeris. cuiusmodi est infectio aeris latrinaz v̄l foueaz quo
q̄ne vel locoꝝ in q̄b̄ p̄oñciuntur cadauera mortua z ossa
mortuoꝝ. z aeris vicini aque in q̄ putrescit linū vel cana/
pus. Aer em̄ taliter infect⁹ inficit spūs n̄ri corpis z max̄ie
cerebro nocet. Et hinc est qd̄ dicit **Auicē.** ij. in doc. ij. c. ij.
Et aer qd̄ d̄ū est t̄pat⁹ et clar⁹ neq̄ suba extranea p̄plexio/
ni spūs s̄ria ei admīscet̄ est sanitatē efficiens z ip̄az p̄suās.
et cū mutat̄. s̄rium sue opatōis opat̄. Et p̄ maiori decla/
ratione p̄dictoꝝ sciendū est q̄ aer necessari⁹ est in regie sa/
nitatis dupl̄r. p̄mo qd̄dem p̄pter refrigeratōem cordis. secū/
do p̄pter expulsionē fumosaꝝ supfluitatū tribulantū sp̄m̄
et calorē innatū. Sic em̄ in exterioribz nos videm⁹ q̄ ignis
sine enentatōe aeris suffocat̄ z extinguit̄. sic etiā imagina/
ri debem⁹ q̄ spūs z calor innatus indigēt aere ip̄m nutriē/
te p̄seruante z obtempante. Obtempatio igit̄ calor̄is in/
nati fit p̄ aeris attractiōem z eius depuratio fit p̄ aeris ex/

pulsiones. Primum quod fit per motum attractiois. et secundum per motum
expulsionis. Si igitur aer attractus sit fetidus et impurus
corrumpit calorem et spiritum innatum. Aer igitur debet esse bone
substantie cui non admisceatur aliquid ex vaporibus nec fumositate
extranea. Non enim debet esse aer turbidus nec nebulosus nec
malis vaporibus. ad mixtum hic enim aer humores conturbat et
animum tristat ut dictum est. Et debet esse discooperitum celo et
non iter parietes et tecta strictum. et ut sit ad unum dicere. matie
euitandum est aer inclusus et non euetat. Uterque enim quod tempore epidemie
in quo accidit aeris putrefactio communis. eligendum est aer in
clusus. Unde temporibus illis bonum est manere in domibus
et tenere fenestras clausas ne aer putrefactus ingrediat. sed ali
us aer discooperitus melior existit. Euitandum est preterea in
regimine sanitatis aer cui miscetur vapores lacuum et profundita
tum aqua putridam continentium. et olerum talium quia sunt cau
les et eruca et silia. et arborum viscositatum malorum. quales sunt
ficus et nuces. Amplius eligendum est aer in quo sufflat ventus ex ter
ra alta vel equali. Et multum etiam sollicitari debemus quod aer non
excedat in aliquo qualitatibus primarum. scilicet caliditate frigiditate hu
miditate et siccitate. Quod si forsitan contigerit. obtemperetur per
artem. quantum possibile est. Et ista colliguntur ab Avicenna. lib. 1.
doc. 11. c. diuersis.

**Si tibi serotina. noceat potatio vini.
Hora matutina rebibas. et erit medicina.**

*Serotina
vini in
matutina potatio.*

In hoc textu ponitur unum documentum et est quod si quis male va
luerit ex sumptione vini de nocte siue tempore serotino. talis in cra
stino deest iterato sumere vinum. Unde potatio vini nocturna
potest inducere ebrietatem siue sitim matutinam. vel potest indu
cere supercalefactionem corporis. Si vero inducat supercalefa
ctionem corporis. tunc maximus error est de mane iterum sume
re vinum. quia est addere ignem igni. Si vero homo incurrat
ebrietatem cum aliquo nausea. tunc de mane bonum est sumere vinum

quia ex sumptōe vini. de facili tūc puocat vomit⁹. ex q̄ seq̄
tur mūdificatio stomachi. q̄ mundificatiōe facta. de facili
cessat nocumentū ebrietatis z nausea. Et p̄t̄ h̄ p̄sulit ypo.
semel in mēse iebriari. vt ex ebrietate puocet vomit⁹ q̄ est
maxime p̄seruatiū ab egritudinib⁹ cronicis. i. lōgis z ma/
lis. Si etiam ex potatione vini nocturna ledat aliq̄s. et h̄
p̄t̄ inconsuetudinem potandi vinum. tūc de mane p̄t̄ p̄ce
di vinum vt assuescat. z sic min⁹ ledit a sumptōe vini. A cō
suetōe em̄ minor fit lesio vt vult ypo. ij. amphorismozū ibi.
Ex multo tpe p̄suetatē. Si vero ex potatōe vini nocturna
sequat̄ sitis matutina. illa est mendosa. que curatur potio/
ne vini. magis tamen sedatur potatione aque. Et qz iā di/
ctum est de lesione z sumptione vini. Sciendū est q̄ hō de
bilis cerebri. z etiam cuiuscūqz alteri⁹ p̄ditionis sumope/
re cauere debet a freq̄nti ebrietate. Frequēs ebrietas fm̄
Aui. in. j. c. de regimine aque z vini inducit sex incōmoda
in corpe humano. quozū p̄mum est corruptio p̄plexionis
epatis. qz vinum supflue bibitum ad epar veniens vel su/
perflue resoluit calozem ipsi⁹. vnde amittit p̄t̄tē sangui/
ficam. z loco sanguis generat̄ aq̄sitates efficiētes ypropi/
sim vel incendit epar z humores ei⁹ vnde generat̄ lepra v̄/
mania. Scōm est corruptio p̄plexionis cerebri p̄t̄ assidu
am eleuatōem fumozū vini ad ip̄m. disponētū calidū cere
brū manie z frenesi. z frigidū epilēsie litargie apoplexie z
subeth. Tertiū est debilitas neruoz. videm⁹ em̄ bibulos
inebriari solitos tremere caput z mēbra. ū soluz ī senio. s̄
etiā in senectute z iuuentute q̄nqz. Quartū est egritudīes
neruoz sicut spasmus z paralīsis. qz vinum supflue accep
tum sepe in stomacho acetū efficit. qd̄ valde nocet neruis.
Sepe qz p̄uertit̄ ex defectu digestionis in aq̄sitates indi/
gestas q̄ neruos remolliūt. Et sepe ducit hūozes grossos
ad neruos q̄b⁹ distendūt vel p̄trahunt. Quintum est ap/
oplexia p̄pter humiditates cerebri multiplicatas a vino.
ita vt totalit̄ opilet̄ vias spiritūū aīalīnz a cerebro ī mēbra.

Sextū ē mors subitanea dū. s. stertēdo z dormiēdo vīe an-
belit⁹ mltitudie vini vel hūiditatū ex eo generataz claudūf
z ebrī⁹ suffocat. Et lz vinū imoderate sūptū pdicta iducat
nocumēta. moderate tñ sumptū mltā inducit iuuamēta.
Tāgit em̄ Aui. c. p̄all. q̄nqz ei⁹ iuuamēta. Primū est q̄ē bo-
nus cibi penetrator in toto corp̄e. i. facilē efficit penetrati-
onē cibi cui immisceat ad oīa mēbra sui caloris subtilitatez
p̄ueniētia īp̄rietate occulta Scdm̄ est q̄ incidit ī fleuma.
z h̄ suis calore z subtilitate sube. resoluit ip̄m coaptādo ex-
pulsionē vias aperiēdo. z naturā p̄fortādo ad expulsiōnez
Tertū est q̄ incidit colerā rubeā in vrina z alijs euacua-
tionibz vt sudore egestione z resolutōe insensibili. Et istō
intelligēdū est de vino subtili subrubeo vel albo qd̄ vel de-
bile sit ex natura sui vel fortiter limphatū. Alioq̄n multipli-
cāret colerā p̄ p̄uersionē ip̄m in eā et sup̄calefactōez epatis
ab eo. Quartū est q̄ facit melācolīā. q̄ grossa ē z tardi mo-
tus. facilliter labi p̄ cannales p̄rios ab epate ad splenē. z a
splene ad os stomachi. z tādē a corp̄e cū fecibz exire. z flec-
tit seu rep̄mit nocumētū melācolie p̄ p̄rietatē ī p̄plexiōe
et mō sube z in effectibz. Nam melācolia tristitiā pusillā ni-
mitatē z auariciā parit. Vinū h̄o gaudiū. audaciā. magni-
mitatē. z liberalitatē. Quintū est q̄ resoluit omēs modos
seu spēs latitudis. nisi mltā q̄litas extranea fuerit eis soci-
ata. qz vinū resolutos spūs abūde reparat. h̄tutem p̄fortat.
hūiditates relictas ī musculis. neruis. cordis. et iūcturis
tollit aut minuit. Et si fuerit op⁹ hūectatiōe vt ī lassitudie
arefactiua vinū velocit̄ hūectat dūmodo limphet. Pre-
ter h̄ aut iuuamēta plā alia inducit. Dīm ei velocit̄ z subī-
to nutrientiū est vinū. calozē z sp̄m nafalē p̄fortat. z totum
corp⁹ calefacit. ingeniū clarificat. irā cōpescit. tristitiā re-
mouet. libidinē incitat. z sup̄ oēs pot⁹. semicrudos humo-
res digerit. Et vt sit ad vnū dicere. Vinū reddit hoīez viri-
lē z h̄m aīaz z h̄m corp⁹. vñ ceteris paribz nō bibentes vinū
sunt effeminati respectu bibentiū vinum.

*De Vno
Suntus.*

Signit et humores. melius vinum meliores.
Si fuerit nigrum. corpus reddet tibi pigrum
Vinum sit clarūqz verus subtile maturum.
Ac bene limphatū saliens moderamie sūptū.

Hic pmo ponit vnū documētū d̄ vino. z ē q̄ vinū meli⁹
meliores generat hūozes. z cā est. qz q̄nto massa hūoz est
melior. tāto hūozes ex ea geniti meliores eē debēt. Deinde
subdit q̄ vinū nigz iducit pigriciā ī corpe. Et cā ē. qz vinū
nigz grossi⁹ z terrestri⁹ ē r̄liq̄s. ḡ spūs ab eo geiti grossi sūt.
Iuxta aliā auctoritatē Salī. p̄us al. Quicqd̄ de aliq̄ re dis
soluit ei vñ dissoluit necesse ē vt assimilēt. spūs at̄ grossi fa
ciūt corpe ḡue siue pigz. Deinde ponit septē documēta cir
ca electōz vini. Primū ē q̄ d̄z eligi vinū clarū. tale ei qz subti
le est spūs subtiles z claros generat. Scdm̄ ē q̄ d̄z eē ver⁹
Id ē. nō nouū. nouū ei vinū siue mustū ceteris parib⁹ facili⁹
inebriat. Fluxū vētr̄s puocat. atz colicā iducit et cetera accidē
tia. posteri⁹ dicēda ibi. Impedit vrinā. Nec ē litelligēdū q̄
vinū oīno d̄z eē ver⁹. tale em̄ fm̄ Aui. i. j. e. de regie aq̄ z vi
ni. est q̄i medicīa. z nō sic pot⁹. i. magis inest ei h̄t̄ alternatia
corpis ad caliditatē z siccitatē q̄ h̄t̄ alterabilitatē a corpe
p̄ op⁹ nutritōis z ē pauci nutriti. qz ē spoliatū a fece z a vi
riditate quā p̄habuit z pene ignē factum. p̄ q̄ d̄ i Aggre.
scribit. c. d̄ vite. auctate Salī. q̄ est calidū et siccū ī tertio ḡ/
du. Tertiū ē q̄ vinū d̄z eē subtile. Subtile ei vinū multos
spūs p̄creat atz subtiles. grossū at̄ grossos. Quartū ē q̄ vi
nū d̄z eē maturū z nō stipticū. Vinū ei stipticū abscidit oēs
spēs euacuatōis. vt vult Sal. ī com. illi⁹ cañ. iij. pri. regis
acutoz. Sciēdū etiā r̄c. Et ḡ nocet corpib⁹ indigētib⁹ eu
acuatōe p̄ vrinā et oīb⁹ mēbz̄ supiorib⁹. vt ioidē etiā dicit
Sal. Uex est tñ q̄ vinū stipticū p̄ueniēs ē infirmitatib⁹ ac
cidētib⁹ ī intestis. vt ibidē dicit Sal. et etiā sup̄ dictum est
Remouet tñ stipticitas a vino p̄ mltā p̄mixtiōez aq̄. vt ibi
dē etiā vult Sal. Quintū est q̄ vinū d̄z eē limphatū. qz p̄ b̄

remittit vinū a sua fumo sitate. et sic min⁹ inebriat. Et istud
est vix de vino subtili. Vinū tñ grossū si limphet cit⁹ inebriat. qz p h subtiliat et magis fumosū efficit. Et d̄ isto vino
intellerit Aui. qñ di. in. c. de regie aque et vini qz vinū limphatū cit⁹ inebriat q̄ vinū purū. Sextū est qz vinū d̄ esse
saliēs cū p̄pinaf. et est de d̄ditōibz boni vini p̄us dicit Sep
timū est sumptū et d̄ditōe bibētis et nō vini. et est qz vinuz d̄
tēpate sumi. qz tempate sumptū acuit ingeniu. et iducit in
uamēta p̄us narrata. Et p̄dictis om̄ibz cludi p̄t qz vinū eli
gibili⁹ et meli⁹ in sanitatis regie est vinū mediū seu eq̄le inter
vetustatē et nouitatē. et est claz ad rubedinē trabēs bonuz
habēs odorē et eq̄lis saporis. qd̄ nec acre. nec acutum. nec
dulce fit. qd̄ nō fumosū nec grossū nec valde subtile. s̄ ad
subtilitatē declinās. qd̄ etiā int̄ fortitudinē et debilitatē ob
tinet mediocritatē. qd̄ etiā nō creuit in saxosis et lapidosis
mōtibz. nec in terra simplr̄ plana et arabili. s̄ in terra mon
tuosa p̄sus meridiē discoopta. et in regione nō nimis cali
da nec nimis frigida. Et ista partim colligunt̄ ex Aui. in
p̄mo loco p̄all. Circa regimē vini q̄ ad etates notāde sunt
tres regule q̄s ponit Aui. i p̄mo loco p̄all. Prima ē qz da
re vinū pueris in potu est sic ignē addere igni i lignis debi
libz. eo qz pueri vehemēter rari sūt. et de facili inflāmabiles
p̄p̄ abundantia sui caloris innati et sūt debiliū neruozū
et debilis cerebri. q̄re ledit eos multipl̄r vinū et inflāmatio
ne facili et p̄cussioe cerebri et neruozū sua penetratōe facili
ma et fumatōe copiosa. Cum igit̄ pueris vinū in potu dat̄
calor ei⁹ inflāmabil̄ calori pueri inflāmabili addit̄ i corpe
pueri. qd̄ est pauce resistentie. sicut debile lignū vel arūdo
sicca vel stipula arida ante faciem ignis. Secūda regula
est qz seni semp̄ potest dari vinum in potu quantū tollera
re potest sine nocumēto. scz q̄stum appetit appetitu natura
li et regulato. Sicut em̄ veteres ocree aride et rugate reno
uant̄ oleo. leniunt̄ et applanant̄. sic corda senum potu vini
electi. sicut vini beluacēsis. Senes em̄ frigidi sūt et a vino

calefiāt. z hñt spm̄ trīstē z abūdāt ī melācolijs. s; vinū exbi-
larat eos z melācolias repmit. cōit male do:miūt. vinū p̄o-
puocat ī eis somnū. Ad opilatōes. p̄ni sūt q̄s vinū aperit.
eas phibet Et sic sic vinū ē puer; s; r̄ssimū. ita senib; vtilis/
simū Tertiū ē vinū t̄pate dādū ē iuuenib;. t̄pate q̄dem fm̄
mēsura q̄stiatuā z decētē limphatōez. Et ei iuuenes sint
calidi sic pueri. tñ hñt mēbra solidiora. nervos z cerebz for-
tes. q̄b; potent resistūt nocuēt; pot; vini Lōse q̄nt etiā dic-
ex potu vini sobrie sūpti iuuamta plima. vic; eductōz cole-
re. cozpate robur. z īgenij acumē. abūdāciā spiritūū subti-
liū z paruoꝝ.

Ceruisia

Non sit acetosa ceruisia sed bene clara.
Be validis cocta granis satis ac veterata.

In isto tertio ponūt q̄nq; circa electōz ceruisie. Quorū
pmū ē q̄d; eligi ceruisia n̄ acetosa. qz acetosa nocz stōacho.
Acetū ei nocz nervis fm̄ Aui. ī plib; passib;. Jā stōach; ē
mēbz valde nervosū. z h̄ q̄ ad ei; orificiū. Scdm̄ ē q̄ cerui-
sia d; eē clara. qz turbida opilat atz calculos nocz nimitū.
ip̄iguat ac inflatōz iducit. atz breuitatē ābelit;. z ē mltorū
flematū generatā. Tertiū ē q̄d; eligi ceruisia d; bonis ḡ-
nis n̄. cozrupt;. s. d; optio ordeo. tritico. sine auena. qz q̄sto-
ḡna sūt meliora. melior ex eis generat hūoz. Quartū est q̄
ceruisia d; eē bñ cocta. qz meli; digerit z amicabili; a nasa
recipit. z nocuētā q̄ pueniūt ex bibitōe ei; meli; tolerant.
Ceruisia ei n̄ bñ cocta vētositates ī vētre iducit tortōz ifla-
tōez atz colicā. Quintū ē q̄ ceruisia d; eē atiq; z a fecib; mū-
data nō nimitū recēs. Recēs ei ceruisia inducit eadē nocu-
mēta q̄ ceruisia nō bñ cocta. z cū h̄ d; se facillime iducit strā-
guiriam.

*Vfus Cer-
uisie*

Be qua potetur stomachus nō inde grauetur.

Hic ponit vnū documentū circa vsum ceruisie. z est q̄
vtēs ceruisia d; ea vti t̄pate sic q̄nō grauet stomachus vel.

inducatur ebrietas. Ebrietas ei quae ex ceruisia puenit detior est
ea quae ex vino est et magis duras. cum de ceruisia fumi et vapores
elevatori ad caput sunt grossi. quae minus resolvable sunt quam quae ex
vino elevatori. Et est sciendum quod in principio praedicti vel ceteris
paribus utili est incipere suum potum a ceruisia quam a vino. Cuius causa est
quod in principio mese corporis est famelicum. et sic stomachus ante principium
suppressionis cibi famelicus erat. et sic trahit superfluitates a membris.
Si ergo vinum in principio mese daretur ex quo natura maxime trahit vi-
num. quod de se maxime nutritivum ille superfluitates. a stomacho
tracte sicut cum vino ad partes corporis traheret. sed natura non ita au-
de trahit ceruisiam. Sicut ceruisia lauat humores adherentes
orificio stomachi. Et propter illam causam medici consulerunt quod in maxime fa-
me debeat prius provocari vomitum quam cibum sumat ut ille superflui-
tates a stomacho famelico tracte euacuetur ne commisceatur cum
chilo. Sicut timens sitim ex nimia potatione vini debet bibere
ceruisiam. Ipsi enim sitim medosam reprimunt.

Temporibus veris. modicum prandere iuberis.
Sed calor estatis dapibus nocet immoderatis
Autumni fructus. caveas ne sint tibi luctus.
De mensa sume. quantum vis tempore brume.

*Smgle
habetur
quibus eodem*

In his passibus determinatur de quantitate cibi sumendi secundum diversita-
tem temporum quattuor anni. quae sunt. ver. estas. autumnus. et hyemis. et dicitur
textus primo quod reverentius debet modicum prandere. id est paucum sume-
re cibum. Et idem vult Avicenna. in c. doc. in c. vi. de regie temporum cum
rectificatione aeris. Et ratio habet ut ibidem etiam vult Avicenna. quod tempore
hyemis propter gelositatem. exercitium puritatem. et resolutionis prohibi-
tionem multiplicat humores crudi et maxime fleumatici quod propter p-
portionabilitatem spiritibus tunc maxime generantur. et isti in interioribus
corporis coadunantur propter frigiditatem circumstantiam. Uter autem superueniens
istos humores crudos in interioribus coadunatos eliquat et facit
eos currere per totum corpus. quae natura tunc multum occupatur

circa digestiōz eoz. Si ḡ tpe veris dareſ mag̃ q̃ſtitas cibi
naſa a digeſtōe taliū hūoz fleumaticoz īpediret z diuerſe
ref. qz p iſtos hūozes z magnā q̃ſtitatē ciboz nimīū g̃ua
ref. z ſic tales hūozes ī corpe manerēt īdigeſti. z curretes
ad aliq̃d mēbz illic egritudinē inducerēt. Et ḡ ſumope ca
uere dēm^a mag̃ q̃ſtitate ciboz ī vere. qz diminutio ciboz
tali tpe ē vnū d̃ maxie p̃ſernātibz ab egritudibz verſ. vt vult
Aui. i. j. loco p̃all. Et iſtō qd̃ dictū ē maxie p̃ſtatē hz d̃ me
dio z fine verſz n̄ d̃ iūtio ei⁹. qz iūtiū e⁹ hyemi aſſilaf. qre tūc
hō p̃t nutriri ſic ī hyeme. Et iſtō etiā itelligēdū ē qn̄ ver iue
nit corpe repletū hūozibz fleumaticz crudis. Si ei ver in
ueniat corpe p̃patū ī hūozibz. cibi ī eo dād⁹ ē ſm mēſurā ca
loris innati z reſolutōz q̃ ſit a corpe. qz tūc ablata ē cauſa.
qre diminueret̃ cibo. Et iſtō voluit p̃po. j. āpho. dum dixit
Uetres hyeme z vere calidiſſimi ſūt naſa z ſōni longiſſimi
In hiſ iḡ t̃pibz oblatōes p̃les dāde ſūt. etem̄ innat⁹ calor
eſt mlt⁹. nutrīmēto iḡ indiget āpliori. Sc̃do dicit q̃ ni
mia ſūptio cibi nocet ī eſtate. Cui⁹ cā eſt. qz tūc t̃p̃is digeſti
na p̃t eſt debil⁹ cū ſpūsz calor innat⁹ q̃ ſūt inſtr̄m̄ ſtutum
mltū ſūt debiles z paz̄ reſoluti p̃t calozē extrinſecū vehe
mētē trahētē eos ad exteriora. z ḡ mlt⁹ cibo nō poſſz digerī
Et circa iſtō ſciēdū eſt q̃ p̃t vehemētīā reſolutōis hūidita
tū tā ſubſtācialiū q̃ nutrīmētaliū corpiſ ī eſtuo tpe groſ
ſior z maior cibo exhibēd⁹ eēt ſi p̃t ſufficeret ad digerēduz
talē z tantū. ſz qz nō ſufficit vna vice mltū digerere cibum
paz̄ ſepe z ſepe d̃ eo dādū eſt. iuxta illō Gal. j. āphoziſmoz
cōmento illi⁹ cañ. Et q̃bz ſemel aut bis. dicēt⁹. In eſtate ci
bus mltotiēs erit dād⁹ z paz̄. mltotiēs. qz īdiget p̃t ſepiſſi
mā diſſolutōez. paz̄ p̃t p̃t defectōz. Et lz ī eſtare paz̄ d̃
cibo ſit dādū. mltū tñ d̃ potu p̃t dari cū tūc reſolutio ma
xima fiat z deſiccatio corpiſ et eleuatio caloz⁹ ſup hūiduz
z p̃t ſitiat hō q̃z alio tpe. Uex ē tñ q̃ pot⁹ vini z p̃cipue vi
noſi puri minuēd⁹ ē. qz talē vinū eſt facilī inflammabile z
calozē tā acutum eſt y violēto excādeſcere facit. z ḡ ſi bibat

vinū miscēda ē mltā aq̄. z dimittat vinū ver^o z forte. Ter/
tio dicit q̄ i autūno dēm^o cauere a fructib^o saltē ill^o t̄p̄is vt
vuis. p̄ficis. ficub^o z sitib^o. vel saltē nō mltū d̄ eis comedere
qz tales fruct^o generāt sāguinē dispositū ad putrefactōem
p̄t ebullitōem quā in corpe z hūozib^o faciūt. z maxime si
fuerit i stomacho imūdo vel in cacochimico corpe recepti
q̄le corpe in autūno sepi^o occurrit. Et sic maletūc accidūt
egritudies. scz variolē morbili z pestilētes. Pro maiori t̄n
noticia regis cibi z pot^o t̄pe autūni sciendū est q̄t̄pe autū/
ni d̄z euitari fames sitis z repletio mlti cibi in vna hora. vt
vult Ra. in almā. c. de regie corpis s̄m t̄pa. Vinū p̄tea qd̄
bibit t̄pe autūni vehement^{er} est limphandū vt corpe hūme
ctet z calorē rep̄mat. s̄z non sup̄flue d̄z limphari intantum
q̄tum in estate. neq̄ sup̄flue d̄z tūc bibi. qz tūc nasa debili
tata non sufficeret ip̄m regere z digerere z nimis limpha/
tū calorē obtūderet z mltiplicaret ventositates q̄b^o colica
generari posset. Quarto dicit q̄ t̄pe h̄yemali dēm^o sume/
re cibum tantū q̄tū volum^o. i. plus q̄ ceteris t̄p̄ib^o. Et idē
vult Aui. in p̄mo loco p̄all. z Gal. in com. ill^o ampho. j. p/
ti. amphorismoz. Et q̄b^o semel aut bis. vbi dicit. In h̄ye/
me mlt^o cib^o z paulatim est dand^o. Et rō h^o est. qz calor n̄ri
corpis in h̄yeme est fortissim^o. tū qz vnit^o. tū qz fortificat^o
p̄ antipharistēsīm. i. iuxta positōem sui s̄rij. vicz frigiditat^o
aeris nostra corpa circūdantis. Et istud vez est in corpib^o
robustis z carnosis. z non in raris et debilib^o. qz in talibus
corpib^o frigus intensus h̄yemis nō p̄fortat calorē. s̄z mag^s
debilitat. Et istud innuit ypo. j. āphorismoz dicēs. Ven/
tres h̄yeme z vere calidissimi sunt nasa. z somni lōgissimi.
In his ḡ t̄p̄ib^o oblatōes p̄les dande sūt. qz calor est mlt^o.
nutrimto igit̄ ampliori indiget. Et isto etiā seq̄t q̄ nutri/
mēta grossiora z durioris digestiōis p̄ueniūt h̄yeme q̄ ali
is tempib^o. qz calor est fortior. Vinū aut̄ q̄ vtendū est hoc
tempore debet esse roseum non album cum aqua pauca.
Notandum hic q̄ licet p̄sideratiōe habita ad fortitudinē

calorū & digestiue stutū i hyeme grossiores & densiores cibi
pveniāt. qz tñ corpa tūc disposita sūt ad opilatiōes & reple/
tiōes ex fleumate plimo. nec ab eis resolutio mltra fit a cōti/
nēte. tūc ē vti tūc mediocribz. cibis int solidū & raz. grossū
& subtile sic carnibz edi vituli & mutonis lucijs pcijs & can/
cris. & vtiētibz grossioribz cibis vt boue porco ceruo cōchis
ostreis carpis & silibz expedit vnica comestione in die pti/
nēt vel vtrā sepe rebz diureticis & aperitiuis vt petrosilino
nasturcio apio & silibz & forti vtrā exercitio.

*tuta
panula*

**Salvia cū ruta faciūt tibi pocula tuta
Abde rose florem minuit potenter amorem**

In h passu ponūt duo remedia corrigētia potū malū.
qz pmū ē salvia cuius folia iposita potui corrigūt maliciāz
potusua ppetate. & etiā i se hnt stutē pfortādi nervos & ce/
rebz qbz pfortat meli r sūt mal' sumis r cipiēdis q pue/
niūt ex malo potu. Scdm ē ruta cuius etiā folia itegra abs/
qz eoz alia ptritōe dnt potui iponi. qz sua caliditate & ppe/
tate corrigūt maliciā potus. Et d ruta quovalz i venenū p/
dictū ē ibi. Allea nux ruta. Postea subdit text' qist' duobz
pdict' pt addi flos rose Et h marie dz itelligi d rosa rubea
q sua aromaticitate existēte in ei' superficie. & sil' r sua stiptici/
tate corrigūt maliciā potus

*Contra
nausea.*

**Nausea nō poterit. quenquā vexare marina.
Antea cū vino mixtam si sumpserit illam**

In h textu ponit vnū remediū p nauseā siue vomitū p/
ueniēs ex trāsfretatiōibz n' p suct' dicēs. qz ille q dz trāsfretari
a n' qz nauē itret dz aliqbz diebz miscere aquā marinā suovi/
no. Et istd ē remediū p diuitibz qsi paup fuerit dz potare
aquā marinā vt facili' nauseā euitet. Et cā b'. qz aq maris

falsedine bz z sic sua falsedie z stipticitate q̄ p̄seq̄t falsediez
ozificiū claudit. z p̄ h̄ vomit̄ ipedit. Et circa istd̄ ē notādū
q̄ sic vult Aui. iij. i. c. de regie iter agēt̄ i mari. viator i mari
nō dz mltū conari retinere vel cōpescere a p̄ncipio nausēā
vl̄ vomitū. sz dimittat vomit̄ ipsi p̄tinuari donec p̄ ip̄m
fuerit bñ purgat̄. h̄ ei p̄suat a mlt̄ egritudibz. z nedū pre
seruat. imo etiā curat vel alleuiat ḡues z maḡs egritudies
vt leprā ydropisiz appoplexiā z frigiditatē stōachi z eī infla
tionē pur vult Aui. iij. i. doc. ij. c. ij. Si tñ vomit̄ viatorz in
mari supfluxerit sic q̄ vehemēt̄ debilitet ip̄m restrigēd̄ est
comestioe fructuū stipticoz z acetosoz sic sūt citionia ma
ciana acetosa. Vel poma d̄ capēdutor mala gnata aceto
sa q̄bz ozificiū stōachi p̄fortatū depellit hūozes iferi. Et
stōach̄ etiā p̄fortat̄ ab his hūozes repellit effluētes ad eū
ex agitatōe ab yndis. Vel p̄t semē ap̄ij torrefactū bibi cuz
vino vl̄ absinthiū p̄t comedi aut bibi. Et silr̄ pais assat̄ z
infusus in vino bñ redolēte comest̄ valz ad idē. Et vniuer
salit̄ valz nutritō viatorz i mari ex cibis acetosis p̄fortatibz
os stōachi. z p̄hibētibz vapores z fumos ascēde ad caput.
sic sūt lentes cocte in aceto vel i succo vne acerbe.

Salvia sal vinū. piper. allea. petrosilinū.
Ex his fit salsa nisi sit cōmixtio false

*Salvia
Tenuis.*

In h̄ textu ponit̄ mod̄ faciēdi falsamētū cōe si i mēsa de
ficiāt falsamēta spēalia. Et p̄ illo ponit̄ q̄nqz ex q̄bz p̄t fieri
falsamētū Primū ē salvia. q̄ fit p̄dimētū i assatōe auce siue
decoctione. Uniuersalit̄ ei auce assate siue porcelli salvia
iplent̄ vt hūiditates supflue siue viscositates extrahant̄. et
odor saluie auct̄ vel porcellis imaneat. Post assatōz tñ sal
uia eīci dz z nō comedi. Silr̄ ex salvia fit p̄dimētū come
stibile a rusticis vl̄ cōibz i comestōe auce. terūt eī alleū cū vi
noz salvia ad auferēd̄ aliqd̄ saporz allij. Scdm̄ ē sulcū z ē
falsamētū diuinitū siue nobiliuz. Ipī eī deficiēte sinapio vel

veriuo ponit i salserio vinu cui modicu salis admiscent.
Tertiu e piper. z e salsamtu rusticoz. miscet ei pip cu fa-
bis z pis. Silr etia ex pane asfo ceruisia l' vino z cu pipe-
re fit salsamtu nigz ad modu pults qd piper dz. z B supel-
fudut carnibz aut piscibz. Quartu e alleu ex q etia fit salsam-
metu rusticoz. miscet ei cu molli caseoz lacte teredo alleu.
z sic comedut cu cibo siue asfo siue elixo siue salso siue dul-
ci z cu ouis durz. Quintu e petrosilinu ex cut^o folijs ptusis
cu veriuo l' albo vino fit viridis salsa cu assis comestz. Et
circa isto e notadu q salsamta siue false diuersificat primo
fm tpa. Tpi bz ei calidis declinat false ad frig^o l' paucā ca-
liditate. tpi bz ho frigidis ecouerso. **Materia** igit^r salsa z i esta-
te fit veriuu l' agresta de sumitatibz virz l' acetu. suc^o linonu
vel citraguloz gnatoz cu zuccara z aq rosaz. Et interdū
in falsis q fiut in estate pt addi aliqtulu serpilli z petrosi-
lini ad obtperadu frigiditate pdictoz. **Materia** ho salsa-
ru ppeteuu tpi bz frigidis sut sinapiu. eruca. zinziber. pip.
cinamomu. gareosili. allea. salua. menta. serpillu. z petro-
silinu vinu aq carniu acetu non forte. sz ppinquū nase vini
z in tpi bz mediocribz sut mediocri caliditatis z frigidita-
tis. Scdo diuersificat rone cibarioz p qbz fiut. na alia et
alia cibaria indiget alijs z alijs falsis sic sciunt dnoz coci.
Autonu ei z silr vituloz capuloz salsa puenies e salsa vi-
ridis. In estate qde ex aceto z agresta cu paucis spbz z sine
alleis cu petrosilino zinzibere alboz agresta z pane asfo in-
fuso in aceto vl' agresta. In hyeme fit eade salsa cu pluribz
spbz z paucis alleoz optio vinoz pauca agresta. vl' pt suffi-
cere sinapisi et eruca. **Salsa** at p carnibz bouinis elixis e
piper bullitu qd fit ex pipe z pane asfoz aq carniu z pauca
agresta. z ista eade salsa e satz puenies carnibz porcine in
hyeme. Possunt etia carnes porcine comedi in estate cum
aceto z petrosilino i pncipio rfectois. Si at pdicte carnes
pastillat. z spealit^r bouine z porcine. i hyeme qde apponat
cepe albu cu puluere spbz dulci in gua qtitate. i estate ho

sine cepis et cum veriuo vel pnt apponi cepe pue et i pauca qn
 titate. Si at pastilla fa sit ex carnibz subtilioribz n apponat
 cepe. sz i estate lac amigdalaz cuz veriuo et pauco puluere
 spez dulciū. et i fine pnt apponi onū qssatū cū agresta. sz in
 hyeme loco agreste ponit vinū et pl^o de spez. Assature at
 cuniculoz et pulloz iuuenū pueniēs ē salsa in q. ē cinamo
 mū. et mica panis cū agresta qdē in estate et cū vino i hye
 me. Assature at porci salsa pueniēs ē liqz descēdēs qssa
 tus cū optimo vino et cepis i hyeme et i estate viridis salsa
 super^o noiata. Assature aut fasianoz et columbaz et tur
 turū nulla alia salsa indiget nisi sale. Caponū aut et galli
 naz elixatoriū pueniēs salsa est aq decoctōnis eoz cū ali
 quātulo pulueris spez dulciū. et p cipue si i pdicta decoctōe
 addat saluia. yfop^o. petrosilinum. et h in hyeme. et in estate
 sufficit sola aq cum aliqntulo succi summitatū vitis. Sz
 p salsa caponū et gallinaz pinguiū pastillandoz nihil pe
 nitus ē apponendū nisi aliqntulum pulueris spez et in fine
 agresta supradicta in estate. optimū vinum in hyeme. Pi
 sces vero quanto sunt grossioris carnis et difficilioris di
 gestionis et maioris supfluitatis et humidioris nase. rāto
 indiget salsis calidioribz et acutioribz. et h etiā verum est in
 carnibus.

Si fore vis sanus abluere sepe manus
Lotio post mensam tibi confert munera bina
Abundificat palmas et lumina reddit acuta

*Lotio manus
post cibum.*

In h textu ponit due comoditates pueniētes ex lotio
 ne manū post cibū sumptū. Prima ē. quia p h palme ma
 nus mundant. Secda est. qz reddit lumina acuta. i. pdest
 oculis et h maxie p accidēs. qz man^o sunt instrumēta mū
 dandi oculos. quare multū pfert eas esse mundas. Et de
 istis comoditatibus dictū est etiam p^o ibi. Lumina mane
 manus.

panis
electus

¶ Panis nō calidus nec sit nimis inueterat^o
Sed fermentat^o oculatus sit bene coct^o
¶ Modice salitus frugib^o validis sit elect^o.
¶ Nō comedas crustā colerā qz gignit adustam
¶ Panis falsat^o fermentatus bene coctus
¶ Durus sit sanus, qui non ita sit tibi vanus.

In h^o textu ponūt duovitāda circa electōz paīs. Primū ē caliditas. Nō ei d^z paīs comedi calid^o Paīs ei calid^o est hūane naſe nociu^o Juxta illō Aui. ij. cañ. c. de pane. dicēt^o Nō comedat calid^o sic ē. Panis ei calid^o nō ē ap^o naſaz receptibil^o z acceptio ei^o q̄ ē d^o furno z reliq^z sibi similiū ē mala. Et rō est. qz tal^o panis mltū opilat. Et postea itez dicit Aui. Paīs calid^o sitim facit sua caliditatez natat pp^o suam hūiditatez vaporosā. z ē veloc^o digestōis z tarde descēsiōis. Et q̄uis iste paīs calid^o n̄ pueniat i regie sanitat^o q̄ ad estū odor tñ paīs calidi mltū pfert. resuscitat ei^o sincopizātez. z possibile ē aliq̄s hoies vinere ex odore paīs calidi. Scōm ē qnō dēm^o comede panē diu pistū sine muscidū. qz tal^o panis nō ē pueniēs p nutrimento naſe hūane. exsiccat ei^o corp^o achūores melācolicos generat. z ex isto relinq^z q̄ paīs nō d^z cē calid^o nec vetustate indurat^o. s^z p^ori die coct^o Postea i textu ponūt qnq^z p^oditōes paīs electi. qz p^oma ē q̄ paīs d^z esse fermentat^o bñ. Et istō vult Gal. j. alimē. c. ij. dicēs. Op^orimi at panū p digestōe sūt q̄ maxie fermentati z q̄ assatōem habuerūt a cōmēsurato igne i clibano. Et itez eo. c. dicit q̄ p^o penit^o infementat^o ē. nulli vtilis ē. Et fm Aui. ij. cañ. c. d^o pane. Panis hñs paz fermenti plimi est nutrimenti. s^z ei^o nutrimentū opilat nisi illos q̄ sūt plimi exercitiū. Scōda ē q̄ paīs d^z cē oculat^o. i. porosus. z p^o h^o denotat q̄ viscositas ei^o ē ablata. Uez ē tñ q̄ iste paīs fm Aui. loco p^oall^o. veloc^o ē penetratōis z minor^o nutrimenti z deterior^o. sic est paīs opir^o q̄ est plimi furfur^o. Terna ē q̄ panis d^z cē bñ coct^o. qz panis

male cocit male digestiois ē. ⁊ stomacho gūedinē affert. Et
Aui. ij. cañ. loco p̄al. dic. Et ille q̄ non bñ decoq̄t est pl̄imi
nutrim̄ti. s; etiā nutrīm̄tū opilat nisi illos q̄ sūt pl̄imi exer
citiū. Et panis de patella ē h̄ generis. ei⁹ nāq; pars interior
raro decoq̄t bñ. Quarta ē q̄ pais dz cē tpate salit⁹. Nimiū
em̄ dulc⁹ opilat ⁊ nimiū salsus exsiccat. Moderate tñ sal
sus optimū nutrīm̄tū p̄bet dū tñ cere p̄ditōes assint. Quī
ta est q̄ sic fact⁹ ex optimis ḡnis. vicz ex optio tritico ⁊ sana
messe collecto. Deinde subdit text⁹ q̄ nos dēm⁹ cauere ab
esu cruste pais. qz illa generat colerā adustā sine hūoꝝ em̄
melācolicū. ex q̄ ei ipsa adusta ⁊ sicca ⁊ hūoꝝ ab ea genitus
adust⁹ erit ⁊ sicc⁹. ⁊ p̄p̄ea nobiles q̄ nāsa colerici sūt depo
nere faciūt supioꝝ crustā pais ac inferiorē q̄s imitāt pla
ti ⁊ deliciosi. Eligat̄ igit̄ mica pais q̄ est melioꝝ maioꝝ et
velocioꝝ nutrīm̄ti q̄ crusta. Uez ē tñ q̄ aliqui p̄ueit saīs
h̄ntib; stomachū humidū ⁊ volētib; demacerari ⁊ i fine co
mestionis pl⁹ p̄petit. Iuuat em̄ cibi descēsū ⁊ p̄fortat ori
ficiū stōachi. Postea i duob; vltis p̄sib; innuit q̄ pais bo
nus dz h̄re istas q̄nq; p̄ditōes. s. q̄ sit salit⁹ fermētat⁹. bene
cocit⁹. pur⁹. i. de mūd̄is ḡnis ⁊ san⁹. i. de ḡnis sana messe col
lectis. Et istas p̄ditōes prim̄ innuit Aui. loco p̄al. dicens.
oportet vt sit pais mūd̄ salit⁹ massam h̄ns p̄fectā fermen
tat⁹ cocit⁹ bñ ⁊ vna nocte p̄manēs. Et circa istō ē sciendū q̄
si q̄rat nutritio maioꝝ ⁊ p̄rioꝝ mūd̄ificet pais a surfure. et
si velim⁹ vētr̄ subductōz aliq̄lē dimittam⁹ aliquā ptē surfu
ris. surfur em̄ paz nutrit ⁊ vētrē subducit ⁊ farina ecōuer
so.

Et caro porcina. sine vino peior ouina.
Si tribuis vina. tūc est cibus medicina.

Caro
porc.

In B̄ textu p̄parat autor carnē porcina carnī ouine di
cēs q̄ caro porcina sine vino min⁹ sana est ouina. tñ si caro
porcina sumat cū vino ipsa ē optimū nutrīm̄tū ⁊ medicinā
p̄bēs qz mltū b̄uectat. ⁊ h̄ itelligēdō ē maxie d̄ porcell' assis

sive d' apzis optime pparat. Et circa istd e sciendum q car/ nes porcine qb' rustici z cōmunes vtunt qñ vicz sunt false vel sole vel fumo exsiccate nullo mō saniores sūt carnibus ouinis ceteris parib' siue cū vino siue sine vino sumāt. Sz istd dictū p'itatē bz de carnib' porcelloz affatoz vl' de car/ nib' apzinis modo p'dicto.

Alia porcorū bona sūt. mala sūt reliquorū

In h' textu pparāt omasa porcoz omasis reliqz brutoz. z dicit text' q omasa porcoz. i. intestia p'ualēt q ad esū intestis alioz brutoz. Cui' rō p't eē ista. qz pauca intestia comedim' nisi illa q replēt sāguē vl' q aīaliū mltū sūt pinguiū. cuius modi sūt porci. Nā sol' sāguis porci p't snā p'plexionē z si/ militudinē p'plexiōis cū nafa hūana ē sāguis q omasa siue intestia implēt. Et silt' porci facili' impiguāt qz aliqd alio rū brutoz. iō mag' sumim' intestia porci qz alioz brutoz.

Mustū

**Impedit vrinam mustū soluit cito ventrem.
Epatis emfracim. splenis generat lapidemqz**

Hic ponūt qnqz nocumēta pueniētia ex potatōne noui vini vel musti. Primū ē q mustū impedit vrinā z h' p't itel ligi duplr. P'rio qz mustū grossū p't suā grossitudinē ex fe ce admixta opilat ipm epar siue ipos renes sic q vrina de facili nō p't h're suū cursū. Scdo impedit vrinā q ad debi tum mō sic facit mustū renense aliqd z qdā alia vina sub/ tilia. similiter ē qz aliqd mustū renense cui' feces sūt mor/ dicantes z dum ipm venīt in vesicā ille p'tes terrestres ni/ trose mordicāt vesicā z cogūt vrinare sine ordie debito et mō psueto. Scdm ē q soluit ventrē. Et rō est. qz abstergit viscera nitrositate siue salsedine sue fecis. z stimulat ea ad expulsionē. p'mo p't mordicatiōez fecis. scdo p't multitu/ dinē ventositatis quā inducit tale vinū siue mustū. tertio

lubricando cito inferi⁹ p⁹ viā indigestibilitatē et frigiditate
stomachi. q̄re stomach⁹ se relaxat et portas nariū compres-
sas aperit. Tertium ē q̄ mustū nocet bōe p⁹plexioni epatis. qz
opilat ipsum ppter immixtionē plurimā sue fecis et pducit
ad dissenteria epaticā ppter inflatōem ei⁹ qua debilitat epar.
Et istud vult Aui. iij. i. c. de regie aque et vini. Et sic etiaz
inducit catheciā siue malā dispositōnem coloris et malas
inducit egritudines epatis. s. diuersas et species ydropisis
Quartū ē q̄ mustum nocet spleni et dispositioni ei⁹ ppter
eandem cām q̄ dicta ē de epate. qz opilat splenē. et sic indu-
cit duriciem ei⁹. Quintum ē q̄ mustū generat lapidem et
maxime illum q̄ in renib⁹ est q̄ rube⁹ est. de facili frangibi-
lis cā opilatōis quam facit et grossitudine sue substantie.
Et istud verum est de musto vinoz multum dulcium non
habentes feces nitrosas et mordicantes. Mustum enim
habens feces introsas et mordicantes magis impedit la-
piem. qz multū facit vrinare sicut mustū aliqd̄ renēse facit
apparere arenulas in vrina siue grauclā. qz facit multū vri-
nare. Multa em̄ vrina sua lotōe abstergit arenulas adbe-
rentes q̄ cum ea expellunt.

Potus aque sūpt⁹ fit edenti valde nociuus. *Potus aque*
Infrigidat stōachūqz cibū nititur fore crudū.

Hic ponūt duo nocumēta pueniētia ex potu aque et s
q̄ ad edentē. Primū ē q̄ pot⁹ aque nocet stomacho sedentē.
Qui⁹ rō est. qz ipm infrigidat et relaxat et maxie dehcit ap-
petitū cibi. Scdm̄ ē q̄ pot⁹ aq̄ cū sumit⁹ cibo impedit dige-
stionē cū cibū sumptū incrudet. Et istō vult Aui. in. j. c. de
regie ei⁹ qd̄ comedit. dicēs. Neqz post ipm. s. cibū mlta bi-
bēda est aqua q̄ inter ipm scilicet cibum et corp⁹ stomachi
separationem faciat. et ipm natate faciat. Et. c. de regimine
aque et vini dicit. Et cum natura in digerendo nutriens
studeat facietate aque iā pcedēte sufficiēter. i. si precesserit

facietas aq̄ sufficiēs ad bonā cibi p̄mixtōz. aq̄ uehemēt̄ est
īpediēs sup̄le digestōz inchoatā. Et idē vult Auiē. ij. cañ.
trac. j. c. iij. dicēs. Est etiā vitād̄ pot̄ aq̄ ī mēsa nisi rōne ad
berētie z tarditatē descēsus bucelle. Nō ē ei sumēda aq̄ cū
cibo. Et Auer. ī cōmēto ait Cā q̄dē buī ē qm̄ cū sumit aq̄
sup̄ cibū p̄s q̄z stōach̄ calefecerit ip̄m īfrigidat z icrudat.
Est etiā cā q̄re sup̄naret cibo sūpt̄ ī stōacho. q̄re etiā nō ad
berēat z vniat̄ eidem q̄pterat ip̄m sicut erigit̄. Actio nāq̄z
stomachi sup̄ sumptū cibū fit p̄terendo z coquēdo simul.
Uñ sicut cū infundit̄ simul z ī magna q̄ntitate aq̄ ī olla
p̄t q̄d tardat̄ cibi decoctio ī eadem. sic etiā p̄tingit idem
īp̄i stomacho. Et istud maxie verificat̄ de potu ml̄re aque.
Modica em̄ q̄ntitas aque frigide sugēdo sumpta p̄t p̄ce/
di añ descensū cibi vt p̄ eam p̄pleat̄ cibi descēsus ad infe/
riora. z h̄ si sitis infestauerit. z bibere coegerit. Nā modica
q̄ntitas aque frigide p̄dicto mō sumpta stomachū alleniat
z colligit. Alleniat q̄dem a siti. alleniat etiā cooperādo ad
descensum cibi. Colligit aut̄ sua frigiditate coadunās p̄/
tes stomachi. Et istō colligit̄ ab Aui. loc̄ p̄all̄. Notādum
q̄ q̄uis ī sitis extinctione aq̄ sit p̄ueniētiōz pot̄ q̄z vinum
tū om̄ibz considerat̄ vinū est pot̄ p̄ueniētiōz ī regie sanitatē
q̄z aq̄. Nam dato q̄m sitis rep̄siōe q̄ est appetit̄ frigidit̄ hu/
midi. aq̄ vlt̄ melior sit. qz frigida z hūida. nātaliter tñ ī ci/
bi p̄mixtione z eiusdē delatōe sine missione ad p̄tes corpo/
ris extremas vinū p̄ualet aqua. Nam vinū rōne sue subti/
litate in suba z actōne subtili p̄miscet̄. z sp̄aliter qz nāta
maḡ ī eo delectat̄. iō citī attrahit ip̄m z alijs cibis p̄mi/
scet̄. z sp̄aliter qz h̄ mixtio fit p̄viā cuiusdā ebullitiōis. quā
vinū magis iuuat rōne vtualis caliditatē. z aq̄ īpedit rōne
frigiditatis. Et sic patet q̄ vinum p̄ualet aque ī ciboz
p̄mixtione. Et similiter p̄ualet ī eorundem delatione.
Nam vinū est optimus penetrator. q̄d ei debet̄ ratōne sub/
tilitatis sue substantie. z ratione caliditatis vtualis. subti/
lia em̄ z calida ml̄tū sunt penetratiua. z p̄sequēs vinum

est magis delatiuum quam aqua. in aqua nihil est actualiter calidum nec sube-
aereitas. nec igneitas. unde aqua mora transiendo impedit omnes
cursus. Amplius aqua ex alio non est potius conueniens sicut vinum. quia aqua
impedit alimentum nutrire eo quod non nutrit. quare illud vtrique minus nu-
trit. unde quanto cibo est magis aqua tunc est minus nutritiuum. Bonum
est igitur quod vinum permisceatur cum cibo quod solum non impedit nutritio-
nem imo multum iuuat. quia vinum est maxime nutritiuum et maxime restau-
ratiuum et velocissime nutrit. ut prius dictum est. Potandum insuper
quod non solum nocuum est potius aqua edendi siue sumendi cibum. imo in plu-
ribus alijs casibus nocuum est. quod narrat Aui. in. j. c. de regie aquarum
vini. Primo enim inconueniens est in homine ieiunio. tunc enim bibere
penetrat aqua bibita nullo retinaculo impedita usque ad intima
membrorum principalium mortificans suum calorem innatum. Et istud
est vix de homine vere ieiunio. Ebricio enim quicquid proficit neque ledit
speres si ieiunio bibat aquam. quia ieiunio ebricio non est omnino ieiunus
nec est in stomacho vacuus. sed adhuc habet reliquas alijs besterne
crapule. quare nitrositas aqua mitigat et stomachum ab his per aquas
abluat. et repressis vaporibus et fumis preparat stomachum ad rece-
ptionem noui nutritiis. Secundo inconueniens est in homine exerci-
tato forti exercitio. et sicut statim post coitum. Nam tunc pori cor-
poris sunt multum aperti. quare penetrat aqua in profunda membrorum
mortificans calorem innatum. quod post coitum etiam debilitatus est.
Tertio inconueniens est per balneationem maxime cum sit per balnea-
tio venter vacuus. tunc enim vie sunt vehementer aperte. quare ledens
penetrat aqua ut dictum est. De isto potu aqua dicit Aui. i. iij. sum.
ij. c. vlti. Ex potu illi in ieiunio et post balneum et post coitum
timef. corruptio pleuritis et ydropis. Quarto inconueniens
est bibere aquam frigidam cum obediendi siti nocturne mendose quae
accidit in crapula et ebrietas. Nam per potum aqua frigide prohibent
resolutio et digestio humorum salis vel fortis vini. vel alterius acuti
facietis sitim. et sic cito post potum reuertit sitis ita fortis ut ante
Sed si vehemens affuerit sitis nimium vexas et inquietas nec suf-
ficiat aeris inspirati frigiditas. nec ablutio oris cum aqua fri-
gida. bibat sicut bibendum aquam frigidam cum vase stricti orificij. siue

Facilis rostri quatenus aqua plurius deest super orificium stomachi ut fortius sit mitiget. et de ea minus sumat ne digerendo digestioem penitus impediat. Quia generaliter malum est sanis bibere multam aquam frigidam. quia extinguit calorem innatum. et peccatum offendit et stomachi appetitum deiecit. et membrum omnibus nervosis obest. Uerum est tamen quod aqua temperate frigida aliquando per accidens appetitum excitat et stomachum fortiter efficit coadunando ipsum et strigendo villos eius.

Caro vituli

Sunt nutritive multum carnes vituline.

In hoc passu auctor laudat carnes vitulinas dicens quod carnes vituline multum sunt nutritive. Et istud inquit Avicenna. i. j. c. de regie eius quod comedit. ubi vult quod cibum sanitatis et suavitatis deest talis quales sunt carnes. quia sunt similis nature pro parte fieri sanguis. et maxime carnes eduntur vitulorum puorum lactantium et agnorum annualium. Et istas carnes vitulinas summe laudat Galenus. in. alimē. ubi vult quod carnes vituli lactantis sex ebdomadarum vel octo assate saniores sunt multo nimis. facilius enim digestiois et multum nutritive sunt. Et de istis carnibus vitulinis etiam plus dictum est.

Carne boue.

Sunt bona gallina et capo turtur sturna columba. Quistula vel merula phasianus ethigoneta. Perdix frigellus oxix tremulus amarellus.

In hoc passu ponuntur carnes eligibiliores pro nutrimento nature humane animalium volatilium. et enumerantur. xiiij. aves quarum carnes bone sunt pro nutrimento hominis. Prima avis est gallina. cuius esus sine comestione nature humane conveniens est. Valde ei Avicenna et Avenzoar Auer. et De. ut dicit Consi. pro ceteris laudant pulloz carnes et maxime que nondum pepit et galli que nondum calcavit. Sunt enim facilius conversionis in sanguinem. et supfluitatum paucarum. propter mirabilem habentes in temperando plerionez et humores. cuius brodium optima leprosis est medicina. Et de carne gallinarum dicit Avicenna. ii. can. c. de gallinis et gallo. quod caro gallinarum que sunt pulle intellectus

tu augmētū efficit. clarificat vocē z augmētāt sperma. Et melior gallina fm eū ibi. est. q̄ nōdū parit ova. Secunda avis ē capo siue gall^o castrat^o. cui^o carnes poit Lon. d^ona lxxviiij. int^r laudabiliores carnes. Et carnes istas z silr pores digereit stōach^o a ppetate. Tertia avis ē turtur q̄ etiā ē boni nutrimēti z bonū generās hūorē. cui^o carnez Avi. ij. cañ. c. de carne. sūme laudat dicēs. Volucrs q̄dē caro melior nō ē q̄ alduragi. i. turtur^o z galliaz z subtilior eaz z n̄ sūt cū nutrimēto carniū alcubegi. i. pdicū zc. Quarta avis fm aliq̄s ē sturn^o. z ista avis dz comedi ī iuuetute. z ē avis nota. teutunice eyn spree. Scdm alios ē starna. quā Rasi ij. almā. p ceter^o volatilib^o laudat dicēs. Starne caro oī carne auiū lenior inuenit atq̄ bis q̄ subtilivolūt custodiri regimie iuuenior. Et p̄t p starnā intelligi avis maḡ velut anser grisea cinerea. cui^o caro laudabil^r est. maxie cū iuuenis fuerit. z isto mō intelligit Ali. pferēs istā carnē alijs Uel potest p starnam intelligi maneries pdicis pue quā Moyses videt̄ intelligere iudeis inquiring. Silr starne n̄ vident^r p dño n̄ro. qz ventrem pstringūt. Et istam p̄rietaez ali^o attribuūt pdicib^o. carnes em̄ ipaz vētrē pstringūt. teste Ra. ij. almā. Quinta avis ē colūba. q̄ ē avis nota cui^o ins caro ē colerica. Et de colūbis dicit Ra. loco p̄all. Columbe vehement^r sūt caliditat^r q̄ sāguinē inflāmatum generāt z cito febricitare faciūt. Et ḡ apri^o columbe comedi debēt ī pastillis cū vuis acerbis q̄ assari. Pervuas ei acerbis auferē caliditas quā sanguini inducūt. Et electiores columbe p̄ esu sunt columbe iuuenes volare potentes. q̄ tales sunt lenioris digestionis et melioris hūoris. Pulli em̄ n̄ volare potētes caliditatē z hūiditatem h̄nt supfluas q̄re grossos generāt hūores. vt vult Avi. ij. cañ. c. de colūbis. Antiq̄ s̄o colūbe z eaz caro p̄t caliditatē nimā z siccitatē z digestōis difficultatē sūt euitāde Et silr eē turtures antiq̄ Sexta avis ē q̄stula q̄ ab aliq̄b^o noīat̄ cofnit. qz q̄stula ē nom̄ onomatopceion. i. fictū a suo sono Et caro ista

fm alijs est subtilis substātie. bonū generās būorē et mul-
tū cōperit sanis cōualescētib. Scdm ysaac tñ coturnices
ceteris volatilib⁹ sunt peiores nec nutrimento. nec digestōi
laudabiles. qz ex comestōe carnis earū timet spasm⁹ et te-
than⁹. put etiā vult Aui. ij. cañ. c. de eis. subiūgens rōnem
scz. qz in substātia carniū eaz. est virt⁹ faciēdi hmōi accidē-
tia narrata. z sic nō pueniūt illa accidētia ex eo solo qz cot-
nices comedūt elleboz. Et hinc est q gallici comedūt co-
turnices cum molli z pingui caseo. z inde faciunt pastilla.
Potest tñ p coturnicē intelligi alia avis a p̄dicta. per dice
maior. eiusdē fere coloris cū rubeis pedib⁹ z rostro sapor⁹
delectabil. dicta coturnis ytalica lingua. Et isto mō Ra-
sis. ij. almāsozis accipit coturnicē qñ p̄fert carnes ei⁹ post
carnes starne alioz volatiliūz carnib⁹. Septima avis est
merula. q̄ est eiusdē q̄ntitat⁹ cū sturno. s̄z ē ad nigredinē ten-
dens. z habēs rostr⁹ subrubeum. z silr d̄z comedit iuuenis
Octava avis est phasian⁹. i. gall⁹ siluestris. q̄ ab omnibus
medicis enumerat̄ inf̄ aues laudabil⁹ carnis. Caro em̄ ta-
lis avis nate būane est p̄uenientissima. z est cib⁹ p̄ncipum
et magnatū. Consiliator em̄ loco p̄all. dicit. Siluestriūz
ho laudabiliores sunt phasiani ad sanitatē z ad robur. Et
fortassis etiā vniuersaliter domestici cū gallinis p̄in q̄ssi-
m̄ et eiusdē fere speciei sintqz illis siccioris aeris z alimēti
ac exercitiū amplioris. Nonā avis est ethigoneta. q̄ ē avis
parua ad modū p̄dicis. s̄z longū rostr⁹ habens. cui⁹ caro ē
optima. Decima est perdix cui⁹ caro fm Aui. ij. cañ. c. de
cubegi est de subtiliorib⁹ carnib⁹ impinguās. qz multum
nutrit. cor abstergēs. ydropisi z stomachos ferēs z augmē-
tū in coitu faciēs. vey ē tamen q̄stringit ventrem. Et istā
carnem Sal. ij. alimē. c. r. Et octauo de ingenio. c. ij. p̄fert
omnib⁹ alyz volatiliūm carnib⁹. Et dicitur de ista carne
q̄si assidue comedat̄ maxie p̄fert memorie. Undecima est
frigell⁹. z est avis comedens racemos. velociter volans. si-
milis sturno. s̄z ē melioris nutrimenti q̄ sturnus. z m̄l̄ceta-

les inueniunt vbi sunt vinee. et inebriantur ex esu racemorum. et me-
lior est caro earum circa festum omnium sanctorum. Duodecima est oryx. Et
est secundum aliquos gallia siluestris siue gallia phasiani. Vel secundum ali-
os est gallia aethiops. id est natus in aqua. et siue sit feia phasiani siue gal-
lina aethiops. est caro boni nutrimenti. Decimatertia est tre-
mulus. et est avis coeteris sanctis prope mare minor quam gallina. sed est
avis fusca alte clamans et velocissime volat. et quando ambulat super
terram cauda eius semper tremit. et ideo dicitur tremulus. et habet super caput eius
longas plumas. Et non est pua avis. longam habens caudam. quam a me-
dicis vocant cauda tremula. Ultima avis est amarellus. et etiam
est avis sicut existens in aqua. silis anete. sed ea minor. Et genera-
liter loquendo inter aves comestibiles plerumque laudantur ille qui volatu
velociores sunt. Et sic carnes predictarum avium sunt laudabilis
nutrimenti. et facilis digestio. ita etiam capiuntur carnes aliarum
avium illa laudabilis nutrimenti. difficilis digestio. et inaequalis proplexi-
onis. sic sunt carnes anseris et pavonum et malarum. et vultur
um huiusmodi collum longum et rostrum longum degentium in aqua. et carnes
passeris qui sunt calidissime. et a tempore longissime. et multum ex-
citantes coitum. Circa electos vero carnis volatilium sciendum est.
quod secundum diversas laudabilioris nutrimenti proprietates ac eius quod
nutrit sanitatem vel roborem intentionem. carnes laudantur varie. Unde
Galienus respiciens facilem alterationem et subtilitatem in carnibus predictis
preferat easdem. Raimundus vero cum ysaac respiciens subtilitatem sterneris ac
leuitatem ipsarum ceteris preferit. Ysaac etiam secundum diversas intentiones
carnes volatilium laudavit diversas. Avium vero laudavit
carnes turturum pro ceteris. vel quia respexit ad proprietatem quam robo-
rant et confortant intellectum. vel quia in fratribus eius est ipsarum tanta bonitas quam
non est in aliis fratribus. Sciendum est insuper quod carnes volatilium plerumque
nuntiantur quam carnes quadrupedum his qui relicto exercitio corporali va-
cant philosophis studiis et contemplationibus. quia digeruntur facilius aliis. Iux-
ta illud Galienus. in. alimē. Digestibilior est tamen homo caro volatilius
animalium et maxime predictum. et generant sanguinem clarum.
mundum. spumofum. mentis exercitium et elevationi intel-
lectus aptum.

Pisces
**Si pisces molles sūt. magno corpore tolle
Si pisces duri. parui sūt plus valituri**

Hic ponūt duo accidētia ex q̄z noticia attēdit electio pi-
sciū. Un̄ pisces aut sūt duri aut molles. si molles sūt tūc se-
niores sūt eligibiliores. Cui⁹ cā ē ista. qz mollicies puenit
ex hūiditate q̄ i iuene pisce indigesta ē. z i sene pl⁹ digesta
et sic i iuētute tales pisces sūt ḡnatiui flumatū. s; senes
min⁹ Et sic pz q̄ anguilla senior sanior ē iuene. s; q̄sdā
Si ho tales pisces sūt duri. tūc iuuenes sūt saniores. i. di-
gestibiliores. cuiusmodi sūt lucij z pce. duricies ei inq̄tuz
bmoī resistit digestōi. Et istā sniaz poit Aui. ij. cañ. c. d. pi-
scib; dicēs. Et eligit qdē ex piscib; durā carnē hñtib; ille q̄
ē minor. z ex hñtib; mollē carnē ille q̄ ē maior ad terminū
aliquē.

*Pisces
imbric.*

**Lucius et parca saxaulis et albica tenca,
Sornus plagicia cū carpagalbio truca**

Hic tāgūt decē pisces eligibiles p nutrimento nase hūane
Quoz pm⁹ ē lucij. q̄ ē piscis not⁹. z dōr eē tyrān⁹ pisciū. qz
nō solū deuorat pisces alteri⁹ sp̄ei. s; etiā eiusdē sp̄ei cū eo.
Un̄sus. Lucij ē piscis rex z tyrān⁹ aq̄z. A q̄ nō differt lu-
cij iste paz. Est etiā piscis dure carnis z natus veloc. Se-
cūd⁹ ē pca. a pco p̄s. ere. dicta p s̄riū. qz nllī pisci p̄cit. imo
irata vulnerat alios pisces suis squamis q̄s h; sup̄ dorsū.
nec eā audet euadere lucij. imo vt narrat Albert⁹ d natur̄
aialiu. Est natak amicitia pce z lucij Lucij ei lesus ab alio
difficulter sanaf. s; lesus q̄rit p̄cā q̄ vidēs eū lesū tāgit z le-
nit vuln⁹ lucij. sic lucij sanaf. Et ē pca silr piscis dure carnis
not⁹. teutonice cyn baers. Tertij piscis ē saxaulis v̄l saxaul⁹
piscis marin⁹. apd gallicos dicit⁹ sola. Alij dicūt q̄ ē piscis
teutonice cyn tonghe. z est piscis mltū san⁹ int⁹ pisces mari-
nos. Quart⁹ ē albica. teutonice z vitinc. z ē piscis marinus
Quint⁹ ē tenca q̄ est dulcis piscis aq̄ not⁹. pellē bñs lubri-

cam atq̄ viscosam ad nigredinē tendēs. s; ei⁹ caro est dura.
vñ ab istis trib⁹ piscib⁹ q̄ sunt luci⁹ p̄ca ⁊ tenca post eorum
coctionē aufer̄ pellis. Et d̄r iste piscis. teutonice eyn tincke
Sext⁹ est soznus. ⁊ est piscis minim⁹ marin⁹ albus ad q̄n-
titatē medie ptis medij digiti q̄ ad longitudinē. q̄ comedit̄
cum capite ⁊ spinis. et d̄r teutonice eyn gaernaert. **Septi-**
mus est plagicia. ⁊ ē piscis marinus notus. latus. habēs ī
vna pte sue pellis mac̄las rubeas. ⁊ pellis ē tota alba cur-
uum os habēs. teutonice eyn blatys scol. **Octau⁹** est carpa
q̄ est piscis dulcis aq̄ nor⁹. multuz tñ de se ē viscosus. sed a
magnatib⁹ decoquit̄ in vino. ⁊ sic ab eo tollit̄ ei⁹ viscositas.
Nonus galbio. ⁊ est piscis marin⁹ notus a q̄busdā dictus
rogetus. teutonice eyn rotbarth. ⁊ ē piscis dure carnis et
san⁹. Alij textus habent gouio. ⁊ est piscis parvus dulcis
aque ad longitudinē vni⁹ digiti longi. ⁊ est rotund⁹ ⁊ sua-
uissim⁹. gallice gouion. **Ultim⁹** est truta q̄ est in carne silis
salmoni. nec tamē est salmo. ⁊ ē longus ⁊ non grossus. Et
capit̄ in magnis fluuijs ⁊ p̄mittit se fricare in aqua. ⁊ sic ca-
pitur. ⁊ ex eo fiunt pastilla cum sp̄eb⁹. ⁊ est piscis valde pre-
ciosus. gallice trutes. Circa electōz s̄o pisciū scienduz est
p̄mo q̄ pisces respectu carniū. ceteris parib⁹. minoris sūt
nutrimenti. ⁊ facilis digestōis. ⁊ nutrimentū eoz ē pluriū
supfluitatū. ⁊ stematicū ⁊ frigidū ⁊ humidū. ⁊ min⁹ man-
suum. ⁊ sunt ad digerendū duri ⁊ longā faciūt moram in
stomacho. Et q̄ in eoz digestione laborat stōach⁹. ⁊ int̄-
dum corrūpunt̄ in stomacho ⁊ qualitātē quādā suscipiūt
putredinalē. sicim generāt. Et vt sit ad vñū dicere. carniū
laudabiliū nutrimentū meli⁹ est nutrimento pisciū. **Secūdo**
sciendū est q̄ pisces marini sunt meliores in regie sanitatē
ceteris parib⁹. piscib⁹ aq̄ dulcis. eoz em̄ nutrimentū est mi-
nus supfluum ⁊ naſe carniuz magis p̄pinuum. Sed q̄a
ceteris parib⁹. pisces marini sunt durioris carnis piscib⁹
aq̄ dulcis. iō sūt difficilioris digestōis ⁊ resolutōis et plu-
ris nutrimenti et purioris. Verum est tñ q̄ ī egris magis

¶ fērt pisces aq̄ dulcēs. p̄t̄ debilitatē digestiue eoz. Tertio
sciēdū q̄ i piscibz tā marinis q̄ aq̄ dulcēs eligēdi sūt q̄z ca-
ro ē alba nō viscosa. s̄z frāgil. nō mltū grossa. s̄z subtil. non
ḡnis odor. s̄z suavis. nec cite putrefactōis. s̄z sufficiēt̄ du-
ratōis. nō mali color. s̄z boni. z q̄z habitatio nō ē i lacubz
stagnis nec i locz sordidis. nec i aq̄s h̄ntibz malas herbas.
Et eligēdi sūt nō valde iuuenes nec valde magni. z q̄ sunt
veloc̄ motus z pauce viscositatis. Et si sint pisces marini
eligēdi sunt q̄ capti fuerūt i fluminibz mltū distātibz a ma-
ri. z h̄ ceteris p̄ditōibz bonis supposit̄. Itē supposit̄ p̄dict̄
p̄ditōibz q̄nto pisces sūt squamosiores. tāto sūt meliores.
Et s̄l̄r intelligit̄ de spinis. q̄z spine multe z squame f̄cant
puritatē sube piscis Itē int̄ pisces marinos meliores z pu-
rior̄es sunt q̄ capti z nutriti sunt in mari pfūdiori z magis
agitato. ad qd̄ ē cursus pluriū fluuioz. Et q̄ capti in mari
septētrionali qd̄ magis ē agitatū z magis tēpestuosū z veloci-
oris flux̄ z influx̄ meliores sunt capti i mari mortuo vel
meridionali. Et s̄l̄r intelligendū ē de piscibz dulcis aque
Nam ceteris paribz q̄nto aq̄ ē pfūdior et mobilior tanto
piscis in ea nutrit̄ ē melior. Et de his sufficiēt̄ eligi p̄t̄ q̄
pisces sunt vitupabiles z q̄ laudabiles sunt. pisces em̄ be-
stiales s̄c̄ porc̄ marin̄. canis marin̄. delphin. morua. nō
mltū p̄petūt in sanitat̄ regie. Sūt em̄ difficil̄ digestiōis
z grossi h̄uoris z mlt̄e supfluitat̄. nec in carnibz p̄dictozū
piscū apparēt̄ p̄ditōes sup̄ius numerate. puta. albedo sub-
tilitas zc̄. Et si hos pisces z p̄siles comedi p̄tingat non sta-
tim sūt coquēdi z comedēdi postq̄ capti sunt. s̄z ob f̄uādi
sūt p̄ aliq̄s dies q̄usc̄ eoz carnes mollescāt z tremiscant
sine sube corruptōne. Et etiam p̄dicti pisces meliores sūt
semisalsi q̄z recētes aut p̄fecte falsi. Int̄ alios autēz pisces
marinos p̄sideratis p̄ditōibz sup̄dictis laudabiliores vidē-
tur rogetus z gornat̄ siue gornus. Nam eozū caro z sub-
stantia ē purissima. Et post h̄ plagicia z sola. s̄z hozū caro
ē magis viscosa z nimis frāgil̄ z min̄ alba z magis grossa z

min⁹ subtil. nec hor⁹ sapor aut odor ē ita delectabil. z forte
pisc⁹ merlenged⁹ ē laudabilior p⁹ rogetū. Nō ē ei tāte gros-
sifici z viscositat⁹ sic plagicia z sola. z ei⁹ suba ē sat⁹ frāgibil⁹
sz considerat⁹ sapore z odore cū colore z sube puritate z mol-
litate deficit i bonitate a rogetoz gornato. z silr itelligat d
allece. Et morua iuenis sat⁹ appropinqt pdict⁹ i boitate
sz considerat⁹ pdict⁹ pditōib⁹. ē tñ grossior z viscosior pdict⁹ pi-
scib⁹. Salmones at z turboti z maquerelli mltū deficiūt
i bonitate. Sūt ei mltū grossiores z viscosiores z ad dige-
redū difficiliores z mag⁹ supfluitate pleni. vñ ppetunt nisi
exercitātib⁹ fortib⁹ iuenib⁹ cū qbusdā salsis eoz viscosita-
ti grossifici z frigiditati spugnātib⁹. Int⁹ pisces at dulcis
aq⁹ sz considerat⁹ pdict⁹ pditōib⁹. pca z luci⁹ mediocr⁹. pmū gra-
dū bonitat⁹ obtinēt supposito q⁹ sint pigues. deinde vendo-
fia. z deide lopia. Et q⁹uis carpa sit squamosior pdict⁹. tñ
n⁹ hz carnē adeo albā z frāgibilē z subtilē sic luci⁹ z pca. et
sepi⁹ repit in stagnis. Et vlr ceter⁹ parib⁹ meliores sūt pi-
sces dulc⁹ q⁹ capiūt in aq⁹ petrosa currēte vsus septērio-
nē pfūda. mltē agitātōis. ad quā nō pfluūt sordicies ciui-
tatū. in q⁹ etiā nō sūt herbe male. Lacri at fluuiales z mari-
ni mlti sūt nutriti. z nō facile i stōacho corrūpūt. vez sūt
difficil⁹ digestōis. Sciēdū ē insup q⁹ pisces recētes corpus
humectāt z lac z sperma mltiplicāt z mltū ppetūt coleri-
cis. Et nō sūt comedēdi pisces p⁹ forte exercitiū vel fortem
laborē. qz tūc de facili i stōacho corrūpūt. Et caueant ab
vsu pisciū hñtes stōachū debilē vel mal⁹ hūorib⁹ plenum.
Ampli⁹ sciēdū q⁹ pisces grossi semisalsi meliores sūt q⁹ re-
cētes pisces. Et saliti mlti t⁹pis nō sūt boni. Itē nō sunt co-
medēdi pisces z carnes sil. nec pisces z lacticinia. nec sunt
comedēdi pisces p⁹ alios cibos. Itē pisces laudabiles pa-
rū saliti z in pauca q⁹stitate sūpti reuocāt appetitum z ipm
corroborāt si q⁹ babuerit appetitum ad eos.

Vocibus anguille praeue sūt si comedantur

Anguilla

Qui phisicam nō ignorant hec testificantur
Caseus anguilla nimis obsūt si comedantur
Si tu sepe bibas et rebibendo bibas

Hic autor subdit q̄ anguilla ē pisc̄s insan⁹ maxie nocēs
vocibz. z h̄ pbat f̄mōe medicoz z nafalē phiaz studentū.
Et rō ē. qz anguilla ē pisc̄s limosus viscosus z matie opila
tiu⁹. z mltū deficit a p̄ditōibz boni pisc̄s p̄us narrat̄ in pte
p̄cedēti. Et qd̄ dictū ē de anguilla etiā intelligēdū ē de lā
preda. lz lāprede p̄ue laudabiliores sūt anguills z minus
piculose cū nō sint tāte viscositat̄ z grossiciei sic anguille.
vt p̄z ad sensū. Cū salua reuerētia vtētū isti pisc̄es sūt val
de piculosi q̄suis ori sūt saporosi. Noz em̄ pisciū i aq̄ silis
est generatio generatōi serpētū i tra. vñ mltū dubitādūz ē
q̄ nō sint venenosi. vñ eoz capita et cauda in qb̄ venenūz
psuevit esse. z s̄lr interior spina. nullo mō sūt edēda. Bo
nū est etiā p̄p̄ eaz viscositatez q̄ submergant̄ in vino optio
viue z dimittant̄ ibi q̄s̄qz mortue sint. z deinde p̄parēt cū
galētina optiaz sp̄ez f̄m q̄ coci magnoz dñoz facere con
sueuert. Bonū est tñ q̄ ebuliant̄ p̄mo duabz ebullitionibz
in vinoz aqua. z illa abiecta decoquāt ad p̄fectōem. et fiat
galētina vel pastillatura vl̄ assatura cū salsamēto approp̄a
to. vicz cū salsa viridi. cū fortibz sp̄ebz z vino i hyeme. et cū
debilibz sp̄ebz z agresta z aceto in estate. Cōmodosi⁹ tñ est
maneriē hmōi pisciū dimitte. Deinde subdit text⁹ q̄ case⁹
z anguilla mltū nocēt si comedāt. z istō intelligēdū ē si in
magna quantitate sumant̄. qz cause dicte sūt de caseo ibi.
Persica poma. Et de anguilla nūc dicta ē cā. Postea dic̄
text⁹ q̄ si ista sumant̄ cū frequēti potatōe vini malicia eozuz
corrigit. Et istud nō dz̄ intelligi de vino subtili z penetra
tiuō nec de vino qd̄ dat̄ via pot⁹ ductiuū. qz tale n̄ dz̄ dari
sup̄ cibū generatiuū mali hūoris qñ comedit̄. nec añ ip̄m
nec postēz fuerit digest⁹ vt vult Auicē. in. j. c. de regie aque
et vini. qz tale vinū magnū nocuētū induceret. penetra

re em̄ faceret humorē malum ex h̄ cibo genitum vsq; ad ex-
trema corp̄is q̄ forte nō sufficeret penetrare sine vini auxi-
lio ⁊ ductu. S; intelligēdū ē istd̄ de vino forti nō multū
penetratiuo. sepe ⁊ in pua q̄ntitate dato. gr̄a p̄mixtōis cibo-
rū. Tale em̄ corrigi maliciā ciboꝝ ⁊ fortat digestōez ⁊ di-
gerit fleumaticos hūozes ⁊ frigidos. q̄re iuuat ad digestio-
nē casei ⁊ anguille. q̄ male digestionis sunt.

**Inter prandendū sit sepe parūq; bibendū
Si sumas ouū. molle sit atq; nouū.**

*Bibito int
prandendū.*

Hic autor tāgit duo documēta. q̄z p̄mū est q̄ comedēs
in pradio vel cena d; vicissim comedere ⁊ bibere multipli-
cando vices bibitiōis. s; p̄ q̄libet vice parū pot⁹ sumere. Et
facere nō d; quēadmodū bruta. q̄ totū cibū capiūt. ⁊ po-
stea bibūt. qz si pot⁹ meli⁹ cibo p̄miscet et cibū exinde reddi-
remollit⁹ ⁊ digestionis capacioꝝ. Et circa istd̄ est sciendū
q̄ triplex est pot⁹. s. p̄mixtiū delatiū. ⁊ sitis sedatiū. Istd̄
aut̄ qd̄ dictū est. intelligēdū est de potu p̄mixtōe cibozum
Iste em̄ pot⁹ d; vicissim recipi cum cibo. Et saluo meliori
iudicio nō d; iste pot⁹ differri vsq; ad finē comestōnis. nec
d; expectari sitis. Et iste pot⁹ maxime ꝓpetit q̄n sumūt ci-
baria actualit̄ sicca vel vtualiter. sic ꝓtz in laborantib; co-
medentib; panē siccū. S; pot⁹ sitis sedatiū regulariter ⁊
in hoīb; bene dispositis d; differri vsq; ad finem comestio-
nis. tūc em̄ est h̄a sitis ꝓt̄ estuatōem cibi calidi ⁊ siccī. Nō
em̄ mltū rōnabile est q̄ simul vigeat sitis ⁊ fames. qz sunt
appetitus contrariōꝝ. Et debet iste potus dari fm̄ plus et
minus fm̄ q̄ maior vel minor est sitis. Potus vero delati-
uus maxime competit completa ꝓma digestionē regulari-
ter. ⁊ parū ante horā suscipiendi aliū cibum sequentē. Et
talis pot⁹ sp̄aliter cōpetit q̄n cibaria ꝓmitus sumpta fue-
rint grossa in substātia. nec debet expectari sitis ad talem

potū suscipiēdū. Nā tal' pot' pparat stōachū ad suscipiēdū
cibū seqntē z iuuat trāsitiū cibi ad epar a stōacho. nec d3 ta
lis pot' eē magne q̄sitat' vt cito possit digeri. Nā em' e' di
gestionē nō trāsitiū ad epar. Et istō vez e' nisi tal' pot' delati
uus fuerit aq̄. i q̄ nō opt3 expectare digestōz aū penetratōz
ei' ad epar Reglarit' at pot' pueniēs delatiu' aut etiā pmix
tiu' nō d3 eē aq̄. s3 vinuz vel aliqd' pportionabile vino. puta
ceruisia vel cerasiaz vel pomeriū vel mellicratū l' aliqd' sile
q̄b' oib' vinū e' meli'. Sciēdū scdo q' q̄sto cib' e' grossior et
siccior z frigidior. tāto pot' pmixti' z delatiu' d3 eē maior. z
ecōuerso q̄sto cib' e' calidior subtilior z hūidior. tāto pot' delatiu'
z pmixtiu' d3 eē minor. Et q̄sto cib' est grossior et
frigidior z digestioni inobediētior. tāto vinū pmixtiuū vel
delatiuū d3 eē subtili' z forti'. Et q̄sto cib' e' subtilior cali
dior z digestibilior. pot' d3 eē debili' vt vinū debili'. Un
forti' vinū bibēdū e' tā cū carnib' bouinis q̄ pullinis. z for
tius bibēdū e' cū piscib' q̄ carnib' reglarit'. Scdm docu
mētū e' q' sumēs ouū d3 ipm sumere q̄n e' molle z nouum.
cui' causa dicta est supra.

pisa

Idem laudare decreuim' ac reprobare.
Idem ablati est bona pisa satis
Est inflatiua cum pellib' atq3 nociua.

Hic ponit vnū notabile d' pisis. z e' q' pisa aliq' mō laudā
tur z aliq' mō vitupant'. Laudant em' q̄n comedūt ablati
corticib'. Vituperāt s3 q̄n comedūt cū corticib' z pellib'.
qz tūc sūt inflatiua. Et q̄ nō e' artificiale ea comedē sūt cū
cortice. qz medullaz z corticiū nāse discordāt. Altez em' la
borat vt soluat z exat. alterū obuiat vt pstringat. vt dic' ysa
ac in diet' vniuersalib'. qre i corpe fit mor' agitatiu' indu
cēs torturā z inflatōz. Et istō nedū veritatē h3 d' pisis. vez
etiā de oib' leguminib'. sic fabis. faceolis. lētulis. z silibus
Et spēalit' de hntib' mltū corticē sicut fabe z cicera nigra
Cortex etiā in oib' e' pcor' nutriti q̄ medulla. Et circa

istud ē sciēdū q̄ ē vna maneries p̄isoꝝ alboꝝ rotūdoꝝ ha/
bentiū corticē exteriorē valde paucū z subtilē. z ista p̄isa se
curi p̄nt comedi cū cortice q̄s alia. q̄uis meli⁹ sit q̄ depurē
tur a cortice. Et qz dictū p̄cedēs vitatē hz d̄ oib⁹ legumib⁹
Sciēdum ē q̄ legumia recētia min⁹ h̄nt de cortice. z in eis
minor diuersitas ē int̄ corticē z medullā z facili⁹ digerunt
Et iō dicūt aliq̄ q̄ magis cōpetūt corpib⁹ sanis. s; nō est ita
qz legumia recētia sūt plurimaz supfluitatū z corruptibi
lioris sube. q̄re min⁹ p̄ueniūt corpib⁹ sanis. Et iō p̄ vitate
tenēdū ē q̄ legumia sicca depilata a cortice exteriori sūt sa
niora q̄s recētia nō depilata. s; viridia sūt saniora sicca nō
depilata. Sciēdū vltēri⁹ q̄ qz oīm leguminū suba ē inflati
ua z difficil⁹ digestōis z eoz nutrimentū malū nō cōpetit in
regiē sanitatis. s; brodium siue decoctio ip̄oz p̄ueniēs ē. qz
eoz decoctio vētr̄s ē subductiua. i. laxatiua. vrine puocati
ua. z venaz depilatiua. vñ satis p̄uenit t̄pib⁹ in q̄b⁹ hoies
vrūt̄ cibis grossis z opilatiuis. puta t̄pē ieiuniorū In isto
em̄ brodio siue i ista decoctōe p̄ueniēt facta nō sūt nocu
mēta q̄ sūt in suba. vñ i ea nō ē inflatio. nec difficultas nu
tritōis z digestōis. nec malicia nutrimenti. Fit at̄ ista deco
ctio p̄ istū modū. In sero em̄ ponūt cicera vel p̄isa i aqua
seruētī z in eadē lōgo t̄pē manib⁹ p̄fricāt. deinde p̄dicta aq̄
tota nocte t̄pēt z i eadē seq̄nti nocte buliant duab⁹ vl̄ trib⁹
bulitionib⁹. z postea colēt z colafa refuet. z appropinq̄nte
hora refectōis p̄paret cū cynamomoz crocoz aliq̄stulum
vinū addat. z deinde vñico seruore buliat z spumēt in p̄n
cipio refectōis. Et brodiū seu purenta ciceꝝ z p̄isoꝝ rotū
doꝝ alboꝝ ē meli⁹ z p̄ueniēt⁹ z nate amicabili⁹. z silr̄ eozū
suba.

Lac ethicis sanū caprinū post camelinū
Ac nutritiuū pl⁹ omnib⁹ est asininū
Plus nutritiuū vaccinū sic et ouinū
Si februat caput et doleat nō est bene sanū

Lac

Hic ponuntur quaedam documenta circa electionem lactis. Primum
est quod lac caprinus est sanus ethicus. id est superius et maceratus vel hinc
febris ethica. Et istud vult Avicenna. ij. canon. c. de lacte dicens.
Lac caprinus et lac azininus sunt bona ethice. Et ideo vult
iiij. tract. in. c. de rememoratione medicinae humectantius
ethicos. Et ratio etiam est. quia lac caprinus est tepidus secundum Avicenna. ij. ca-
non. c. de lacte. et etiam multum nutritum. ut vult hinc textus. Et post
istud lac valet camelinum. Istud enim subtile est multum laesivum et
humidum. quare potest humectare eos. vix est tamen quod istud lac propter suam
nimiam humiditatem parum nutrit. quare minus dicitur convenire quam caprinum.
Istud tamen lac camelinum et maxime noviter fetum confert ydropisum
valde et patientibus dolore in epate. et renouat epatam secundum Avicenna.
ij. canon. c. de lacte. Secundum documentum est quod lac asininum pro
ceteris lactibus ethicis dicitur convenire. Et istud vix est comparando lac
asininum ad lac aliorum brutorum. quia lac asine declinat ad frigiditatem
et humiditatem. et est subtilius et citius penetrans et tardius
coagulabile quam lac aliorum brutorum. Secundum Galienum. vij. de ingenio.
c. vij. Et istud idem vult Avicenna. in. iiij. loco parali. dicens. Et
non est lac post lac mulieris sicut lac asine. Et hoc dicit. Et propter
lac asine eradicat ethicam si fuerit ei eradicatio. Comparan-
do tamen lac asine ad lac mulieris minus dicitur convenire. Lac enim mulie-
ris sugendo sumptum dicitur convenire est omnibus. ut vult Avicenna. i. iiij. lo-
co parali. Et ratio est. quia lac humanum sine muliebri subtilius est frigidius
et humidius. et nascitur magis siccum. velocius penetrans. citius
digestum et magis nutritum. Et ideo istud lac dari ethicis est
possibile est mulieri magis propter lectum infirmis et ei propter sine mo-
ra administrari ne ab aere corrumpatur. Et circa istud sciendum
est quod non semper dicitur convenire ethicis lac mulieris aut asine. imo in ali-
quibus casibus lac acetosum sine ebutiratum est vtilius ethicis quam lac
mulieris aut asine. Quorum primum est quando cum ethica est solutio ven-
tris. Secundus est quando est suspitio de coagulatione lactis in sto-
macho vel de ardore vehementis febris. vel quia stomachus
de se est colericus ut lac in coleram dicitur ducere. Tertium est quando cum
ethica proplatur putrida. precipue quando in interioribus non fuerit

mlte opilatiões. Nam lac acetosum restringit ventrē. z nō
faciliter colerizat. qz puatum est butirositate. p quā faciliē
lac inflāmat. nec in putrida febre. qz cito putrescit p eādē
cām. Quart⁹ est si stomach⁹ fuerit sordid⁹. tūc em lac in eo
facile corrūpit. Quint⁹ si ethic⁹ abomineť lac dulce z inte/
grū. z nō acetosum siue ebutiratū. Tertiu⁹ documētuz ē q
lac vaccinū z ouinum sūt mag⁹ nutritiua. qz pinguiora et
grossiora sūt alijs. vt dic̄ Aui. ij. cañ. c. de lacte. Et ibidem
de lacte vaccino dic̄. Lac oīs aīalis cui⁹ pgnatio plixior ē
pgnatōe mulier⁹ est malū. qua ppter pportionabile est illud
qđ primū est sic vaccinū. Ra. hō in almā. c. de lacte dicit.
Vaccinū em lac omī lacte cuiusqz aīalis alteri⁹ grossi⁹ iu/
dicat. qđ etiā oīb⁹ sui corpib⁹ pinguedinē adipisci volentib⁹
bus pueniēt⁹ existit. Quartuz documētū est q lac nocet
habenti febre z dolorē capitis. Cui⁹ causa dicta ē supra
ibi. Persica poma pira.

Lenit et humectat soluit sine febre butirū

Butirū

Hic autor ponit pprietates butiri q̄s ipm inducit in cor
pore humano. Prima est q butirū lenit ventrē siue molli
ficat atqz lubrificat. hanc pprietatez facit sua vinctuositate.
Scda pprietas est. q butirū est humectatiuū. qz ex meliori
bus ptrib⁹ lactis ppositū est. z ita sibi puenit humectare sic
et ipi lacti a q̄ extrahit. Tertia est q soluit ventrē. i. est puo/
catiuū secessus. z h lac facit. qz lubricitatē inducit in testi/
uis. Et istas pprietates et etiā ponit Aui. ij. cañ. c. d bu/
tiro. Et inducit butirū istas tres pprietates in corpe non fe
bricitante. Hociuū tñ est corpi febricitanti. qz butirū sola
vinctuositate d̄ facili inflāmat. z in febricitante calorē aug
mētat. Circa istud sciendū q lz butirū inducat p̄dictas p/
pprietates. rōne tñ sue nimie humiditatis z vinctuositatis non
p̄petit via cibi sp̄aliter in q̄ntitate notabili. Primo enim
si q̄s eorū in quantitate notabili abominatōem inducit

z facit cibū supnatate ī orificio stōachi. z ventrē pl^o debito
larat z vomitū inducit. Nullo ḡ mō butirū ē comedenduz
via cibi in q̄ntitate notabili. z spēaliter nō comedať p^o ali/
os cibos. s; ad p̄dimentū cibarioz sat; puenit.

Ser Incidit atq; lauat penetrat mūdāt quoq; serū.

Hic ponūt q̄ttuoz p̄rietates seri. i. aque lactis. Quarū
p̄ma est q̄ serū est incisiuū siue subtiliatuū. Scda est q̄ est
lauatiuū. i. abstersiuū. Tertia est q̄ est penetratiuū. et ista
seq̄ť ex p̄ma. Quarta est q̄ serū ē mūdificatiuū. i. solutiuz
siue purgatiuū. Et tres istaz p̄rietatū narrat Aui. ij. cañ.
c. de lacte. dicēs q̄ aq̄ ei^o. i. lactis est subtiliatina lauatiua et
solutiua z ī ip̄a nō est mordicatio. Ra. p̄o in almā. dicit q̄
serū colerā rubeā expellit. scabiei q̄z atq; pustulis. nec non
eis pustulis q̄ in facie nascūt. hyc tericie etiā. atq; ei cui for
tis vini potus nocuit. auxiliū p̄bet.

Cas Caseus est frigid^o stipās grossus quoq; durus.
Caseus et panis bon^o est cibus hic bene sanis
Si nō sūt sani tūc hūc non iūgito panī.

In h̄ textu autoz duo facit. Primo ponit q̄ttuoz p̄p̄eta/
tes casei. q̄z p̄ma est q̄ caseus est frigidus. i. frigide nature
et istud intelligendū est de caseo recenti. qui est frigidus et
humidus. z non de veteri qui est calidus z siccus. vt vult
Aui. ij. cañ. c. de caseo. Vel potest intelligi de caseo qui fit
ex sola coagulatione lactis absq; alic^o alteri^o rei. p̄mixtione
Reperitur enim caseus calide nature calefaciens stoma/
chum ac linguam mordicans ex cōmixtione rerū sibi ad/
mixtaz. sicut est aliquis caseus viridis qui si in maḡ quan/
titate sumat multum calefacit corpus. Scda p̄p̄ietas est
q̄ caseus est stipans. i. p̄stipatiuus siue duz vētrē efficiens

Et istud marie h3 vitatē d veteri z mltū coagulū hñte. Ter
tia ē q case⁹ ē grossus. i. grossi hūor⁹ generatiu⁹. qd vitatez
h3 d oi caseo. qz ois case⁹ ex grossiori z trestriori pte lactis
fit. Quarta ē q case⁹ ē dur⁹. i. duriciē vetr⁹ efficiens. Et ista
pt eē eadē cū scda. Deide dic⁹ text⁹ q case⁹ q̄uis sol⁹ sūpt⁹ sit
insan⁹. exq̄ male digestōis ē. vt pdictū ē. tñ si i modica qntē
tate misceat̄ pani. cū ipō pane digestibil⁹ fit. alias ñ. z istud
vitatē h3 i corpe sano. i. egro at̄ ñ. Et d caseo p⁹ dictū ē ibi.
Nutrit z ipinguat.

**Ignari medici me dicūt esse nociuū
Sed tamen ignorāt cur nocumenta feram
Languenti stomacho caseus addit opem.
Si post sumatur terminat ille dapes
Qui phisicā nō ignorāt hec testificantur**

In h passu auctor fingit psonā loqntē in spē casei d̄ dicen
tes vsū casei eē insanū. Et dic⁹ loqns i psona casei. Ignari
medici. i. medicinā igrātes dicūt me caseū eē nociuū sup
plevtr. igrāt cāz cur nate hūane nocere dicoz. Et p h tan
git auctor duas vtilitates sūptōis casei. P̄ia vtilitas ē q
case⁹ pfert egrotāti stōacho Et cca istō ē notād q ñ ois ca
se⁹ pfert opē oi stōacho lāguētī. s3 i cert⁹ casib⁹ ois case⁹ no
cet. i. stōacho rare terete. zoi stōacho debilitato ex lōga egri
tudie. S3 case⁹ recēs z nocu⁹ nō mltē viscositat⁹ opē pfert
stōacho calido. qz teste Ra. i. almā. adustōz z caliditatē ei⁹
repm̄it z stomacho etiā sicco pfert p̄t ei⁹ hūiditatē. Et ta
lib⁹ stōachis mltū nocet case⁹ antiqu⁹ siue mltū acur⁹ l mltū
coagulū hñs. S3 stōacho habēti mltā fleumata ei⁹ pel
licul adherētia mltū pfert case⁹ antiqu⁹ vel multū coaguli
hñs. qz tal⁹ sui acuitate fleuma incidit z abstergit. S3 tali
stōacho maxie nocet case⁹ recēs z mollis. Et sic p3 q i aliq̄
casu case⁹ sp̄ nocet z in aliq̄ nō. z q aliquñ case⁹ recēs pdest z
aliquñ vet⁹ Scda vtilitas ē q case⁹ sūpt⁹ post cibū terminat
ipm. qz fac̄ cibū descēdere ad illū locū i q̄ viget digestio. scz

Casei
v. p. s.

ad fundā stōachi. Et istō totū sciūt q̄ verā sciaz medicine
hūt. Et de caseo acuto dīc Ra. i. almā. Ueruntū cū p̄ co/
mestione qua ex eo gustat̄ q̄ntitas os stōachi corroborat.
sacietatē q̄z nimīā atq̄z fastidium q̄ ex dulcibz z vinctuosīs
nutrientibz in ore stomachi pueniūt aufert.

*Bibito
in
cena*

**Inter prādendū sit sepe parūqz bibendū
Ut minus egrotēs nō inter fercula potes**

Hic ponit duo documta. q̄z p̄mū ē q̄ prādēdo. i. come/
dēdo aliq̄s dz vicissim post sūptuz paz z sepe bibere. ita q̄
n̄ dz p̄rio totū cibū sumere z postea potū. Et istū p̄sū p̄mū
aliq̄ n̄ hūt. qz reuera idē p̄sus in forma p̄us expositus est.
Scdm̄ documtū ē q̄ int̄ duas comestioēs sic̄ int̄ pran/
dium z cenā debem̄ p̄ posse potū evitare. z h̄ si cibo sūpt̄
in stomacho nonduz fuerit digest̄. nisi magna necessitas
assit. qz talis pot̄ sump̄t̄ impedit z interrūpit digestōnem
cibi p̄mo sumpti. cibū facit indigestū de stōacho descēde/
re. atqz appetitū deīcit circa cibū in cena sumēdū et corp̄
guat. z ad dispositōez in q̄ hō neqz san̄ neqz eger ē inclinat
siue ad dispositōem p̄uenientem febrem.

*Cena a
potibus*

Ut vites penam de potibz incipe cenam

Hic autor innuit q̄ cena dz incipi a potu. Et aliq̄ expo
nūt metz istō. Si tu vis vitare penā. i. infirmitatē. p̄us po
tes in p̄ncipio cene añqz comedas. s̄z ista expositio n̄ valet.
qz fm̄ medicos regulari⁹ est a cibo cenā incipe q̄z a potu.
Et q̄uis iste liber direct⁹ sit anglic⁹. ipi tñ bāc sniaz n̄ ob/
seruat. qz regulariter q̄cūqz hora diei potū sumūt p̄ponūt
morsū panis. iō alit̄ p̄t exponi p̄sus iste accipiēdo potū p̄
cibo liq̄do z facile digestibili. sic̄ accepit ypo. potuz. ij. pri.
amphorismoz. ibi. facile ē repleri potu q̄z cibo. ita q̄ s̄sus

istius sit qm melius est cenam incipere a potu. s. cibo liquido et facile digestibili. Cuius ratio est. quia si cibo liquido et facile digestibili potus sumatur cum in nocte superveniente fortificetur calor digestivus cibo liquido et facile digestibili longo tempore erit digestus autem grossus et difficulter digestibilis. Et cum non poterit habere exitum propter cibum grossum nondum digestum nimis aduretur. vel si exeat grossum secum rapiet cibum nondum digestum plene. Melius est ergo ut iste cibus liquidus et facile digestibilis potus sumatur ut tempore quo digestus sit exitum habeat nullo repugnante.

Singula post ova. pocula sume nova
Piscis nux sit. post carnes caseus assit.
Unica nux. pdest. nocet altera. tertia mors est.

*per ova haustu
per pisces nux
per carnes caseus.*

Hic autor ponit aliquid documenta. Primum est pro superiorem cuiuslibet ovi recens supple et mollis deinde sumere potum. maxime haustum vini. Cuius causa potest esse. quia ovum recens et molle est optimi nutrimenti et facilis digestiois. et est de his quae in modica quantitate multum nutriunt. et praecipue eius vitellus. ut dicitur plus ibi. Quae recentia. Sic ergo vinum quod est amicum nase facit quod ovum avidius ad membra trahitur et ad eius penetrandum iuvat. Et causa alia etiam potest esse. quia ovum tarde per mery descendit. potest ergo vel vinum iuvat eius descensum. Secundum documentum est post comestorem piscium debemus sumere nuces loco casei. quia nux sua siccitate impedit generationem fluxumatis quod generari solet ex piscibus. et hic est quoniam in quadragesima ultimo dantur nuces. Tertium documentum est quod post comestorem carniuum debemus sumere caseum et non nuces. quia nuces nimium exsiccarent et caseus non solum facit cibum descendere ad fundum stomachi quod videtur digestio. Et istud est verum de caseo mediocri inter veterem et novum. Deinde subdit textus in viti moysi quod unica nux. s. nux muscata pdest nature humane et proficua est. quia bonum odorem oris efficit. visum confortat. et sicut epa. splenem et stomachum. et maxime os eius. s. m. An. ij. ca. c. d. nuce muscata

Sz alta. f. nux auellana vt cōis nocz. Auellana qdē qm̄ in
flatiua ē z generatiua v̄tositatū ī v̄tre īferiori et facit zoda
z tarde ē digestōis z excitat vomitū. vt hz Aui. ij. can. c. de
ea. Fluxo cōis. qz etiā facit zoda z difficil' est digestōis et
mala stōacho z h' calido pp' ei' caliditatē. Sz tertia nux. f.
nux baliste ē mors. i. mortē īferēs. qz p balistā hoīes īnfi
ciūt. Uel p̄ istō ītelligi de nuce mechel q' fm̄ Aui. ij. can. ē
venenū stupefactiuū. qre mortifera est.

fira:
Aode potū piro. nux est medicina veneno
Fert pira nostra pir'. sine vino sūt piravir'
Si pira sūt virus. sit maledicta pirus
Si coquas antidotū pira sūt. sz cruda venenū.
Cruda grauat stōachū. releuant pira cocta gra
Idost pira da potū. p' pomū vade fecatū. uatū

In h' p̄riōsu autor dat vnū docum̄tū dicēs q' nos dēm'
p' esū piroz sumere potū. f. vinū. Cui' cā sufficiēt dicta est
p'. qz pira sūt generatiua v̄tositatz z d' p̄p̄tate colicā īducē
tia z sāguinē aq̄sitate replētia. z g' cū eis dz potari vinū. et
maxie forte z calidū qd' ē v̄tositatū carniatiuū z aq̄sitatū
psūptiuū q's iducūt pira Scdo dic' text' q' nux ē medicina
veneno. i. ī mediū v̄venenū. vt p' dictū ē ibi. Allea nux ru.
Deide ī scdoz tertio s̄sib' innuit q' pira sūpra sine vino sūt ve
nena. i. nāse nocētia pp' cāz dictā ī p̄riōsu. Uez ē tñ q' pi
ra n' sūt vir'. i. venenū simplr. qz si sic comestio eoz mortē ī
duceret. z p̄r' ea portās eēt maledicta. Deide ī q̄rto s̄su au
tor innuit q' pira cruda sūt venenū. i. nocum̄tū īferētia. qā
faciūt ebulitōz hūoz. colicā flenmata z scabiē. si tñ ip̄a co
q̄nt sūt āthidotū. i. medicīa mō q' dictū ē sup' cū vinoz ma
rie etiā p' alios cibos sūpra. qz sic innāt ad expulsioez fecū.
Deide ī q̄nto s̄su dic' q' pira cruda ḡuat stōachū. qz ip̄z īpe
diūt a digestiōe z inflatiua sūt. sz pira cocta releuat stōachū

granatū. z disponūt ipm ad suā naturalitatez. Et in vltio
versu subdit duo. Primū ē q nos debem⁹ post pirū sume/
re potū ppter cām prius dictā Scdm est q post esuz pomi
debē⁹ ire fecatū. id est. ad secessū. Et fm Aui. ij. cañ. c. de po
mis. Poma dulcia z acetosa qñ in stomacho inueniūt bu
morē grossū qñqz deponūt ipm in egestōe. Rō tñ text⁹ p̄t eē
qz poma multū inflatiua sūt ventositatē generantia. q̄ in se
cessu emittit.

Cerasa si comedas tibi confert grandia dona *Cerasa*
Expurgant stomachū. nucleus tibi tollit
Et de carne sua sanguis eritqz bonus

Hic ponūt tria cōmoda exusu cerasoz. pueniētia. Pri/
mū ē q cerasa expurgāt stōachū. Et istō fm qsdā vez ē qñ
sil' cū eis nuclei terūt. qz sil' hñt qndā vim absterfiuā ac mū
dificatiuā. Scdm ē q nucle⁹ cerasoz. i. arill⁹ hz stutē fran
gēdi lapidem renū vel vesice si sicē sumat vel ex eo fiat lac.
Tertiū ē q caro cerasoz ē generatiua optimi sāguis z cō/
fortās ac impiguās. Et istō expimētū cōprobat. qz videm⁹
passeres q sūt aues mltū comedētes cerasa q tpe cerasoz
hñt epata mltū maiora q̄ alio tpe. signū igit ē q magnifi/
cāt epar z confortāt. Circa istō est notādū q duplicia sūt ce
rasa. s. grossa z pua. Grossa autē adhuc duplicia. s. dulcia z
pōtica. Omnia dulcia z pua sūt insana de facili corruptibi
lia ac in corpibz faciētia vermes. Grossa pōtica dicūt cina.
z illa sūt adhuc duplicia. qdā sūt rubea z mollis carnis. et
talīa debēt recētia comedi et i pncipio mēse. z hñt vim ab/
sterfiuā stōachi atqz appetitū incitādi. Alia sūt cina nigra
et grossa sat⁹ dure carnis z int ceta matie pōtica. z ista de
bēt comedi i fine prādij siue cene. Cui⁹ cā est. qz ista suz pō
ticitate qñ in fine mēse sumūtur claudūt orificiū stōachi. q̄
clauso digestio melior ac velocior fit.

Infrigidant laxant multū profūt tibi pruna *pruna*

Sic ponuntur due utilitates puenientes ex esu prunorum. Prima
 est quod pruna infirigidat corpus. et ideo portugalenses in calida regione
 existentes in decoctione suorum carnium se miscet pruna et maxime
 damascena. Secunda est quod pruna laxat ventrem. et hoc est propter eorum humi-
 ditatem et viscositatem secundum Galenum. et alios. Et istud est verum de prunis ma-
 turis. In crudis enim que non sunt matura est stipticitas et eorum nutritio
 est paucum. ut dicit Avicenna. et cetera de eis. Et ista secunda utilitas
 habet etiam multum pueniat prunis damascenis sic est prima maxime
 tamen puenit prunis armenis. id est deportatis ex terra armenia. quod
 meliora sunt omnibus vehementer soluentia secundum Avicenna loco prelo. Et
 pro maiori declaratione istarum utilitatum sciendum est quod pruna matura
 sunt visum et non imatura. Pruna autem magis nature puenientia sunt illa
 que sunt figure oblonge habentia carnem paucam et duram ad aliquam
 siccitatem declinatam et corticem exteriorem tenuem. et debet esse in
 sapore non vere dulcedis. sed dicitur esse eorum dulcedo attinens alicui
 a credenti. et huiusmodi sunt pruna damascena. talia enim pruna infri-
 gidat ut dictum est. Sunt autem multe alie maneries prunorum quorum
 usus non est approbatus. Sunt etiam quedam prunella siluestria qua
 que crescunt in siluis tamen sunt laxativa. sed ventris restrictiva et ex his
 fit aqua que ventris restrictio facit. Debet autem pruna que sumuntur propter
 ventris laxationem primo poni in aqua frigida. tunc enim perfectius infri-
 gidat et humectat. et coleram quam inveniunt lubricando soluit. et
 sic stomachum melius disponit ad cibum recipiendum. Et est diligenter
 notandum quod pruna humida recetia sunt magis alacritiva quam quis sine
 peioris nutritio et plurius supfluitatum. sed pruna sicca magis
 confortat. et melius nutritio datur corpori. Et sic dictum est de prunis
 sic suo modo intelligat de cerasis. verum tamen est quod cerasorum humiditas
 est subtilior et minus viscosa. unde minus nutritio quam pruna.

p. pira
 carum
 passula

Persica cum musto vobis datur ordine iusto
 Sumere sic est mos nucibus sociando racemos
 Passula non spleni, tussi valet, est bona reni

In h^o passu tria ponuntur documta. Primum est quod mustum est bibendum cum psica. l. psica comedenda sunt cum musto. Et pro me psica est. quia inustum est multum calefactum et ebullitione facies in corpore nostro. habet autem ebullitionem et calefactionem prohibet psica sua frigiditate. Et secunde psica est. quia psica sunt multum frigida et corpus multum infirmitate. et super omnia dicitur bibi illud vinum quod plus calefacit. illud autem est mustum quod scit experientia. Et de ordine comedendi psica. multum et alijs dictum est pro ibi. Persica poma pira. Secundum documtum est quod racemi duntur comedi quam comeduntur nuges et maxie antiqz sicce. recetes enim nuges sane sunt pro se. sed antiqz sicce. nimium exsiccant. et propter eorum vinctuositate de facili inflammatum in corpore inducunt. que cum eis comedi debent racemi qui resistunt inflammationi et exsiccationi cum humectent. Et de nucibus ample dictum est ibi. Allea nucis ruta. Tertium documtum quod passula. i. vna passula nocet spleni. quia inducit opilatorem et. Sed vna passula utilis est renibus. quia ex qua ipsa evrine puocatio. ipsa est lauativa renium. ex multa enim aquositate ad renes ducta ipsi renes mundificantur. Et de vniis passis siue passul etiam dictum est ibi. Nutrit et impugnat.

Scrofa tumor glades sic^o cathaplasmate cedit. *Fungus*
Iuge papauer ei confracta foris tenet ossa

Hic ponuntur due utilitates puenientes ex eplastratoe ficu
Prima est quod sic^o decocte in aliquo liquore. vitz in aqua. et tunc supposita cum humiditate curant istas tres egritudines. scilicet scrofulas glandes et tumores. Per scrofulas intelliguntur inflammatōes sub mento circa collum. Et dicitur scrofula a seroffa. quod idem est quod sus siue porca. vel quia ista egritudo multum accidit porcis propter gulositatem eorum. vel quia eius figura simpliciter assimilatur porcis ut vult Zui. i. iij. trac. ij. c. d. scroful. Per glades hoc intelliguntur apostemata que comiter solent accidere sub ascellis et in inguibus. Et pro tumore pnt intelligi inflammatōes in quilibet parte corporis. Un pro istis apostematibus curandis et maxie maturandis dicitur decoquere ficus in aqua et ipsi aque debet commisceri modicum aceti ut acetum iuuet

penetratōz ꝑtutꝫ ficꝫ. z decoctōe facta dñt teri i mortario.
z deide misceri cū modica aq̄ cū q̄ bulite sunt. Un̄ catha/
plasma ppe ē medicīa facta ex aliq̄ re z succo eiꝫ. Juxta illō
metꝫ. Tūc cataplasma facꝫ cū succū ponis z herbā. Scda
vtilitas ē qꝫ ficꝫ cū papauere cataplasmate retinēt ossa fra/
cta. z dñt decoq̄ insilꝫ cū aq̄ absqꝫ appositōne aceti. z dñt sil/
teri. z addi eis aq̄ decoctōis eaz z tūc supponi. Et cā istiꝫ
ꝑt eē. qꝫ papauer ē stupefactiuū. z ꝑ illō tollit dolor q̄ acci/
dere solz i fractōe ossiū. z ꝑuocat somnū. ficꝫ silꝫ fac̄ moue/
ri hūiditates ad extiora. q̄bꝫ hūiditatibꝫ ad ossa mors. ossa
ꝑnt retinere ad nascentiā. nūqꝫ tñ ꝑe ꝑtinuari. Aliq̄ tñ ter/
tus hñt loco tenet trahit. z tūc sēsus ē melior. Un̄ papauer
ē triplex. s. albū nigꝫ z rubeū. rubeū at̄ ē siluestre z veneno/
sū z crescit i bladis z iuuenes solēt terere flores z facere in/
caustū ex ipis floribꝫ.

Mediculos veneremqꝫ facit sed culibet obstat

Hic ponūf̄ due opatōes ficuū. Pria ē qꝫ ex comestōe fi/
cuū seq̄t̄ mltitudo pediculoz i corpibꝫ hūanis. Et istō ma/
xie ꝑitatē hz d̄ sicubꝫ siccs. vt dic̄ Aui. ij. cañ. c. d̄ ficubꝫ. Et
cā ꝑm eū ibi. ē ꝑt̄ maliciāz corruptōz hūoz generati ex eis.
Et alia cā etiā ꝑt eē. qꝫ ficꝫ ꝑuocant mltū sudorē. ex q̄ seq̄t̄
generatio pediculoz. Scda opatio ē qꝫ ficꝫ incitat̄ appeti/
tū coeūdi. qꝫ generat̄ v̄tositatē q̄ iuuat ad erectiōez ꝫge. et
silꝫ sūt mltaz supfluitatū z sperma augmētantes

Escula

**Multiplicāt mictū ventrē dant escula strictū.
Escula dura bona sed mollia sunt meliora**

Hic ponūf̄ due vtilitates esculoꝫ. Primū ē qꝫ multipli/
cāt mictū siue vzinā. Quꝫ cā ꝑt eē. qꝫ indurāt feces. z sic aq̄
sitas fecū ē cā mltitudis vrine. Vel ꝑt sumi cā silis illi que
sumit̄ ex illo āphorismo. Urina noctna mltū facta. modi/
cū secessū ꝫcat in die. z ecōuerso. q̄ mltas habuit cameras

noctnas & mane h3 paucā vrinā *Lurca* ē. qz si mltā fiat di
gestio mltū d hūiditate q̄ trāsire deberet ad vesicā sil' cū ea
exit. Et si vrina fiat mltā. mltū d hūiditatib3 q̄ trāsire debe
rēt cū egestōe z eā magnificare cū vrina euacuant. Scda
utilitas ē q̄scula &stipāt vētrē. z istō accidit p̄t eoz pōtici
tatē z stipticitatē. Ex q̄ ifert text' q̄scula dura sūt bōa. z h
qz &strigūt vētrē. z ḡ psūt vētri nimiū laxato. s3 mollia escu
la sūt meliora dur3. qz nutriūt z min' vētrē &stipāt. Et circa
istō ē sciēd' q̄scula min' &petūt nutrīnto q̄ poma pira p
fica sic' z silia. qd' sat' oñdit austeritas sapor3 eoz z durici
es sube eoz postq̄ i arbore mafata sūt. z ḡ ex his parum d3
cōedi. z mag' recipi dñr via medicīe q̄ cibi. Et qz h' eoz ē
stiptica valde sat' &petūt i fluxu vētr3. Et qz escula i arbore
n̄ mollescūt mollicie sufficiēte ad esū. iō añq̄ cōedāt remol
liāt. z tūc sūt mag' delectabilia gustui z min' stiptica.

Idrouocat vrinā mustū cito soluit et inflat

Mustu

Hic ponūt p̄betates tres musti. qz p̄ia ē q̄ mustū puo
cat vrinā *Lurca* ē. qz i musto sūt p̄tes trestres nitrose mor
dicātes vesicā cū ad eā veniūt. z p̄t eaz mordicatōz vesica
citi' nit' eas expelle z ipm mustū. z ista p̄betas itelligēda
de must3 hñtib3 feces mordicātes sic' musta pl'ima renēsia.
qz musta hñtia feces grossas n̄ mordicātes s3 mag' opilan
tes ipediūt vrinā. sic' p̄dictū ē ibi *Impedit vrinā*. Scda ē
q̄ mustū cito soluit vel laxat vētrē p̄t eādē cāz dictā i p̄ia
p̄betate. Tertia ē q̄ ē inflatiuū p̄t ebulitōz quā fac' i corpe
er q̄ pueniūt v̄tositates. Et cause istaz duaz p̄betatū di
cte sūt p̄ ibi *Impedit vrinā*.

**Grossos humores nutrit ceruisia. vires
Idrestat. et augmentat carnē. generatq3 cruorē
Idrouocat vrinā. ventrē quoq3 mollit et inflat.
Infrigidat modicū, sed pl' desiccatur acetū**

Ceruisia

Acetū

**Infrigidat macerat. melāc. dat. sperma mīozat
Siccōs infestat nervos et pingua siccāt**

In h̄o textu autor duo facit. Primo ponit octo p̄p̄tates
ceruisie. q̄z p̄ma est q̄ ceruisia facit ī corpe n̄ro grossos hu-
mores Et istō marie h̄z v̄itatē respectu vini. et d̄iversificat
ceruisia ī generādo grossos h̄uores ex pte suoꝝ p̄ponētū.
Nāz ceruisia ex grossiori suba grossiores h̄uores generat.
et ex min⁹ grossa min⁹ grossos. Sc̄da ē q̄ ceruisia augmen-
tat vires. Et istud ē intelligendū de ceruisia ex optimis ḡ-
nis p̄posita. q̄ plurime decoctōis ē. cuiusmodi est ceruisia
ostiensis. Ita em̄ multū nutritiua ē et ḡ vires augmentat.
Tertia ē q̄ augmentat carnem. Et istō puenit p̄t multaz
ei⁹ nutritōem. Quarta ē q̄ multiplicat sanguinē eadez de
causa. Et iste tres v̄ltime p̄p̄tates h̄nt v̄ritatē d̄ ceruisia
antiq̄ multū decocta et de optimis granis p̄posita. Quinta
est q̄ puocat v̄rinam. Sexta ē q̄ laxat ventres. Et iste due
p̄p̄tates marie h̄nt v̄ritatē de ceruisia clara mltū lupulē
ta. i. in qua plurimū lupuli imponit. cuiusmodi ē ceruisia
h̄burgēsis q̄ puocat v̄rinā et laxat p̄t lupulū. Ipa tamen
nō valet debilia cerebrā h̄ntibz. qz tales de facili inebriant
p̄t multitudinē lupuli. Septima ē q̄ inflat ventrē. Et istō
h̄z v̄ritatē de ceruisia modica decoctōe cocta. cuiusmodi
ē coyta holandie q̄ marie inflat et opilat. et p̄tea plurimū im-
pinguat. Octava ē q̄ ceruisia modicū infrigidat. cuiusmo-
di ē ceruisia holandie brabantie h̄anonie et flādr̄ie. et illa q̄
cōis h̄o v̄rit. Et ista p̄p̄tetas marie v̄itatē h̄z respectu vini.
Et circa istō ē sciendū q̄ ceruisia p̄t fieri ex auena et ordeo
et ex frumēto. Et p̄m qd̄ sit ex alio et alio grano ē alterius et
alteri⁹ p̄plexionis. q̄ em̄ fit ex ordeo plus attinet frigidita-
ti. qz ordeū ē frigidū. Que aut̄ fit ex ordeo et auena minus
opilat et min⁹ generat v̄tositates et min⁹ nutrit. Et q̄ fit ex
frumēto plus attinet caliditati et maḡ nutrit. et maḡ opi-
lat. Et q̄sto ceruisia ē grossior. tanto ē deterior. et q̄sto sub-

illioz tato melloz. Et vlteri⁹ e sciendū q pessima cerullia est
q fit ex rebz inebriantibz. puta ex grano qd noiat loliū. et qd
ista marie dolorē capitis generat z neruos ledit. Deinde po
nit ter⁹ qnqz proprietates aceti. qz pma e q acetū exsiccat. di
cit em̄ Aui. de eo. ij. can. q est fortis exsiccationis. Et ppter ea
medici p̄cipiūt tpe pestis vt acetū cū cibo z silr cum potu.
Dicit em̄ Aui. in. j. in. c. viij. doc. v. Aceto p̄terea in cibo z
potu vt in pestilentia e nocuenti ipi⁹ securatio. Secda e
q acetū infrigidat p̄rietate q in eo e. Tertia e q macerat
id est. facit hoīem macrū. z rō est qz exsiccat. z istud marie
vez est de aceto in ieiuno stōacho sumpto. vt vult Aui. in
j. doc. iij. c. v. de extenuatōe crassi. Verum est tñ q assidu⁹
vsus aceti. maxime in ieiuno. multa inducit incommoda.
visum debilitat. pectus offendit. tussim cōmouet. stōachū
z epas ledit. neruos z iuncturas vehemēter opprimit. has
artericis doloribz. tremoribz. z paralysibz vexans. Quarta
est q acetum generat melancoliam eo q humores infrigi
dat z exsiccat. Quinto est q acetū minorat sperma. p̄tea
qz exsiccat. infrigidat. z macerat. Et istas p̄rietates aceti
ponit Ra. in almā. dicēs. Acetū frigidum e z siccum. z qd
maciem efficit z vires destruit. sperma qz minuit z colerā
corroborat nigram. rubeam s̄o coleram z sanguinē debi
litat. cibosqz qbz admisceet subtiliat. Deinde in vltimo vsu
autor subdit tria. Primū est q acetū nocet macris. Et rō
est. qz acetū exsiccat z sic addit in macredine. Simile em̄
additū suo simili facit ipm furere. z etiam omnis p̄plexio
lapsa p̄ p̄trarium medicatur. et per simile deteriorat. Se
cundū est q acetum nocet neruis. vt dicit Aui. ij. cano.
c. de eo. Tertiū est q acetum macerat. vt dictū est.

Bapa iuuat stomachū. nouit pducere ventū
prouocat vrinam. faciet quoqz dente ruinam.
Si male cocta datur hic torso tūc generatur

In h̄o passu ponūt p̄rio tres utilitates rape t̄pate cocte. et
 vnū ei⁹ nocumētū. P̄ria utilitas ē q̄rapa iuuat stōachū q̄a
 bñ digerit a stōacho. nec ip̄e ea ḡuat Sc̄da ē q̄rapa ē puo
 catiua vēti. q̄d p̄z expimēto Tertia ē q̄rapa ē puocatiua vri
 ne. P̄ter tñ istas p̄betates vult Auer. q̄ magnā h̄z p̄beta
 tē i⁹ p̄fortādo visū. Nocumētū h̄o rapaz ē q̄assiduatio rapa
 rū nocz dētib⁹ In vltio āt̄p̄su subdit q̄rapa male cocta tor
 tidēs fac̄ i⁹ corpe qz mltiplicat vētositates Juxta illō Uētū
 sepe rap̄ si tu vis viuere rap̄. Et ē sciēdū q̄caude raparuz
 fortit̄ vētrē laxāt Pro maiori noticia sciēdū ē q̄rape int̄ ra
 dices maḡ p̄ueniūt ad corpis nutritōz. q̄d sat̄ oñdit ex ai
 cabilitate sui sapor̄. Nec ei⁹ p̄plexio ē oib⁹ edul̄is q̄amara
 z p̄ugitiua min⁹ alimētū dāt corpi. z dulcia maḡ. qz ḡ rape
 radicib⁹ alijs sūt dulciores z min⁹ p̄ugitiue. maḡ p̄petunt
 via cibi. s̄z generāt sāguiez grossū z melācolicū si digestiua
 sit debil̄. Et bonū ē q̄depurēt a p̄ria aq̄. z nllō mō dñt co
 medi crude. z incitāt ad coitū. z vias mūdificāt vrinales.

*Cor
 Stomach⁹
 Ling⁹
 Pulmo
 Cerebra.*

Egeritur tarde cor. digeritur quoqz dure
 Similiter stōach⁹ melior sit in extremitates
 Reddit lingua bonū nutrimentū medicine.
 Digeritur facile pulmo cito labitur ipse
 Est meli⁹ cerebri gallinar̄ reliquoz.

In isto passu notāt q̄nc̄ Primū ē q̄cor aiallū cōestū tar
 de digerit z tarde etiā egerit. Et rō ē. qz caro cordis ē caro
 melācolica q̄ difficul̄ digerit z tarde descēdit. Et n̄ ē caro
 bōa fm̄ Aui. ij. cañ. c. d. carne. z n̄ mltū nutrit vt dic̄ Ra. in
 almā. Sc̄dm̄ ē q̄stōach⁹ silr̄ ē male digestōis z tarde descē
 siōis. Cui⁹ rō ē. qz stōach⁹ ē mēbz neruosū cartilagosuz.
 q̄re difficile digerit. Et ḡ etiā nō generat bonū sāguinem.
 Deinde subdit text⁹ q̄stōach⁹ i⁹ ei⁹ extremitatib⁹. s̄. q̄ ad eius
 fundū z orificiū meli⁹ digerit. Cui⁹ rō ē. qz i⁹ ill̄ ptib⁹ maḡ

carnosus ē z magis piguis. Tertium ē q̄ lingua ē boni nutri
menti. z h̄ q̄ ad ei⁹ radicē. vt vult Auicē. ij. cañ. c. d̄ carne. Et
rō ē. qz ē facil⁹ digestōis z carnosā. Et int̄ reliq̄s liguas por
celli. q̄ ablata ei⁹ pelle eq̄parat̄ carni apri. vt sciūt sciuden
tes añ p̄ncipes Liguā tñ bouis n̄ ē mltū sana p̄t ei⁹ nimia
hūiditatē. Leccatores tñ liguis vti volētes añ eaz astatōz
iponūt gariosilos. q̄b hūiditas liguaz minuit. z sic aptio
res sūt esui. Quartū ē q̄ pulmo facile digerit z facile egerit
Et istō ē p̄t ei⁹ raritatē z molliciē. Vex ē tñ q̄ ei⁹ nutrimē
tū nō ē ueniēs nate hūane qz puū ē z fleumaticū. vt dicit
Aui. ij. cañ. c. d̄ eo. Et circa istō ē sciēdū q̄ pulmo arietis q̄s
uis n̄ sit bon⁹ cibo. ē tñ bōa medicīa. qz sanat excoziatōz cal
canei ex calciamēto. si ponat̄ sup ipaz calid⁹. vt dicit Aui. lo
co p̄al. Quintū ē q̄ cerebz gallie int̄ oia cerebra ē meli⁹. d̄
q̄ dicit Aui. ij. cañ. q̄ pbibet fluxū sāguis nariū. Dz tñ cū sa
le aut cū spēbz cōedi. qz d̄ se vomitū puocat. Et circa istud
sciēdū ē q̄ de cerebro pulloz dicūt medici q̄ augm̄tat me
morīā. Cerebra hō porcoz nate nō sūt ueniētia. s̄ cerebz
ouis leporis vel cuniculi cū sale vel spēbz comedi p̄t. et de
cerebro ampli⁹ dictū est ibi. Nutrit z impinguat.

Semen feniculi fugat et spiracula culi

Semen

Hic ponit̄ vnū documētū. z ē q̄ semē feniculi. qd̄ d̄z ma
ratz. expellit v̄tositates aut eas dissoluit. Et rō ē qz ē cali
dū z siccū z carniatiuū. Et circa istō ē sciēdū q̄ a cōibz q̄r
tuoz tāgūt vtilitates pueniētes ex esu maratri siue semis
feniculi. Pr̄ia ē q̄ p̄fert febr̄ibz. sc̄da ē q̄ pellit venenū. tertia
ē q̄ mūdificat stōachū. q̄rta ē q̄ acuit visū. Et d̄ isto solent
dari isti p̄sus cōes. Bis duo dat̄ maratz febr̄es fugat atq̄
venenū. Et purgat stōachū lumē q̄z reddit acutū. Et istas
q̄rtuoz vtilitates tāgit etiā Aui. ij. cañ. loq̄ns de feniculo.
Et circa q̄rtā vtilitatē nota q̄ Aui. loco p̄al. d̄ semie feicu
li dicit. Democrit⁹ existimauit q̄ venenosi p̄nces pascūt feni

culi recēt semē vt eoz visus confortet. vt vipe z spētes fricāt
oculos suos cū egrediūt d̄ cauernis suis p̄ h̄yemē sup̄ ip̄m
vt illūinēt ocl̄i eoz. Sciēdū vltērī q̄ fenicul⁹ tarde digerit
male nutrit z paz. z ḡñ p̄perit via cibi. s̄z magis via medicīe
Hō igit̄ vtēdū ē eo i regie sanitat̄. nisi ad correctōz malicie
qrūdā alioz ciboz. sic iterdū cū lactuca comedi⁹ petrosili
nū ad resistēdū frigiditati z hūiditati lactuce. sic etiā cū cu
curbis p̄t decoq̄ fenicul⁹. z silr cū rap̄ ad corrigēdū mali
ciā eaz.

Aniz

**Emendat visū stomachū cōfortat anisū
Copia dulcoris anisi sit melioris**

Hic ponūt̄ due vtilitates anisi. q̄z p̄r̄a ē q̄ anisuz confortat
visū. Sc̄da ē q̄ anisū confortat stōachū. Cui⁹ cā ē. qz anisuz
mūdat stōachū a fleumatibz. z ip̄m calefac. z p̄p̄ca eē p̄fert
visui. qz nihil ē qd̄ visui magis noceat q̄ imūdicia stōachi.
qz a stōacho imūdo eleuāt̄ fumi imūdi q̄ ocul̄ nocēt p̄tur
bādo spūs visiuos. et ista duo iuuamēta fac̄ anisum dulce
Et p̄ter istas vtilitates Ani. ij. cañ. c. d̄ aniso p̄les alias vti
litates anisi ponit. vult eī ibi q̄ anisū ē aperitiuū. dolor̄ se
datiuū. z v̄tositatū resolutiuū. sedatiuū sit̄. cāne ex hūidi
tatibz salis apitiuū z opilationū epas̄ z splenis generataz
ex hūiditatibz. z silr renū vesice z matric̄. puocatiuū vrine
z mēstruoꝝ. z mūdat matricē a fluxu hūiditatū albaꝝ z est
moriuū coitus.

Spodis

Si cruoz emanat spodiū sumptū cito sanat

Hic ponit̄ vnū iuuamētū spodij Et ē q̄ spodiū sūptū sa
nat fluxū sāguis. Cui⁹ cā p̄t eē. qz spodiū h̄z̄rutē p̄paz cō
fortādi epar. z sic fortificato epate qd̄ ē fons z origo sāguis
sanguis ab eo meli⁹ retinet̄. Et diē Ani. ij. cañ. c. d̄ spodio.
q̄ spodiū ē radices cānaz aduste. Dicūt̄ eī q̄ ip̄e adurūt̄ur
p̄p̄ fricatōz suaz extremitatū cū vent⁹ eas p̄flat. Simō tñ
ianuēsis diē q̄ spodiū ē res cui⁹ origo nos latet. res tñ adu

Ita videt̃ z dimisiōes cānaz adustaz. Et nedū spodiū d̃fere
ī nimio fluxu sāguis. īmo etiā ī nimio fluxu vētr̃ z vomitu.
vt dic̃ Ra. ī almā. Et p̃fert etiā ī febr̃ibz acut̃. p̃fortat cor z
tremori ei⁹. z sincopi facte ex effusione colere ad stōachum
auxiliaf. vt vult̃ Aui. loco p̃al. Et est sciēdū circa p̃dicta q̃
sic spodiū bz respectū ad epar z p̃p̃etatez p̃fortādi ip̃m. ita
sūt aliq̃ medicine q̃ b̃nt simīlē aspectū et simīlē p̃p̃ietatem
p̃fortādi aliq̃ alia mēbra spēalia. sic macis cor. musc⁹ cere
brū. liquīricia pulmonē. capperes splenē. z galāga stōachū
vt p̃z in his p̃sibz. Gaudet epar spodio. mace cor cerebz q̃z
musco. Pulmo liq̃ricia. splen. cap. stōachusq̃z galanga

Uas cōdimenti preponi debet edenti
Sal virus refugat. et nō sapidūq̃z saporat
Itam sapit esca male que datur absq̃z sale.
Urunt persalsa visū. spermaq̃z minorant
Et generant scabiem pruritū siue vigorem

sal.
salza.

In h̃ textu tria fiūt. Primo ponit vnū documentū ge
nerale qd̃ obseruat̃ apud omēs. z ē q̃ vas p̃dimenti. s. salis.
qd̃ cōmuni noīe salinū d̃z d̃z preponi in mensa ipsi edenti.
Juxta illud cōmune metrū. Sal p̃mo poni d̃z p̃moq̃z re
poni. Omnis mensa male ponit̃ absq̃z sale. Secūdo tan
gunt̃ duo iuuamenta salis. Primū est q̃ sal resistit vene
no. Cuius duplex potest̃ esse causa. Una ē. qz sal exsiccati
uum ē. z sic sua siccitate exsiccat humiditates ex q̃bz pōt se
qui corruptio. Alia cā ē. quia sal exsiccat et p̃p̃mit̃ humi
ditates a corpe extrahendo. et sic claudit poros z p̃ conse
quens phibet penetratōem veneni q̃ fieri deberet p̃ poros
Scōm iuuamentū salis ē. q̃ sal inducit saporē in ciba
rijs. Nam cōmuniter videmus ad sensum q̃ nulla ciba
ria sapiunt sine p̃mixtione salis. vt dicit̃ terti⁹ p̃sus Tertio
ponūt̃ q̃tuoꝝ nocumēta salis siue cibarioꝝ valde salsoꝝ.

Primum est quod cibaria valde salia videntur visum. id est deperdunt visum et nocent visui. Cuius causa potest esse duplex. Prima est. quod res nimium salse inducunt nimiam siccitatem. quae est propria oculis. quae sunt infra visum. cum oculi sint de natura aquae. ut dicitur in de sensu et sensato. Secunda causa est. quod cibaria multum salia sunt pruritiua et mordicantia. modo ut superius dictum est. a cibariis mordicatis in stomacho existentibus eleuantur fumi mordicantini. quae sui mordicatione oculis nocent ac ipsos multum rubeficiunt. Et igitur videtur quod buliētes sal rubeos comitantes habent oculos. Secundum nocuumtum est quod cibaria multum salia minorant spiritum. Et ratio est. quod cibaria multum salia multum exsiccat omnes humiditates corporis quare etiam spiritum exsiccat et sic minorat. Tertium nocuumtum est quod generant scabiem. Cuius ratio est. quod sal generat humorem acutum mordicantiuum adustum quod etiam est causa scabiei. Quartum nocuumtum est quod auget pruritum. Et ratio est. quod generant humorem mordicantiuum et pruritiuū. Et ista quattuor nocuumta commemorat Rasis in almana. de sale dicens. Eorum propterea sanguinem quod multum ex eo supererit quantitate adurit. visum quoque debilitat atque minuit spiritum et generat pruritum et scabiem. Et propter ista nocuumta per salia id est multum salia inducunt serpiginem et petiginem. morpheam. lepra in dispositis. et vias urine excoriāt cum diu continuant. Moderata tamen salia fastidium auferunt et appetitum excitant atque acuumt.

Quarta
 Sapor.

In feruore vigent tres. salus. amar. acutus
 Alget acetosus sic stipans ponticus atque
 Vinctus et insipidus dulcis dant temperamentum.

In hoc textu ponuntur qualitates cuiuslibet saporis. Et primo dicitur quod sunt tres saporis. scilicet salus. amar. et acutus calefaciunt corpus sumentes ipsos. Secundo dicitur quod sunt tres saporis. scilicet acetosus. stipticus et potius in frigidat. Tertio dicitur quod sunt tres saporis. scilicet vinctuosus insipidus et dulcis sunt temperati. nec inducunt in corpore caliditatem aut frigiditatem. Et per intellectum ampliori sciendum est quod secundum Avicennam. in canone. tractatus. j. c. iij. octo sunt veri saporis quae sequuntur insipidum. Et sunt dulcedo. amaritudo. acuitas. salitudo. acetositas. ponticitas. stipticitas. et vinctuositas.

Enumerādo tñ insipiditatē p sapore sic text^o fac h. tñc sūt
nouē saporē Et capit h sapor p oī eo qđ gustu iudicat Et
int istos saporē tres sūt calidi vt dicit h text^o. s. sal^o amar^o
z acut^o. Et fm Aui. loco p all. Acutū ē calidi^o. deide ama
rū. z deinde salū. qm acutū ē for^o ad resoluendū incidē
dū z abstergēdū qđ amaz. z inde salū ē sic amaz p fractuz
cū hūiditate frigida. Et tres de istis saporibz sūt frigidi. scz
acetosus stipas. i. stiptic^o z pōtic^o. Pōtic^o tñ ceteris frigidior
deide stiptic^o. z postea acetosus Et pp̄ istō in oībz fructibz
qđ dulcescūt pus est pōticitas uehemētis infrigidatōis. dein
de postqz p calozē solis digestiū aliqđ mō digesti sūt fruc
tus apparet i eis stipticitas. z deinde declināt ad acetosita
tē sic agresta. z postea dulcescūt. Et lz acetosū sit min^o fri
gidū qđ stipticū. tñ pp̄ sui subtilitatē et penetratōz in pl̄ibz
est maioris infrigidatōis. Et fm Aui. loco p all. pōticum z
stipticū sūt in sapore pp̄inq. lz stipticū nō p̄bit linguā nisi qđ
ad supficiē apparētē. lz pōticū p̄bit z exasperat qđ apparet i
linguā. s. supficiē. z occultū. s. interiora ei^o. Et tres d istis sa
poribz sūt spati. i. nō excedēt caliditatē vel frigiditatē. sicue
dulcis. vnctuosus. z insipid^o. Lz em dulce sit calidū. tñ in
eo nō apparet fortitudo caliditatē. sic dicit Ra. i almā. Et ē
sciendū vlteri^o qvnicuiqz saporū pp̄ie debent oparōnes. vt
volūt Aui. et Ra. locs p all. Opārōnes em dulcis fm Aui.
sūt digestio z lenificatio z mltiplicatio nutrimentū. z nasa di
ligit ipm. z stus attractiua attrahit ipm. Et fm Ra. Dul
ce est generatiū multe colere rubee z opilatiōnū i epate
z splene z flegmonis. p̄cipue si p̄dicta membra ad h fuerit
apparata. Et vētris flux^o ex ipō seq̄t z mollificat stōachum
z cōfert pectori z pulmōni. corp^o impinguat z augmentū
spermatū tribuit. Opārōnes hō amari fm Aui. sūt abster
sio z exasperatio. Et fm Ra. amaz calefacit z desiccāt for
titer. cito sanguinē ad adustionē et maliciā pducit. colerā
qz rubeam et sanguinē augmētāt. Opārō hō pontici fm
Aui. est p̄tractio si pōticitas sit debil. aut exp̄ssio si sit for^o

Et fm Ra. pōticū corp^o infrigidat z d̄siccat. carnis z sāguis
 minoratōz fac. si mltoties aliqs co vtaf. stōachū qz p̄fortat
 z freqnt vētrē p̄strigit. z sāguinē generat melācolicū. Opa
 tōes hō stiptici fm Aui. sūt p̄ctio. inspissatio. iduratio z re
 cētio. Et fm Ra. Opatōes ei^o sūt sic pōtici lz debiliores. qz
 ip̄e videt p̄phēdere stipticū sub pōtico. qz de stiptico nihil
 dicit exp̄sse. Opatōes hō vinctuositas fm Aui. sūt lenifica
 tio lubricatio z coctio. i. digestio puq. Et fm Ra. vinctuo
 sū stōachū mollificat z vētr̄s facit fluxū. z facietatē aīqz hō
 sibi q̄titatē sibi necessariā assumat adducit. z calefac. ma
 xie tñ febricitates z hūtes epar z stōachū calidū. Corpus
 etiā hūectat z lenit. fleuma hō auget. z cognitōnez ebetem
 reddit. z auget somnū. Opatōes hō acuti sūt resolutio icī
 sio z putrefactio fm Aui. Et fm Ra. acutū calorē auget et
 corp^o cito inflāmat z sāguinē adurit z ip̄m p̄i colerā rubeā
 mutat. z postea ī nigrā. Opatōes salsi fm Aui. sūt abster
 sio ablutio exsicatio z phibitio putrefactōnis. Et fm Ra.
 dicte sūt in textu īmediate p̄cedēti Opatōes hō acetose sūt
 fm Aui. infrigidatio z icisio. z fm Ra. acetosū colerā rubeā
 z sāguinē rep̄mit z vētrē strigit si stōach^o z ītestia mūda fue
 rit. Si at̄ fleumas in eis fuerit mltitudo vētr̄s facit fluxū
 z corp^o infrigidat. p̄tutē qz digestiūā debilitat et p̄pe ī epa
 te. Nervis hō z nervosis mēbris nocumētū affert z corpus
 desiccāt. p̄tutē at̄ appetitiūā excitat. De opatōibz hō īsipidi
 dicit Ra. q̄ aliqd̄ ē īsipidum qd̄ maḡ nutrit. s. qd̄ eq̄litati
 maḡ vicinū est. Aliud ē qd̄ t̄pate calefacit. z aliud qd̄ tem
 perate infrigidat. z si cū ip̄o fuerit multa hūiditas hūecta
 bit. si hō siccū fuerit desiccabit.

Vipa

Bis duo vipa facit. mūdat dentes. dat acutū
 Thū. qd̄ min^o est implet. minuit qd̄ abundat

Hic ponūf̄ q̄ttuor iuuamta vipe. Primū est q̄ vipa mū
 dat dētes. Cui^o cā est. qz p̄p̄ panē diut^o inberētē dētibz q̄

vinū solū sine pane. limositas illa dentibꝫ adherēs a qua
dētes luridi dicūt. a vino meliꝰ ꝑsumitꝫ z abstergit. Scōm
est qꝫ acuit vīſū. qꝫ ꝑhibet malos fumos ad cerebꝫ ascen-
dere qꝫ offuscarēt spūs vīſiuos ꝑ eozꝫ immixtōem. Et istud
facit ex eo. qꝫ digerit materias malas ī stōacho existentes.
Tertiū est qꝫ minꝰ digestū facit digeri. qꝫ facit clausionem
orificij stomachi z ꝑfortat digestōem. Quartū est qꝫ super-
flue digestum ad mediū reducitur. z totū istud maxie veri-
tatem habet de vīpa panis cum vino. dūmodo panis pri-
mo assatus sit. aut supꝫ ꝑunas exsiccatꝫ.

Omnibꝰ assuetam iubeo seruare dietam
Approbo sic esse. nisi sit mutare necesse.
Est ypocras testis. quoniā sequitur mala pestis.
Fortior est metha medicine certa dieta
Quā si nō curas. fatue regis et male curas.

Dieta

Hic ponūt aliqꝫ documēta. quozꝫ ꝑmū est qꝫ oibꝫ bonū ē
ſeruare dietā ꝑſuetā. Et ꝑ dietā intelligitꝫ administratio cibi z
potꝫ. Et rō hꝰ documēti est. qꝫ trāſgreſſio a ꝑſuetudine no-
cet nocumēto magno. ꝑſuetudo em̄ est altera natura. ſic igitꝫ
naturam custodire oportet. ſic z ꝑſuetudinē. z ſpēaliter ſi
ꝑſuetudo fuerit laudabilis. Et ſicut oportet ſeruare ꝑſuetā
administratōem cibi z potus. ita etiā oportet ſeruare con-
ſuetudinē in alijs rebus nō naturalibꝫ ꝑpter eandē rōnem
Unde ſi aliqꝫ fuerit ꝑſuetus multꝫ laborare. z velit hāc
ꝑſuetudinē omittere et in ocio viuere vel multo minꝰ la-
borare vel aliam ſpeciem laboris aſſumere z aliud tempꝰ
vel aliū modū. ꝑculdubio multū ex hꝰ debilitatꝫ. Et ſitꝫ in-
telligitꝫ in cibis z potibꝫ ſomno et vigilijs z euacuatōibꝫ
z anime accidentibꝫ. In omibꝫ em̄ multum obſeruāda est
ꝑſuetudo ſi ſit laudabilis vel ꝑꝫ laudabilis vel indifferēs
in bonitate z malicia respectu bꝰ ad qꝫ dꝫ fieri ꝑmutatio.

Et circa istud sciendū ē q̄ assueti exercitare vlt̄ laborare q̄bus
dā laboribus suet̄. dato q̄tales sint debiles l̄ senes min̄ le
dūf̄ et forti⁹ laborāt q̄ si essent iuuenes incōsueti. Et istud
vult ypo. ij. āpho. dicēs. Assueti assuetos ferre labores. et
si fuerit ibecilles aut senes incōsuet̄ fortibus et iuuenibus facili
us ferūt. Et rō ē. qz isti h̄nt maiorē inclinatioz et psuetudinē
ad istos labores. Nā psuetudo p̄habita leuior ē vt d̄r i cō
mēto p̄dicti āphorismi. Et ista ē cā q̄re videm⁹ hoīes debi
les vt senes q̄ ex psuetudie aliquā exercēt op⁹ mechanicū fa
cere aliq̄ q̄ facere n̄ possēt eis fortiores et iuniores. aut mi
n⁹ ab eis ledūf̄. sic videm⁹ molitorē debilem facili⁹ saccū ele
uare q̄ eo fortiorē. et fabriū atiquū min⁹ ledi malleatōne q̄
iuuenē forte n̄ psuerū. Scdm̄ documētū ē q̄ mala pest̄. i.
magnū nocumētū seq̄t̄ ex p̄mutatōe diete psuete. vt vult
ypo. nisi fuerit necesse eā p̄mutare. Est aut̄ necessariū eā p̄
mutare. P̄rio q̄n̄ ē illaudabil̄. sic q̄ ex ea pueniret̄ ad pesti
mas egritudies. sic psuetudo comedēdi malos cibos i sine
ex ncc̄itate pducētes ad malas egritudies. Talē ei psuetu
dinē et siles necesse ē corrigere et p̄mutare l̄ totalit̄ vlt̄ saltē i
fra t̄m̄ios latitudis eaz. s̄z h̄ d̄z fieri paulatim et p̄m̄ quendā
ordinē. Nā oīs subita mutatio vehemēt nocet. et spāl̄r a cō
sueto ad incōsuetū. Scdo necesse ē eā p̄mutare. vt aliq̄s mi
n⁹ ledat̄ ex incōsuet̄a si postea ad eā se trāstulerit. Si ei q̄s ad
oēs dietā se assuescat. min⁹ ab oī ledet̄ cū se ad eā transtule
rit. Et istud etiā itelligēdū ē i alijs reb̄ n̄ naturalib̄. Et istud ē
q̄d dicit̄ ypo. ij. āphorismoz. Ex multo tpe psueta. et si fuerint
deteriora. incōsuet̄ min⁹ molestare psueuerit. Oportz̄ igit̄
ad n̄ psueta trāsmutare. Et circa istud ē sciendū q̄ q̄s q̄s d̄z si
bi cauere ne vni⁹ rei q̄stūcūq̄ bōa sit sibi psuetudiez faciat.
quā ip̄m suare sit ncc̄ariū. Verbi gr̄a. si q̄s vno cibo psue
to sp̄ vtaf̄. vel aliq̄ potu. vel totalit̄ ab eis absteineat. vlt̄ dor
mire vel moueri vlt̄ coire totaliter assuescat. ad h̄ grauiter
astringit̄. maximū em̄ icurret nocumētū si interdū ab eis dez
oportet abstinere. Sic igit̄ q̄dlibet corp⁹ se disponere d̄z

vt calorē z frig^o pati possit z ad motōes z ad q̄libz nutrien-
 tia apt^o reddat. z vt sōniz vigiliaz horas. māsiōes. z domos
 lectos z indumēta sine lesiōe pmutare possit. Qd̄ qdē po-
 terit fieri si s̄uetudo n̄ obfuet ad vnguē. s̄z iterdū ad incō-
 sueta trāscā? Optz igit̄ ad icōsueta aliqñ pmutare. z istud
 vult Ra. iiii. almā. c. d̄ s̄uatiōe s̄uetudinū. Tertiū docu-
 mētū ē q̄fortior z potior metha ī medicādo egz ē admini-
 strare dietā certā. quā si medic^o n̄ curauerit. z aliā īdebitaz
 admīstrauerit fatue regit egz z male eum curat. Et circa
 istō ē sciēdū q̄triplex ē dieta. s̄. grossa. q̄ ē q̄si dieta sanoz. z
 tenuissima. q̄ ē nihil dare. vel q̄si. z media. q̄ absolute tenui-
 is d̄z. Et ista diuidit̄ ī dietā tenuē delinātez ad lat^o grosse.
 sic aq̄ carnis. ona sorbilia. z pulli pui. z declinātē ad tenui-
 issimā. sic aq̄ ordei. mellieratū. z vinū granatoz. z mediam
 q̄certa noiaf. vt ptisana n̄ colata. z extremitates pullozuz.
 Et ista dieta certa ī plibz pueit egritudibz. non tñ in om̄ibz
 Nō ei pueit ī egritudibz lōgis. qz ī talibz optz s̄tutē longo
 tpe eē añq̄ pueiat ad victoriā. z s̄t cū dieta certo tpe n̄
 possz pdurare sine maḡ debilitate. optz ḡ ī tali egritudine
 cibū īgrossare. Silt̄ nō pueit ī acutissimis egritudibz. s̄. in
 ill̄ q̄ r̄minat̄ ī q̄rto die vel añ. qz ī talibz pueit dieta tenuissi-
 ma. vt vult ypo. j. apho. ibi. Ad vltias egritudies vltie cura-
 tōes ad pfectōz sūt potētes.

Quale quid et quādo. quātū quotiēs vbi dādo.
Ista notare cibo debet medicus dietando.

*Sex obseruanda
 in dieta.*

In isto textu ponūt̄ sex a medicosiderāda ī admīstratōe
 diete. Primū ē q̄le. i. cui^o q̄litas d̄z eē cib. qz ī egritudie ca-
 lida dēm^o egz dietare frigido cibo. z ī frigida calido. ī hūi-
 da sicco. ī sicca hūido. Veruntñ qz nasal̄ p̄plexio dieta si-
 bi silt̄ s̄uari d̄z. vt vult Gal. ī regni. ibi. Calidiora calidi-
 oribz īdigēt adiutorijs. frigidiora frigidioribz zc. Scdm̄ ē
 qd̄. i. cui^o sube d̄z esse cib. qz athlete z rustici fortibz exerci-
 tjs suppositi dñt dietari cibo grosso. qz ī eis vis digestiua ē

fortis. et sic non dñt vti cibis subtilibz. vt pullis. caponibz. car-
nibz vitulis seu hedinis. qz iste carnes i eis adurerent. aut
nimis cito digererent. qre necesse eet eis sepe comedere. Nobi-
les ho et i ocio viuētes dñt vti diēta subtilis sube. qz i eis hñt
digestiua ē debil. nō potēs i grossos cibos. cuiusmodi sūt
carnes porcine salse et bouine. pisces sole exsiccati. Silt in
egrz. Egrotantes egritudibz acutis dñt vti subtiliori diēta
qz egrotātes egritudibz chronicis. i. lōg. sic qrtanis. Tertiu
est qñ. i. q tpe diēta dz dari. qz i sanis maxie dz attēdi psue-
tudo. Un i estate hoies surgētes et psueti bis solū in die co-
medere debent comedere hora decima vel modicū ante
et nō expectare mediū diei. pñt nimiu diei calorē. Silt dñt
cenare hora sexta vel modicū pñ. In hyeme ho dñt prāde-
re hora. xj. vel. xij. pñt longitudinē somni. et deinde cenare
hora. vij. vel modicū pñ. et maxie fuāda ē consuetudo. In
egris ho etiā psiderādū ē tps. qz in febriz i paroxismo vel
statim añ paroxismū vel statim pñ. non ē danda diēta. quia
si statim añ paroxismū vel in paroxismo def. nafa diuertit
a digestōe materie febriz. pñ q dz digestioni cibi eē intēta.
et nō dz dari statim pñ paroxismū. qz hñt adhuc mltū debilita-
ta ē ex paroxismo imediate pcedēti. Dz igit dari diēta ante
paroxismū tāto tpe q possit digeri añ aduentū paroxismi.
vel dz dari aliq tpe pñ paroxismū. Et hñt vix nisi timeatur
mag debilitas hñt. tūc em dād ē cibz qñqz tpe. Acciden-
tibz em virtutē dissoluētibz cibz illico dād ē. vt vult Gal. in
cōmento illi amphorismi. j. pti. pteplari at optz. Quartuz
est quantū. i. qñtitas cibi sumendi. qz vt dictū ē pñ. qñtitas
cibi estate comedēdi p qlibz vice dz esse pauca. qz calor na-
turalis tūc debilis ē pñ nimias resolutōes. In hyeme ho
cibz vna vice sumēd dz esse mult. qz virtū digestiua tūc for-
tis est cū calor nafalis sit vnit pñ frig circūstās. vt dictū
est pus. ibi. Tempibz veris. Quintū ē quotiens. i. quoties
in die sit cibz dandus. quia in estate debz sepius dari qz in
hyeme. autumno vel vere licet modicum p qualibz vice.

vt etiā prius dictum est. Similiter virtute digestiua existente debili sepe z modicum de cibo est dandum. virtute vero existente forti. potest multum dari. z paucis vicibus. Sextū est vbi. id est in quo loco. quia cibus non est sumendus in loco frigidus multū. nec multum calido. sed magis in loco temperato

Jus caulis soluit. cuius substantia stringit
Utraque quando datur veter laxare paratur

Caulis

In h̄o textu autor dicit tria. Primū ē q̄ jus caulis. id est aqua z maxie p̄me ebullitiōis caulium si buliant. soluit ventrem. Cuius causa est. q̄a in folijs z p̄tibz exterioribz caulium est virtus q̄dā nitrosa abstersiua debiliter inherēs. z facile separabilis p̄ modicā decoctiōem siue ebullitiōz. q̄ sparsa p̄ aquā ipsam laxatiuā reddit. Et hinc etiā ē q̄ p̄ma aqua decoctiōis caulium magis laxat q̄ secunda. qz ista virtus nitrosa abstersiua p̄ p̄mā decoctiōem plurimū separaf. Secundū quod dicit est. q̄ substantia caulium. et hoc post decoctiōnem eorum stringit ventrem. Et causa est. quia om̄is virtus qua laxaret. per decoctiōnem ab ea ablata est. z manet substantia terrea sicca que ventrem stringit. Tertiū quod dicit est. q̄ vtraqz simul sumpta. scz aqua decoctiōis caulium z substantia eoz laxant ventrem. Et ratio est. q̄a virtus abstersiua z nitrosa in aqua manet. gratia cuius totū laxat. Pro maiori noticia sciendū ē p̄mo. q̄ caules generant humorem melancolicū et somnia mala. mali sunt stomacho. parū nutriunt. visum obtenebrant. somnum inducūt menstrua z vrinaz puocant. vt partim Auicē. ij. canone. et partim a Ra. iij. alman. colligit. Secūdo sciendū q̄ comestio caulis siue decoctiōis siue seminis ei⁹ p̄hibz z retardat ebrietatē. vt videt̄ innuere Aristot. iij. p̄ti. p̄blem. querēs. propter quid caulis soluit crapulaz. Et idē volūt Ra. z Auicē. locz p̄allegat. Cuius causa potest esse ista

fm aliqs. qz ppe cōestionez caulis eleuāf sumi valde grossi
ī grossātes fumositates vini. q̄ ī grossate īpediūt penetrare
ad cerebz. ppe eoz grossitudinē. Philo. ho pbleumate p̄
dicto aliā dat cāz. istā scz qz qd̄ trahit hūidū vinosuz ad se
ac a corpe repellit. z corpe in frigidat. curat crapulā. sz cau
lis ē hmōi. ḡ curat crapulā. Q̄ at caulis sit hmōi pbat. q̄a
p succū caulis q̄ ē diuretic⁹ trahūt hūiditates vinose indi
geste a toto corpe. z ī vesicā deferūt. z p subaz ei⁹ frigidam
stipticā z terreā ī stōacho relictā nō potētē penetrare īfri
didat totū corpe. Et p̄ h̄s curat crapulā h̄ mō. qm̄ supflui
tates subtiles q̄ n̄ poterāt deorsū tēdere ppe caliditatē vini
mouētē eas ad supiora. vt ad cerebz ferūt rep̄sse deorsum
z p̄tute succi trahūt ad vesicā. Est ei diuretic⁹ z mēstruozū
puocatiu⁹. vt dictū est.

malua

**Dixerūt maluanū veteres quia molliat aluū
Malue radices rase dedere feces.
Tuluā mouerūt et fluxū sepe dederūt.**

Hic ponūt tres p̄betates siue effect⁹ malue. qz p̄m⁹ est q̄
malua mollificat vētrē. qz ē vnū d̄ remollitiuis. Sūt ei q̄t
tuoz remollitiua. s. malua. bis malua. brāca vsina. z mercu
rial. ex q̄bz cōit̄ fit clistere lenitiuū z mollificatiuū qd̄ valz
ad fecū idurataz eductōz. Et ē duplex malua. qdā ei ē ha
bēs sāguineos flores. z alia h̄ns albos flores. Et ī ista ē ma
ior p̄betas mollificādi q̄z ī p̄ma. Scd̄s effect⁹ ē q̄ radices
malue abraze educūt feces. z h̄ ē qm̄ ex īpis sūt suppositoria
sic solēt fieri d̄ radice mercurial. Tert⁹ effect⁹ malue ē q̄ fa
cit fluxū mēstrui ī mlieribz. z h̄ ē ppe nimia ei⁹ hūectatōz et
lubrificatōz. q̄ vene matricis facili⁹ a sanguine acuto fun
dūt. Et dic̄ plateari⁹ q̄ certo exp̄imēto mēstrua puocat

malua

**Adentitur menta si sit depellere lenta
Ventris lūbricos stōachi vermes qz nocuos**

Hic autor poit vnū documētū d̄ menta dicēs. q̄ mēta nō
d̄z denoiari h̄ noīe mēta si n̄ hēat vim statī auferēdi h̄mes
vēr̄z z stōachi. Mēta eī magne z fort̄ ē aromaticitatis z
magne amaritudis. z iō quēadmodū absinthiū h̄mes int̄/
ficat. sic z mēta. Et d̄z dari decoctio ei⁹ sic z absinthū et nō
suba. Aduertēs tñ qz mltū calida ē z sicca sāguiez adurēs
nō p̄perit via cibi i regie saitat̄. Bñ tñ p̄ueit via medicie. qz
stōachū p̄fortat z ip̄m calefac̄ z sedat singultū z digerit. et
p̄hibz vomitū fleumaticū z sāguineū. z ad coitū icitat p̄p̄
iflatōz q̄ ē i ip̄a z hūiditatē ortolanā. z p̄hibz sputū sāguis
z p̄fert ad morsū canis rabiosi. z ē p̄pa ad illō. Et si frustra
ip̄i i lacte dimittūt nō caseat. vt colligit ex Aul. ij. can. c. d̄
menta.

Cur moritur homo cui salvia crescit in orto
Cōtra vim mortis nō est medicamen in ortis,
Salvia cōfortat nervos manūqz tremorē
Tollit. et eius ope febris acuta fugit
Salvia castoreū lauendula premula veris
Nastur. athanasia sanāt paralitica membra
Salvia saluatix nature consiliatrix

Salvia

In h̄ textu autor p̄ncipalit̄ tria fac̄. P̄rio innuit magnaz
vtilitatē saluie q̄rēs p̄ modū dubij. Cur hō moriat̄ in cui⁹
orto crescit salvia. Ad h̄ rñdēt i sc̄d̄o p̄su sic. q̄ nlla ē medi/
cina crescēs i ort̄ q̄ p̄hibeat mortēz q̄uis i ort̄ bñ crescat
medicia p̄hibēs putrefactōz corp̄is z hūiditatē nasalē de/
fendēs ne cito dissoluat̄. Et istō innuit Aul. i. j. c. singlari di/
cēs. Et ars q̄dē sanitatē custodiēs nō ē ars q̄ a morte secu/
ros nos faciat. neqz corp⁹ ab extrinsec̄ nocument̄ muniat
neqz vnū q̄d̄qz corp⁹ ad vltimā vite lōgitudinē p̄ducāt q̄ est
p̄m hoīez absolute. s̄z d̄ duabz rebz securitatē p̄bet putrefa/
ctōis p̄it̄ p̄hibitōe z defensiōe hūiditat̄ ne cito dissoluat̄
Sc̄d̄o ponit tres effectus saluie. q̄z p̄m⁹ ē q̄ salvia p̄fortat

neruos. qz exsiccat hūiditates q̄bo ipediūt z relaxāt neruū.
scdus ē q̄ remouet tremorē manuū. *Lui* cā ē. qz cōfortat
neruos. vt dictū ē. Jā om̄e p̄fortās neruoz tremorē remo-
uet. cū tremor causet̄ ex debilitate neruoz. Et p̄p̄ea senes
aliq̄ z vetule sp̄calit̄ iponūt porri siue cibo eoz folia saluie
Terti^o ē q̄ remouet febrē acutā. i. ipedit cā ne p̄tigat. *Lui*
cā p̄t esse. qz exsiccādo hūiores ipedit eoz putrefactiōez ad
quā posset seq̄ febris acuta. Et p̄ maiori noticia sciēdū est
q̄ saluia est calida z sicca. z iō nō mltum p̄petit p̄ se via cibi.
Quia tñ ipa saluia mltū p̄fortat neruos. hoies in sanitate
mltū vtūt saluia duplr. Primo q̄dē p̄ponēdo ex ea vinuz
saluiatū. q̄ vino hoies ī laticudie sanitat̄ vtūt. sp̄calit̄ in p̄n-
cipio mēse. z p̄petit h̄mōi vinū paraliticū z epilepticū mode-
rate sūptū. z p̄cedente purgatōe antecedēt̄ medicine. Se-
cūdo vtūt saluia in salsis. nā excitat appetitū z sp̄calit̄ cum
stomach^o fuerit replet^o malis hūozibz crudis z indigestis.
Et est duplex saluia. s. domestica. z hz lata folia et magna.
Alia est q̄ vulgariter nobilis d̄r. z hz minora z strictiora fo-
lia. z apud medicos d̄r lilifagus. Tercio enumerat auctor
sex res medicinales valētes in curatione paralif. Et d̄r q̄
saluia castoreū lauedula premula veris. nasturciū. et atha-
nasia curāt z sanāt mēbra palitica. i. palif tacta siue debili-
tata. De saluia at̄ causa p̄z ex dictis. qz vt dictū ē. saluia p̄for-
tat neruos. q̄ in paralif debilitati sūt. Et etiā qz saluia ca-
lida est z sicca p̄sumit materiā fleumaticā imbibitā neruif
ex q̄ fit paralifis. De castore p̄z. qz castoreū ē maxie p̄forta-
tiuū calefactiuū z exsiccatiū neruoz. Dicit em̄ Auicē. ij.
cañ. c. de eo. qd̄ subtili^o z forti^o om̄i qd̄ calefacit et exsiccat.
Et postea dicit q̄ p̄fert neruis z calefacit z p̄fert tremori z
spasmo hūido z stupori z paralif. Et postea adhuc sbdit
q̄ nō est aliqd̄ magis inuatiū ventositatū aure q̄ ipm cū
ex castorio accipit̄ quantuz est lens vna z dissoluit̄ in oleo
nardino z distillat̄ in eam. Plures alios effectus habz ca-
storeū. quos *Aui.* narrat loco p̄all. Et est castoreū testicu

lus cuiusdam animalis marini. quod dicitur castor. Et oleum
de castore etiam multum valet in paralisi sicut castoreum
post euacuationem materie. quia tunc illam materiam que res
dua est consumit et nervos confortat. De lauendula etiam patet.
quod sua aromaticitate confortat nervos. et sua calefactione con-
sumit materiam paralisis. De premula veris etiam patet. quod sua
aromaticitate et calefactione confortat nervos. Et dicitur pre-
mula veris quia est de primis aromaticis in vere crescentibus. De
nasturcio patet. quod nasturcium est calidum et siccum subtiliati-
uum et incisivum et resolutivum. quare aufert materiam para-
lisis. Et dicitur Avicenna. in canonibus. c. de eo quod confert omni molli-
ficationi nervorum. quia calefacit et educit fleumata et mundi-
ficat nervos a fleumate. Et ideo consulunt medici ut nastur-
cium in quadragesima edatur propterea quod cibi quadra-
gesimales sunt fleumatici. Et est nasturcium herba comu-
nis crescens in locis frigidissimis. scilicet in locis petrosis et
aquosis ubi sunt multi fontes. De athanasia herba que alio
nomen dicitur tanacetum. teuthonice tente vel reynuaen. patet. quia
ista herba habet virtutem purgandi fleumata et sua calidi-
tate exsiccat nervos. Et etiam habet virtutem purgandi fumes
et materiam ex qua generantur. Et ideo gallici communiter
in diebus paschalibus utuntur athanasia frixa cum ovis
ad purgandum fleumata ex piscibus in quadragesima ge-
nerata ex quibus facile generantur vermes in dispositis.
Et in fine textus auctor subdit quod salvia dicitur quasi sal-
uatric nature.

Nobilis est ruta. quia lumina reddit acuta
Auxilio rute vir quippe videbis acute
Ruta viris coitum minuit. mulieribus auget
Ruta facit castum. dat lumen. et ingerit astum
Cocta facit ruta de pulicibus loca tuta

Ruta

Dic ponit autor quattuor effectus rute. Primus est quod acuit visum. Et prope successit ei ut dicit Aui. ij. can. c. de ea. et primo dictum est ibi. Allea nux ru. Secunda est quod ruta minuit desiderium coeundi viris sed in mulieribus auget. Tercia causa potest esse ista. quia ruta sua caliditate et exsiccatione spiritum in viris minorat. quod subtile est et aereum. sed in mulieribus subtiliat et calefacit. quia in eis spiritus est aquosus et frigidus. et ergo eas magis ad coitum incitat propter subtilitatem et caliditatem spiritus ex ruta. Tertius effectus est quod ruta facit astuciam. id est facile apprehensionem et inuentionem alicuius medi in causa subtili. quia propter calefactionem et exsiccationem subtiliat spiritus. et sic ingenium clarificat. Quartus effectus est quod decoctio rute effugit pulices. et si ex ea irroretur domus. quia interficit eas secundum quod comiter dicunt medici. Et secundum Aui. i. iij. trac. ij. c. de effugatione pulicum. Quando aspergitur domus cum infusione colodide salium pulices et fugiunt. et sicut ex decoctione rubi. Et postea subdit Aui. Et dixerunt quidam. quando ponitur sanguis hirci in fouea in domo aggregant pulices apud eum deinde moriuntur. et sicut aggregant super lignum linitum ex adipere ericij. et fugiunt ex odore caulium et foliorum oleandri. Et secundum alios quod nihil magis deiectionum est pulicum quam res fortes odoris. et ergo ruta valet. meta. metastr. lupul. et super omnia feces et urina equae. Item domus irrorata ex decoctione seminis rape occidit pulices. Et si fumiget domus ex cornu taurino fugiet pulices. Pro captione tamen earum nihil melius est quam impositio pauci bobacis in lecto. quia in illo aggregantur.

indireg.

Cepae

De cepis medici non consentire videntur
Colericis non esse bonas dicit Galienus
Pneumaticis vero multum docet esse salubres
Praesertim stomacho pulcrumque creare colore
Coniunctis cepis loca denudata capillis
Sepe fricas poteris capitis reparare decore

Dic loquitur autor de cepis. et dicit quod. Primum est quod medici

dissentiunt de natura cepae. quae aliquibus videtur quod cepae bene sunt fleu-
maticae. alii vero quod eis non valent. sicut forsitan Ra. vult. quod dicit eas
in alma. generare humores superfluos in stomacho et fleumaticos
Secundum est quod Ga. dicit cepas multum obesse colericis. Cuius causa est.
quod ut dicit Avicenna. in canon. c. de cepe. Cepe est calidum in tertio. et igitur
nocet calidis. ut sunt colerici. Tertium est quod cepe multum valent
fleumaticis. quod sunt calide incisive subtiliative abstersive et
apertive. quae fleumaticos humores et viscosos in fleumati-
cis multiplicatos digerunt. incidunt subtiliant et abstergunt.
Quartum est quod cepe valent stomacho. quod mundificant ipsum a fleu-
matibus et ipsum calefaciunt. Et igitur dicit Avicenna. loco peral. quod istud quod
ex cepe comeditur propter suam caliditatem confortat stomachum debi-
lem. et propter istud etiam decorat colorem faciei. quod non est possibili-
le colorem faciei esse viuidum stomacho existente multum fleu-
matico aut repleto malis humoribus crudis et fleumaticis.
Quintum est quod loca depilata. id est loca pilis privata. pilos siue cri-
nes recuperant si perterantur cepe cocte et ex eis fricentur loca de-
pilata. et istud verum est quod depilatio accidit propter opilationem pororum
et corruptionem materie sub cute. quod cepe aperit poros et re-
solunt materiam malam quam sub cute est et bonam ad locum attrahunt.
Et igitur fricatio cum cepis valet ad alopecia multum. ut vult Avicenna.
in canon. c. alle. et vij. in ij. c. de cura alopecie. Et propter istud infert
textus quod capitis decor poterit reparari per istam fricationem cum ce-
pis. quod capitis decor pilis sunt. Pro maiori noticia effectuum
ceparum sciendum est quod cepe excitant coitum. appetitum provocant.
faciem rubificant. cum melle verrucas eradicant. sicim faci-
unt. intellectui nocent. quod humorem malum grossum gene-
rant. salivam multiplicant. et succus earum perfert aque descen-
denti in oculum. et abstergit visum. sicut colligitur ex Avicenna. in canon. c.
alle. Sciendum ulterius quod cepe trite cum melle et aceto conferunt
morsui canis rabidi. et igitur quidam superaddunt textui precedenti
istos duos usus. Apositas prohibent morsus curare canis-
nos. Si trite cum melle plus fuerit et aceto. Et de isto etiam
plus dictum est ibi. Allea nux rura.

Synaps

Est modicum granum siccum calidumque sinapis
Dat lacrimas purgatque caput, tollitque venenum

Hic autor duo facit. Primum ponit complexionem ipsius generis sinapis
dicens quod generum sinapis est modicum granum calidum et siccum. quod verum est.
quod est calidum et siccum usque ad quartum gradum. secundum Avicennam. lib. ii. canon. c. de sina-
pi. Secundo ponit tres proprietates siue effectus generis sinapis. Pri-
mus effectus est quod movet lacrimas. Cuius causa est. quod sua caliditate
nimia subtilizat et dissolvit humiditates cerebri. ex quibus tunc pro-
fertur fluxum perveniunt lacrimae. Secundus effectus seminis sinapis est. quod
expurgat caput. id est cerebri mundificando et abstergendo humidi-
tates fleumaticas a capite. Expurgat etiam caput naribus im-
positum provocando sternutatorum sua mordacitate. et ideo imponitur
naribus apoplecticorum. Per sternutatorum autem expelluntur nocumen-
ta cerebri. et sicut seminis sinapis sua caliditate subtilizat fleuma-
ta. et dissolvit illa quae opilant meatum cerebri ex quibus opilatone sequitur
apoplexia. Et sic relinquitur quod seminis sinapis est valde incisivum fleu-
matis et insipientium et mundificativum. Tertius effectus est tollit ve-
nenum Et istud concordat cum dicto Avicennae loco par. scilicet quod fugiunt
ex fumo eius omnes venenosi.

Viola

Erapula discutitur capitis dolor atque grauedo
Purpuream dicunt violam curare caducos

Hic ponunt tres proprietates siue effectus viole. Primum effectus
est quod viola habet proprietatem sedandi ebrietatem. Cuius causa potest esse. quod vio-
la odore habet temperatum atque suavem. et taliter maxime exfortatur cerebri
forte ei cerebri non patitur cito ebrietatem. sed debile. Et etiam vio-
la est frigida. quare cerebri infrigidat. et sic ineptificat ipsum ad
recipiendum fumum calidum. Secundus effectus eius est quod viola est seda-
tiva doloris capitis atque grauedis Et istud verum est de dolore ca-
pitis ex calida causa. videtur Avicennae. lib. ii. canon. c. de viola. et sicut
Ramus. lib. ii. alma. et De. Et ratio est. quod viola est frigida. et sic re-
pugnat cause calide. Tertius est quod viola dicitur curare caducos

id ē. epilēricos Et dicitur notāter i textu. dicūt. qz cōes autores
nō attribuūt istū effectū violē. Et g si iste effectus pueniat vio
le. causa ei potest esse. qz ppter aromaticitatē violē cerebrū pforta
tur. q̄ existente forti a modicis nocumētis nō ledit. z p p̄ns eē
nō incurrit epilēsiā. q̄ dicitur parua appoplexia ex opilatiōe ner
uoz sensatiuoz pstringens

De vrtica

Egris dat somnū. vomitū quoqz tollit ad vsū.
Cōpessit tussim veterē. colicisqz medetur
Pellit pulmonis frigus ventrisqz tumorem
Omnibus et morbis subueniet articuloz.

Hic ponūt septem effectus vrtice. Quoz p̄m^o est qz vrtica
dat egris somnū. qz est subtiliatina z incisina z abstersina
fleumatis z grossioz hūoz natam grauantiū z somnū im
pedientiū. Scdus effectus ei^o est. qz tollit vomitū z vsū vo
mit^o. Et rō ē. qz vomit^o z nausea mltū accidunt ex humore
viscoso. cui^o vrtica ē incisina. Terti^o ē qz vrtica sedat tussim
antiquā et marie mel in q̄ p̄pata fuerit semia vrtice. qz vrti
ca de pectore fleuma expellit viscosuz. fm Ra. iij. almā. Et
sitr ei^o semia cū marie sint incisina abstersina z subtiliatina
Et dicit Aui. ij. can. c. de vrtica. qz cuz bibit cum aq̄ ordei
mūdificat pect^o z qn̄ decoquūt folia ei^o in aq̄ ordei educit
hūozes grossos q̄ sūt in pectore sz ei^o semē est forti^o Quar
tus ē qz puenit colicis. i. colicā patiētibz. qz vrtica ē incisina
subtiliatina resolutina z abstersina hūiditatis fleumatice
aut vērositat^o grosse. ex q̄bz puenit colica plimū. z ē colica
egritudo dolorosa i intestio dicto colon. sic iliaca egritu
do dolorosa i intestino dicto ylion. Quint^o ē qz vrtica pel
lit frig^o pulmonis. z h̄ ppter sui caliditatē. Sext^o est qz vrtica
est sedatiua tumoris vētris. quia resolutina est vērositatis
ex qua vt plurimū fit tumor ventris. Septim^o ē qz vrtica
subuenit doloribz articuloz. id est. iuncturaz. sicut artēti
ce sciatice et podagre. Et h̄ verum est quando proueniunt

a materia frigida fleumatica grossa. Cuius causa est. quia vritica est calefactiva icisiva subtiliatiua materie fleumatice grosse. Et propter istos effectus secundum Aui. lib. ii. can. c. dicitur vritica excitat coitum prope semine eius cum vino. et aperit orificium matricis. et soluendo educit fleuma et humorum crudum sua abstersione et non cum frute solutiua que sit in ipsa. Ne tamen aliquis in gutture ex vritica aut eius semine ledat bonum est quod pro eius sumptibus bibat aliquid de oleo rosaceo Et est vritica calida in principio tertium gradum. et sicca in secundo. secundum Aui. loco pall.

Ysop

Ysopus est herba purgans a pectore fleuma ad pulmonis opus cum melle coquatur ysopus
Multum eximium fertur reparare colorem

Hic ponunt effectus ysopi. Quorum primum est quod ysopus purgat fleuma a pectore. Cuius causa est. quia ysopus est herba calida et sicca in tertio. multum abstersiua. dissolutiua et sumptiua humiditatis fleumatice. et hoc respectum singulariter super partes pectoris. et propterea ysopus propriissime dicitur purgare fleuma a pectore. Secundum effectus est quod etiam valet ad purgandum pulmonem a fleumate. eadem de causa. Et proprie si coquat cum melle. quia mel etiam est abstersiuum et abstersione mellis augmentat abstersio ysopi Et istud idem vult Aui. lib. ii. can. c. de ysopo. dicens quod ysopus profert pectoris et pulmonis patientibus adisnia in tussi antiqua. et eius decoctio cum ficibus melle sicut. Tertius effectus est quod facit bonum colorem faciei. Et istud etiam vult Aui. loco pall. dicens quod eius potus efficit colorem bonum. Et propter istos effectus soluendo educit fleuma et vermes. ut vult Aui. ibidem. Et secundum Platearium vinum decoctionis eius matricem mundificat a superfluis humoribus abstergit.

De cerifolio.

Appositum cancri tritum cum melle medetur
Cum vino potum poterit separare dolorem
Sepe solet vomitum ventremque tenere solutum.

Hic ponunt tres effectus cerifolij. Primus est quod cerifolium tritum cum melle et suppositum cancro curat ipsum. Et istud idem dicit Plinius in libro de cerifolio. Et est cancer apostema melancolicum corrodens partes corporis tam carnosas quam nervosas. Et dicitur cancer quod procedit videtur ut canceri. Secundus effectus est quod cerifolium bibitum cum vino abscondit dolorem ventris. Cuius causa est quod ventris inflationem et grossam ventositatem ex qua provenit. Dolorem mitigat. cum stomachi ventositatem et omnium viscerum solvit et opilationem aperit. et ad hoc etiam coadiuvat vinum. Tertius effectus est quod cerifolium cedat vomitum et fluxum ventris. Cuius causa est quod cum cerifolium calidum est in tertio gradu et siccum in secundo materiam illam digerit et exsiccat. ex qua provenit vomitus. Et istud maxime verum est quando vomit aut solutio ventris provenit a materia frigida fleumatica. Et propter istos effectus provocat urinam et menstrua et solvit dolorem lateris. renum. et vesice. et precipue datur cum mellicrato

**Enula campana reddit precordia sana
Cum succo rute si succus sumitur huius
Affirmant ruptis nil esse salubrius istis**

*Enula
campana*

Hic ponunt duo effectus enule campanae. Quorum primus est quod enula campana confortat precordia. id est orificium stomachi. quod proprie precordia dicitur sine membris spiritualia. id est membra aetheria. quae vicina sunt cordi. et specialiter radix eius. Quae confortat orificium stomachi per quod cum radix enule sit odorifera confortat membra nervosa. orificium autem stomachi membrum nervosum est. Quae confortat membra spiritualia per quod vinum sanctum ex enula quod vocatur vinum enulatum mundificat petus et pulmonem. ut vult Avicenna in libro canonis. c. de enula. Et enula etiam secundum ipsum ibidem deglutita cum melle adiuvat ad expuendum. et est ex eis quae letificant et confortant cor. Secundus effectus est quod succus enule cum succo rute maxime valet ruptis. id est patientibus rupturam sine descensu intestinoz ad bursam testiculoz. et hoc maxime quando rupta est propter ventositatem. quod illa dissolvunt succus rute et enule. Et propter istos effectus enula bona est stomacho male humoribus repleto et aperit opilationes epatis et splenis. ut vult Raymundus in libro alma. Et confert

omnibus lesionibus et doloribus frigidis et commotibus
ventositate et inflationis. fm Auicen. loco pall.

De pulegio

**Cū vino coleram nigram potata repellit
Sic dicūt veterē sumptū curare podagrā**

Hic ponūt duo effectus pulegij. Quorum primus est quod pulegium et
principaliter aqua eius supra cum vino purgat coleram nigram. Secundus
est quod pulegium habet proprietatem curandi podagram veterem. ex qua habet
proprietatem liquofaciendi et dissoluendi fleuma ex quo podagra se-
pius generari solet. Et circa istud est notandum quod ut dicit Pla.
pulegium est calidum et siccum in tertio gradu. subtilē habet substan-
tiam. virtutes habet confortatiuam ex aromaticitate. aperitiuam ex
suba et qualitatibus. attractiuam ex ignea suba vel natura sum-
ptiuam ex calore et siccitate. Et solum vinum decoctionis eius
valet ad dolorem stomachi et intestinorum ex frigiditate vel ven-
tositate.

De nasturcio

**Illius succo crines retinere fluentes
Allitus asseritur dentibus curare dolorē
Et squamas succo sanat cum melle peruncto**

Hic ponūt tres effectus nasturcij. Quorum primus est quod nastur-
cium habet proprietatem retinendi crines defluentes. et hoc si caput
ungatur cum succo eius. vel si aqua vel succus eius bibatur et hunc effectum
tagit Auic. ij. can. c. de nasturcio dicens. Retinet capillos ca-
pitis cadentes bibitum et linitum. Secundus eius effectus est quod curat
dolorē dentium. et hoc maxime ex causa frigida. quia nasturcium est
incisuum resolutiuum et calefactiuum. ut patuit per ibi. Cur mo-
ritur homo. Tertius effectus eius quod succus eius habet proprietatem curandi
squamas pellicule adherentes. quando sumitur cum melle. et ex eo linitur
locus. et causa est quia tales squame generantur ex fleumate salso.
Nasturcium autem. ut predictum est. omne fleuma purgat. et pergitus

sumptū phibet cāz squamaz. z ab exteri^o linitū. sua abster-
sione eas abstergit. z matie cū melle. qz h^o etiā absteriuū ē.
z sic inuat absterionē nasturcij. z pter istos effect^o nastur-
cij exsiccac putredinē vacuitatis vētr^o. mūdificac pulmo-
nē. z pferc asmati. z in medicinis asmatie ponit p^o illd qd
est in ipō de incisione z subtiliatōe. calefacit stomachū et
epar z pferc grossicie splenis. z pprie qñ ex eo fit emplastr^o
cū melle z facit euomere colerā. z educit eam solutōe. aug-
mentū efficit in coitu. z soluendo educit vermes. z puocat
mēstrua vt vult Aui. ij. cañ. loco p^oall.

De celidonia.

**Secatis pullis hac lumina mater yrūdo
Idinius vt scribit, quāuis sunt eruta reddit.**

Hic ponit vnū notabile de celidonia. Et est q qñ pulli
yrūdinis excecati fuerit tūc mater affert celidoniā et cum
ea fricat oculos pulli excecati. z sic visus restituit. Et p h^o
dat innuere autor q celidonia maxie pfortat visū. Et istd
etiā manifeste pz. qz i medicinis valētib^o debilitatē visus
cōiter ponit. Et ē celidonia herba nota glaucū hñs succū
Causa at qre ipsi yrūdini data est virt^o cognoscendi celi/
doniā pl^o q̄ alijs auib^o p^o esse ista. qz pulli yrūdinis sepius
cecitatē patiunt q̄ pulli aliarū auū. qz feces yrūdiniū hñt
vim excecatiuā oculoꝝ z sepi^o patiunt a fecib^o matrū. Et
ē sciendū q fm Pla. celidonia ē calida z sicca i tertio gdu
Et ex qualitatib^o suis z suba habet virtutem dissoluendi
consumendi et attrahendi. Et radices eius trite z in vino
decocte valent ad purgandū caput z vaulam ab humore
frigidoz humido. si patiens fumū per os recipiat z postea
vinum gargarizet.

De salice

**Auribus infusus vermes succus necat ei^o
Cortex verrucas in aceto cocta resoluit**

Domoz succus flos partus destruit eius.

Hic autor tria dic̄ d̄ salice. Primū ē q̄ succ^o salic^o auri in
sus inficit omes aurs. z isto pt̄ ueire p̄t̄ stipticitatē z ex
siccatoz ei^o. Et ē h̄ sciēdū q̄ fm̄ Aui. ij. cañ. c. d̄ salice. Nō ē
aliud mag^s utilissimū q̄ succ^o folioz ei^o i cura saniei q̄ cur
rit ex aure. Scdm̄ est q̄ cortex salic^o. i. extrema ps ei^o i ace
to decocta resoluit verrucas. Aui. ho loco pal. dic̄ q̄ ei^o ci
nis eradicat verrucas linitus cū aceto. z isto ē p̄t̄ vehemē
tē exsiccatoz ciner^o ei^o. Pro deletionē tñ verrucay. nō ē ali
qd mag^s abscindēs verrucas q̄ fricatio portulace sup ver
rucas. z facit h̄ portulaca sui p̄rietate z nō qlitate fm̄ Aui.
ij. ca. c. d̄ portulaca. Tertiū ē q̄ flos salic^o z succ^o pomoz. i.
fructuū ei^o nocēt partui. qz p̄t̄ stipticitatē z exsiccatoz eoz
reddūt pt̄ū difficilē.

Cromy

Confortare crocus dicatur letificando Abbraqz defecta cōfortat epar reparādo

Hic ponūt aliq̄ iuuamēta croci. Quoz p̄mū ē q̄ crocus
fortat corp^o hūanū letificādo. Et circa isto ē sciēdum q̄
croc^o tantā p̄rietatē hz letificandi q̄ dat^o in maiori q̄ntitā
te q̄z debeat interficit letificādo sine ridendo. Tñ dic̄ Aui.
ij. cañ. c. d̄ croco. Tres aurei de ip̄o interficiūt letificādo.
Et ē aureū pond^o dragma vni^o et senis. Scdm̄ ē q̄ croc^o
fortat mēbra defecta z p̄ncipaliter cor. Cōfortat etiā sto
machū p̄t̄ suā stipticitatē z caliditatez. Et p̄t̄ eādē cām
etiā reparat epar. z maxie p̄t̄ stipticitatē. q̄ nō p̄mittit dis
solui epar. Nimi^o tñ vsus ei^o inducit nauseā z deijcit appeti
tū. Et istud innuit Aui. loco pal. dicēs. Ip̄e facit nauseā
z deijcit appetitū. p̄t̄erea q̄ apposit^o est acetositati q̄ ē i sto
macho ex qua ē appetitus. Et p̄t̄er istos effectus ē faciēs
sōuū z obtenebrās sēsus z cū bibis i vino iebriat. abstergit
visū. z phibz fluxū ad ip̄m. fac̄ ābelitū facilē. z fortat istra
ābelit^o. excitat coitū. z puocat vrinā. vt vult Aui. lo. pal.

De porro

Reddit fecundas permansum sepe puellas
Isto stillantem poteris retinere cruorem

Hic ponunt duo iuamta porri. Primum est quod porrum perman-
sum. i. p. comestum ei. reddit puellas sepe fecundas. Cuius ratio
potest esse. quod secundum Aui. ij. can. c. de porro. profert coartationi matris
cis et duricie que est in ipsa. que potest esse impedimenta conceptiois. Se-
cundum est quod porrum abscidit fluxum sanguinis narium. Idem vult Aui.
loco pal. Et plures alij effectus ei dicti sunt per ibi. Allea nux ru.

Quod piper est nigrum non est dissoluere pigrum
Fleumata purgabit digestiuamque iuuabit
Leucopiper stomacho potest tussique dolori
Utile preueniet motum febrisque rigorem.

piper

Hic ponunt multa iuameta piperis. et primo tria piperis ni-
gri. Quorum primum est quod piper nigrum non est pigrum in dissoluedo. i.
resoluedo. propter fortiter eius caliditatem et siccitatem. Est enim calidum
et siccum in quarto. Secundum est quod purgat fleumata. quod attrahit ex in-
teriori corpore fleuma et ipsum consumit. sicut fleuma in pectore et
stomacho inuiscatum remouet. ipsum calefaciendo subtiliando
et dissoluedo. Tertium est quod est iuametum digestiue. Et istud patet
per Aui. ij. can. c. de pipere. dicentem. quod piper est digestiuum faciens
appetitum. Et istud maxime intelligendum de pipere longo. quod est ma-
gis conueniens digestioi crudorum humorum quam album vel nigrum. ut te-
stat Gal. iij. de regie sanitatis. c. vij. Secundo ponit. v. iuameta
leucopiperis. i. pipis albi. quorum primum est quod piper album confortat
stomachum. et istud patet per Gal. loco pal. dicentem quod est confortans sto-
machum super alia duo piperata. Et idem vult Aui. ij. can. c. de pi-
pere dicentem. Et album magis conueniens est stomacho et vehementius
confortat. Secundum est quod piper profert tussi maxime ex materia fri-
gida fleumatica. quod illam calefacit dissoluit et incidit. Et istud
b

vult Aui. loco pal. dicens q̄q̄ admistrat pip i electuarijs e
 pueniēs tussi z doloribꝫ pectoris. Tertiū ē pip albū cōue/
 nit dolori. z p̄t istō intelligi de doloribꝫ pectoris. sic ex Aui.
 allegatū ē. vel de dolore ventoso. Tali ei puenit om̄e piper.
 qz om̄e piper sui v̄tositate carminatiuū ē v̄tositatuū. et sic
 educit v̄tositates. Aui. s̄o loco pal. dicit pip albū z silr lō
 gū puenire in dolore v̄tr̄ p̄igitino si bibat cū melle z fo
 lijs lauri recētibꝫ. Quartū ē q̄vtiliter p̄t puenire motū fe
 bris. i. accessiōem siue paroxisimū febris. z s̄ febris frigide.
 qz in tali pip aliq̄ mō materiā calefacit z digerit. Quintū
 ē piper albū valet i rigore febriliū. Cui⁹ cā ē. qz piper sua ca
 liditate p̄fortat nervos z materiā sparsā sup eos p̄sumit
 Et Aui. dicit q̄ fricādo fit inunctio ex ip̄o cū vnguento et
 p̄fert rigori. Et ista iuamēta q̄ncq̄ etiā p̄nt puenire alijs
 generibꝫ pipez. vt ex Aui. loco pal. p. 3. Et p̄ter istos effect⁹
 piper calefacit nervos z lacertos adeo q̄ i s̄ non ē aliud ei
 par. mūdificat pulmonē. puocat v̄rinaz paucū de ip̄o. sed
 mltū de ip̄o soluit ventrē. vt colligit ex Aui. loco pal. Et
 circa istō sciēdū ē q̄ triplex ē pip. scz pip albū. qd̄ d̄r leuco/
 piper. pip lōgū qd̄ d̄r macropip. z pip nigz qd̄ d̄r melano/
 piper. Albū d̄r qd̄ ē viride mltū hūidū. Et q̄n illd̄ ē desic/
 catuz aliq̄ntulū ita q̄ apparet qd̄ā discontinuatio int̄ eius
 ptes. nō tū sit p̄fecte maturatū d̄r piper lōgū. s̄ q̄n ē p̄fecte
 maturatū tūc d̄r piper nigz.

*Annus
 p̄sidiū
 fabris* Et mox post escam dormire nimisqz moueri
 ista grauare solent auditus ebrietasqz

Dic tangū tria grauedinē audit⁹ inducentia. Primuz
 est imediat⁹ somn⁹ p̄ cibū sumptū. z h̄ysqz ad repletōz Cu
 ius cā p̄t esse ista. qz somn⁹ imediate p̄ cibū sumptū fac̄ in
 digestiōem ciboz. cibi at̄ indigesti grossos ac indigestos fu
 mos p̄creāt. q̄ sua grossicie meat⁹ audit⁹ opilāt. z etiā sp̄s
 auditōis ingrossant z pturbāt. Scdm̄ est nimi⁹ mot⁹ post

cibū sumptū. qz talis etiā impedit digestōz z clausione de/
bitā orificij stōachi. Aliq̄ tñ text^o loco nimis hñt minus. et
tūc sensus ē qnull^o mor^o post cibū sūptū etiā ḡuat auditū.
Qui^o rō ē. qz tūc orificiū stōachi nō ita facile claudit sicut
p̄ pancā deambulatōz. q̄ cibi descēdūt ad fūdū stōachi. Jā
stōacho nō existēte clauso sumi ml̄ti ascēdūt ad caput gra
uātes auditū. Tertiū ē ebrietas. qz ex ebrietate p̄creant^r fu
mi ml̄ti z vapores q̄ ascēdūt ad caput z ad organū audit^o.
sp̄m ei^o pturbātes z auditū ḡuātes. z nō solū ebrietas indu
cit nocumentū auditui. s̄z etiā visui. Et om̄ib^o sensib^o p̄pter
eandē cām. vt etiā p̄us dictū ē. Aui. fo. iij. in. c. ij. de p̄ser
uatiōe sanitat^r auris etiā dat tria nocētia aurib^o. z dicit. et
ex eis q̄dē q̄ nocēt auri z reliq̄s sensib^o sūt fastidiū z reple
tio z p̄prie somn^o sup̄ repletōnem. Et ē sciendū q̄ aliq̄ text^o
adhuc hñt istū versū p̄tinentē adhuc alia inducētia graue
dinē audit^o. z est iste. Balnea sol vomit^o affert repletio cla
mor. qz ista inducūt etiā grauedinē audit^o. maxime tamen
tinnitū. qz dicit Aui. iij. in. c. de cura tinnitus. Oportet vt
om̄es iste vitent solem z balneū laboriosum z vomitum et
clamorē z repletōem.

Metus. lōga fames. vomit^o. percussio. casus.
Ebrietas. frigus. tinnitum causat in aure.

*Causato
tinnitū auri.*

Hic tāgūt septē inducētia tinnitū ī aure. i. sonum quem
hō videt̄ audire exteri^o. Quoz p̄mū ē met^o. et s̄m alios mo
tus. Causa ē de metu. qz in metu spūs z hūores mouētur
ad interiora. s. s̄sus cor subito. ex q̄ motu facile mor^o gene
rat v̄tositas. q̄ penetrādo ad organū z audit^o tinnitū cau
sat. De motu etiā pz. qz ex motu corpali etiā p̄mouēt hūo
res z spūs ex q̄ p̄motōe etiā generat v̄tositas facile q̄ veni
ens ad aures tinnitū causat. qz tinnit^o causat̄ p̄p̄ aliquā p̄mo
tōez vapor^o aut v̄tositat^r circa organū audit^o cōmouentū
aerē p̄natālē ī organo audit^o existētē. Scdm ē lōga fames.

Et rōnē subiūgit Auic. l. iij. in. c. ix. dīcēs. 7 illd ē p̄tagitō
 nē cadentē i hūozibz sparsis i corpe dēscētibz i ip̄o. Et cuz
 nō inuenit nafa cibū aliq̄nē p̄uertit ad eos. 7 r̄soluit ip̄os
 7 mouet eos. Tertiu ē vomit⁹. qz i vomitu q̄ est mot⁹ labo
 riosus mouēt maxie hūozes ad caput. In signū cui⁹ ocn
 los 7 faciē videm⁹ fieri rubeos. 7 visus fieri nocumētū. Et
 sic etiā facile mouent in vomitu vapores 7 v̄tositates ad
 organū audit⁹. Quartū ē p̄cussio spe in capite 7 maxie i au
 re. Cui⁹ cā ē. qz ex tali etiā accidit vebemēs p̄motio aeris cō
 nafalis in organo audit⁹ existēs. qz nafa aliq̄ mēbro leso i
 mediate mittit ad ip̄m sp̄m 7 sāguinē q̄ sunt infra nafe. ex
 qbz tūc accidit i aure p̄motio. Quintū ē casus. 7 maxie su
 pra caput. p̄r eandē cām q̄ dicta ē de p̄cussioe. 7 etiā ex ca
 su q̄cūqz vebemēs fit p̄motio hūoz in corpe. Sextum est
 ebrietas. cui⁹ cā ē. qz in ebrietate caput replet fumis 7 vapo
 ribz. ex qbz ad organū audit⁹ vebentibz facile cōmouēt aer
 p̄nafalis i organo audit⁹ existēs. Septimū ē frig⁹. ex forti
 em frigore debilitat organū. q̄re ex leui cā facile patit vel
 p̄tingit tinnit⁹ ex forti frigore. qz forte frig⁹ causat v̄tosita
 tes. Et nō solū existis causis p̄tingit tinnit⁹ auriū. imo ex
 plibz alijs sicut ex v̄tositate i capite generata 7 i ip̄o mota.
 aut ex sonitu saniei q̄ generat fortasse i ip̄a. 7 ex feruore pu
 ris i ptibz et aut ex motu v̄tositat⁹ accidēt multotiens in
 meatibz et. sic fit in febriz aut ex repletōe supflua i corpe
 p̄rie in capite. aut ex materia viscosa resoluta i paucā ven
 tositatem. aut ex medicinis. quaz p̄rietat est vt retineant
 humores et ventositates in temporibz cerebri. vt colligit
 ab Auicē. loco p̄ealle.

*Nocētia
 oculis.* Balnea vina venus ventus piper allea fumus
 Porri cum cepis lens fletus faba sinapis
 Sol coitus ignis labor ictus acumia puluis
 Ista nocent oculis sed vigilare magis.

Hic ponunt. xxj. res nocive oculi. Prima est balneum sine humi-
dum siue siccum quod stupba dicitur. Primum quod calefacit eos calefactione
multa. et sic ledit eorum operationem. cum naturaliter sint frigidi de na-
tura aque. Secundo quod exsiccat et resoluit humiditates subtiles
oculorum. quibus spiritus visui qui sunt ignei habent refocillari et reparari.
Et propter istos plures recipiunt ceci super renem. in quibus coitas vultu stu-
pida et balneis. quemadmodum etiam plures recipiunt leprosi in
bolandia que in aliqua alia regione. propter indebitum regimen. Secunda
res est vinum. et huiusmodi immoderate sumptum. tale enim debilitat oculos et
visum. quia caput replet fumis et vaporibus. et igitur etiam hebetat omnes
sensus. Tertia res est venus. id est nimis visus coitus. qui ab omnibus me-
dicis fertur debilitare multum visum. Et Aristoteles in libro de generatione animalium. per-
pleu. per. in. assignat causam istam dicens. quia si per coitum auferat quod oportunitate est
oculi. Oportet enim humidum aqueum subtile eis inesse. in quo visibi-
les spiritus fulciantur. Nam oculi naturaliter est talis. scilicet humidus. Unde de
sensu et sensato. et. v. d. gene. animalium. dicitur. oculum esse de natura aque.
Sed euulsis humidis et euacuatis. puenit superiora desiccari. propter
quod oculi a sui recedunt natura que humiditate vigebat. Et merito
oculi vigent humiditate. quia per spiritus igneos qui sunt in multo motu
euanescent nisi humido sustentarentur. Et ex isto manifestum est quod
coitus exsiccat pres superiores subtrahendo humidum ad quod sequitur
lesio acuitatis visus. Quarta res est verus. et marie meridiona-
lis. de qua dicitur ypo. in. amphorismo. aphorismo illo. Austri-
ni flat. quod est caliginosus. id est caliginem et obscuritatem in oculi in-
ducens. quod puenit quia talis verus caput replet humiditatibus hebe-
tantibus sensus et spiritus obfuscantibus. Quinta res est pip. quod puenit
propter sui acuitatem que generat fumos oculos mordicantes. Sex-
ta est allea que etiam nocet visui. propter eorum acuitatem et vaporositatem.
ut etiam per dicitur est ibi Allea nux. Septima est fumus que etiam nocte
oculi propter sui mordicatorem et exsiccatorem. Octaua est porri. quia ex
esu ipsorum generantur fumus grossi melancolici. quibus visus obum-
brat. ut etiam per dicitur est ibi Allea nux ru. Nonna est cepe. quia co-
mestio nocet oculi propter eorum acuitatem. Decima est lens. de qua dicitur
A. in. q. can. c. d. lere. quod illi qui plurimum eius comestione vtiuntur

visus obtenebrat ppter vehemētiā exsiccationis ei⁹ Undecima
res ē flet⁹ nimit⁹ q̄ debilitat oculos ex eo q̄ iducit debilitatez
retētiue oclōz. Duodecīa ē faba cui⁹ vsus generat fumuz
grossū melācolicū obtenebratē spūs visuos sicut porrum.
Et ḡ etiā comestio fabaz iducit somnia terribilia. Decia
tertia ē sinapis. cui⁹ vsus iducit debilitatē visus ppter ei⁹ acui
tatē. Decimaq̄rta ē aspicere solē. z h̄ ē ppter ei⁹ vehemētē nito
rē z splendorē q̄b destruit visus. vt pz ad experientia. z h̄ iō.
qz vehemēs sensibile nō pportioatū sēsui sic radij solares
corrūpūt sēsū. Deciaq̄nta ē coit⁹ z marie p⁹ nimitā repletio
nē. vel magis p⁹ nimitā vacuitatē z inanitōez. z d̄ ista dictū ē.
Deciasexta ē ignis. cui⁹ inspect⁹ causat siccitatē vehemētez
ī oculis. z sic ledit visū. z etiā ledit ppter claritatē ei⁹. z ḡ coit⁹
videm⁹ fabros z illos q̄ p̄tinue corā igne opāt rubeos aut
debiles h̄z oculos. Deciaseptia nimit⁹ labor. qz tal⁹ etiā ve
hemēter exsiccāt. Deciaoctaua ē percussio p̄ oculis q̄ ledit
oculos z visū qz facit sāguinē fluere spm̄ visiuū p̄turbantē.
z aliqñ apostema generatē. Decianona ē nimit⁹ vsus reruz
acutaz vicz vti diuersis sāsamētis acutis. z h̄ ppter acuitatē fu
moz ex ipis generatoroz. Vicesima ē puluis siue ambulare
ī locis puluerulētis ī q̄b de facili puluis ad oculos puenit et
visū obfuscat. Vicesima p̄ma. z inf̄ ceteras magis ledens
oculos z visū. est nimitū vigilare. qz vigilie nimie nimitā sic
citatē in oculis inducūt. Et ī generali oīs repletio nocet
oculis. silr̄ omē qd̄ exsiccāt nazaz. z omē qd̄ turbat sāgui
nē ex rebz salis acutis z alijs z oīs ebrietas. Vomit⁹ p̄o cō
fert ei inq̄tū purgat stōachū z nocet ei inq̄tū mouet mate
rias cerebri expellēdo eas ad ipm̄. Et ḡ si fuerit vomit⁹ ne
cessari⁹ d̄z fieri p⁹ cibū cū facilitate. Et silr̄ somn⁹ supflu⁹
nocet visui. z somn⁹ statim p⁹ repletōnem. z mltitudo fleu
bothomie. z p̄rie cū v̄tosis p̄tinuis. Et istud colligitur ex
Aui. in. iij. trac. .iij. c. iij. de rememoratiōe rez visui nocen
tium. vbi etiam Auicē. plures ex causis in textu narrat
exprimit.

Feniculis verbe na rosa celidonia ruta
Ex istis fit aqua que lumina reddit acuta

*Aqua
oculorum*

Hic tanguntur quatuor res medicinales. quarum aqua confert visui. Prima est feniculus. cuius succus in oculo positus accuit visum secundum Ra. iij. alman. Secunda est verbe na cuius aqua a communibus medicis ponitur in receptis valentibus contra debilitatem visus. Tertia est rosa. cuius aqua confortando spiritum animales potest confortare visum. Quarta est celidonia. et est herba habens succum citrinum. Et dicitur celidonia quia celica dona donans. Quinta est ruta. et est herba communis. et aque istarum duarum herbarum sicut valent. ut ex communibus autoribus medicine patet. Et de pluribus istarum herbarum prius in diversis passibus dictum est amplius.

Sic dentes serua porroz collige gran a
Ne careas iure cum iusquiamo simul vze.
Sicque per embotum fumum cape dente remotum

*Dolor
Dentium*

Hic ponuntur alique medicine valentes ad dolorem dentium. Et dicit textus quod semina porroz et iusquiamus simul vasa valent in dolore dentium. Et debent sic administrari. succus iusquiami cum seminibus porroz debet simul comburi et fumus istorum per embotum recipi in illa parte in qua est dolor dentis. Iusquiamo enim est virtus stupefaciendi. et sic ex stupore dolor non percipitur. Et in fumo seminis porris est virus interficiendi et eijciendi vermes qui aliquando in concavitatibus dentium existentes intolerabilem faciunt dolorem. Et istud dicit Avicenna. ij. can. c. 8. porro. Et est porrum herba nota. Et iusquiamus est herba stupefactiva habens longa folia pinguis et fetida.

*Vanni-
tatis
causa.* Flux oleū frigus capitis anguillaq; potus
Et pomū crudū faciūt hoīem fore raucū

Hic ponūt sex cause raucedis vocis. q̄z p̄ma ē nux. i. co-
mestio nucū. qz nuces mltū exsiccat. z ḡ vocē exasperant z
faciūt eā silēm vocib; gruū. Sc̄da ē oleū. cui⁹ v̄sus p̄t idu-
cere raucedinē. qz ptes ei⁹ aliq̄ viscosē adherēt ip̄i cāne pul-
monis faciētes raucedinē. Sc̄do p̄t inducere raucedinē
in corpib; colericis. qz oleū ī talib; cito inflāmat. z sic iducit
ex tali calefactōe exasperatōz z raucedinē. p̄ma tñ cā videt̄
melior. Tercia ē frig⁹ capitis. Cui⁹ cā est. qz ex frigore capi-
tis sit cōpressio cerebri. Ex cui⁹ cōpressiōe fluūt hūores deor-
sum p̄sus guttur z cannā pulmonis iducētes raucedines
p̄ nimia hūectatōz cāne Quarta ē anguilla siue comestio
anguille. qz ex eis ei⁹ fleumata viscosa mltiplicāt q̄ venien-
tia ad cannā pulmonis illic adherēt inducētes raucedinēz
Quinta ē pot⁹ nimis. z maxie qñ itur dormitū. Cui⁹ causa ē
qz ex tali canna pulmonis etiā mltū hūectat. Jā vehemēs
hūectatō cāne pulmonis potissima ē cā raucedis vocis p̄m-
oēs medicos. Sexta ē pomū crudū. qz inq̄tū crudū mlti-
plicat fleumata. Et si sit cū h̄ imaturz stipticū siue pōticuz
guttur exasperat.

*Cura
Vanni-
his.* Jeiuna vigila caleas dape valde labora
Inspira calidū modicū bibe cōprime flatū.
Hec bene tu serua si vis depellere reuma
Si fluat ad pectus dicatur reuma catarr⁹.
Et fauces brancus ad nares esto curia

Hic tangūt septē q̄bz curat̄ reuma. Primū ē abstinētia
siue ieiuniū. qz p̄ h̄ materia reumat̄ diminuit. qz abstinē-
tia exsiccat z materia meli⁹ maturat̄ z p̄sumit. qz nasa non
bñs materiā cibalē in quā agit agit in materiā reumat̄ z

sumit eā z caput min⁹ replet. Et g^o dicit Aui. v. in tract. j. c. xij. Et oportet qdem ne paties catarrū z corisaz repleat vētrē cibis qre repleat caput ei⁹. Scdm ē vigilia. quia ila etiā ē exsiccatiua cerebri z phibitiua ascēsus mltorū vapo- rū ad caput. Tertiū ē cibi calidi q etiā iuuāt i reumate cū ē ex materia frigida. qz p illos etiā tūc digerit matia frigi- da. Quartū ē mltū laborare. qz p h etiā sumit matia reu- mats. qz labor mult⁹ exsiccet supfluitates corpis. Et loco isti⁹ dicitōis valde. qdam text⁹ hnt veste. z tūc sensus ē q in cura reumats etiā valet calere vestibz. z h etiāz vez ē. maxie tū qn materia reumats ē frigida. Quintū ē inspiratio aeris calidi. z h maxie in catarro ex materia frigida. qz p aerē in spiratū calidum tūc calefit materia z maturat. Sextum ē modicū bibere et pati sitim. qz p h etiā materia reumatis sumit cū sitis sine modica bibitio exsiccet. Et etiā p mo- dicā bibitōem nō replet sicut p multū potū. Septimū est compmere flatum. i. retinere anhelitū. Istud em valde bo- nū est in catarro matie a cā frigida. qz p istam retentiōem anhelit⁹ calefaciūt pectoralia. z sic mel⁹ digerit matia fri- gida fleumatica faciēs catarrū. z plurima istoꝝ z alia tan- git Aui. loco p^oal. dicēs q oportet vt assiduet calefactōem capis z elongatōem ei⁹ a frigore. z minuāt ipm a septērio- ne. z pprie post austrz. Auster em replet et rarificat z septen- trio ostringit z expmit z minorat potū aque pgelate. neqz dormiat in die z sitiat et famē patiat z vig. let q^o tum potest qm sunt initiū cure. Rasis fo. ix. almā. vult q paties reu- ma dz cauere ne iaceat supinus. Et rō est. ne p illū decu- bium materia fluat ad ptem posteriorem. z cū ps poste- rior nō habet manifestos meatus p q^os materia fluat timef- ne fluat ad nervos z faciat spasmus vel paralīsim. Et silr dz abstinere oīno a vino. qz vinū est vaporosū. Et cū mul- tum calidū sit dissoluit materiā z auget reuma. Et silr nō dz stare ad solem aut ad ignē. qz sol aut ignis dissoluendo materiā augent reuma. Deinde text⁹ in duobz vltis sibus

ponit differentiā in ista tria noia. s. catarr^o. branc^o. z cori/za. Et stat differentia in h^o q^o est fluere materiā ad aliā pte. Un^o reuma ē nomē cōe ad oēs fluxū matie de vno membro ad aliū. Et g^o d^r: reuma q̄si ruēs matia. In cōi tñ vsu capit solū p noie cōi ad oēs fluxū matie a capite Et p̄tinet sub se istas tres spēs. s. catarrū brācū z corisā. vñ si illa matia fluat ad pect^o vel mēbra vicina d^r: catarrus. Si p̄o ad fauces brancus. S; si fluat ad nares d^r: coriza.

fistula Auripigmentū sulphur miscere memento
 His decet appoui calcem cōmisce saponi
 Quattuor hec misce cōmixtis quattuor istis
 Fistula curatur quater ex his si repleatur

In h^o textu ponit autor medicinā curatiuā fistule dicēs q^o ēplasty factū ex auripigmto sulphure calce z sapone sūt mixt^o curat fistulā Cui^o cā est. q^o i ist^o ē p^o exsiccatiua z mūdificatiua q̄ intētōes necessario req̄rūt in curatōne fistule De auripigmto diē Plateari^o q^o est calidū z siccū in q̄rto ḡdu dissoluit attrahit cōsumit z mūdificat. Et sulphur et sapo fm eum etiā calida sunt z sicca. sulphur tñ vehemēt^o q^o ē calidū et siccum in q̄rto. sapo p̄o nō. De calce diē Anicēna q^o calx abluta ē exsiccatiua sine mordicatōe z cōsolidat Notandū circa istō q^o fistula ē vuln^o assidue z p̄odice fluens. i. fm diuersa tpa vel fm diuersas lunatōes. Auripigmentū p̄o ē illō q̄ vtunt^o sculptores. q̄ faciūt adherere es siue metallū lapidib^o. Sapo p̄o. i. smigma est illa pinguedo alba siue nigra q̄ mulieres lauunt et mūdant vestes. Alia vocabula nota sunt.

Nus Jehu *D*ssibus ex denis bis centenisq; nouenis
*D*ponat *Con*stat hō denisbis dentib^o et duodenis
D affir. *Ex* tricentenis decies sex quinq; q; venis

In h̄o textu autor ponit numerū ossiū dentium et venarum
humani corporis. Et dicit p̄mo q̄ homo p̄stat ex ducentis et
nouemdecim ossibus. Sc̄dm̄ tamen solēnes medicine doc-
tores vt ypo. Gal. Raf. Auer. et Auicenna. ossa hoīs sunt
ducenta et quadraginta octo. licet in particulari enumera-
tione ossium discōueniant. et istud vult ille cōmunis p̄sus.
Ossa ducentena sunt atq̄ quater duodena. Secūdo dicit
q̄ homo debet habere trigintaduos dentes. Et istud itel-
ligendū est cōmuniter et vt plurimū in hoīb̄ p̄fectis. Aliquū
em̄ cōtingit aliq̄s hoīs nō h̄re dentes q̄ttuor extremos q̄
sunt post molares. Et in talib̄ dentes sunt vigintiocto. Et
Et aliq̄ carent his dentib̄ vltimis in puericia em̄. aliq̄ in
puericia et iuuentute ita q̄ non eis nascunt̄ donec sint se-
nes. aliq̄ tota vita. Circa istud sciendum est q̄ p̄m̄ Aui. in. j.
doc. v. sum. c. de anathomia dentium. Inter omnes den-
tes duo vocant̄ duales. Et sunt duo dentes anteriores. et
duo quadrupli iuncti dualib̄ a dextris et sinistris et tam
duales q̄ quadrupli sunt duo ī supiori mādibula et duo ī
inferiori. Et sūt om̄es ordinati ad incidendū. et ideo a qui-
busdam incisores vocant̄ et specialiter duales. Et p̄ istos
dentes sunt duo dentes qui vocantur canini superius et
duo inferius immediate coniūcti quadruplis. et officium
eorū est frangere dura. Et post illos sunt quattuor dentes
molares a dextris et a sinistris quattuor tam ī superiori q̄
in inferiori mandibula. Et post istos in aliquib̄ est dens
vnus sensus tam a dextris q̄ a sinistris. et tam in inferiori
q̄ supiori mandibula. in aliquib̄ vero non. et sūt isti den-
tes molares et dentes sensus om̄es ordinati ad molendū.
Et summa toti⁹ numeri dentium est trigintaduo. vel .xxvij.
In non habentib̄ dentes sensus. sc̄z quattuor duales. q̄ttu-
or quadrupli. et quattuor canini. et serdecim molares. et
quattuor dentes sensus. Tertio dicit q̄ homo habet tricen-
tas et septuaginta quinque venas vt posset patere enumerā-
ti eas.

Quattuor
plexionē
quatuor
Quattuor hūiores in hūano corpore cōstāt.
Sanguis cum colera fleuma melancolia
Terra melā. aque fleg. et aer sāguis cole. ignis.

In h̄o textu enumerat p̄rio antoz hūiores q̄ sūt necessarij
ad p̄stitutōz hūani corpis. z dicit q̄ quattuor sūt hūiores ī hūa
no corpore. s. sāguis. fleuma. colera. z melācolia. Sc̄do ostē
dit nat̄az z p̄plexionē cuiusq̄ hūiorz p̄ h̄ q̄ p̄parvū quēq̄
vni elem̄toz. Et vult q̄ melācolia ē frigida z sicca. z sic cō
parat̄ terre q̄ silis nate est. Fleuma ē frigidū z hūidū. z sic
p̄parat̄ aque. Sāguis est calid⁹ z hūid⁹. z sic p̄parat̄ aeri. S̄z
colera ē calida z sicca. z sic p̄parat̄ igni. Et iste sensus etiā p̄z
in his p̄sibz. Humid⁹ est sāguis. calet. est vis aerz illi. Alget
humet fleuma. illi vis fit aquosa. Sicca calet colera. sic ig
ni fit similata. Melancolia friget sicca q̄i tra. Et p̄ maio
ri intellectu sciendū ē q̄ fm̄ Avic. in. j. doc. iij. c. j. quattuor
sūt humores in corpore hoīs. s. sanguis. fleuma. colera. z me
lācolia. vt dictū est. Inter q̄s sanguis est melior. p̄mo. q̄ ē
materia spiritūū. in q̄b̄ vita p̄sistit. z oīs opatio vegetati
ua vitalis et aīalis. secūdo q̄ p̄formis est cū p̄ncipijs vite.
Est em̄ calid⁹ z humid⁹ tempate. tertio quia plus nutrit z
restaurat depditū ceteris humoribz. Et vt ad vñ sit dice
re. est thesaur⁹ nature. ex cui⁹ perditōe seq̄tur mors statim.
Deinde seq̄t̄ fleuma in bonitate. p̄mo q̄ aptum est vt tpe
necessitat̄ fiat sanguis. z ido nō h̄z p̄p̄riū receptaculum. s̄z
incedit cū sanguine. Sc̄do q̄ vicin⁹ est radicali humido.
q̄d est velut basis vite. Deinde seq̄t̄ colera q̄ p̄cipat̄ cum
naturalī calore q̄s diu mensurā seruat. Deinde est melāco
lia velut fex z sordicies elōgata a p̄ncipijs vite. inimica le
ticie z liberalitati z cōnata senio z morti. Sc̄do scienduz
p̄ diuisiōe z diffinitōe hūiorz q̄ sanguis due sunt spēs. sc̄z
naturalis z innaturalis. Naturalis est cuius color est ru
be⁹. sc̄z venalis rube⁹ obscur⁹. z arterialis rube⁹ clar⁹ malo
carēs odore. z ē valde dulc̄. z h̄ p̄ respectū ad alios humo

res. Innafalis ē duplex. Nā qđā ē innafalis. q̄litate scz q̄
ē mutat^a p̄ plerōe bōa i se sine alteri^o hūoris p̄mixtōe. Ali^o
ē inafalis p̄ hūorē malū ei admixtū peccatē q̄litate suba
vel q̄ntitate vel i p̄portōe alteri^o ad altez. Et iste est duplex
Nā qđā ē nō nafalis ex p̄mixtōe mali hūoris q̄ ab extra sibi
supueit. Ali^o ē nō nafal^{is} ex p̄mixtōe mali hūoris generati in
ipsomet sāguie. q̄n ps sāguis putrefacta est. sic z ei^o subtile
p̄uersū ē in colerā. z grossū in melācolia. vel illa colera vel
illa melācolia vel vtraq; māsit i illo sāguie. Et iste sanguis
nō nafalis ex admixtōe mali hūoris mltipliciter diuersifica
tur a nafali. Primo in suba. qz grossior z turbidior ē cū si
bi misceat melācolia. vlt subtilior cū sibi misceat colera citri
na vel aquositas. Secundo i colore. quia est declinās ad
albedinem ex parte fleumatis vel ad nigredinem ex parte
melancolie. Tertio in odore. quia fetidior est ex admix
tōe putridoz humoz. vel oīno odore caret ex admixtōe
crudoz. Quarto i sapore. qz p̄git ad amaritudinem ex ad
mixtōe colere l ad acetositatē ex pte melācolie vel ad isipi
ditatē ex pte fleumatis. **Fleumatis** hō nafalis etiā due sūt
spēs. scilicet nafale z innafale. Nafale ē qđ ē aptū vt i aliq̄ tpe fi
at sāguis. qm̄ ē sāguis nō bñ coct^o. Et ē qđā mod^o dulcis
fleumatis qđ nō valde existit frigidū. imo corpis p̄paratiōe
ē frigiditas pauce. sāguis hō p̄paratiōe z colere rubee ē frigi
dū. z ē nafaliter albū. Et dicit istō fleuma dulce extēso hō no
mine dulce ad oēs saposes delectātes gustū. qz alio modo
istō fleuma nafale nō ē dulce. cū sit insipidū aq̄sum z sapo
ri aq̄ mltū p̄pinquū. Et nō fecit nafa isti fleumati p̄p̄riū re
ceptaculū sic colere z melācolie fecit. s; fecit ipm̄ trāsire cuz
sāguie vt tpe necitatis vertat in sāguiez. qz hz similitudinez
p̄pinquā sāguini. Et isti^o fleumatis due sūt necitates. et vna
utilitas. Prima utilitas ē vt sit iuxta mēbra ad h̄ vt operēt
i eo. eoz h̄tutes z coquāt z digerāt z nutriāt ex eo cū mēbra
amiserit nutrimētū qđ p̄suenit venire ad ipa. qđ ē sanguis
bon^o p̄ retentōem materie sanguis. q̄ qđdem retētio a sto

macho z epate fit p̄ aliq̄s causas accidentales. Secun/
da necessitas est vt misceat̄ cū sanguine z reddat ip̄m aptū
ad nutriendū mēbra fleumatica z p̄plexionū sicut cerebrū
z nuchā. in q̄z sanguine ea nutrituro notabilē fleumat̄ p̄
tem esse oportet. Utilitas h̄o ei⁹ ē vt humectet iūcturas et
mēbra q̄ multū mouent̄ ne desiccent̄ p̄ calorē q̄ p̄ueit ex
motu z p̄fricatōe. Fleuma h̄o innat̄ale p̄t diuidi p̄mo ex p̄
te sube. Et sic q̄ddā ē muscillaginosum. Et est fleuma p̄m
sensum diuersuz in subtilitate z grossicie in suis partibus
Et d̄r muscillaginosum p̄ similitudinē quā h̄z cū muscil
laginibz extract̄s a seminibz. Aliud ē fleuma grossuz quod
apparet equale in suba. i. in subtilitate z grossicie p̄m iudi
ciū sensus. s̄z p̄m vitatē diuersū est in suis partibz. z d̄r fleu
ma crudum. et istud multiplicat̄ in stomacho z in intesti
nis. Et p̄pter ipsius expulsionem a stomacho p̄cepit vpo
cras fieri vomitum in mensebis. Et ad eius expulsionem
ab intestinis statuit natura coleram defluere a cista fellis
ad intestinū ieiunū. z p̄sequenter ad alia inferiora. quate
nus abstergeret illud fleuma ab orificijs intestinor̄. et fa
ceret ip̄m descendere cū fecibz. Multiplicat̄ etiā interdū
in venis specialiter in senibz p̄ diminutiōem digestionis
et illic moram trahens paulatim auget̄ z ingrossat̄. et cuz
ab eo tandem grauet̄ natura. et non possit ip̄m p̄ venas ex
pulsionis ordinarias expellere faciēs de possibilibz quod
mel⁹ est. elongat̄ ip̄m a corde et alijs mēbris intrinsecis. et
mittit ad extrema z sp̄aliter ad tibias. qz sua grauedie na
turaliter tendit ad inferiora. Et ista est causa quare tibie
senum inflant̄ inflatione relinquente foueā post impressi
onem d̄giti. specialiter circa noctem. z in pinguibz z solis
nutriri humidis. Aliud est fleuma valde subtile. et est fleu
ma aquosuz simile aque aliquant̄ in sp̄ssate. z sepe inue
nitur in saluis et sputis male digerentiū z nimis bibētū.
et a cerebro ad nares distillare solet in p̄ncipio corizatū.
z cū p̄ decoctōez ingrossat̄ conuertit̄ in fleuma grossū aut

muscellagithosum. Aliud est fleuma valde grossum album
vocatū gipseum. et est fleuma cuius subtile fuit resolutum
propter nimiam moram eius in iuncturis et grossum remansit
quasi lapidificatū. Et istud fleuma facit podagram nodo
sam fere insanabilem. Aliud est fleuma vitreum et est fleu-
ma spissum grossum. simile vitro liquefacto. in colore. vi-
scostrate et pondere. Secūdo diuiditur fleuma in natura-
le ex parte saporis. Nam quoddam est fleuma dulce quod fit ex
admixtione sanguis cum fleumate. Et sub isto etiā continetur
fleuma vinctuosū quod fit ex admixtione vinctuositatē sanguis
cum fleumate. Aliud est fleuma insipidū factum ex cruditate
sicut quoddam fleuma vitreū. Aliud est fleuma salsum factum ex
admixtione colere. Et istud est magis mordax siccū et leni-
ceteris speciebus fleumatis. propter coleram quā suscipit in se. quā
sicca existit lenis et acuta. Et hoc fleuma sepe reperit in fleu-
maticorum stomachis potantium sepe vina fortia et vtentium
salsis et acutis. et adherens stomacho causat interdū sitim
clamorosam. et diu currens per intestina quāque excoziat ea et in-
ducit dissenteriam. et in ano frequenter inducit fortē tenasmo-
nem. Aliud est fleuma acetosum quod fit quāque propter melancoliam
acetosam sibi admixtam. Et quāque fit propter ebullitionem quā acci-
dit fleumaticis. sicut accidit succis dulcibus fructuū quod pri-
mo ebulliunt et postea acescunt. Et istud fleuma sepe apparet in
stomacho male digerentiū quā in alijs partibus. Nam ad os sto-
machi naturaliter pfluit melancolia ad desiderium suscitā-
dum. quā deorsum cadens quāque fleumati mixta reddit ipsum
acetosum. Et hoc cognoscit per ructus acidos et interdū fleu-
ma tale generat in stomacho per viam ebullitionis a debili
calore exchilo. Aliud est fleuma ponticum. quod quāque causa-
tur propter admixtionem melancolie pontice. Et istud raro reperit
propter raritatem melancolie pontice. quāque hoc causat propter ve-
hementem in frigidationem eius qua humiditas eius con-
gelatur et aliquantulum ad terrestreitatē alteratur. et non sup-
uenit ei calor debilis qui faciendo ipsum ebullire conuertat

ipm i acetositate. neq calor fortis q digerat ipm z conuertat
ipm i sanguie. Colere ho spes snt due snt. s. naturalis z inna/
tural. Colera naturalis e spuma sanguis cui color e rubeo cla/
rus. i. citrinus i ultimo gradu citrinitatis. sic capilli safrani. et e le/
uis acuta. z quanto magis fuerit calida erit maioris rubedinis
Et ista colera postquam generata e i epate diuidit i duas par/
tes quoniam vna transit cum sanguie ad venas z alia per transmittit ad
bursam fellis. Pars aut illa colere que transit cum sanguie penetrat
cum eo canccitat z canccilitatis. Necessitas est vt misceat cum sa/
guie ad nutriendum membra colerica. Et utilitas e vt subtiliet
sanguie z faciat ipm penetrare i venis Pars aut illa que transit
i bursam fellis transit illic etiam propter necessitate z utilitate. Necessi/
tas e duplex. quada e necessitas corporis totius. s. mundare ipm a su/
perfluitatibus colericis. Alia e respectu bursae fellis. z e nutrire
ipam Utilitas etiam duplex e. vna e abluere intestina a fecibus z
fleumate viscoso adherentes eis. Altera e purgare intestina et
musclos an vt sentiatur quod e eis nociuum z emittat egestionem.
Et hoc rei signum e quod colica sepe accidit propter opilatoem factam in
foramie quod procedit a bursa fellis vsque ad intestina. Colera ho
innaturalis duplex e. Nam vna e innaturalis propter causas extrinsecas
que ei admisceat. Alia e innaturalis propter causam i se. quia suba eius non e
naturalis. Colera innaturalis propter causam extrinsecam. alia e scitaz fa/
mosa. z e illa cui fleuma admisceat. z dicitur famosa siue etiam no/
ta. quia sepius generari solet. Et ex hac colera sepe fit ter/
tiana nota. Alia est que e minoris fame. z e illa cui melancolia
e admixta. Colera ho famosa vel e citrina. z generat ex ad/
mixtione fleumatis subtilis cum colera naturali. Vel est vitellina
sicut vitellis ouorum. z generat ex admixtione fleumatis grossi
cum colera naturali. Colera ho minoris fame fit duobus mo/
dis. vnus e quando colera in se adurit. z fit cinis a quo non separat
per subtilis colere. sed cum eo misceat. z hec colera est peior.
Alius est vt melancolia colere dicitur foris adueniens cum ea misceat.
z hec colera est melior alia. z est eius color rubeus. s. non cla/
rus nec floridus. imo est magis similis sanguini venali. Co/

tere ho innafal in ppria suba sine alteri^o hūoz^o cōmixtione.
Alia ē q̄ sepi^o generat̄ ī epate. p̄ h̄ q̄ subtile qd̄ ē ī sanguine
adurif. z trāsīt ī colerā z grossū ī melācolīā. Alia ē q̄ in sto
macho mag^o generat̄ ex cibis mal^o nō digest^o s̄ corruptis.
Vel generat̄ ī venis ex hūozib^o alijs Et isti^o colere due sūt
spēs. Nā qdā ē p̄ssina s̄lis colorī p̄ssī nigri q̄ generat̄ ex vi
tellina quando aduritur. Nam adustio facit in colera vi/
tellina nigrediez. q̄ p̄mixta cū citrinitate generat̄ color viri
dis. Alia ē eruginosa s̄lis ī colore erugini eris .et generat̄
ex p̄ssina qn̄ p̄ssina tm̄ adurif donec sicce^o ei^o hūiditas. z ī
cipiat redire ad albedinē p̄ suā siccitatē. Et iste due vltie
colere male sūt z venenose. eruginosa tm̄ maior ē **Melācolie**
ho spēs s̄lr due sūt. s. nafal z innafal. Nafal est fer boni sā
guis z turbulētia z supfluitas. cui^o sapor ē medi^o int^o dulce
dinē z pōticitatē. Et ista melācolia cum generata ē ī epate
p̄t̄ in duas ptes. q̄z vna penetrat cū sāguīe z manat cum
eo ad venas Alia trāsmitit̄ ad splenē. Prima ps penetrat
cū sāguīe p̄t̄ necessitatē z vtilitatē. Necessitas ē vt misceat̄
cū sāguīe ad nutriēdū mēbra melācolica frigida z sicca sic
ossa. Utilitas ē vt fluxibilitatē sāguis nimīā coerceat z vi/
goze corpulētiā ei^o p̄deset donec fiat ps solida membrorū
duoz q̄ d̄z nutrire. Alia ps q̄ sāguis n̄ idiget vadit ad sple
nē p̄t̄ necessitatē z vtilitatē. Necessitas ē duplex. vna ē fm̄
totū corp^o. s. ip̄m a supfluitate melācolica mūdare Alia est
fm̄ splenē. s. ip̄m nutrire. Utilitas ho p̄cedit ex ea p̄t̄ h̄ q̄
ip̄a p̄fluit ad orificiū stōachi exp̄mēdo hūiditates q̄s illic
inuenit. sic mulier mulgēdo exp̄mit digit^o lac ab vberibus
vacce. Et h̄ vtilitas ē duob^o modis. vno mō ip̄a ml̄ra p̄str̄
git z inspissat z p̄fortat orificiū stōachi. Scdo qz fac̄ ī ore
stōachi p̄motōz p̄t̄ acedinē ei^o. z exsiccat samē et facit de
sideriū. Melācolia ho innafal est sic res adusta vel cinis
respectu alioz hūoz. Et ei^o q̄ttuor sūt spēs famose. lz p̄les
sint nō famose. Pr̄ia ē q̄ ē cinis colere. z ē illd̄ qd̄ adurif d̄
colera. z h̄ spēs ē amara. Scda ē q̄ ē cinis fleumat^o. z illud

quod fuit adustum ex fleumate. et si fleuma quod adustum est fuerit valde subtile et aquosum. tunc melancholia ex eo genita erit salsa in sapore. Si autem fuerit fleuma grossum quod aduratur tunc cinis eius aut melancholia ex eo generata tendit ad acetositatem aut ponticitatem. Tertia est quae est cinis sanguinis et illud quod adustum est ex sanguine. et haec melancholia est salsa per trahens ad dulcedinem. Quarta est quae est cinis melancholice naturae. et si melancholia naturae ex qua fit fuerit subtilis. tunc est multum acetosa. et cum effunditur super terram ebullit. et eius odor est acris. et ab eo fugiunt muscae et animalia. Si homo talis melancholice naturae ex qua fit fuerit grossa. erit minoris acetositatis cum pauca ponticitate.

*Signa
Sanguinis*

Natura pingues isti sunt atque iocantes
Semper rumores cupiunt audire frequentes
Hos Venus et Bacchus delectant fercula risus
Et facit hos hilares et dulcia verba loquentes
Omibus hijs studijs habiles sunt et magis apti
Qualibet ex causa nec hos leuiter mouet ira
Largus amans hilaris ridens rubeique coloris
Carnosus satis audax atque benignus.

Hic potest autem signum per quod cognoscere possumus homines sanguineae complexionis. quod primum est quod sanguineus est naturaliter pinguis. Et non debet intelligere quod sanguineus sit pinguis pinguedine proprie accepta. quia tale fecit spiritus frigiditatem complexionis. ut vult Aui. in 1. doc. in 3. c. iij. Sed est pinguis pinguedine extensa ad multam carnositatem quia est multum carnosus. Vult enim Aui. loco pal. quod multitudo carnis rubee cum decenti firmitate et non laxitate eius fecit complexionem calidam et humidam quibus est sanguinea. Et ratio est quia multitudo carnis rubee attestat super fortitudinem spiritus assimilatiue et multitudinem sanguinis qui viget et inualescit calido et humido. teste Gal. in 2. complexionum dicente. Multitudo autem carnis a multitudine sanguinis generatur. Calidum homo perfecte digerens et assimilans

carnis soliditatē opaf. Dicit etiā Aui. loco p̄al. q̄ oē corp⁹
carnosū sine mltitudie pinguedis z adipis ē sāguineū. Et
idē vult Bal. ij. tegni. cañ. illo. Humida h̄oz calida crassis
Scōm ē q̄ ē iocosus. s. pferēs h̄ba alios ad risū puocātia
vel let⁹ z h̄ ē p̄ benignitatē h̄oz sāguinei puocāt h̄oiez
ad leticiā z iocūditatē p̄ spūs claros z pfectos ex sāguine
generatos. Tertiū ē q̄ libēter audit fabulatōes iocosas. ea
dē de causa. Quartū ē q̄ inclināt⁹ ē ad luxuriā p̄ calidita
tē z hūiditatē puocātiū ad coitū. Quintum ē q̄ tal' libēter
bonū vinū potat. Sextū ē q̄ libenter comedit bona ciba
ria. Quoz cā p̄t esse. qz talis appetit similioza p̄plexiōis ei⁹
q̄ sūt bona vina z bona cibaria. Septimū ē q̄ talis de fa
li ridet. Cui⁹ cā est. qz sanguis puocat ad risum. Octauū ē
q̄ talis ē hylaris. i. hylarē faciē amabilē z iocūdū h̄ns p̄pter
vinacitatē coloris z formositatē p̄plexiōis ex p̄plexiōe san
guinis. Nonum ē q̄ talis p̄fert dulcia verba p̄ amicabili
tatem nature sanguis. Decimū est q̄ talis est aptus omni
bus artib. i. de facili potest addiscere quālibet artem p̄pter
vinacitatē z p̄spicacitatem ingenij ei⁹. Undecimum est q̄
talis non facile irascit. z istud puenit p̄pter humiditatē ebe
tantem feruorē colere puocantē ad iram. Deinde textus in
duobz vltimis versibz repetit aliqua signa dicta z aliq̄ ad
dit. Primū est q̄ sanguine⁹ est largus nō auarus s̄z liberal'.
Secundum est q̄ talis est amans siue amozosus. Tertiū
est q̄ talis est hylaris. i. habens vultū iocūdū. Quartum
est q̄ talis quasi semp videtur ridere. quoz omnium causa
est benignitas sanguinis ad ista puocantis. Quintum est
q̄ talis est rubei coloris. Vult em̄ Aui. loco p̄al. q̄ color
cutis rubeus significat mltitudinē sanguis. Et d̄z istō in
telligi de colore rubeo cum quodam splendore z nō d̄ ru
beo fusco qualis repiri solet in vultibz h̄oz qui libenter et
abunde bibūt fortia vina et vtuntur salis et speciebz acu
tis. qz talis significat lepram futurā. Sextū est q̄ talis li
bēter cātat vel audit cātare p̄ letū ei⁹ animū. Septimū ē

q̄ talis est carnosus p̄r cām p̄us dictā. Octauū ē q̄ tal' est
satis audax p̄r caliditatē sanguis q̄ ē cā audacie. Nonū ē
q̄ talis ē benign' p̄r sanguinei hūoris bonitatem.

*Colerici
Sup.*

Est et humor colere qui cōpetit impetuosis.
Hoc gen' est hoīm cupiēs p̄cellere cūctos
Ibi leuiter discūt mltū comedūt cito crescūt.
Inde magnanimi sūt largi summa petentes
Hirsutus fallax irascens prodigijs audax
Astutus gracilis siccus croceiqz coloris

Hic poit auctor q̄dā siḡ p̄ q̄ coḡscere possum' hoīez coleri
ce p̄plexiōis. Primū ē q̄ coleric' ē ipetuosus. i. faciēs rē cū
ipetu. Cui' cā ē. qz supflu' calor q̄ ē i colerico mouet ad ipe
tū. Et ḡ etiā vult Aui. ij. i doc. ij. c. ij. q̄ opatōnes excessiui
mor' fcat caliditatē. Scdm ē q̄ tal' est cupid' honor' z ap
petit eē in p̄mis sedibz z p̄cellere cūctos alios. Cui' cā ē. qz
supflu' calor p̄nificat aīaz ad arrogātiā z temeritatē. Ter
tiū ē q̄ isti cito discūt. z h̄ p̄r subtilitatē hūor' colerici z ei'
caliditatē. Et ḡ etiā dic̄ Aui. loco p̄al. q̄ itellec' i. p̄mpti
tudo z viuacitas ad itelligētiā fcat caliditatez p̄plexionis.
Quartū ē q̄ isti mltū comedūt. qz i ipis fortior' ē calor di
gerēs z maior resolutio q̄ i alijs corpibz. Quintū ē q̄ isti ci
to crescūt. i. pueniūt ad augmētū. z h̄ p̄r fortitudinē calo
ris nasal' in eis q̄ ē cā augmēti. Sextū ē q̄ isti sūt magna
nimi. i. nō potētes tolerare iniurias. z h̄ p̄r caliditatē i eis
Et ḡ dic̄ Aui. loco p̄al. q̄ paz pati ab vnaqz re. i. patiētez
se reddere fcat caliditatē. Septimū ē q̄ isti sūt largi. et h̄
respectu illoz q̄bz honores accidere p̄nt. Octauū est q̄ isti
appetūt summa. i. sūmas dignitates z officia p̄r cām secū
di signi. Nonū q̄ coleric' ē hirsutus. i. pilosus et h̄ns mul
tos crines p̄r caliditatē apientem poros z mouentē mate
riā piloz ad cutē. Et d̄z hirsut' q̄i hircos sequēs. quia iter

oīa aīalia bruta hirc⁹ h3 lōgiores crines. Decimū ē q̄ ip̄e ē fallax. i. deceptor⁹. Undecimū ē q̄ ip̄e ē irascēs. i. de facili irascit⁹ p̄ caliditatē. Et ḡ dicit Aui. loco p̄al. q̄ ira frequēs ⁊ a leui cā fcat caliditatē. ⁊ h̄ ē p̄ facilitatē ⁊ motōis colere ⁊ ebullitōis sāguis circa cor. Duodecimū ē q̄ ip̄e ē pdi/gus. q̄ larg⁹ ē i exponēdo p̄ honores habēdos. Decimū tertiuū ē q̄ tal' ē audax q̄ audacia etiā p̄ueit p̄ nimia caliditatē ⁊ maxie cordis. Decimūquartū ē q̄ ip̄e sit astut⁹. i. cautus. Decimūquintū ē q̄ tal' ē ḡcilis. i. nō grossoz mēbroz ne q̄ mlte carnis p̄ supflua caliditatē uehemter resoluente Decimūsextū ē q̄ tal' est sicc⁹. i. macer p̄ siccitatē ⁊ plexionis. Decimūseptimū ē q̄ tal' ē crocei color⁹. i. citrini. ⁊ ḡ dicit Aui. loco p̄al. q̄ color subruffus fcat colere dominiū.

Fleūa vires modicas tribuit. latosq; breuesq;
 Fleūa facit pigues. sāguis reddit mediocres
 Ocio nō studio tradūt. sed corpora somno
 Sensus ebes tard⁹ mot⁹ pigricia somn⁹.
 Hic somnolent⁹ piger in sputamine mult⁹.
 Est huic sensus ebes piguis facit color alb⁹.

*Fleumatici
 Inditia.*

Hic poit autor aliq̄ siḡ ⁊ plexiōis fleūatice. Primū signū ē paucitas viriū. Fleumatici ei paucitas vires hnt p̄ paucitatē calor⁹ nasal' a q̄ oīs vis h3 exordiu. Scdm ē q̄ fleūatici sūt lati ⁊ breues. q̄ i eis ē pauc⁹ calor nasal' nō sufficiēs extēdere corp⁹ i longū. extēdit igit corp⁹ fm latū. Tertiū ē q̄ fleūatici sūt pingues p̄ eoz frigiditatē ⁊ hūiditatē. Et ḡ dicit Aui. loco p̄al. q̄ pinguedo vl' adeps supflua fcat excessū frigiditat⁹ ⁊ hūiditat⁹ ⁊ plexionē corpoz frigidam ⁊ hūidā. q̄ sāguis vinctuositas q̄ est vtriusq; materia cū resudat a venis ⁊ obuiat mēbris frigide vel remisse calidis coagulat⁹ ab eoz frigiditate vl' remissa caliditate ⁊ fit pinguedo. vt vult Gal. ij. ⁊ plexionum. Et postea subdit h̄ text⁹ q̄

sanguinei sunt mediocres. supple i longitudo breuitate. Quar-
 tum e q fleuatici magis ad ocia iclinant q ad studia ppe frigi-
 ditate monete ad ocia z pigricia. Quintu e q mltu dormi-
 unt. z h e ppe mltaz huilitate eoz. z etia pueit mltu sonu ppe
 frigiditate. vt inuit Aui. lo. pal. Sextu e q fleuatici sut du-
 ri igeny. qz sic viuacitas itellecu z pspicuitas ingenij pue-
 niut ppe nasalē caliditate. ita ebetudo itellecu z duricies i
 genij ppe friu. s. frigiditate. Septimū e q fleuatici sut tar-
 di moru. z h etia ppe frigiditate q fac motu tardu. sic calidi-
 tas velocē. Octauū e q sut pigri. Nonu q sonu i eis e logu.
 qz ca eade est cu pdicta. Postea ponut duo alij huius recol-
 ligetes sig pdicta cu qbusda alijs. Primū e fleuaticu e som-
 nolē. i. inclinat ad mltu somnu. Scdm e q ipe e piger. i.
 tardu ad oēs opatōez. Tertiū e q e mlti sputi ppe huilitate
 i eo abundante mltiplicatiua sputi. Quartū e q tal e obtu-
 sus i sētibz. z nedu i sētibz imo etia i intellectu. Quintū e q
 tal est piguis. Sextū e q tal est albu i facie. Albedo em cu-
 tis z maxie faciei signū est puatōis sanguis aut paucitas
 ei cu frigiditate. vt dicit Aui. loco pall.

Melan-
 colia

Bestat adhuc tristis colere substātia nigre
 Que reddit prauos. pertristes pauca loquētes
 Ibi vigilāt studijs. nec mens est dedita somno.
 Seruat ppositū. sibi nil reputāt fore tutū
 Inuid⁹ et tristis cupid⁹ dextreqz tenacis
 Iro expers fraudis timid⁹ luteiqz coloris

Hic poit autor aliq sig oplexiōis melācolie. Primū est
 puitas. Melācolia ei reddit hoies puos z maloz morum
 que admodū sut q seipos inficiūt. Scdm e mltā tristitia
 Melācolici ei mltu tristes sut vt plimū ppe spūs melāco-
 licos turbidos z tenebrosos sic hoies leti sut ppe spirituu z
 claritate Tertiū est taciturnitas. melācolici em rācidi sut

et paucorum vborum propter frigiditatem. sic nimia garrulitas propter caliditatem. Quartum est quod melancholici sunt apti studio. quia se cupiunt esse soli. Quintum est quod tales sunt insomnolenti. nec bene dormiunt propter nimiam siccitatem cerebri et propter fumos melancholicos commouentes in eis sonia horribilia quibus excitantur a somno. Sextum est quod tales sunt tenacis propositi. id est pertinaces. et cum aliquid in mente habent diu retinent. et difficulter placabiles sunt. et hoc propter siccitatem eorum quam non sinit propositum cito mutari. Septimum est quod melancholici nihil reputant eis esse tutum. imo se timet. et hoc est propter spirituum tenebrositatem. Postea in duobus vltimis versibus ponuntur aliquid ex signis predictis et aliquid addunt. Primum est quod melancholicus est inuidiosus. secundum est quod est tristis. tertium est quod est auarus. quartum est quod est tenax. id est nihil volens exponere et male soluens. quintum est quod est fraudulolosus simplex. et propterea homines melancholici sunt deuoti. multum legentes. ieiunantes. et alias multas abstinencias facientes. Sextum est quod est multum timidus. Septimum est quod est lutei coloris. id est terrestris siue fuscus coloris. Color enim fuscus et maxime si viriditati appropinquat significat dominium melancholie secundum Ra. iij. alman. in pn.

Hi sunt humores qui prestant cuique colores
 Omnibus in rebus ex fleumate fit color albus
 Sanguine fit rubeus. colera rubea quoque ruffus
 Si peccet sanguis. facies rubet. extat ocellus
 Inflatur gene corpus nimiumque grauatur
 Est pulsusque frequens plenus mollis. dolor ingens
 Maxime fit frons et constipatio ventris
 Siccaque lingua sitis et somnia plena rubore
 Bulcorum adest sputi sunt acria dulcia queque

*Colores
 complexionum*

In hunc textum prius ponit colores consequentes complexionum. et dicit quod fleumaticus est albi coloris. scilicet colericus est ruffi coloris et sanguineus rubei. et de melancholico dicit in fine precedentium.

psuū. 2 de istis oibz dictū ē p^o. Secūdo post. xij. sig supabun/
dāt sāguis. qz p^omū ē q facies ē rubea p^o ascēsu sāguinis
ad caput facie. Scdm ē q oculi p^o vident exire solito p^o
extēsiōne quā fac sāguis mltiplicat^o Tertiū ē q gene inflā
tur p^o silēm cām. Quartū ē q cor p^o totū gūat. qz nasa sup
peditat nō sufficiēs regere hūores 2 sustētare debite cor p^o
Quintū ē q pulsus sit frēqns p^o caliditatē quā iducit sā/
guis mltiplicat^o Sextū ē q pulsus ē plen^o p^o mltitudiez
vaporū calidoz 2 hūidoz. Septimū ē q pulsus ē mollis
p^o hūiditatē nimia mollificantē arteriā. Octauū ē q do/
lor sit in frōte. 2 h p^o sāguinē mltiplicatuz ī rethi mirabili.
Nonū ē q vēter p^o stipat. i. dur^o fit. nec bñ assellāt p^o calidi
tatē nimia exsiccatē feces. Decimū ē q lingua sit sicca p^oter
silēz cāz. Undecimū ē q sitis ē mag^o p^oter exsiccatiōez orificij
stōachi ex nimia caliditate. Duodecimū ē q fiūt sōnia de/
clinātia ad rubediez. et istō vult Aui. ij. i doc. iij. c. vij. dicēf
Et sōnia q illō scāt. s. abūdātia sāguis sūt sic cū hō ī sōnis
res videt rubeas aut sāguinē mltuz ex suo corpe exire aut
se ī sāguie natate. 2 silia. Decimūtertiū ē q sputū est dulce
p^oter sāguis dulcediez. Notādū circa istō q sic h ponūt sig
supabūdāt sāguis. ita qdā etiā ponūt signa supabūdātie
alioz hūoz sub qbusdā psibz Sig qdē supabūdāt colere
sub istis psibz Accusat colerā dextre dolor aspa lingua. Tini
tus vomitusqz frēqns vigilātia mltā. Altra sitis p^oguis ege
stio torsio vētr^o Hausera sit. morsus cordis. lāguescit oreris
Pulsus adest gēcil dur^o veloxqz calescēs. Aret amarescit icē
dia sōnia fingit. Sig hō supabūdāt fleūa qz sub istis versibz
Fleūa supgrediēs p^opas ī corpe leges Os fac īspidū fasti
dia cerebrā salinas Costaz stōachi sil occipitisqz dolores
Pulsus adest rar^o tard^o moll^o ianis. Precedit fallax fantas
mata sōn^o aqsa. Sig hō supabūdāt melācolie s^o his psibz
Hūoz plēo dū fer ī corpe regt. Nigra cut^o dur^o pulsus te
nuis 2 vrina Sollicitudo timor 2 tūtia sōnia tps Accrescet
rugie. sapor 2 sputamis idē. Leuaqz p^ocipue tinnit 2 sibi

lat auris.

Venus septen⁹ vix fleubothomiā petit ann⁹
Spūs vberior exit per fleubothomiā
Spūs ex potu vini mor mltiplicatur
Humorūqz cibo damnū lente reparatur
Lumīa clarificat sincerat fleubothomia
Mētes et cerebꝝ calidas facit esse medullas
Viscera purgabit stōachū ventrēqz coercet
Iuros dat sensus dat somnū tedia tollit
Auditus vocem vires pducit et auget

*Flebo-
thomia*

In h̄o textu autor loq̄t de fleubothomia. z p̄mo ostendit
etatē req̄sita ad fleubothomiā dicēs q̄ ann⁹. xvij. vix petit
fleubothomiaz. Et p̄ isto dicit Gal. xi. de ingenio q̄ pueri
nō debēt fleubothomari nisi habeant. xiiij. annos ad min⁹
Et cā est qz corpa puerorū sūt faciliter resolubilia a calore
extraneo. z idō debilitant multū ex euacuatōne forti facta
p̄ fleubothomiā. Item qz indigēt nutrīnto duplici de cā
scz p̄ nutrimentū et augmentū. idō minutio sāguis non
competit eis. Item qz facile dissolunt a calore extraneo
sufficit q̄ ab eis dissoluit q̄re nō indigēt fleubothomia Et
circa istud sciendū est q̄ sicut fleubothomia nō ducit pue-
ris p̄dictis. scz cauenda ē. ita etiā ē cauenda in maḡ etate. scz
senij. vt vult Gal. ix. megategni. qz fm Gal. et Dalv. iij. teg-
ni. In p̄ualescentibz z senibz est paucus sanguis bonus z
multus mal⁹. fleubothomia igit rapiet bonum z dimittet
malū. et innuit Aui. iij. in. c. xx. de fleubothomia. et idō in
talibz nō p̄perit fleubothomia. Sc̄do poit nocumētū fleu-
bothomie. z ē q̄ spūs vberies exeūt p̄ fleubothomiā. Qui⁹
rō p̄t esse. qz cū mltā euacuatōne sāguis q̄ fit p̄ fleubotho-
miā necesse est etiā multitudinē spiritūū euacuari. Tertio
tāgit remedia p̄ q̄ spūs emissi r̄focillāt z iterato mltiplicāt

Et dicit q̄ ex potu vini subito regenerat̄ spūs. qz omnifuz
subito nutriētū maximū ē vinū. vt p̄ dictū ē. Et spūs etiā
regenerat̄ z refocillat̄ ex cibo. s; h̄ sit lēte et n̄ subito sicut ex
vino. Et cibo q̄ dz dari erit digestibil̄ z mlti sāguis genera
tiu⁹. sic oua sorbilia. z silia. Et circa istō sciēduz ē qz l; cibo
regeneret spūs p̄ fleubothomiā. tñ debēt cauere patiētes
a mltō cibo i p̄ma z scda die. Un̄ dic̄ ysaac i diet̄. cibo ē eis
minuēd⁹ z pot⁹ augend⁹. s. respectu cibi. nō tñ respectu sue
psuetudis. imo min⁹ dñt bibere q̄z añ fleubothomiā. qz h̄
digestiua debili⁹ est. Quarto poit̄ autor. xj. in uan̄ta fleu
bothomie debite facte. Primū ē qz t̄pata fleubothomia cō
fortat̄ visū. qz minuēdo hūozes ec̄ minuit̄ effumatōz ad ca
put z repletōez ei⁹. offuscātes visū. Scdm̄ ē qz clarificat̄ et
sincerat̄ mētē z cerebz. pp̄ silē cām. Tertiu⁹ ē qz calefacit̄
medullā. qz minuit̄ supfluitates q̄ ad eā veniētes ip̄am in
frigidāt. Quartū ē qz purgat̄ viscera. i. interiora. qz exone
rata nafa a sāguie. hūozes crudos i interioribz p̄tētos me
li⁹ digerit. Quintū ē qz fleubothomia restrīgir̄ vomitū z flu
rum ventris. qz diuertit̄ hūozes ab interioribz ad exteriora.
Et istō vult̄ Aui. loco p̄al. dicēs. Ampli⁹ fleubothomia p̄
pterea q̄ ad diuersa trahit̄. nafaz p̄m plimū retinet. Et istō
maxime vez ē qñ fleubothomia fit de venis brachiū. Nam
fleubothomia facta de venis pedū nō sic retinet. Pōt̄ tñ p̄
accidēs t̄rigere qz ad fleubothomiā seq̄ maior flux⁹ vētris.
Et h̄ dupl̄ p̄rio qz ex fleubothomia facta tollit̄ on⁹ nafe.
tūc ei⁹ h̄ fortata aliqñ puocat̄ alias euacuatiōes. Scdo
si flux⁹ vētris fiat ex mltā debilitate h̄ t̄ t̄tētiue. tūc ei⁹ q̄
ex fleubothomia debilitat̄ h̄. maḡ augebit̄ flux⁹ ventris.
Sextū est qz fleubothomia fac̄ puros sensus. qz minuit̄ eua
poratōez ad caput vñ turbant̄ sensus. Septimū ē qz ipsa
iuuat̄ somnū impeditū. qz p̄ ip̄am euacuant̄ hūozes pluri
mia q̄bz eleuant̄ vapores acuti z diuersi impediētes sōnū.
Octauū est qz ip̄a tollit̄ tedia z grauitates nimias. quia p̄
ip̄az h̄ exonerat̄ a suo grauamic. Et etiaz educto p̄ ipsam

sanguinē educit simul melancolia sex sāguis q̄ inducit te/
dia z grauitates. Nonū e q̄ ip̄a pfert auditui. qz p ip̄az di
minuūt vapores z hūiores ascēdētes ad caput ip̄edientes
auditū. Decimū est q̄ ip̄a pfert voci. qz p ip̄az dīminuunt
supfluitates et hūiditates q̄ possent puenire ad pect̄ vel
cannā pulmonis z impedire vocē. Undecimū ē q̄ ip̄a au
get vires. qz p ip̄am corp̄ a suo grauamine exonerat qua
re virt̄ augmentat.

Tres insūt istis mayus septēber aprilis
Et sūt lunares sūt velut ydra dies
Prima dies primi postremaqz posterior.
Nec sāguis minui nec carnib⁹ anseris vti
In sene vel iuvene si vene sāguie plene
Omni mēse dene confert incisio vene
Istj sūt tres mēses may⁹ septēber aprilis.
In quib⁹ eminas vt lōgo tēpore viuas

*quando Hebr
tonas*

In h̄o textu auctor tria facit. Primo dicit q̄ isti tres men
ses. scz **M**ayus. **S**eptember. **A**prilis. sūt mēses lunares
et in eis sūt dies phibiti a fleubothomia. videlz p̄ma dies
Maj. et vltima **S**eptēbris et **A**prilis. Et istud p̄munes
dicit. veruntñ est dictū fictū. nec alic⁹ valoris. imo p̄dicti
dies p̄nt esse ita boni et electi sic et alij. fm q̄ diuersa p̄stel
lacio in eis p̄t esse. Et subdit auctor q̄ in talib⁹ dieb⁹ nulli
vesci debēt carnib⁹ anseris. qd̄ etiā falsū est z erroneum. et
magis sortilegio attribuendū. z forte auctor istud habuit
a iudeis q̄ istū ritū obseruāt. Secdo dicit q̄ senex a senectu
te z non a senio et iuuenis venas plenas habentes sāgui
ne minui possunt om̄i mense. qz isti nō faciliter resolubi
les sūt. nec in eis solū paucus est sanguis bon⁹. imo mult⁹
Tertio dicit q̄ incisio vene p̄ regimine sanitat⁹ custodien
do dz fieri in aliq̄ istoz trium mensiuz. qui sunt **M**ayus

Septēbris & Aprilis. differēt tñ. qz ī apli & mayo d3 icidi ve/
na epatis p̄t multiplicatōz sāguis eo tpe. cū sit tps s̄nale. & ī
septēbri vena splenis p̄t melācolia q̄ tūc b3 multiplicari.
cū sit tps autūnale.

*Impedi-
pua
fleso:*

**Frigida natura frigēs regio. Dolor ingens
post lauacrū coitū minor etas atq3 senilis.
Morbus plix⁹ repletio pot⁹ et esce.
Si fragilis vel subtilis sensus stōachi sit
Et fastiditi tibi nō sūt fleubothomādi**

Hic autor ponit. rñ. q̄ īpediūt fleubothomia Primū est
frigiditas p̄plexiōis. Lū ei s̄m Gal. ī megategni fleubotho
mia īfrigidat tūc augmētaret frigiditatē Lā at̄ q̄re fleubo
thomia īfrigidat ē. qz s̄m ysaac ī vrinis. sāguis ē sūdamtū
caloz nāfal. i. illd̄ ī q̄ calor nāfal s̄uat. & qz fleubothomia
sāguiez euacuat. iō & calozē nāfalē. & tūc p̄ p̄ns īfrigidat.
Scdm̄ regio frigida veheēmter. sub q̄ d3 p̄phēdi tps mltū
frigidū. qd̄ etiā p̄hib3 fleubothomia. qz ī regiōez tpe mltū
frigidis. sāguis ī frigiditate corpis īcludit̄. & ille q̄ circa ex
tremities existit a frigiditate p̄desat̄ & iep̄⁹ fit ad s̄ q̄ fluat
Tertiū ē intēsus dolor. sub q̄ etiā p̄t p̄phēdi nimia corpis
inflāmatio. qz si ī ist3 accidētib3 fieret fleubothomia seq̄ret̄
mor⁹ agitatiu⁹. q̄ ē s̄ri⁹ nāfe. cū sit difformis & maior inflā
matio. q̄ etiā ē nāfaz mag3 debilitās. Et cā mor⁹ agitatiui ī
doloze intēso ē. qz sit tract⁹ ad diuersas ptes. Per fleubo
thomia ei fit tractio ad locū fleubothomatum. & ex doloze
forti fieret tractio ad locū doloze Lā s̄o maior3 inflamatōis
est. qz ex fleubothomia p̄mouent̄ hūozes q̄re mag3 inflam
mant̄ ex motu. Et istd̄ vez ē qñ fleubothomia fit pua & ar
tificialis. Si tñ fiat vsq3 ad sincopim. pdest ī p̄dict3 casib3.
qz ista cū vincit attractōz doloze nō fac̄ motū agitatiuū. et
sitr tollit inflamatōz cū nō sint hūozes ibi q̄ cōmouent̄ et
calesiant et maiorē inflamatōem inducant. et istud voluit.

Gal. in 2° mēto illi⁹ aphorismi. j. pti. ampho. q̄ egerūt. cum
dixit. q̄ n̄ ē melior medicina ī apostemate vehemētis īflamati
onis. z sicut ī febribus z dolore forti q̄ fleubothomia Quartū
ē balneū z maxie r̄solutiuū. Tale ei phibet fleubothomiā
qz tale etiā ē euacuatiuū iā nasa nō facile tolerat euacuat
onē sup euacuatōz. Quintū ē coit⁹ imediate p̄cedēs. P^o talē
em̄ nō statim d̄z fieri incisio vene. qz ex h̄ maxia debilitatio
nase seq̄ref. cū p̄ coitū p̄us nasa debilitata sit. Sextum est
etas maior vel minor q̄ requirit ad fleubothomiā. sic etas ī
fātie z etas senij. put declaratū ē p^o. Et ista īpedimēta tan
git Aui. loco p̄al. dicēs. Tibi q̄z cauere debes a minutōne
in 2° plexiōe vehemētis frigiditatis z ī regiōibz fortis frigiditatis.
z in hora fortis doloris. z p^o balneū r̄solutiuū z p^o coitū z in
etate q̄ ē minor. r̄ij. ānis senū q̄ stomachi poteris. nisi ī figura
2° filius fueris z ī soliditate musculoz z venaz amplitudie. et
eaz repletōe z coloris rubedine. Et vlt^o subdit. Nos nā
qz ex adolecētibz z senibz fleubothomare audebis. Adole
scētes tñ fm ordinē ad fleubothomādū paulatī puehe de
bes cū pauca minutōe. Septimū ē morbo p̄lix⁹. qz tunc ex
tali fleubothomia nasa dupl^r debilitat. puta a morbo pro
lixo z a minutōe. Et istō ē vez fm Aui. loco p̄all. nisi san
guis affuerit corruptio qz si sic fleubothomia p̄t cōuenire
Octauū ē nimia repletio pot⁹. Nonū ē nimia repletio ci
bi. sub q̄ etiā 2^oprehēdit indigestio cibi. Et cā hoz ē. qz fm
Aui. in. j. attrahētia sūt tria. s. vacuū. calidum. z tota spēs.
Si ḡ vene p̄ fleubothomiā a sāguie euacuarēt cibū indi
gestū vel supfluū siue potū supfluū a stōacho l' epate attra
berēt q̄ indigest⁹ veniēs ad mēbra n̄ corrigeret. qz tertia di
gestio n̄ corrigit pctm̄ scōe. n^c scōa p̄me. si pctm̄ sit magnū
p̄t qd̄ ī mēbra n̄ p̄uertef. s. ibi remanēs possz esse cā egrit
tudis. Decimū ē fragilitas. i. debilitas p̄cutis. fleubotho
mia ei ē fortis euacuatio. fm Gal. ij. aphorismoz ī 2° mēto
illi⁹. In q̄ morbo. s. p̄t debil nō p̄t pati motū fortē. Unde
cimū ē subtilis sensatio orificij stōachi. qd̄ p̄cordiū d̄z. q̄a ex

fleubothomia in tali statim sequitur sincopis. Et sub isto etiam
prehenditur debilitas stomachi et facilis fluxus colere ad orificium
et inducens ad vomitum facile colere. Unde in huiusmodi predicta ac-
cidentia non venit fleubothomia. Per fleubothomiam enim
humores commoti ad os stomachi inducerentur tamquam ad locum consu-
tum. et quia est membrum debile et impotens illi fluxui resistere. ideo illis
multa mala per fleubothomiam accidunt. Et hoc est una causa quare quoniam
quod aliquid in fleubothomia sincopatur. scilicet quia colera ad stomachum flu-
it quod mordicando stomachum ex passione cordis et stomachi synco-
pam inducit. Duodecimum est fastidium. si enim in fastidio fieret
fleubothomia cum vene euacuarentur traherent ad se materia
malam facientem fastidium. Et prima istorum sexultionum accidentium
tagit Aui. loco pal. Et circa istud est sciendum quod propter predicta ac-
cidentia sunt adhuc aliquid alia etiam impedimenta fleubothomiam. quorum
primum est alia euacuatio. ut quoniam est fluxus menstruum aut emorroy-
dalium. tunc enim non debet fieri fleubothomia. et hoc ad euacuatores. sed
ad diuertendum fluxum seu materiam posset fieri. Secundum est cor-
poris siue dispositionis raritas. quia a corporibus raris multum dissol-
uitur. et ideo sufficit ista resolutio nec euacuatores indigent. ut
vult Gal. ix. magetegni. Tertium est humorum cruditas et visco-
sitas. tunc enim est cauenda fleubothomia quia augmentaretur crudi-
tas humorum. et propter hoc in morbis longis non est facienda fleubothomia
quia cruditas humorum augmentaretur et propter hoc debilitaretur et morbo pro-
longaretur. et ideo timendum est de casu huiusmodi. Et propter hoc vult Aui. quod
in morbis chronicis facienda est farmacia ante fleubothomiam et
non fleubothomia ante facienda. licet utroque indigeant pa-
tentes. Sed cruditas humorum potest accidere duabus de causis. una
causa est propter abundantiam humorum calorem naturalem suffocatum
quod debilitat et suffocat humores crudos generat. et tunc bene con-
petit fleubothomia. Unde secundum Alexandrum. in libro suo. c. de
ydropsi. fleubothomia in principio ypozarce competit cum pueit
ex multitudine sanguinis menstrualis cum prohibeatur fluere mensura
propter causam aliquam. aut ex multitudine sanguinis emorroydalium. quia
sic ignis paruum sub multa lignorum materie suffocat. sicut est de

calore innato suffocato sub hūoz mltitudine. Scda causa
cruditas hūoz ē calor; innati debilitas vt ī illis q̄ sūt debi-
lis p̄plexiōis z q̄ habuerūt lōgā egritudinē z in senibz. z tūc
nō p̄petit fleubothomia. qz p̄ h̄ augeret cruditas. quia san-
guis in q̄ calor p̄seruat extraheret. z ita coz p̄infrigidaret
et humores magis incrudarent. Debet ḡ sanguis dimitti
vt hūoz cruditatē digerat. Quartū ē aeris indebita dis-
positio z nimia caliditas aut nimia frigiditas. qz p̄ calidi-
tatē multā fortis fit resolutio. z p̄ frigiditatē mltā ineptifi-
catio humoz ad fluxum.

Quid debes facere quādo vis fleubothomari.
Vel quādo minuis fueris vel quādo minutus
Vnctio siue potus lauachrū vel facias mot?
Bebent nō fragili tibi singula mente teneri

*que ayeda
flebotoma
iure.*

In h̄ passu autor ponit q̄ncz q̄ debēt fieri circa fleubo-
thomiā. aliq̄ quidē añ fleubothomiam. aliq̄ in fleubotho-
mia. z aliq̄ post fleubothomiā. Primum est vnctio q̄ aliq̄
fit in fleubothomia. sic vnctio fleubothomi. vt dolor lenia-
tur. aliq̄ vero post fleubothomiā. vt p̄solidatio vulneris
retardēt ad h̄ vt post fleubothomiā hūozes relictī in venis
aliquā possint habere respiratōem z fumi aliq̄ mali exalēt
Scdum est pot? z maxime vini q̄ valet in fleubothomia si
sincopis accidat. z etiā valet post fleubothomiā p̄ regene-
ratione nouoz spiritūū z noui sanguis. z isto mō iam faci-
unt cōes. Tertiu est lauachz. i. balneū q̄ valet p̄ duos vel
p̄ tres ante. et p̄ duos vel tres post fleubothomiā et nō eo-
dem die. Ante quidem. si quis timeat q̄ habeat in se hūo-
res grossos. quia balneum humores dissoluit et commo-
uet eos. z p̄pter hanc causam etiāz competit ante acceptio
sirupi acetosi. et motus vt humores dissoluantur et subtri-
liantur. et ergo quando d̄z fieri fleubothomia d̄z fricari

brachiū. vt hūores existētes i venis p̄p̄qs brachio subtiliēt
z p̄parēt ad exeūdū facili⁹. P̄ fleubothomiā h̄o valz vt i i de
hūoz z vapoꝝ d̄relicta resoluāt. In die h̄o fleubothomie
h̄i p̄ueit. qz p̄ balneū cut̄ lenis sit q̄ lenificata p̄cussione fa
ctā i fleubothomia fugit. z h̄ ē piculū. Quartū ē fascia. i. li
gatura cū p̄anis lineis q̄ valz p̄ fleubothomiā i mediate ad
retinēdū fluxū. z aū fleubothomiā ad trabēdū hūores ad
locū vbi q̄rit fleubothomia. vt ex eo etiā vene ingrossent̄ z
meli⁹ videant̄. Quintū ē mor⁹ siue ābulatio moderata q̄ p̄t
fieri aū vt hūores dissoluāt z subtiliēt. z p̄. ad resoluendū
reliq̄as hūoz ex fleubothomia d̄relictas. Circa p̄dicta sciē
dū ē q̄ p̄munes faciūt se fleubothomare ieiuni. s̄z q̄busdā
doctoribz meli⁹ videt̄ z p̄ueniēt̄. q̄aū fleubothomiā p̄mū
vnū ouū sorbeāt molle cū vno haustu vini circa nonā l̄ de
cimā horā aū p̄radiū z statī postea se fleubothomari faciāt
Et h̄cā ē. qz stomacho vacuo nasa forti⁹ sāguiez retinet ne
d̄ficiat i nutrīto. s̄z cū cibo q̄ de se mltū nutritiu⁹ ē sit i sto
macho cuiusmodi sūt oua sorbilia z vinū. tūc nasa melius
sāguinē exire p̄mittit.

*utilitas
flebotom.*

**Exhilarat tristes. iratos placat. amentes
Iste sunt amentes fleubothomia facit**

In h̄ passu antoz ponit tres effect⁹ fleubothomie. Prim⁹
est q̄ fleubothomia exhilarat. i. letificat tristē hoiez. Scd̄s
est q̄ fleubothomia placat iratos. z cā vtriusq̄ ē. qz in san
guie q̄n mltā p̄miscet̄ melācolia sit tristitia. z q̄n mltā co
lera. sit ira. cū melācolia sit cā tristitia. z colera ire. Jā vterq̄
istoz d̄noz hūoz educit̄ educōne sāguis. qz ei p̄miscetur
Tertī⁹ ē q̄ p̄hibz amētes ne īsaniāt. qz fac̄ humores fluere
ad p̄tes exteriores. z a capite diuertit. Pro maiori decla
ratōe sciēdū ē q̄ q̄nqz sūt cause p̄t̄ quas d̄z fieri fleubotho
mia. quaz p̄ma ē directa et alie q̄ttuoz indirecte. Prima q̄
est directa est vt abundantia sāguis euacuet̄. siue abundet
sanguis in q̄litate siue quantitate siue vtroq̄ modo. Nam

¶ In *Qui. lo. pal.* duo genera hoim sunt fleubothomada. quoru
vnu e ille modus hoim qui iam pati sunt incidere in egritudines. ut qui
hnt abundantiam sanguinis in quantitate. et fliquu gen^o e gen^o illozum
hoim qui iam egritudiez iciderit. propter hūoz sine sanguis malicia.
Sed differt fleubothomia ista et illa. quia propter sanguis abundan-
tia dicitur fieri multa fleubothomia. sed si in qualitate peccet siue sit
maliciosus tunc operit fleubothomia pauca. Unde in *Sa. ix.*
megategni. si sanguis sit malus in corpore dicitur euacuari paulatim
et ideo peccat multum illi qui quando videt sanguinez malum fleubotho-
mat se quousque videat sanguinez bonum exire cum forte propter totum san-
guis exiret quod bonum exiret. sed dicitur fieri pauca euacuatio. et tunc
in *Sa. i.* casu isto. pusquam fiat fleubothomia dicitur dieta bonuz
sanguine generas exhiberi ut loco mali sanguis bonus sanguis
generet. Et postea dicitur fieri propter modicum tempus fleubothomia
pauca. et sic deinceps. Ista fleubothomia e directa quia sit pro se
ad euacuatoem illi quod pro se dicitur pro fleubothomia euacuari. sed
ad euacuatoem plenitudinis hūoz sine sanguis. principaliter tamen
in *Qui. eo* sunt alij hūozes. Prima causa indirecta e magnitudo
morbi et magnitudo apostematis vehementis inflammationis. quia
in *Sa. i.* com. illi apho. Que egerit re. Non e melior medici-
na in apostemate vehementis inflammationis et in febribus et dolore for-
ti quam fleubothomia. ut etiam dictum e ibi. Frigida natura. Secunda
causa indirecta e ut attrahat matiam ad partem illam pro qua dicitur euacua-
ri matia. vnde in retentione menstruoꝝ et emorroydaz dicitur apiri so-
phena in *Sa. et Qui.* ut trahat matiam sanguis ad inferiorem. Ter-
tia causa indirecta e ut hūozes trahant ad locum frium illi loco ad
quem fluunt hūozes. et hoc ad diuertendum matiam a loco ad quem fluunt
hūozes. vnde in nimio fluxu menstruoꝝ dicitur fieri fleubothomia in
basilica ut trahat matiam ad frium locum ad quem declinat et di-
uertat a suo fluxu. Et propter hoc in pleuresi sinistre partis debet fieri
fleubothomia in parte dextra ut diuertat matiam et attrahat ad
locum frium loco ad quem declinat. et si forte sit in parte dextra dicitur
fieri fleubothomia in parte sinistra. Quarta causa indirecta e ut pro
fleubothomia vna portio matie euacuetur et natura potentior

sit sup̄ residuū. ⁊ sic ꝑpetit fleubothomia qñ repletio est in
corpe ne fiat apostema. qz natura ē debil̄ respectu regis illo/
rū hūoz. iō vna porcio illi⁹ matie ē euacuāda ne ꝑꝑt impo/
tetiā nate ī regēdo illā materiā. illa matia fluat ad aliquoz
locū debilē in q̄ aggreget ⁊ apostema generet

Asina **Fac plagam largā mediocriter vt cito sum⁹**
lene **Exeat. vberius liberiusqz cruoz.**

In h̄ passu auctor poit vnū documētū d̄ q̄ntitate scissure ī
fleubothomia. Et dicit q̄ scissura d̄ esse larga mediocriter
vt sum⁹ ⁊ grossus sāguis liber⁹ exeat. qz qñ scissura ē stric/
ta tūc solū subtil̄ sāguis exit ⁊ grossus r̄manet. Circa istō ē
sciēdū q̄ aliqui ī fleubothōia d̄ fieri vuln⁹ magnū ⁊ aliqui
puū. Debz at̄ fieri vuln⁹ magnū tribz d̄ causis. P̄mo qz hu/
mores sūt grossi. ⁊ grossus sāguis ē euacuād⁹ vt p̄ illō vul/
nus magnū sāguis facili⁹ possit exire. ⁊ ḡ melācolic⁹ faciē/
dū ē magnū vuln⁹ Secdo ꝑꝑt t̄pis frigiditatē qd̄ hūozes ī/
grossat. ⁊ ḡ ī hyeme d̄ fieri vuln⁹ magnū. Tertio ꝑꝑt abun/
dantiā hūoz. qz tūc fit meli⁹ euacuatio p̄ vuln⁹ magnū q̄ p̄/
uū. S̄z vuln⁹ puū fit cum ē h̄t⁹ debil̄. vt d̄ spiritibz ⁊ calore
min⁹ euacuet. Et ī t̄pe calido eadē de cā. Et qñ est sanguis
subtilis.

*q̄ ante
flebotō:
morte.*

Sāguine subtracto sex horis est vigilandū
Ne somni sum⁹ ledat sensibile corpus
Ne neruū ledas nō sit tibi plaga pfunda
Sanguie purgat⁹ nō carpas ꝑtin⁹ escas

In h̄ passu auctor tāgit tria ꝑsiderāda circa fleubothōiaz
Primū ē q̄ fleubothomat⁹ nō d̄ dormire īmediate p̄ fleu/
bothomiā. nisi ad min⁹ trāsuerit sex hore. Et h̄ subdit au/
tor cām ne fumi q̄ sez ī sōno causāt moti ad caput ledāt ce/
rebz. Alie tñ p̄nt affigri cause. q̄z p̄ma ē. ne in sōno h̄tat se

patiēs sup̄ brachiū fleubothomiaz. ⁊ p̄ h̄ ledať. Sc̄da est.
ne hūores ī sōno fluāt ad mēbz lesū in q̄ ē dolor p̄t̄ ictum
fleubothomi et fiat apostema Un̄ Ba. ij. āphorismoz. sup̄
illo āphorismo. in q̄ morbo. vult q̄ ī sōno si fiat apostema ī
tra corp̄ aut mēbz sit lesū ad ip̄m fluunt hūores. Qui. p̄o
aliā affiġt cām. s. q̄ p̄ talē sōnū possz accidere ⁊ fractio mē
broz. Et isti cā p̄t esse. qz sic fm̄ Ba. sup̄ illo ampho. ī quo
morbozē. Sōn̄ in p̄ncipio paroxismi nō cōpetit. qz calor
natať ad interiora regrediť. ⁊ exteriora īfrigidāť. ⁊ fumi re
manēt nō p̄sūpti. p̄t̄ qđ rigor augm̄tať ⁊ paroxism̄ etiā p̄
lōgať. sic etiā fumi p̄ cōmotōz hūoz ⁊ in fleubothomia ad
neruos et ad lacertos eleuāť q̄ nō p̄sūpti remanētes ī sōno
īfrigidāť in exterioribz ingrossāť. ⁊ iō faciūt ad neruozū ⁊
lacertoz ⁊ fractōz si fiat sup̄dormitio īmediate post fleubo
thomiā. Alia cā p̄t esse. qz materiā est ingrossās ē faciēs cō
fractōez. sic in q̄rtana in cui⁹ typo fit ⁊ fractio p̄t̄ frigidita
tē ⁊ grossiciē materie. s. neri ⁊ lacerti sūt frigidi. iō ad ip̄
sos veniēs iste fum̄ in somno in q̄ sit retractio calor̄ ad ī
teriora īfrigidāť ⁊ ingrossāť. ⁊ iste fum̄ īfrigidat̄ et ī
grossat̄ frigiditatē ⁊ ingrossatōez inducit ī mēbro sine cō
fractōez. siue ad mēbz p̄sile p̄perāt egritudīes p̄siles. Et
istō vez ē d̄ somno fleubothomie vicinor̄ n̄ de remoto post
q̄ fumi illi fuerit p̄sūpti. Sc̄dm qđ dicit est q̄ fleubotho
mās dz cauere ne faciat nimis pfundam aperturā in mi
nutione. ita q̄ cum fleubothomo ledat neruum vel arteri
am vene supposituz. Nam ex lesione neri sequit̄ spasmus.
ex quo vlteri⁹ acerbissima mors sequit̄ vel ad minus perdi
tio membri. puta brachiū vel digiti. zc̄. Ex lesione arterie se
quitur fluxus sanguinis arterialis difficilime curabilis.
Tertium est q̄ fleubothomatus nō illico. id est. immedia
te post fleubothomiā. cibum sumere debet. s. dz expectare
quousqz in eo humores fuerint quieti. ne cibus ante ei⁹ di
gestionem ad subueniendū mēbro leso cum sanguine si
mul attrabat̄.

*que in
tanda.* Omnia de lacte vitabis rite minute
Et vitet potū fleubothomatus homo
Frigida vitabis qz sūt inimica minutis
Interdict⁹ erit minutis nubilus aer
Spūs exultat minutis luce per auras
Omnib⁹ apta quies est. mot⁹ valde nociu⁹.

Hic autor ponit qnq; vitanda ab ipso fleubothomato.
Quoz pmū est q; fleubothomatus d; vitare lac & lacticia.
Cui⁹ cā est. qz ex cōmōtione hūoz p fleubothomiam sepe
fluunt humores aliq; ad stomachū. Si ḡ lac sumeretur ex
cōmixtione illoz hūoz lac in stomacho corrūperet. ex quo
de se maxime corruptibile est. Etiam lac ppter dulcedinez
ei⁹ posset trahi indigestū ad venas. Et ppter commotiōem
humoz facile corrūpi. Scdm est q; fleubothomatus debet
cauere a potu nimio. qz ppter euacuatiōez venaz talis pot⁹
traheret facile ad venas indigest⁹. prout p⁹ dictū est. Terti
um est q; fleubothomatus d; vitare omnia frigida tam intus
sumpta q; exteri⁹ adhibita. puta cibaria multum frigida.
acrem frigidum. balneum frigidum. tenuitatem vestium.
sessionem supra petraz. frigiditatem capitis vel pedū. quia
cum calor naturalis p fleubothomiā debilitat⁹ est. corpus
facile supflue infrigidaret. Quartum est q; fleubothoma
tus nō d; ambulare in aere tenebroso nebuloso turbato.
quia talis tristat animā. & pigriciā in corporib; inducit.
vt p⁹ dictum est ibi. Aer sit mund⁹. nam tristitia causa ē
sanguinis melancolici. Sed d; ambulare in aere claro et
lucido. quia in tali aere spūs vitales naturales & animales
recreant et ad extra mouent congaudentes simili. Quin
tum est q; fleubothomatus d; querere quietem tempera
tam. similiter & motū excessiuum vitare. qz mot⁹ excessiu⁹
tūc maxime debilitat et hūozes cōmouet. quies vero tem
perata motū sedat.

Pincipio minuas in acutis peracutis
Etatis medie multū de sanguine tolle
Sed puer atq; senex tollet vterq; parū
Ter tollat duplū. reliquū temp^o tibi simplū.

qui v^o v^o
minuitor.

Dic autor dicit quattuor. Primum est q^d fleubothomia faciēda est in pncipio egritudinū peracutaz. i. maxie acutarum. q^z scz terminant in die q^rta. q^z tales sunt breues. nec dant inducias. z ideo a pncipio medicāde sunt. Scdm est q^d in etate media. scz q^z est a. xxx. anno vsq; .xl v. vel. l. annum plus de sanguine extrahēdum ē q^m in aliq^a aliaz etatus. q^a in tali etate maxie mltiplicat sanguis. z ei⁹ subtractio non impedit augmētum. nec diminuit virt⁹ corpis. q^z corp⁹ in tali etate nō auget neq; diminuit sensibiliter sed stare videtur. Tertiu^m est q^d senes z pueri parum fleubothomādi sūt q^z in pueris sanguis multus requirit p^o nutritōem z augmentatōem in eis. Et in senib⁹ incipit debilitari. Quartum est q^d in vere dupla quantitas sanguis abstrahēda est p^o fleubothomiā respectu alioz tempoz. Cuius ratio est. q^z ver est temp^o maxime multiplicatiuū sanguis. fm omes autores medicine. Circa p^o dictū p^o maiori declaratiōe ponēde sunt aliq^a regule circa fleubothomiā. quarum p^oma est q^d in pncipio morbi nō est faciēda fleubothomia. Medic⁹ em̄ est minister nature. fm Gal. in tegni. cañ. illo. Omniū natura operatrix. medic⁹ hō mīster. sed fm Gal. iij. ampho. in commēto illi⁹ Egritudinib⁹ q^zbuscūq; incipientib⁹ nulla euacuatio in pncipio morbi est naturalis. Sicut q^z natura in pncipio morbi nō euacuat. ita nec medic⁹. Istō tñ in trib⁹ casib⁹ h⁹z instantiā Primo in materie furiositate. Unā Auiē. loco sepe alle. vult q^d in pncipio morbi fleubothomia non dz fieri. quia fleubothomia humores cōmoueret z subtiliaret z currere p^o corp⁹ faceret nisi materia sit furiosa. Scdo h⁹z instantiā in materie mltitudine. Unde

Ball. sup illū ampho. Inchoantibz morbis. vult q̄ oportet fieri fleubothomiā aut farmaciaz vt nafa alleuief. q̄ scz onerata ē p̄t materie mltitudinē. Tertio hz instantiaz in morbi magnitudie z acuitate. vt q̄n ē apostema magnū et dolorosū. lz nō sit mltā materia. s. aīcedēs i corpe. Un̄ dic̄ Bal. xij. megategni. Si apostema sit magnū fleubothomē in p̄ncipio. licet nō sit materie mltitudo ne crepet aut aperiat apostema aī sui maturatōnem. Ergo vt mala sint homata vitē minutio ē faciēda. Scda regla ē q̄ non fiat fleubothomia in die mot⁹ egritudis. sic in crisi nō ē faciēda fleubothomia. nec aliq̄ euacuatio. ne materia a loco ad quē nafa mittit ipm diuertat. Sitr neq̄ i paroxismo. Un̄ fm̄ Bal. j. amphorismoz. In statu. neq̄ fleubothomia neq̄ farmacia fieri debz. qz i eo sit coctio morbi. q̄ meli⁹ sit in q̄te q̄ motu. S3 sic se hz stat⁹ ad morbū totalez. ita paroxismus respectu diez interpolatōis. sic ḡ i statu nō est euacuādū. ita nec i paroxismo. Tertia regla ē q̄ fleubothomia nō ē faciēda in p̄ncipio morbi. cum crisis ē remota. qz fm̄ ysaac i vrinis. Sāguis ē fūdamētū caloris nafal. ipm. s. sustinēs. lz cor sit fūdamētū generās. z spūs fūdamētū deportās. s3 sanguis ē fundamētū caloris nafal. qz ex eo materialit̄ generat̄ calor nafal. z iō aliq̄s sanguinē. euacuādo euacuat calorē q̄ materiā morbi hz digerere. z p̄ n̄s morbus plōgat z h̄t⁹ debilitat. p̄t qd̄ timēdū ē ne p̄t lōgitudinē morbi z debilitatē h̄t⁹ nafa succūbat. Quarta regla ē q̄ i corpe habēte fecem i intestis nō d̄z fieri fleubothomia. Quācā ē. qz tria sūt attrahētia. s. calidū. vacuū. z tota spēs Quia ḡ p̄ fleubothomiā vene euacuāt q̄ a mēbz sibi p̄p̄nq̄s attrahūt. z ita meseraice a stomacho. v̄ter pl⁹ h̄t⁹. z materia p̄tenta in venis plus inficif. z meseraice attrahūt hūiditatez secū. z feces plus desiccant. Debet ḡ v̄ter p̄mo leniri vt p̄ suppositoria aut clisteria. nisi p̄ se laxet. Quīta regula ē q̄ nō d̄z fieri fleubothomia mltā. qz ex h̄ malū accidit in senio. s. mlti morbi mali. sic epilēsia appoplexia et pa-

ralis. qz pp̄ remotōez sanguis ⁊ calor generāf multe su-
perfluitates fleumatice q̄ sūt cause haz egritudinū. Sex-
ta regula est q̄ nō d̄z fieri fleubothomia ī muliere mēstrua-
ta aut impregnata. In impregnata nō d̄z fieri. qz p̄ hoc ca-
lor digerēs cibū diminueret ⁊ nutrimentū fetus auferret.
⁊ maxie q̄n fetus ē magn⁹ cum tūc indiget ampliori nutri-
mento. Et istō dicit ypo. v. amphorismoz. In mēstruata
ho nāfaliter. s. fm reuolutōem mēsis nō d̄z fieri fleubotho-
mia. qz in fluxu nimio mēstruoz esset faciēda ad diuertē-
dū materiā. s. q̄n eueniūt naturaliter ⁊ fm debitū cursum
nature tunc nō d̄z fieri fleubothomia. cū materia euacuet̄
sufficiēter a nāfa. ⁊ nāfa nō d̄z diuerti ab opatiōe. Septia
regula ē q̄ post colericā passionē nō d̄z fieri fleubothomia
Cū em̄ fleubothomia ⁊ moueat hūozes p̄ h̄ posset humor
coleric⁹ ad stomachū fluere ⁊ ip̄m inflammare. nec d̄z fieri
post vomitū ne silr hūozes fluāt ad stomachū. neqz p̄ fluxū
vētr̄. neqz post vigilias magnas. neqz p̄ motū fortē. ⁊ bre-
uiter nec post vllū calefaciēs multū. aut multū dissoluēs.
qz fleubothomia hūozes pl⁹ ⁊ moueret ⁊ h̄tutē maḡ debi-
litaret. Deinde videndū ē ī q̄bz hoibz ⁊ petit fleubothomia
Et p̄ illo ponēde sūt alique regule. Quaz p̄ma ē q̄ fleubo-
thomia ⁊ petit hōibz delicat⁹ ociosis ⁊ d̄scendentibz. multum
carnosis. ⁊ cibis multum sanguinem generantibz vtentibz
Secunda regula est q̄ fleubothomia conuenit illis ī qui-
bus est abundantia sanguinis. quod cognoscitur p̄ vrine
spissitudinem. Abundantia enim sanguinis facit eam sp̄s-
sam. sed coleram subtilem. Tertia regula est q̄ fleuborho-
mia debet fieri in illis in quibus melancolia abūdat. Un-
cum est multa melancolia naturalis currens cum sangui-
ne per totum corpus. quia sanguis in epate ab ea mundi-
ficatur. tunc competit fleubothomia siue minutio postea
farmacia. Unde duplex est melancolia. naturalis et inna-
turalis. Naturalis est fer sanguis. que quādo abūdat ipsa
est currēs cū sanguine. quare cū sanguie p̄ fleubothomiaz

euacuat. ideo faciēda est fleubothomia ad eū euacuatōz cū
 sanguīe. ab eodē em calore. f. calore tpato sūt sāguis z me
 lācolia. q̄ est ex fex. z postea faciēda ē farmacia. Quarta re
 gula est q̄ in illis in q̄b̄ timef hūoz ebullitio. turbatio et
 calefactio. p̄petit fleubothomia. z isti statim q̄n sentiunt se
 calefieri debēt fleubothomari cū sit timor ebullitōis tur
 batōis z calefactōis. p̄t hūoz abundantia. Aliq̄n t̄n aliq̄
 decipiūt p̄ istā regulā. q̄ statim q̄n sentiūt calefactiōem et
 timēt de humoz ebullitōe statim fleubothomāt se. Et q̄n
 istō ē ex colere calefactōe z incēsiōe. p̄ fleubothomia non
 cessat calefactio nec ebullitio. imo p̄ h̄ augmentat. q̄z fleu
 bothomia hūozes p̄mouet. z p̄ corp̄ currere facit. Et ḡ nō
 p̄petit fleubothomia nisi h̄ sit ex abundantia hūoz qd̄ cog
 sciē p̄ sudoris multitudinē z maxie in mane. Aliq̄ em̄ sunt
 q̄ nō sudāt nisi q̄n euacuatōe indigent. Quinta regula est q̄
 illis d̄z fieri fleubothomia q̄ h̄nt p̄tutē forte z q̄ sūt sāgui
 nee complexiōis non frigide z sicce. Und̄ Ra. vii. alman.
 Corpa apta ad fleubothomia z q̄ h̄nt venas amplas z ma
 nifestas z corpora pilosa z bruna z ex colore rubeo z fusco
 mixti sūt colorata. z iuuenes z adolefcētes z senes nō decre
 piti. s̄z pueri z infirmi nō sūt minuēdi nisi maḡurgente ne
 cessitate. Et plurime istaz reglaz colligunt̄ ex Aui. iij. in
 de fleubothomia.

*Tempus
flebotomiae*

Estas ver dextras. autūn̄ hyemsq; sinistras
 Quatuor h̄c mēbra. cephe. cor. pes. epar. vacuā
 Ver. cor. epar estas. ordo sequēs reliquas. da

Hic poit̄ autor aliq̄ p̄cernētia mēbra euacuāda fleubo
 thomia. Et dic̄ p̄mo q̄ i vere z estate debēt euacuari vene
 dextre. vt dextre man̄ vel dextri brachij vel pedis. S̄z in
 byeme z autūno debēt fleubothomari vene sinistre. f. sin
 stre man̄ vel sinistri brachij vel pedis. Et isti cā p̄t esse. q̄a
 ver est m̄ultiplicatiūū sanguis z estas colere. ḡ i vere z esta

te debet euacuari ille vene in quibus magis abundat sanguis et co-
lera. scilicet ille sunt vene dextre. quia in parte dextra corporis situatum est
membrum generativum sanguinis. scilicet epar et receptaculum colere. scilicet
cistis fellis. Sed autem est generativum melancholie quod etiam co-
acervat et non resoluitur per hyemem. sed in autumno et hyeme debet
fleubothomari ille vene in quibus magis dicitur melancholia quam
sunt vene sinistre cum in sinistra parte corporis contineat splenem. quod est
receptaculum melancholie. Secundo dicitur quod ista quattuor membra. scilicet
cephalus. id est caput. cor. pes. et epar. secundum quattuor partes anni sunt
euacuanda. cor quidem in vere. epar in estate. caput in hyeme
et pedes in autumno.

**Bat saluatella tibi plurima dona minuta
Purgat epar. splenem. pectus. precordia. vocem
Innaturalium tollit de corde dolorem**

*saluatella
vena.*

Hic tangit sex iuvamenta puenientia ex fleubothomia ve-
ne que dicitur saluatella. et est vena in dorso manus. in loco que est inter
auriculari digitum et medicum. Primum est quod ipsa purgat epar.
Secundum est quod ipsa mundificat splenem. Tertium est quod mundifi-
cat pectus. Quartum est quod preseruat precordia. id est officium stomachi a
nocumeto. Quintum est quod aufert nocumeta vocis. Sextum
est quod aufert dolorem innaturalium cordis. Et ratio omnium iuvamentorum
est quia predicta vena ab omnibus istis locis sanguinem euacuat. ut po-
stea etiam patebit. Pro maiori declaratione predictorum sciendum
est quod in fleubothomia aliquando aperiuntur vene et aliquando arterie.
In aptione autem arterie est timor. Et hoc causa potissima est nimis
fluxus sanguinis. qui duplici causa habet fieri in fleubothomia arterie
Una causa est caliditas vehemens sanguinis arterialis. Calidus
enim est facile mobilis et arteriam dilatans et aperiens. et ideo iungit
multum ad euacuandum sanguinem in fleubothomia arterie. Se-
cunda causa est arterie mobilitas. et ideo tardius in ea vulnere curat cum
vulnera non sanant nisi quiescant. Prodest tamen ista fleubothomia
triplex. Primo cum est in corpore sanguinis subtilis abundantia

Secundo quoniam vaporosi. Tertio quoniam calidissimi. Sanguis est subtilis. ex quo calor nasal' et spiritus fiunt. habitat in arteria. Sed sanguis grossus. ex quo membra nutriuntur in venis. sicut sanguis vaporosus in arteria continetur. et sanguis sanguineus in venis. Sanguis etiam calidissimus quod a corde efficitur et digeritur. quod est calidissimum membrum etiam continetur in arteria. Alio autem sanguis in venis. Secundo sciendum quod venarum aptio est in multis membris. Aliquam in brachio siue manu magna. aliquam in puo. aliquam in pede. aliquam in naso. aliquam in fronte. aliquam in labiis. aliquam in lingua siue in palato. aliquam in angulis oculorum versus frontem. In manu maiori quae est ab ascellis usque ad cubitos sunt quatuor venae capiende secundum Rasin. vii. aliam. et Avicennam. pal. Una vocatur cephalica quae est vena capitis. Secunda basilica. quae est vena epatica. Tertia mediana siue cordiaca siue nigra. secundum quod vocatur ab Avicenna. siue matrix. sicut vocatur a Rasi. Quarta ascellaris. et quinta funis brachii. In manu minori est sceiles siue saluatella. et ita in brachio secundum quod continetur maiorem manum et minorem sunt capiende sex venae. Cephalica a partibus quae sunt supra collum euacuat. et ideo passionibus capitis valet ut in nigra mania. et in alijs calidis passionibus siue ex materia calida. Unde et ista incipit siue oritur ab humero et tendit versus partem sinistram brachii. Basilica euacuat immediate a partibus sub collo ut a pectore et epate. Unde in passionibus pectoris et epatis et sicut valet. vnde valet in pleuresi. Et incipit ista ab ascellari et tendit ad partem domesticam brachii. Mediana vero est media inter duas predictas in situ et in oppositione. quia ex eis componitur. Est enim ramus vtriusque. Et est etiam media in euacuatione. quia vndeque euacuat et ab inferioribus partibus sub collo. et a collo. et supra collum. Unde est vniuersalis toti corpori in euacuando. non vniuersalis sicut dicunt quidam quia a corde oritur. sed quia ramus est cephalice et basilice. Et quando volumus fleuothomare de cephalica. et non apparet. demum accipe magis medianam quam basilicam. et sicut cum volumus fleuothomare basilicam et non apparet. magis demum fleuothomare medianam quam cephalicam. quia magis conuenit cum vtraque quam vna cum alia. cum sit ramus istarum. et ista extrema. Sceiles siue saluatella est vena quae

est int auricularē z medicū. tēdēs pl^o s^o sus medicū d^o g^o tū
z orit^o a basilica. z ista apit^o in dextra manu i opilatōe epat^o
et in sinistra manu i opilatōe splenis. Et q^ore h^o fit nescitur
rōe. sic dicit Aui. sed ex p^oentia. hāc em̄ inuenit Gal. p som
niū. vt ip̄e dicit. q^o habebat q^ondam i cura habētē opilatō
nem epat^o z splenis. z somniabat se fleubothomare patiētē
de illa vena. z sic fecit z curat^o est. De ista fit fleubothomia
ponēdo manū i aq^o calida. q^o subtilis ē. iō vt ingrosset z di
latef z ne vuln^o claudat citi^o debito. z vt sāguis grossus s^o b/
tilief. Ascellar^o ē illa q^o posita ē sub basilica. z illa apparet i
ligatura brachij. z d^o ista idē ē iudiciū cum basilica. Funis
brachij ē illa q^o ē sup^o cephalicā siue os vltimum siue altius
brachij s^o sus ptē siluestre. Et ē idē iudiciū d^o ista z d^o cepha
lica. z s^o g^o fm̄ Aui. z Ba. i apertōe vene fit euacuatio vni
uersal^o a toto corpe. nō tñ ab oib^o venis eq^oliter. vt visus est.
z etiā vne a toto corpe euacuēt. nō tñ i eis ē timor eq^olis
imo cephalica fm̄ Ra. vñ. almā. ē securior. Et basilica est
mag^o timēda. z cardiaca etiā mltū ē timēda lz min^o q^o basi
lica. Cephalica ē securior. q^o neq^o iuxta eā est neru^o neq^o ar
teria neq^o sup^o eā. S^o sub cardiaca ē neru^o z alti^o sup^o eam
est neru^o subtilis. iō timēdū ē ne icidat^o neru^o. Basilica est
piculosa valde. q^o ē sub ea arteria z iuxta eā est neru^o z ma
scul^o. z iō ē timēda valde. Sceiles siue saluatella nō ē peri
culosa. s^o tñ subtil^o est. z iō vt apiat^o. meli^o ē q^o ponat^o i aqua
calida. In pede sūt tres vene. i. sciatica. sophena. z vena po
plicis. Et hee aperiūt cū volum^o trahe sanguiez ad ptes i
feriores vt i puocatōe mēstruoz z illa q^o est i poplice fm̄
Aui. mag^o valet q^o sophena aut sciatica. q^o p^oinq^o est mu
trici. z ideo meli^o potest ab ea trahere. Sophena s^o a s^o ga
testiculis z a matrice sanguinē attrahit. S^o sciatica ab an
cbis renib^o z membris q^o sunt situate versus ptem siluestre
meli^o trahit. Sophena vero a matrice z a membris posi
tis s^o sus ptem domesticā lz sint rami vni^o vene. In medio
frōtis est vena vna q^o aperiēda est in antiq^ois passionibus

faciei vt i morphea z ipetigine scabie z i passiōibz oculoꝝ.
 pri^o tñ d; fieri minutio de cephalica. Et silr ē vna vena in
 naso. z i vtriusq; aptione d; collū ligari. z postea apiri vna
 ante aliā. p ligatōz ei collū meli^o maifestat. In alijs etiā sūt
 vene q̄ apiuñt p̄t apostemata existētia i ore aut gingiuis.
 cephalica tñ p^o minuta. In palato sūt q̄ttuor vene. q̄ si ape
 riāt valēt fluxui reumat; z ad dētes i eis faciētes dolorem
 Et iste vene sūt maifeste z debēt apiri maria digesta. Itēz
 q̄dā sūt vene i angulis oculoꝝ versus frōtē. z apiuñt i passi
 onibz oculoꝝ. cephalica p^o minuta. Itē q̄dā sūt vene sub lin
 gna q̄ apiuñt i squinātia. cephalica p^o minuta. Itē vene q̄
 sūt i timporibz incidūt p̄t emigraneā. z p̄t dolorē magnū
 capitis. z egritudinē capitis diuturnam. Et iste sūt q̄s vocat
 ypo. et Anī. iuuenales. q̄z incisio reddit hoīez impotentez
 generare. Itē i collo etiā sūt vene q̄ vocāt guides q̄ minuē
 de sūt in p̄ncipio lepre. z marie q̄n anbelit^o angustat. vñ in
 squinātia impediēte anbelitū minuunt.

*Dolor
capitis.*

**Si dolor est capitis ex potu limpha bibatur
 Ex potu nimio nam febris acuta creatur.
 Si vertex capitis vel frons estu tribulētur
 Limpoza frōsq; siml^r moderate sepe fricentur
 Mozella cocta nec nō calidaq; lauentur**

In h^o passu autor duo notat. Primū ē q̄ si dolor capitis
 accidat ex potu nimio z marie vini vel alic^o alteri^o pot^o quo
 p̄tingit hoīes inebriari. tñc supbibi d; aq̄ frigida q̄ sui fri
 giditate atq; ingrossatōe ipedit ne sumi ex tali potu eleua
 ti cerebz ledāt vel ad ipm eleuēt. Scōm ē q̄ si summītas
 capitis vel frōs nimio calore vexet tñc debēt timpoza z frōs
 moderate fricari. z postea debēt ex aq̄ decoctōnis mozelle
 calida lauari. qz mozella q̄ a cōmunibz medicis solatrū d;
 habet infrigidare. qz frigida est.

Temporis estiu ieiunia corpora siccant
Quolibz i mēse cōfert vomit^o quoqz purgat
Hūiores nocuos stōachi. lauat ambit^o omēs
Uer autūn^o hyems estas domiatur in anno
Tempore vernali calid^o fit aer hūidusqz
Et nullū temp^o meli^o fit fleubothomie
Usus tūc homini veneris cōfert moderat^o
Corporis et mot^o ventrisqz solutio sudor
Balnea purgētur tūc corpora cū medicinis
Estas more calet sicca nascatur. in illa
Tūc quoqz precipue colerā rubeā dominari
Hūida frigida fercula dētur. sit venus extra.
Balnea nō psūt. sint rare fleubothomie.
Utilis est requies. sit cū moderamie pot^o

*Ieiunia.
vomit^o*

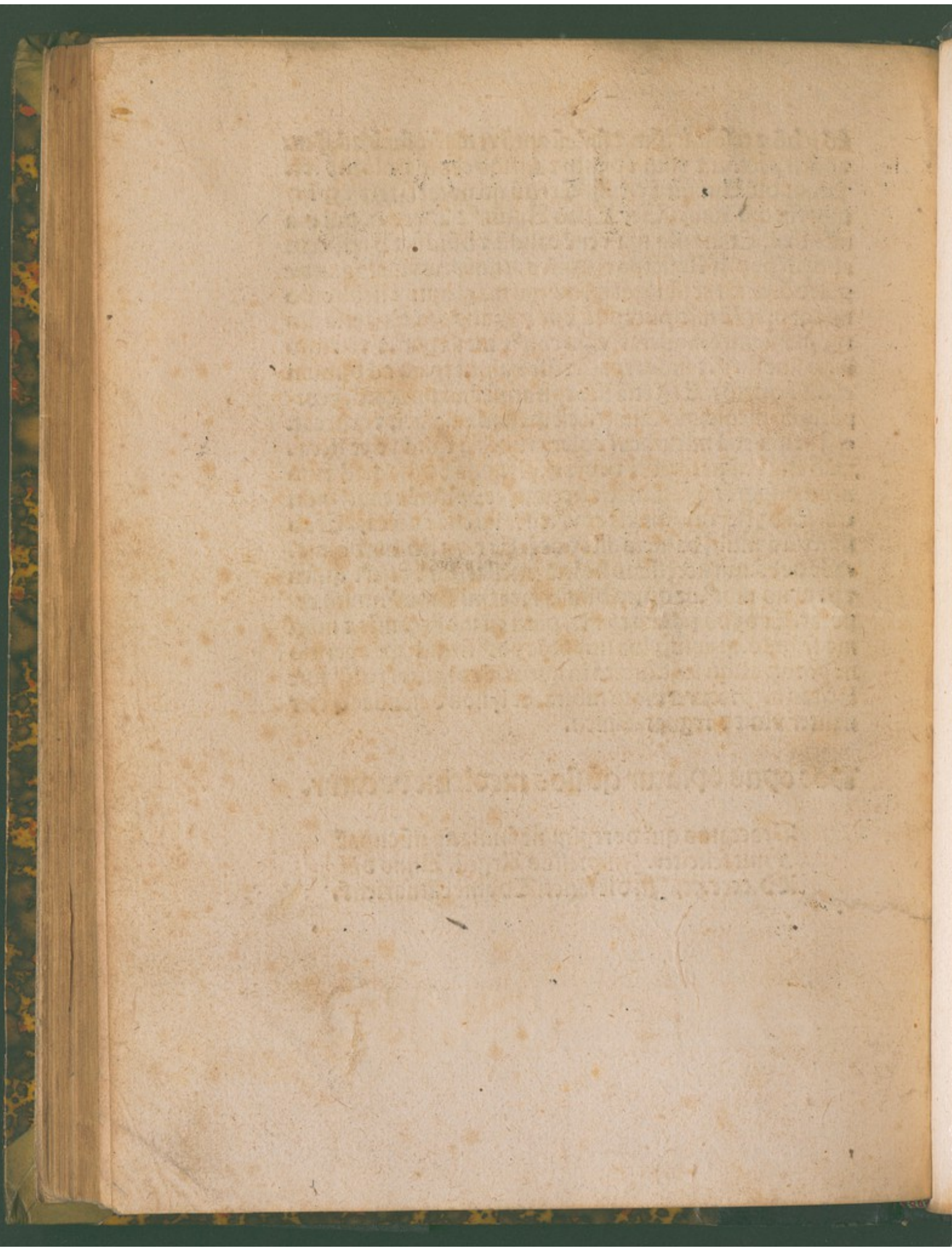
In h^o passu autor plā notat. Primū ē q^o ieiunare mltū ex-
siccet corpa i estate. qz exq^o estas d^o nafa ē calida z sicca. ipa
rsoluit hūiditates corpis. q^o etiā rsoluūt p sudores i estate
m^o multiplicatos. z sic supueniēte ieiunio corpa pl^o exsiccāt. qz
absēte hūido cibali. calor n^ori corpis agit i hūiditates p^o pas
ipas exsiccādo Et g^o bñ dic^o ypo. viij. p^ori. apho. Corpibz hūi-
das carnes hūitibz famē adhibere p^oueit. fames ei corpa ex-
siccet. Scdm ē q^o vomit^o p^ofert q^olibz mēse. qz p vomitū ena-
cuāt hūiores nociui p^otēti i toto ābitu stōachi. Et istō ec^o vo-
luit Aui. iij. i. c. xij. d^o iuuam^o q^o affert vomit^o. cum dixit. q^o
ypo. pcepit vomitū fieri bis i vnoqz mēse. s. duobz diebz p^oti
nui vt scdo die expellat illō qd p^orio die n^o potuit ipelli Et
p h^o fm ypo. p^osuat sanitas. cū tal^o vomit^o mūdificat stoma-
chū euacuādo flemaz colerā Stōach^o ei nō hz aliqd qd
mūdet ipm. sic intestia hūit colerā rubeā ipaz mūdificantē
Et postea Aui. lo. pal. poit plā alia iuuam^o vomit^o bñ fa-
cti. Quoz p^omū ē q^o p^ofert g^ouitati capis. z h^o ē vez qn illa g^o-
uitas accidit ex matia hūozali vaporosa pueniēte a stoma-

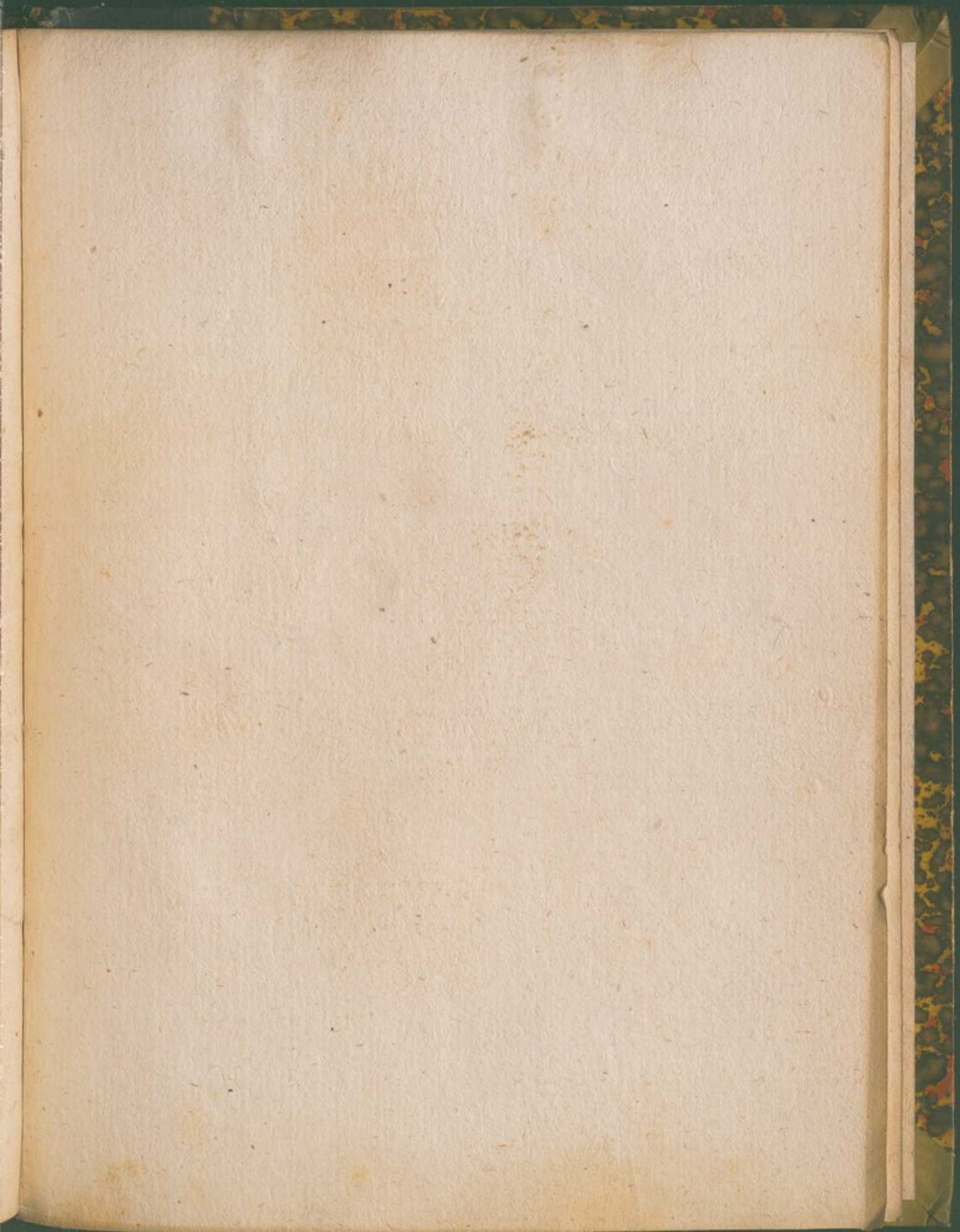
choz mēbr̄ inferioribz ad caput. Si ei gūitas corp̄is fieret
a nocuūto p̄ho ip̄i cerebri. tū̄ vomit̄ maḡ noceret q̄ cō
ferret. Sedm̄ ē q̄ clarificat visū. z h̄ q̄n̄ obscuratio visus p
ueit ex mat̄ia vaporali pueniēte a stōacho ad ip̄os oculos
alias at̄ n̄. Tertiū ē q̄ aufert fastidiū. i. nauſeā z abhomiā
tionē. r̄ mouēdo z euacuādo hūorē a stōacho q̄ ē cā fastidiū.
Quartū ē q̄ p̄fert ei ad cui⁹ stōachū descēdit colera corru
pēs ei⁹ cibū. Quintū ē q̄ r̄ mouet abhomiātōz q̄ fit p̄t̄ vnc
tuositatē. Sextū ē q̄ r̄ mouet cāz desiderij z illd̄ qd̄ fac̄ de
siderare acutū pōticū aut acetosū. qz vomit̄ r̄ mouet cām
oīm istaz dispositionū. iā r̄ mota cā remouet effect⁹. Sep
timuz ē q̄ p̄fert laxitati. i. cathecie q̄ p̄cedit vdropisim. ena
cuādo materiā tal̄ laxitatē z mūdādo stōachū. Octauū est
q̄ p̄fert vlceribz i renibz vesica diuertēdo materias curre
tes ad illa loca ad ptē oppositā. Nonū ē q̄ etiā cōfert lepre.
maxie q̄n̄ fit cū vomit̄io forti. sic elleboro. qz tal̄ vomitus
euacuat mat̄ias q̄ sūt i loc̄ remot̄z z difficil̄ eradicatōis. ex
q̄bz fit lepra. Etiā vomit̄ corrigit digestiōez p̄mā. ex q̄ alie
digestiōes meli⁹ fiūt. vñ lep̄ peccat i corruptiōne digestiue.
Decimū ē q̄ p̄fert malicie color̄z i cute ex aliq̄ hūore. diuer
tēdo ip̄m a cute. Undecimū ē q̄ p̄fert epileſie stōatice. ena
cuādo hūorē p̄tētū i stōacho. ex cui⁹ effumatōe causat̄ epile
ſia. Duodecimū ē q̄ p̄fert ictericie. maxie illi q̄ ē ex opilatōe
Nā p̄t̄ motū fortē i vomitu. mat̄ia opilas mouet z remo
uet a loco i q̄ faciebat opilatōz. Silr̄ euacuat̄ mat̄ia fleu
matica p̄ vomitū q̄ cōiter ē cā ist̄ opilatōis. Decimū tertiu
ē q̄ p̄fert asmati. euacuādo materiā antecedētē ex stōacho.
q̄ fouebat materiā asmatis. z etiā calefaciēdo mēbra sp̄ia
lia z pulmonē. ex q̄z calefactōe seq̄t̄ p̄suptio sup̄fluitatū fa
ciētū asma. Decimū quartū ē q̄ p̄fert tremori z palſi. euacuā
do materiā istaz passionū. Decimū quintū q̄ p̄fert hūitibus
viscera nigra maḡ sup̄ ptes extremas. diuertēdo hūores
a ptibz extremis. Et lz vomit̄ debite m̄strat̄ ista p̄ferat iu
uāta. sup̄flue tū̄ fact̄ m̄lta iducit nocumēta. qz debilitat

stōachū z resoluit ipm. z fac eū aptū vt matie fluāt ad ipm.
z obest pectori z visui z dētibz z antiq̄s capitis doloribz .zē.
Prout dicit Aui. iij. i. c. xiiij. Tertiū qđ notat h̄ text⁹ ē qđ q̄t/
tuoz sūt tpa āni. scz Uer Estas Autūn⁹ z Hyems. put ma
nifestū ē. Et int̄ ista tpa ver ē calidū z hūidū. z h̄ respectu
alioz tēpoz. lz i se sit tps tpa mēto attinēs. vt vult Ga. in de
zplexiōibz Et ex isto seq̄t qđ istō tps maḡ aptū ē fleubotho
mie qz maḡ ē mltiplicatiū hūoz q̄z alia tpa Et ḡ etiā isto
tpe p̄t puenire moderat⁹ vsus coit⁹ z mot⁹ tpat⁹. z vētris so
lucio siue flux⁹. z sudor tpat⁹. z silr balnea tpat⁹ ad diminu
endū repletōz. Et ḡ etiā istō tps aptū ē ad purgatōez cor
poris cū medicinis Quartū est qđ estas calefacit z exsiccāt.
et ḡ in ipa etiā mltiplicat colera rubea q̄ calida ē et sicca.
p̄t h̄ etiā i estate fercula debēt esse frigida z hūida. ad r̄mo
uēdū disparatiā caliditat̄ z siccitat̄ ex zplexiōe estat̄ indu
ctā. Et dz fieri abstinentia coit⁹. cū talia etiā exsiccāt. Et ab
stinentia a multz balneis. silr de cā. Et rara fleubothomia.
eadē de cā. nisi necessitas hoīem spellat. Et dz fieri quies
z paucus mot⁹. qz quies humectat et mlt⁹ mot⁹ nimīū ex
siccāt. Et dz hō p̄dicto tpe vti potu cū moderamie z maxi
me frigido. qz ex supflua sumptōe pot⁹ frigidi p̄t aperitio
nē poroz aliqñ seq̄t subita ifrigidatiō corp̄is vl' palis siue
laritas mēbroz vel mors subita. A q̄ nos defendat qđ eter
naliter viuit z regnat. Amen.

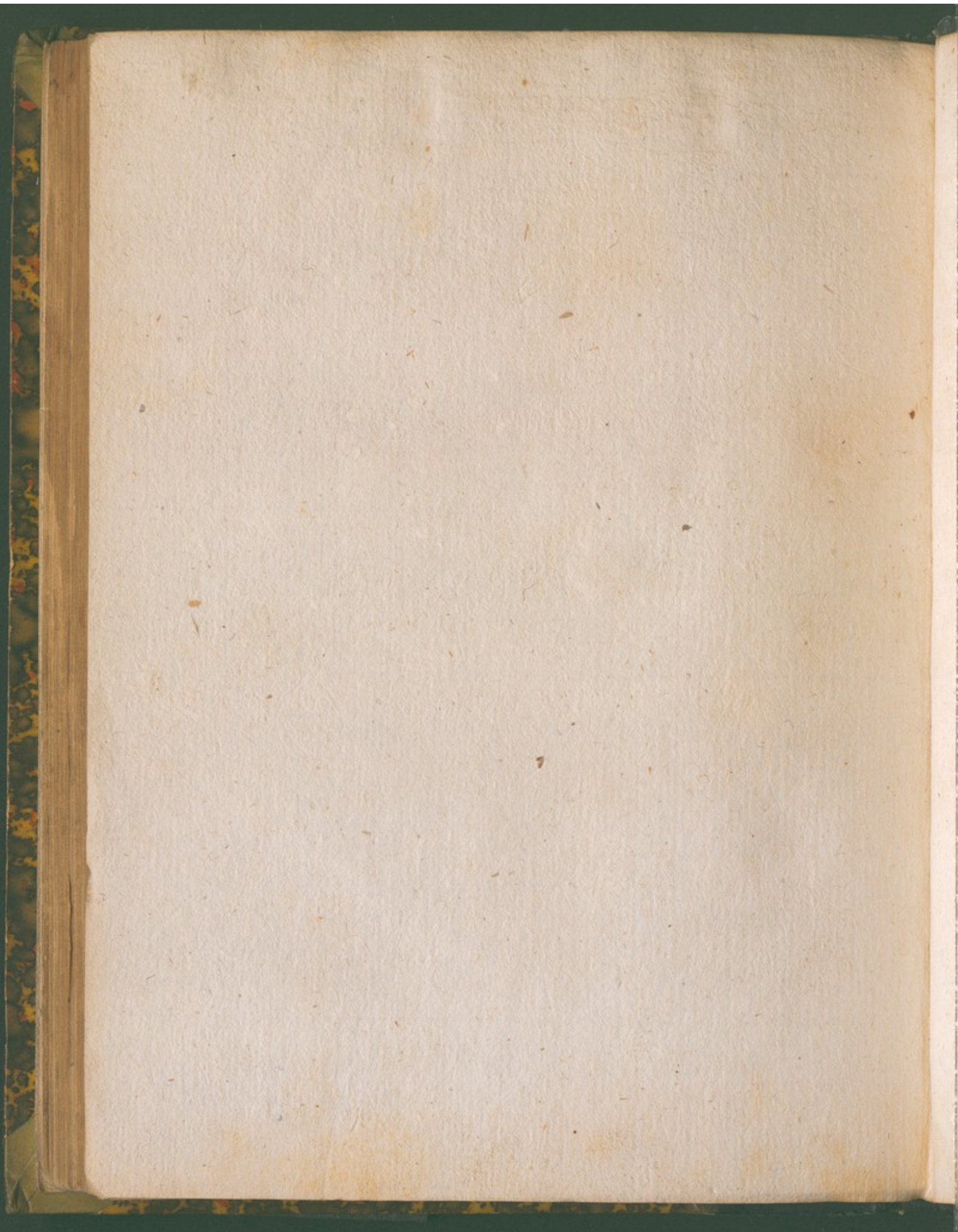
Hoc opus optatur qđ flos medicine vocatur.

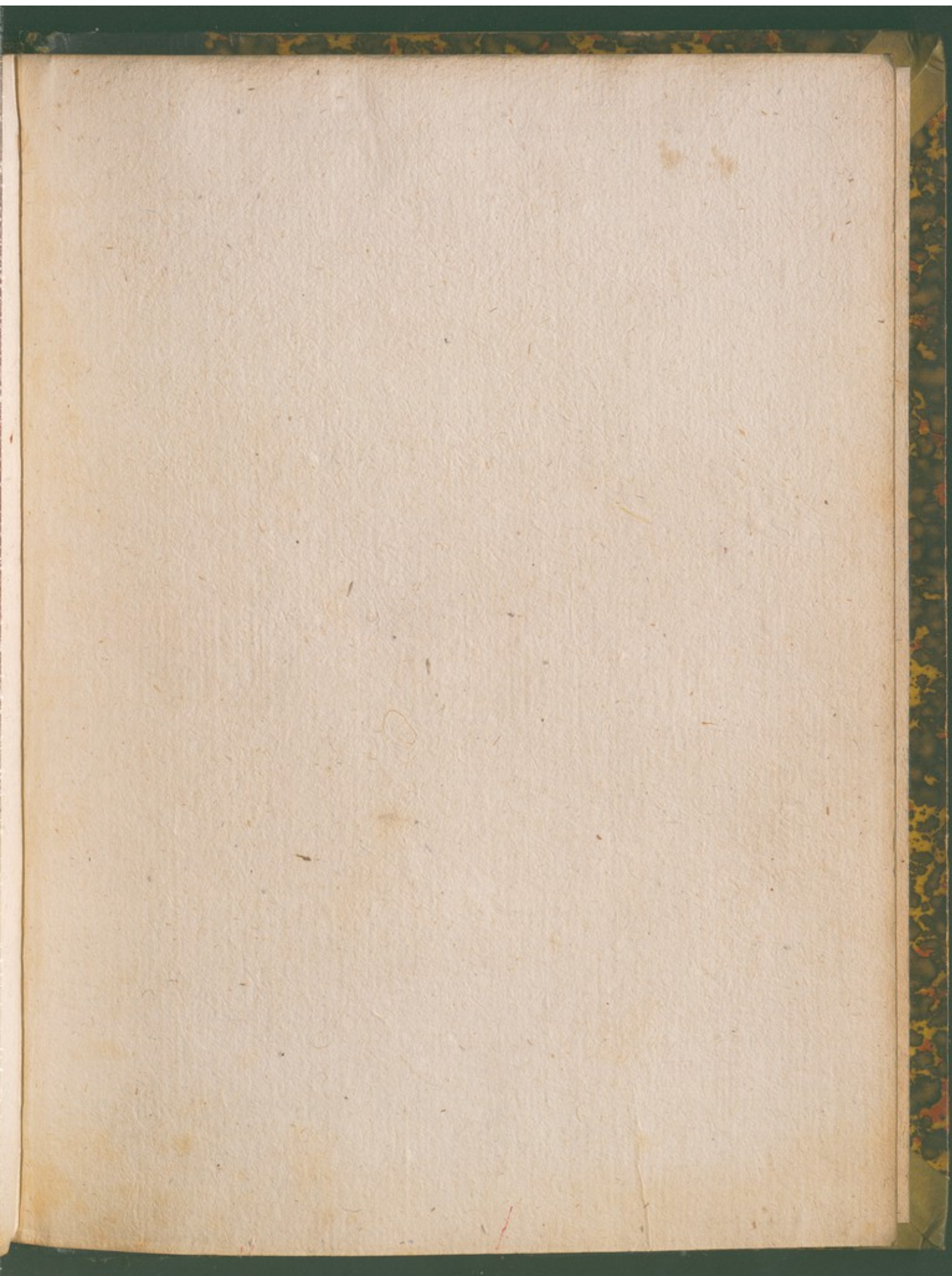
Tractatus qui de regimine sanitatis nūcupat
Finit feliciter. Impressus Argen. Anno dñi
M. cccc. xxi. In die sancti Thome cātuariens.

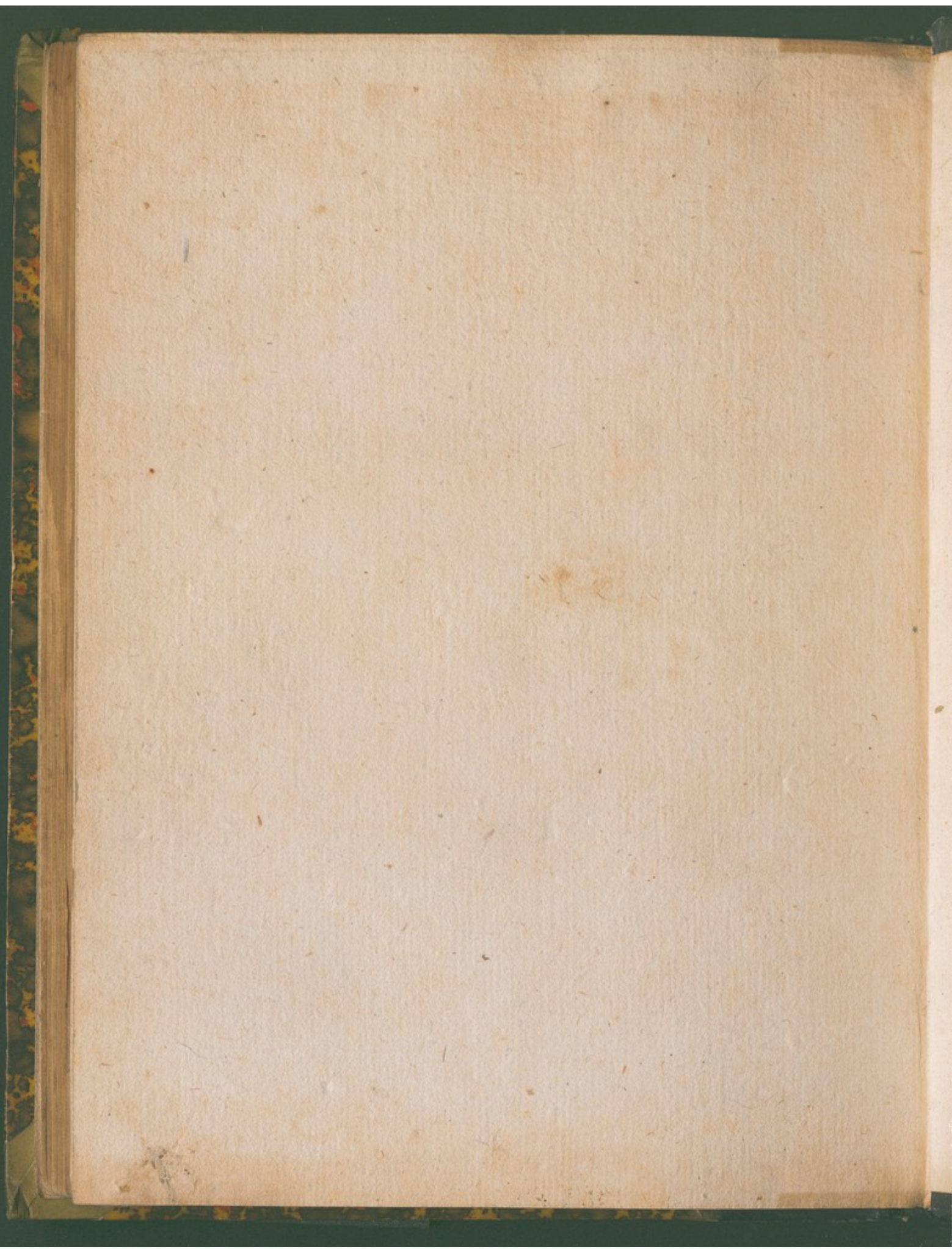

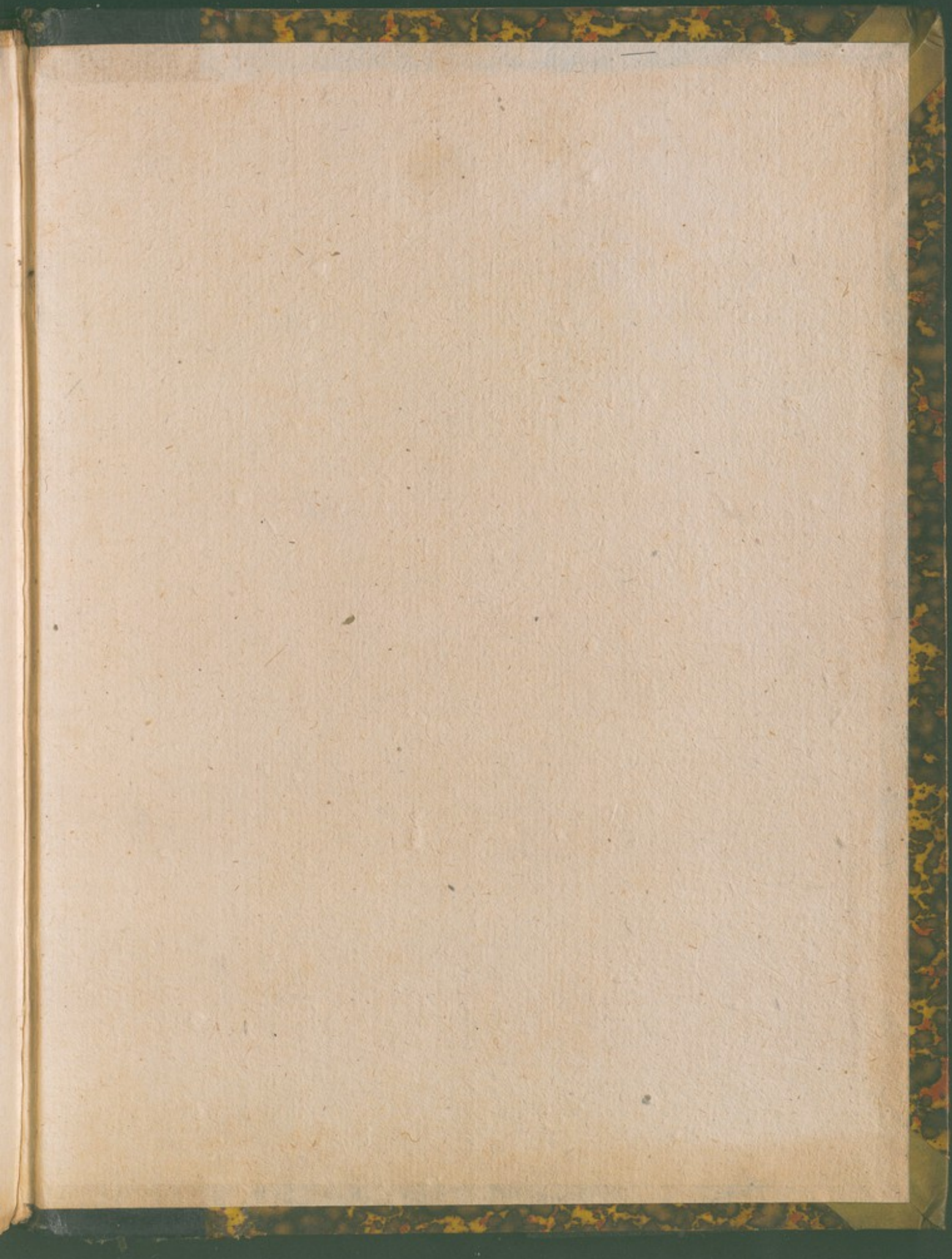

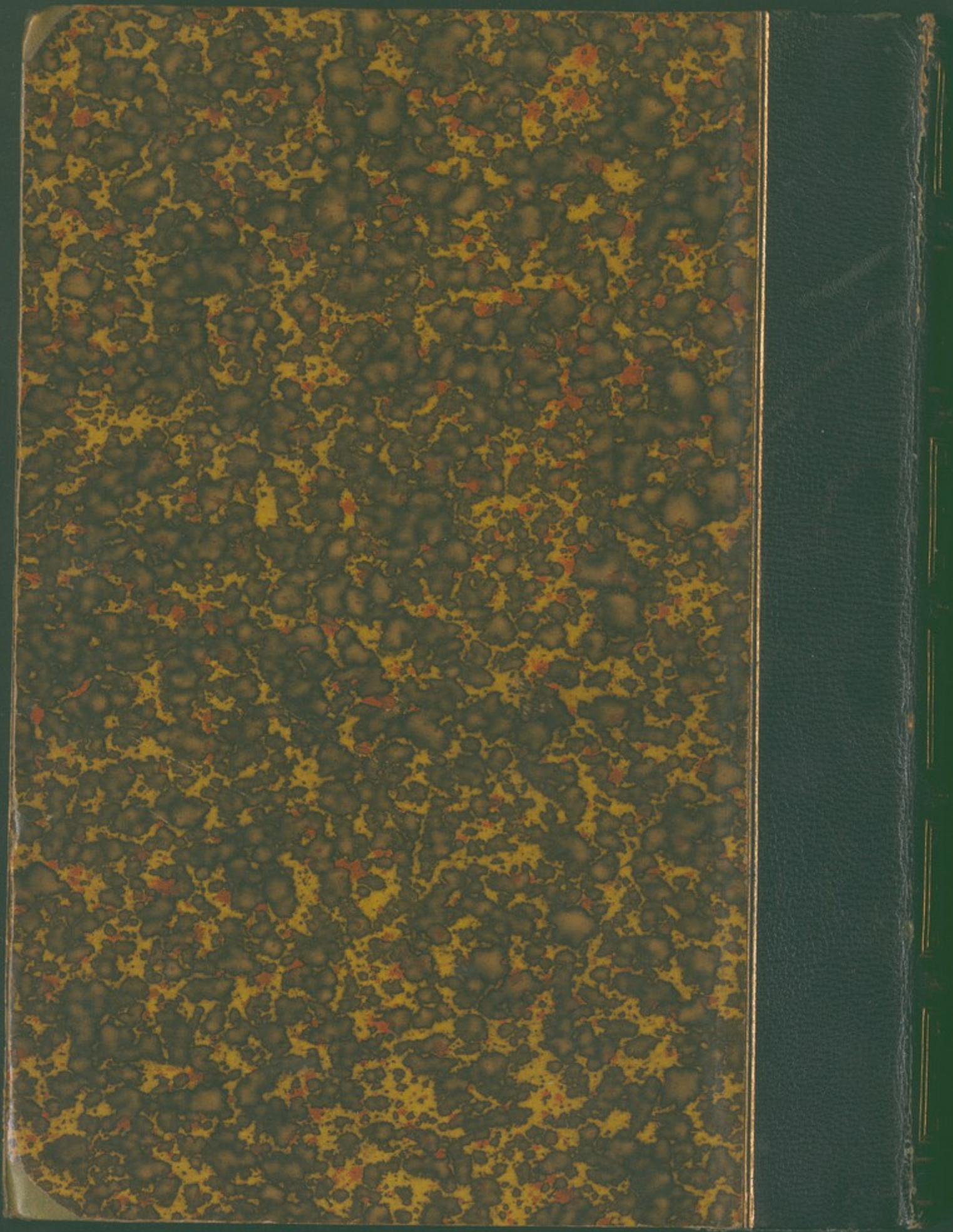

REGI MARI
SANTITATIS

ARGENT.
1491.

